Aleksandr Beleaev

Stăpînul lumii

Aleksandr Romanovici Beleaev
(în rus. **Александр Романович Беляев**)
(n. 4 martie 1884,Smolensk - d. 6 ian. 1942, Puşkin)
Scriitor rus, maestru al genului SF.
Deşi a început cariera literară abia la vîrsta de 39 de ani, a devenit repede cunoscut atît în URSS cît şi în alte ţări, mai ales datorită romanelor sale ştiinţifico-fantastice:

- Capul profesorului Dowell (1925),
- Ultimul om din Atlantida(1926)
- Insula corăbiilor naufragiate (1927),
- Omul amfibie (1928),
- Stăpînul lumii (1929),
- Ariel (1941).

În total a scris 13 romane

Aleksandr Romanovici Beleaev

STĂPÎNUL LUMII

În româneşte de
D. Manu şi M. Cardaş

Versiune electronica după textul din
Seria Opere alese, volumul III
Editura Tineretului, 1964

Aleksandr Romanovici Beleaev
Властелин мира
1926

PARTEA ÎNTÎIA

I. UN NAPOLEON ÎN SPE

— M-ai stropit, Stirner! Uite ce mi-ai făcut pe rochie. Nu ştii să vîsleşti!

— Ei, na! Ştiai că mergem să ne plimbăm cu barca. Cine vă pune pe voi, cucoanele, în ocazii de astea, să îmbrăcaţi rochii pe care şi un strop de apă lasă urme de neşters?

— Jérome K. Jérome, „Trei într-o barcă”…

— Felicitările mele, *Fräulein*, văd că eşti foarte citită. Dar ce vină am eu că Jêrome a făcut această remarcă înaintea mea? Ea rămîne valabilă şi în cazul nostru, deşi nu sîntem patru, ci cinci în barcă.

— Ba patru! protestă Emma Fit.

— Află, păpuşă blondă, că în barca lui Jérome al patrulea era un cîine. Pe cînd în barca noastră Falk al meu e primul…

— Şi de ce, mă rog, primul?!

— Pentru că-i genial. Falk! Domnişoarei Fit i-a căzut batista. Dă-i-o!

Frumosul setter alb sări sprinten şi, spre hazul tuturor, execută ordinul.

— E clar? – Stirner se umfla în pene. – *Fräulein* Glück, am o propunere: hai să ne căsătorim şi să deschidem un circ ambulant. Eu – clovn, cu perucă roşcovană, prezint extraordinarul număr de dresură, iar dumneata stai la casă… Ceva grozav!… Lumea dă năvală, cîinii dansează, la casă foşnesc bancnotele… iar după spectacol, un supeu în compania încîntătorilor şi credincioşilor noştri prieteni patrupezi. Ar fi colosal! Nu-i aşa? în orice caz, o îndeletnicire mult mai amuzantă decît slujba pe care o am la Karl Gottlieb.

— Mulţumesc, dar… n-am nici o înclinaţie pentru viaţa nomadă.

— Mde… Cu un capital ca al dumitale, e firesc să refuzi o asemenea partidă.

— Capital ca al meu? nu înţelese Elsa Glück.

— Chiar nu-ţi cunoşti comorile? Dar părul acesta care aminteşte de Venus a lui Tizian… E natural, nu? Hai, nu te supăra, ştiu că e natural. Află însă că femeile lui Tizian îşi

căneau părul cu o vopsea a cărei formulă s-a păstrat, pare-mi-se. Păi vezi! Celebrele frumuseţi care l-au inspirat pe pictor obţineau prin trudă şi tot felul de artificii ceea ce dumitale natura ţi-a dăruit din belşug, fără reţetă… Şi-apoi ochii aceştia albaştri şi adînci cum e cerul!… N-o să-mi spui că sînt vopsiţi!

— Termină!

— Şi dinţişorii ca nişte perle…

— …Între buze de coral. Nu-i aşa c-am ghicit? Zău, domnule Stirner, parcă n-ai fi secretarul unui bancher anost, ci comisul unei firme de bijuterii. Ei bine, urîciosule, am să-ţi plătesc acest „colier” de complimente! Spune-mi, rogu-te, obrajii dumitale scofîlciţi, nasul lung, pletele lăţoase, braţele pînă la genunchi, sînt toate veritabile?

— Ştiu, preferi rotunjimile! Ca, de pildă, figura rubicondă a lui Otto Sauer. Unde mai poţi găsi ochi rotunzi ca ai lui şi… în perspectivă, peste vreo zece ani… un capital la fel de rotunjor?

— Pfui! Eşti vulgar! făcu scîrbită Elsa Glück.

— Te-aş ruga să nu numeri banii din buzunarul altuia! îl puse la punct Sauer, jurisconsultul bancherului Gottlieb. Urmărise, tăcut şi posomorit, schimbul tăios de cuvinte dintre Stirner şi Elsa, continuînd să despice ritmic cu vîslele lungi unda împurpurată de ultimele raze ale soarelui.

Stirner înţelese că a întins prea mult coarda.

— Iertaţi-mă, dar n-am vrut să jignesc pe nimeni. Ţineam să arăt numai că şi în dragoste acţionează legea luptei pentru existenţă: cine-i mai puternic, acela învinge. Cerbii se bat între ei pe viaţă şi pe moarte, iar femela patrupedă e a învingătorului. Or în societatea noastră cine-i mai puternic? Cine are bani!

— Închipuieşte-ţi, *Fräulein*, continuă el, adresîndu-se Elsei, că aş deveni peste noapte un Cresus, sau, şi mai mult, că aş fi bogat, să zicem, ca venerabilul nostru patron Karl Gottlieb. Atunci n-aş mai părea femeilor chiar atît de scofîlcit.

— Ba, şi mai mult! îl tachină Elsa.

— Hm! făcu Stirner cu ciudă. Cred şi eu! Cu comorile dumitale de frumuseţi îţi poţi alege un Gottlieb după gust. Dar nouă ce ne rămîne să alegem? Nouă, pîrliţilor de secretari şi secretăraşi care asistă la ospăţ, fac zîmbre şi sînt nevoiţi să se mulţumească numai cu firimiturile de la masă, în timp ce alţii se îmbuibă ca porcii cu toate bunătăţile din lume!

— Vai, ce urît vorbeşti! se scandaliză şi Emma Fit.

— Scuzaţi, promit să-mi supraveghez cu stricteţe vocabularul… Onestitatea! Iată marele nostru cusur, de care profită suspuşii!… Cinstea! Ştiţi ce-a spus Heine? „Cinstea e ceva foarte bun, dacă în jurul tău toţi sînt cinstiţi şi numai tu eşti şnapan”… întrucît însă am în jur numai şnapani… persoanele de faţă sînt excluse, fireşte… ca să ajung la fericirea rîvnită – se uită cu înţeles la Elsa *Glück*[1] – ar trebui să fiu un superarhişnapan, pe lîngă care ceilalţi şnapani să pară îngeri…

— Frumos le mai distrezi pe invitatele noastre, îl întrerupse Otto Sauer. Faci nişte glume!…

— Poftim? întrebă Stirner, cu gîndul în altă parte. Nu mai spuse nimic. Capul îi căzu pe piept şi o cută adîncă în zigzag i se adînci de-a curmezişul frunţii, îmbătrînindu-l. Părea că meditează la o problemă foarte grea. Scheunînd încet, Falk îi puse o labă pe genunchi şi-i căută privirea. Vîslele rămăseseră nemişcate în mîinile lui Stirner; la lumina asfinţitului, stropii ce picurau de pe ele păreau de sînge.

Văzîndu-i chipul îmbătrînit fără veste, Elsa tresări şi-i aruncă lui Sauer o privire neliniştită.

Deodată Stirner dădu drumul vîslelor şi izbucni în rîs.

— Dar ce-ai zice, *Fräulein* Elsa, dacă aş fi omul cel mai puternic din lume? Dacă toţi ar asculta de fiecare cuvînt al meu, de orice gest al meu, întocmai ca Falk? Zvîrli cravaşa în apă. Falk! Aport! Cîinele ţîşni ca o săgeată peste bord. Uite-aşa!… Dacă aş fi stăpînul lumii?

— Ascultă, Stirner, dă-mi voie să fiu sinceră. Deşi eşti tînăr, ai o faţă groaznic de demodată, ca acelea de care dai în albumele de familie. „Iar aici e bunicul, în tinereţe”… înţelegi ce vreau să spun? Ei bine, eşti exact „bunicul în tinereţe”… Nu, hotărît, n-ai stofă de Napoleon. Poate doar un Napoleonaş de bursă… din ăi mărunţei…

— Aşadar… „adio zic coroanei, castelului şi curţii cu doamne de onoare şi lung alai de paji”… declamă Stirner cu amărăciune. „Nu te mai bucuri de favoarea mea!”… Ei bine, nu ţi-oi fi închipuind că mor şi mă prăpădesc după dumneata. Şi nici c-am să m-apuc să fac pe paladinul numai pentru a fi vrednic de mîna şi de iubirea dumitale. Mă interesezi doar, ştiu

---

[1] Joc de cuvinte — În limba germană *Glück* înseamnă fericire (n. r.)

eu, ca o dovadă a ceea ce pot înfăptui. O primă miză, atît!

— Puţin îmi pasă ce îndrugi acolo. Mai bine vîsleşte, că s-a făcut tîrziu.

Stirner îl apucă pe Falk de ceafă şi-l trase în barcă. Scuturîndu-se, cîinele îi stropi pe toţi. Fetele ţipară.

— S-a zis cu rochiţele voastre hidrofobe! ricană Stirner, opintindu-se în vîsle.

Ajutată de curent, barca luneca uşor şi repede. Soarele se ascundea după coama pădurii. Apa părea aur topit, dar spre mal prinseseră să se adune umbre sinilii. Se lăsase răcoare. Emma îşi puse pe umeri baticul pufos.

Tăceau. Nici o tremurare nu încreţea luciul ca oglinda. Doar arar, un peştişor sfîşia pînza apei şi dispărea, scăpărînd din solzi.

Într-un tîrziu, Sauer rupse tăcerea:

— Nu te ştiam atît de orgolios, Stirner! Spune-mi, te rog, ce te-a făcut să-ţi schimbi cariera ştiinţifică pe modesta slujbă pe care o ai la Gottlieb? Dacă sînt bine informat, ai obţinut rezultate destul de frumoase în studiul creierului. De altfel am întîlnit şi eu odată, într-un ziar, un articol despre reuşitele dumitale experienţe în domeniul… asta… cum îi zice… Ştiinţa aceea nouă care era pe-atunci marea dumitale pasiune… reflexologie parcă…

— Ce mai e şi asta? Habar n-am! se miră Elsa.

— Doamnelor şi domnilor, onorat auditoriu! începu Stirner ca un conferenţiar ce ia cuvîntul într-un cerc select. Reflexologia studiază reacţiile prin care omul, şi în general orice fiinţă, răspunde acţiunilor exterioare, aceste reacţii fiind caracteristice tuturor relaţiilor dintre organismul viu şi mediul ambiant…

— Nu înţeleg nimic! mărturisi Elsa.

— Atunci să încercăm mai simplu. Ce este actul reflex? O reacţie bruscă, automată, a organismului la anumite excitaţii transmise nervului prin intermediul creierului. Să zicem că un copil întinde mîna spre foc. Are o senzaţie de arsură. Nervii comunică această senzaţie creierului şi de la creier porneşte înapoi reacţia de răspuns: copilul retrage repede mîna. În mintea lui, noţiunea de „foc” se asociază cu cea de durere. Ori de cîte ori va vedea o flacără, copilul va retrage speriat mîna. Rezultă ceea ce se numeşte în termeni ştiinţifici un reflex condiţional… Şi-acum un alt exemplu, de data aceasta ceva mai complicat. Dai unui cîine să mănînce şi, în acelaşi timp, cînţi la

flaut. Cum s-ar spune, masă cu lăutari, în timpul „mesei" cîinele salivează abundent. După un timp, cînd în conştiinţa lui sunetele flautului se vor asocia strîns cu senzaţiile gustative, e de ajuns să cînţi, ca să înceapă cîinele să saliveze intens. Aşadar, reflex condiţionat!… Şi cînd te gîndeşti că cele mai „sfinte" sentimente ca datoria, credinţa, cinstea, onoarea, ba chiar şi faimosul „imperativ categoric" al lui Kant, nu-s altceva decît nişte reflexe condiţionate ca şi salivaţia cîinelui din exemplul de adineauri! Procesul formării acestor reflexe este, ce-i drept, mai complicat, dar esenţa rămîne aceeaşi. Recunosc că din punct de vedere ştiinţific toate aceste nobile virtuţi mă lasă rece… Cîteodată am impresia că unii provoacă această salivaţie de virtuţi cîntînd la flautul religiei, moralei, onestităţii, iar noi, proştii, îi ascultăm cu botul plin de bale… N-ar fi timpul să dăm dracului toate aiurelile astea şi să nu mai jucăm după cum ne cîntă morala atotputernicilor?

— Dar tot nu mi-ai spus: de ce ai abandonat cariera ştiinţifică? întrebă Sauer, ca să schimbe vorba. Cu erudiţia dumitale ai fi avut multe şanse să reuşeşti, să devii celebru.

Ochii lui Stirner luciră poznaş:

— Am să-ţi răspund, dragul meu Sauer. Am disecat vreo mie de creiere de oameni!… Şi, închipuieşte-ţi, în nici unul n-am găsit raţiunea! Atunci mi-am spus că e mult mai plăcut să ai de-a face cu creierii pane, aşa cum se servesc în casa bunului nostru patron.

— Vai, mi-e greaţă! Creieri de om pane?! auzi Stirner glasul Emmei Fit de pe bancheta din fund.

— Mii de scuze, *Fräulein*! N-am spus că Herr Gottlieb e canibal! Poate doar la figurat, ha-ha! De pildă, presimt că mîine, la micul dejun, va păpa friptă casa bancară Töpfer et Co… Vroiam să spun numai că suzeranilor medievali le dădea mîna să facă pe cărturarii, cu pivniţele gemînd de bucate şi de vinaţuri. Pe cînd astăzi… uite, Sauer şi cu mine, nişte umili slujbaşi ai unui bancher, şi chiar domniile voastre, frumoase domnişoare, dactilografa şi stenografa lui, sîntem mai bine plătiţi decît un doctor în cele mai sublime dintre ştiinţe… După cum vedeţi, am fost sincer. Nu sînt nici primul, nici ultimul care, pentru un blid sigur de linte, dă cu piciorul perspectivei de a fi trecut cîndva printre deschizătorii de drumuri. De altfel parcă poţi să ştii? Uite, am învăţat la şcoală că drumul cel mai scurt

între două puncte este linia dreaptă. Dar în matematici totul e abstract. În realitate nici nu există linii drepte… Stop! Am ajuns! Şi-acum, se întoarse el spre Emma Fit, mînuţa dumitale, *Fräulein*, şi îngăduinţa de a te conduce pînă la gară!

Stirner şi Emma Fit o luară înainte. Sauer plăti barca şi, la braţ cu Elsa, îi urmă fără grabă.

Se întunecase de-a binelea şi o spuză de stele acoperea cerul. Drumul era pustiu.

— Ce de stele! Să ştii că se schimbă vremea…

Îi spuse Sauer Elsei.

— În orice caz nu înainte de a ajunge noi acasă.

— Ţi-a plăcut plimbarea?

— Nu ţi se pare că-mi vorbeşti prea familiar? zîmbi Elsa, dar fără să-i dea timp să scoată o vorbă, urmă: Hai, nu te mai scuza! Flecarul ăsta nesuferit mi-a stricat tot cheful. Turuie ca o moară hodorogită! Ce-o fi în capul lui! Ce pretenţii şi ambiţii!

— Flecar?… repetă îngîndurat Sauer. Nu ştiu. Oricum ar fi însă, flecar – neflecar, te-aş sfătui să fii mai prudentă cu el.

Elsa îl privi mirată.

— Cum adică? Am comis vreo imprudenţă?… O pufni rîsul. Vai, Otto, eşti gelos! Nu găseşti că-i prea devreme? încă nu ţi-am dat nici un răspuns. Dacă mă răzgîndesc?

— Ştiu că glumeşti. Cu toate astea mi se strînge inima… O fi el flecar, dar nu-i deloc prost. Adu-ţi aminte ce spunea despre onestitate şi despre liniile strîmbe! E un mod de a gîndi foarte primejdios. Ca să fiu sincer, mi-e frică de el şi-ţi duc grija, şi dumitale şi bătrînului Gottlieb… Tot ce a trăncănit el în barcă are un tîlc ascuns… Ce-o fi punînd la cale? De la el te poţi aştepta la orice…

Elsa îşi aduse aminte de cuta adîncă de pe fruntea lui Stirner, care îl îmbătrînise brusc şi din nou o trecu un fior. Instinctiv se lipi de braţul lui Sauer.

— Ce-a făcut, ce-a dres, nu ştiu, dar n-ai văzut cum i s-a vîrît bătrînul sub piele? Un pas nu face fără Stirner. Ba l-a luat şi-n casă, să-l aibă mai aproape… Seara Stirner îl distrează cu cîinii lui dresaţi…

— Ce-i al lui e-al lui! Cîinii sînt într-adevăr extraordinari!

— Asta-i adevărat. E tot ce s-a putut realiza vreodată mai bun în materie de dresură. Mai ales Falk…

— Dar de pudelul acela negru ce spui? Socoteşte,

recunoaşte orice literă şi execută toate ordinele lui Stirner fără să-i spună ceva, fără să-i facă vreun semn… Uneori mi-e frică…

— Te înţeleg… Parcă n-ar fi cîine, ci un demon… De ce spun eu de Stirner… Inteligenţa şi talentul lui îl fac şi mai primejdios. Sauer îi aruncă fetei o privire grăitoare.

— În ceea ce mă priveşte pe mine, Otto, fii liniştit. Sînt absolut imună la farmecele lui. Pînă acum omul acesta îmi era pur şi simplu indiferent. Dar de cînd i-am văzut expresia aceea… nu găsesc cuvîntul potrivit… S-ar putea totuşi să fim nedrepţi… Vai ce m-am speriat!

Apărînd fără zgomot din întuneric, Falk o apucase pe Elsa de rochie şi, mîrîind a joacă, o trăgea uşor. Sauer, furios, vru să-l gonească, dar Elsa rîse amuzată.

— Ne-am speriat degeaba. Tu nu vezi! E un mesaj de la Stirner: ne roagă să mergem mai repede.

II. SUB ROŢILE TRENULUI

Uşa biroului se deschise şi în prag apăru bancherul Karl Gottlieb, însoţit de secretarul său particular, Ludwig Stirner.

Pătrunzînd prin pereţii de sticlă, soarele matinal scălda încăperea. Licăriri jucăuşe se aprinseseră pe rama de aur a ochelarilor impunătorului personaj. Bancherul făcu ochii mici şi un zîmbet îi flutură pe buze. Să tot fi avut vreo şaizeci de ani, dar văzîndu-i tenul sănătos şi obrajii rumeni, nimeni nu-i dădea această vîrstă. Proaspăt bărbierit, mirosind a săpun, parfum şi ţigări de foi, toate de cea mai bună calitate, era întruchiparea prosperităţii.

— Ei, a fost reuşită excursia? întrebă el, dînd mîna pe rînd cu domnişoarele Glück şi Fit, apoi şi cu Sauer. Aţi avut o vreme superbă, nu-i aşa? Sauer, expediază telegramele acestea. A sosit Buletinul Bursei? Care-i cursul dolarului? Aha… Şi acţiunile bumbacului? Urcă? Perfect! A, da, să nu uit – poliţele băncii Töpfer & Co se protestează. Am aşteptat destul! *Fräulein* Fit, dar arăţi excelent astăzi!… Iar dumneata *Fräulein* Glück, eşti nu ştiu cum, parcă mai visătoare! He, he, he! rîse bancherul, ameninţînd-o în glumă cu degetul. Mi se pare că am ghicit… Primăvara, bat-o vina!…

Îşi potrivi bucheţelul de violete prins la butoniera redingotei şi se uită la ceas:

— Zece fix. Dacă prindem trenul de zece şi patruzeci şi cinci, la două şi cincisprezece minute sîntem înapoi. Să ne grăbim, Stirner. E vorba de o uzină care trece în proprietatea băncii. Terminăm repede cu formalităţile. Cu ocazia asta iau şi eu puţin aer, că nu mai ştiu de cînd n-am ieşit. A venit maşina? Să mergem, Stirner!

Ieşi cu pasul uşor, şi-n clipa următoare îl auziră strigînd:

— Ce faci acolo, Stirner?

— Imediat! răspunse acesta, şi, repezindu-se în camera de alături, chemă: Falk! Brutus!

Setterul care îl însoţise în excursie şi o namilă de dog tigrat veniră în goană cu lătrături vesele.

Cînd trecu pe lîngă domnişoara Glück, Stirner îşi lăsă capul

spre umăr şi întrebă zeflemitor:

— Ei, te-ai hotărît?

— Ce să hotărăsc?

— Te măriţi cu mine?…

Izbucni în rîs şi, urmat de cîini, se grăbi să-l ajungă pe patron.

Elsa se încruntă, Sauer bombăni ceva, fără să se ridice de la birou.

Se auzi automobilul pornind. Nimeni nu scotea o vorbă. Fit ţăcănea de zor la maşina de scris, Sauer frunzărea nervos un dosar…

— Să-l ia naiba cu javrele lui! bombăni el iarăşi.

— Ce tot mormăi acolo? îl întrebă Glück.

— Nu vezi? Unde merge, îşi ia cîinii cu el! Şi-i de-o făţărnicie!… Ieri numai că nu l-a făcut canibal pe Gottlieb, chipurile pentru că e necruţător cu debitorii, iar azi – poftim! – Se gudură pe lîngă el şi-i caută privirea întocmai ca Falk. De ce crezi că a luat cîinii? Ca să-l distreze pe bătrîn „în sînul naturii”!…

— Ascultă, Sauer, ai putea să-l mai laşi în pace! N-ai văzut că a ghicit? I-a mîncat fripţi pe Töpfer & Co!

— Cum să nu ghicească! Pun capul că el l-a convins pe patron să le protesteze poliţele!

— Eşti gelos, Sauer. Aia-i! ciripi *Fräulein* Fit.

— Fă-mi, te rog, o copie după borderoul ăsta! o chemă Sauer la ordine.

Fit îl privi spăşită, ca un copil prins cu o şotie, şi îngăimă:

— Cu plăcere!

Maşina de scris îşi reluă ţăcănitul. Erau cu toţii absorbiţi de muncă. Se întrerupeau numai ca să răspundă la telefon.

Pe la unsprezece telefonul zbîrnîi din nou. Cu ochii la o scrisoare de afaceri pe care tocmai o citea, Sauer ridică receptorul:

— Alo! Da, biroul secretarului particular al domnului Karl Gottlieb. Poftim? Vorbiţi mai tare!… Cum!!? Imposibil!… Se făcuse alb ca hîrtia şi stiloul îi scăpă din mînă. Glasul îi era atît de schimbat încît cele două tinere, lăsînd lucrul, îl priveau cu teamă şi curiozitate. Sub roţile trenului?!!… Bine: dar… dar cum? Iertaţi-mă, e normal să fiu curios…

Am înţeles… Da… Voi face întocmai!...

Puse receptorul în furcă, îşi trecu mîna prin păr şi se ridică.

— Ce s-a întîmplat? sări *Fräulein* Fit în picioare. Pe cine l-a călcat trenul? Spune odată, omule!

Dar Sauer recăzu pe scaun fără să scoată o vorbă.

— Mda… Mă aşteptam la ceva în genul ăsta… bîigui în sfîrşit şi, ridicîndu-se ca împins de un resort, rosti cu voce gîtuită: Herr Karl Gottlieb…
L-a călcat trenul…

— Trăieşte?! întrebară fetele într-un glas.

— Nu cunosc amănuntele…

— Cum, ăsta-i amănunt?!

— Cînd am întrebat cum s-a întîmplat, mi-au răspuns că acum nu-i timp de explicaţii. Trebuie să pregătim patul… şi să chemăm un medic.

— Trăieşte deci! deduse Glück.

— Poate… Sauer apăsă pe cîteva butoane, chemă servitorii, dădu dispoziţii, telefonă după medici. În casă, toată lumea se agita. Menajera, sau cum i se spunea în casă – „intendenta”, veni cu sufletul la gură şi întrebă ce s-a întîmplat.

Gottlieb fiind holtei, toată gospodăria era pe mîna doamnei Schmiedthof, o bătrînică simpatică şi foarte îngrijită. Cînd află ce nenorocire s-a întîmplat, *Frau* Schmiedthof se pierdu într-atîta cu firea, încît Elsa trebui să se ocupe de ea. Se auzi un claxon.

— Doctorul! exclamă *Fräulein* Fit.

— Ba nu, e maşina noastră, spuse Sauer. Hans, du-te şi deschide!

Valetul ieşi, mişcîndu-şi cît putu de repede picioarele bolnave.

Încremeniră toţi într-o aşteptare încordată. *Frau* Schmiedthof zăcea într-un fotoliu, mai mult moartă decît vie.

În vestibul se auziră tropăituri învălmăşite.

— Vin… abia suflă Fit. Numai de-ar fi în viaţă…

Uşa fu dată de perete. Intrară patru oameni, purtînd pe braţe trupul oribil mutilat şi plin de sînge al lui Karl Gottlieb. *Frau* Schmiedthof scoase un ţipăt şi-şi pierdu cunoştinţa.

Picioarele cadavrului erau retezate mai sus de genunchi.

Un al cincilea, tot în uniformă de feroviar, ducea un pachet voluminos. Fetele recunoscură pledul bancherului. Într-un colţ pachetul se desfăcuse lăsînd să se vadă vîrful unui pantof de lac.

„Picioare… Picioarele lui… se înfioră Elsa Glück. Ce oroare! De ce le-o mai fi adus? Ce-i mai trebuie acum?”

Privi faţa mortului. Trăsăturile aproape neschimbate. Doar pielea albă ca hîrtia. „Din cauza hemoragiei.”

O frapă un amănunt. Bucheţelul de violete de la butoniera redingotei rămăsese intact. Aceste flori gingaşe pe pieptul mortului o tulburau, nici ea nu ştia de ce.

Tristul alai străbătu cabinetul şi dispăru în dormitorul lui Gottlieb. Stropi de sînge pe parchet îi marcau trecerea.

Ultimul păşea Stirner, mai palid ca de obicei, dar absolut calm. Ocolea cu grijă petele de sînge, cu aerul unui trecător care ia aminte să nu calce într-o băltoacă.

Falk se ţinea după stăpînul său, adulmecînd sîngele cu nările fremătînde.

La vederea lui Stirner, Elsa se simţi cuprinsă de o teroare inexplicabilă. Întîlnindu-i privirea, el îi zîmbi discret, numai din ochi. Să i se fi părut oare?…

Sauer, care tocmai revenea din dormitor, se apropie de Stirner şi, privindu-l în lumina ochilor, întrebă:

— Ce s-a întîmplat?

Stirner îi înfruntă privirea fără să clipească. Încruntîndu-se doar, uşor, răspunse liniştit:

— N-am fost de faţă. Gottlieb tocmai mă rugase să expediez o telegramă urgentă. Totul s-a petrecut în timpul scurtei mele absenţe – cel mult cinci minute am lipsit… Martorii oculari declară că Brutus, cîinele meu, s-a speriat de locomotivă şi, sărind la o parte, a nimerit în picioarele lui Gottlieb. Bătrînul şi-a pierdut echilibrul şi s-au prăbuşit amîndoi de pe peronul înalt drept sub roţile trenului. Bietul Brutus! În două l-a tăiat… Iar lui Gottlieb i-a retezat picioarele…

— Văd că numai de cîine îţi pare rău…

— Lasă prostiile, Sauer! Te sfătuiesc să nu iei prea în serios rolul de „adînc îndurerat”. Moşulică era destul de simpatic şi-l regret sincer. Asta însă nu mă opreşte să-l regret şi pe bunul meu prieten patruped.

— Ciudat! rosti Sauer apăsat, pe un ton care dădea cuvintelor o tainică semnificaţie… Brutus l-a ucis pe Gottlieb.

— Numai că Brutus al meu n-a fost om, iar Gottlieb n-a fost Cezar, pară Stirner cu un surîs batjocoritor, şi trecu în dormitorul patronului.

III. DOUĂ TESTAMENTE

Tragicul sfîrşit al marelui bancher Gottlieb a răscolit adînc lumea oamenilor de afaceri din Germania. Cabinetul bancherului fusese unul dintre centrele nervoase ale vieţii financiare şi industriale a ţării. Gottlieb finanţa numeroase alte bănci, dar şi uzine şi fabrici.

Moartea lui subită era considerată drept unul din cele mai importante evenimente ale zilei. Ziarele încercau să prevadă consecinţele dispariţiei lui Gottlieb pentru diverşi creditori ai firmei, se lansau în comentarii pe tema schimbării raportului de forţe în sfera finanţelor, se întreceau în ipoteze asupra destinului băncii care-şi pierduse stăpînul. Îi va lua cineva locul lui Karl Gottlieb, sau banca va fi lichidată? iată cum se punea problema. Se înţelege că găseai în ziare şi informaţii despre rudele cele mai apropiate ale bancherului – presupuşii moştenitori: Oskar Gottlieb, fratele defunctului, care avea un fiu, Rudolf, în vîrstă de douăzeci şi patru de ani, precum şi patru fiice, din care două de măritat. Un ziar calculase la cît se va ridica partea de moştenire a tînărului şi a bogatelor mirese, deşi nimeni nu cunoştea exact valoarea averii rămase.

În timp ce marea finanţă era în clocot, iar presa bătea toba, în casa lui Gottlieb se juca ultimul act al tragicomediei.

Oskar Gottlieb – tăpălăgos şi aprins la faţă – şi odraslele lui clăpăuge şi pistruiate dădeau ordine în calitate de moştenitori legali.

Oskar Gottlieb se încrunta mereu şi-şi strivea buzele între dinţi, să pară îndurerat. Perspectiva îmbogăţirii făcea să-i scapere ochii subţiaţi, dar pentru că avea destul tact şi pentru că îşi regreta totuşi fratele, îşi impunea o anumită rezervă. În schimb odraslele jubilau în văzul tuturor, presimţind deliciile apropiatei îmbogăţiri. Junele Rudolf şi domnişoarele Luise şi Gertrude, fiicele mai mari ale lui Oskar, treceau din cameră în cameră, căscau ochii la tablouri, mîngîiau bibelourile scumpe, se tolăneau în fotoliile moi, pipăiau tapiţeria, împărţeau între ei toate aceste bunuri, se ciorovăiau, rîdeau, făceau proiecte…

Trupul mutilat al lui Karl Gottlieb (împreună cu picioarele

retezate) fu înmormîntat într-un cavou luxos, de o arhitectură greoaie. A doua zi urma să se procedeze la deschiderea testamentului.

Oskar Gottlieb luase măsuri ca formalităţile să se desfăşoare cu o oarecare solemnitate. Invitase cunoscuţii şi pe cîţiva dintre funcţionarii bancherului, printre care Sauer şi Stirner, domnişoarele Glück şi Fit.

Stirner se aşezase la biroul său şi, în aşteptare, cu o mutră plictisită, ca să-şi omoare timpul, desena cîini pe o foaie de hîrtie.

— Ei, domnule! Mi se pare că dumneata ai fost secretarul regretatului meu unchi. Nu? îl strigă Rudolf Gottlieb. Condu-mă la etaj. Aş vrea să văd...

Fără o vorbă, Stirner apăsă pe butonul soneriei montate pe tăblia biroului. Bătrînul valet răsări în uşă.

— Hans, condu-l pe domnul Gottlieb-junior la etaj!

Şi îşi reluă absorbit ocupaţia din care fusese întrerupt de Rudolf.

Tînărul nu spuse nimic, dar obrajii pistruiaţi i se aprinseseră de mînie. Sauer, care urmărise scena din colţul în care se retrăsese cu colegele lui, rînji:

— Ai văzut, Elsa? îşi dă aere de parcă el ar fi moştenitorul. Pe cuvînt dacă-i înţeleg tactica. S-ar zice că-i provoacă pe noii patroni să-i facă vînt pe poartă.

— Parcă pe noi ştim ce ne aşteaptă? se posomori Emma.

— Dacă mă dă afară, mă angajez casieriţă la un circ ambulant, rîse Elsa cu nepăsare.

— Lasă gluma, Elsa. Vorbesc cît se poate de serios. Vă spun eu că Stirner joacă o carte mare.

Iar cîteva clipe mai tîrziu, cu voce scăzută:

— Nu vi se pare că Gottlieb a murit în împrejurări destul de ciudate?

Elsa îi aruncă o privire iscoditoare.

— Dar ştii prea bine că Stirner nu era acolo cînd s-a întîmplat nenorocirea...

— Aha! Vasăzică şi dumneata bănuieşti că moartea bancherului nu se datoreşte unui accident! Dacă i-a sugerat cîinelui ce să facă? După cîte ştiu, Stirner, ca om de ştiinţă, tocmai de asta s-a ocupat, de problemele sugestiei şi telepatiei. Cum îţi explici demonstraţiile uimitoare pe care le făcea cu cîinii

lui? Ţii minte, în seara cînd ne întorceam din excursie, cum ne-am pomenit deodată cu Falk…

— Vai, dar e groaznic! Emmei Fit îi tremura glasul. Dacă sugerează cîinilor să ne sfîşie?!

Sauer zîmbi:

— Ce interes are? Cîinii lui Stirner urmăresc… te rog să nu mi-o iei în nume de rău… un vînat mai de soi. Mă întreb totuşi, la ce i-a putut folosi moartea lui Gottlieb? Omul acesta bizar se învăluie în cel mai adînc mister… Uite, de un an şi mai bine sîntem colegi şi ne vedem zilnic, dar nici eu, nici altcineva n-a intrat vreodată în camera lui… Ce face acolo? Ce urzeşte în tăcere şi singurătate?

—…Pentru nimic în lume! Peisajul de Corot poţi să-l iei, treacă de la mine! Dar pe sfîntul Sebastian nu-l dau!

Surorile Gottlieb trecură pe lîngă ei, disputîndu-şi moştenirea unchiului.

Sauer amuţi.

Prin casă ţîrîiră soneriile, invitînd toată lumea în cabinetul cel mare al răposatului patron. Notarul – un bătrînel uscăţiv, cu faţa rasă şi cu ochelari în ramă neagră de baga – se şi instalase la birou. Tipicar, sau poate prea conştiincios, refuzase categoric să divulge moştenitorilor conţinutul testamentului înainte de a proceda la deschiderea acestuia după toate formele.

Cu ochii la servieta pîntecoasă a omului legii, ce ascundea secretul moştenirii, Oskar, Rudolf şi domnişoarele Gottlieb nu-şi puteau stăpîni emoţia. Foarte tacticos, notarul scoase din servietă un plic, ceru să se constate integritatea sigiliilor, apoi îl deschise şi dădu citire testamentului.

Toată averea trecea în proprietatea lui Oskar Gottlieb, fratele defunctului, cu excepţia unei sume destul de importante lăsată doamnei Schmiedthof şi a unor legate mai mici pentru cîţiva funcţionari mai bătrîni.

Fericiţii membri ai familiei Gottlieb răsuflară uşuraţi, dar imediat se schimbară la faţă, pentru că notarul anunţă:

— Acesta a fost primul testament…

— Cum, mai există unul? se alarmă Oskar Gottlieb.

— Există, şi-l voi citi numaidecît.

Repetă procedura examinării sigiliilor, deschise plicul şi începu să citească al doilea testament, pe care Karl Gottlieb îl făcuse cu numai o lună înainte de moarte.

„Declarînd nule şi neavenite orice testamente încheiate anterior, las toate bunurile mobiliare şi imobiliare în proprietate exclusivă salariatei mele, stenografa Elsa Glück. Anumite motive mă împiedică să explic de ce-mi dezmoştenesc familia şi-mi testez toată averea domnişoarei Elsa Glück, dar pentru ca rudele mele să nu atace pe cale judecătorească drepturile ei de moştenire, ţin să specific ce anume m-a îndemînat să procedeze astfel: 1) un serviciu pe care mi l-a făcut domnişoara Elsa Glück, serviciu a cărui valoare întrece capitalul testat şi 2) unele împrejurări de ordin strict personal care m-au determinat să rup orice relaţii cu fratele meu Oskar Gottlieb…”

— Convertită în valută forte, averea testată este evaluată, după un calcul preliminar, la suma de două miliarde dolari, încheie notarul.

Oskar Gottlieb se răsturnă pe spătarul scaunului. Ochii i se înceţoşară, hîrîia cu gura larg deschisă şi depăna în neştire din degete.

Surorile Gottlieb boceau una în braţele alteia.

Faţa palidă a lui Rudolf, cu pistrui cafenii pe pielea albă ca varul, părea împroşcată cu noroi.

— Nu se poate! Nu se poate! zbieră el deodată cu un glas de femeie isterică. E o mistificare. Şarlatanie! O crimă! Dar cu mine n-o să vă meargă, bandă de tîlhari ce sînteţi!

Notarul ridică din umeri.

— Tinere domn, te rog să-ţi măsori cuvintele. Eu mi-am făcut datoria şi-atît! Dacă aveţi ceva de obiectat, faceţi contestaţie pe cale legală! Iar pînă una-alta, testamentul trebuie să-l înmînez moştenitoarei.

Spunînd acestea, ieşi din spatele biroului, se apropie de Elsa Glück şi-i întinse respectuos testamentul.

Elsa făcu ochi mari şi luă maşinal documentul.

Sauer o privea uluit, neştiind ce să creadă, iar Emma Fit se întreba dacă e cazul să se bucure sau să plîngă. Singurii care-şi păstraseră calmul erau notarul şi Stirner.

Oskar Gottlieb tresări puternic şi lunecă încet de pe scaun. Cei din preajmă săriră să-l sprijine.

— Chemaţi un medic!

Se iscă învălmăşeală.

IV. MIREASA FERICITĂ

Pînă la confirmarea testamentului, asupra averii se institui o tutelă. Oskar Gottlieb izbuti să obţină numirea sa ca tutore. Iată de ce familia rămase să locuiască în casa defunctului bancher. Ca şi mai înainte, tînărul Rudolf îşi dădea aere de stăpîn, ferm încredinţat că justiţia „îi va reintegra în drepturi pe succesorii legali”.

Inventarierea şi evaluarea imensei averi a lui Karl Gottlieb cerea concursul tuturor funcţionarilor. De-aceea, în ziua următoare deschiderii testamentului veniră toţi la lucru, inclusiv Elsa.

— Dumneata!?! se miră Sauer. În ce calitate eşti aici?

— De stenografă, răspunse Elsa, pe tonul cel mai firesc.

— Stenografă miliardară! Unde s-a mai pomenit? O conduse într-un colţ mai retras şi continuă: Ia loc, te rog. Avem de discutat ceva foarte serios.

Otto Sauer se aşeză pe un scaun în faţa ei. Chipul lui palid purta urmele unei nopţi de nesomn. Îşi frecă fruntea, silindu-se să-şi adune gîndurile.

— De ieri e un haos în capul meu, de nu mai sînt în stare să leg două cuvinte. Voiam să-ţi spun de Stirner. Una din două: ori l-am bănuit pe nedrept, ori e mai primejdios decît ne-am închipuit… Deocamdată un singur lucru e clar: între mine şi dumneata s-a înălţat un zid de netrecut… Eşti pierdută pentru mine, Elsa!

În ochii fetei citi nedumerire şi reproş.

— Spune-mi sincer, Elsa, cu mîna pe inimă: nu bănuiai chiar nimic despre… despre surpriza care te aştepta?

— Absolut nimic!

— Nu se poate! Este exclus să nu fi ştiut ceva măcar despre serviciul acela „extraordinar”, pe care bătrînul îl consideră mai preţios decît toată bogăţia lui!

— După cîte mi-aduc aminte, nu i-am făcut nici un serviciu.

Sauer îşi lipi palma de fruntea înfierbîntată:

— Simt că înnebunesc… Să zicem că Stirner este amestecat

în toată afacerea asta, deşi încep să mă îndoiesc… Poate că într-un fel sau altul a reuşit să-i bage în cap bătrînului că dumneata i-ai fi adus serviciul acela imaginar, îndatorîndu-l astfel foarte mult. Să zicem! Dar de ce atunci nu i-a sugerat să-i lase lui averea? Sau poate… – Sauer se îndreptă ţeapăn pe scaun şi o suferinţă adîncă îi desfigură chipul. Iartă-mă; Elsa, dar nu pot… trebuie să-ţi pun o întrebare foarte delicată… Nu cumva între dumneata şi Karl Gottlieb…

Elsa se ridică indignată.

— Linişteşte-te, pentru dumnezeu! Stai jos… Nu vezi în ce hal sînt? Îmi trec prin cap fel şi fel de prăpăstii… Totuşi, nu pot să te mint, trebuie să-ţi destăinui gîndurile care m-au făcut să mă zbucium toată noaptea. A fost un adevărat supliciu! Ştii, mi-am închipuit şi alte năzbîtii… că poate… îi eşti fiică…

— Ascultă, Sauer, dacă nu încetezi, mă scol şi plec!

— Sau poate… asta ar fi culmea! Sau poate te-ai înţeles cu Stirner să-i serveşti de paravan…

Elsa se ridică să plece, dar Sauer o prinse de mînă şi o sili să se aşeze din nou.

— Stai! Ascultă-mă pînă la capăt. Înţelege odată că tot ce-ţi spun acum, în faţă, cu atîta cruzime, se va spune… sau mai precis seva şopti în spatele dumitale. Nu-ţi dai seama că testamentul acesta îţi strică reputaţia? Că te face de rîsul lumii! …

— Eu te iubesc, Sauer! Uite, îţi fac o declaraţie în toată regula… Dar orice răbdare are margini! Nici nebunia n-ar fi o scuză pentru cîte mi-a fost dat să aud de la dumneata! Cine ţi-a dat dreptul să mă insulţi?

— Dreptul! Dreptul! Dar eu de ce trebuie să suport groaznica tortură a bănuielilor?

Tăcu, sfîrşit de puteri, şi capul îi căzu pe piept.

Înduioşată, Elsa îi puse palma pe mînă:

— Te chinuieşti singur, dragul meu, şi nu văd de ce. Doar între noi doi nu s-a schimbat nimic. Nici nu înţeleg despre ce zid vorbeai adineaori.

— Cum nu s-a schimbat nimic? Dar milioanele, dar miliardele lui Gottlieb?! Eşti una dintre cele mai bogate femei din lume, pe cînd eu?… Am mîndria mea, mîndrie de bărbat. Sînt sărac şi nu vreau să se spună că m-am însurat pentru bani. Banii! Sacii de aur! Uite zidul!

— Dar de unde ai mai scos-o şi pe asta? Zidul acesta nu există, Otto, şi nici nu va exista vreodată!

Înainte de a înţelege bine despre ce este vorba, Sauer simţi că i se ia o piatră de pe inimă.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că nu trebuie să fii un jurisconsult ca Otto Sauer, să nu dormi nopţile şi să ajungi în pragul ţicnelii ca să înţelegi cît de compromiţător este testamentul. N-am de gînd să accept darul lui Gottlieb. Renunţ la drepturile de succesiune..

— Elsa! Ai fi în stare?… răcni Sauer.

La celălalt capăt al biroului, Emma Fit încetă să bată la maşină.

— Ce ai, Sauer? M-ai speriat!

— N-am nimic, *Fräulein*. Chiui şi eu de bucurie. Sînt bogat! Sînt omul cel mai bogat din lume!

— Vă căsătoriţi deci?

Emma se repezi să-şi îmbrăţişeze prietena şi să-l felicite pe Sauer, care strălucea de bucurie.

— Măi, măi, ce scenă înduioşătoare! Cu ce ocazie felicitările?

Stirner tocmai intrase.

— Elsa şi Sauer se căsătoresc şi vor înota în aur! Îmi pare atît de bine! Îl lămuri Emma surescitată.

— Serios?

Elsa şi Sauer schimbară o privire. După o ezitare imperceptibilă, Elsa răspunse ferm:

— Da, foarte serios. Poţi să ne feliciţi.

Stirner întinse mîna.

Năuc de fericire, Sauer i-o strînse cu putere.

— Felicitările mele, viitorii mei patroni! Bineînţeles, dacă veţi binevoi să mă păstraţi în serviciul domniilor voastre. Dar nu-i nici o supărare, chiar dacă mă concediaţi. Îmi iau geamantanul, îmi fluier cîinii şi deschid un circ ambulant… Cît despre casieriţă, circ să fie… Ce zici, Emma, vii cu mine? Dar ce ai, păpuşico, plîngi?

— Plîng… de bucurie, bîigui Emma.

— Eşti sigură că numai de bucurie? o ameninţă cu degetul. Apoi urmă: Şi păpuşelele ar trebui să înveţe să-şi ascundă sentimentele. Spune drept, nu ţi-e milă de Ludwig? Nici măcar atîtica? N-ai fost îndrăgostită de el un piculeţ?

Acoperindu-şi faţa cu mîinile, Emma alergă spre uşă. Intră un servitor.

— Domnul Gottlieb-senior îl roagă pe domnul Otto Sauer să poftească în cabinet.

Sauer aruncă o privire Elsei şi ieşi codindu-se. Rămas cu Elsa între patru ochi, Ludwig Stirner schimbă tonul:

— E adevărat, *Fräulein* Glück?

— Da, e adevărat.

După un moment de gîndire, Stirner întrebă:

— Dar eu? N-am nici o şansă?

— Acum mai puţin ca oricînd… Ascultă, Stirner, am impresia că numai dumneata ai fi în stare să risipeşti ceaţa care învăluie toată povestea asta. Te-aş ruga să-mi răspunzi la cîteva întrebări.

— Sînt numai urechi.

— N-ai putea să-mi explici taina testamentului?

— Karl Gottlieb a luat-o cu el în mormînt.

— Nu e răspunsul pe care îl aşteptam, dar, mă rog… Urmează întrebarea cea mai grea: există vreo legătură între… întocmirea testamentului şi moartea subită a lui Karl Gottlieb?

— Desigur. O legătură cît se poate de strînsă. Numai moartea lui Gottlieb face posibilă executarea testamentului şi intrarea în posesia moştenirii. Dar de ce mă întrebi pe mine? Orice jurist putea să-ţi spună asta.

— Te faci că nu înţelegi…

— Poate chiar nu înţeleg. Ori dumneata, din tact, nu vrei să pui punctul pe *i*. Întreabă-mă direct dacă nu l-am ucis pe bătrîn!

Elsa roşi.

— Ţi-aş cere scuze, Stirner, dar cine-i de vină? Uiţi ce spuneai deunăzi? Că onestitatea e un cusur… Mă doboară gîndul că printre oamenii cărora le strîng mîna…

— Există şi unul cu mîinile mînjite de sîngele pruncului sexagenar, care pe deasupra mai are şi tupeul de a te cere în căsătorie!…

— Ce faci, Stirner? De cînd te aşteptăm! bombăni Oskar Gottlieb, apărînd în uşă.

Stirner se ridică cu un aer plictisit şi ieşi.

— Ce aţi discutat atîta? întrebă curioasă Emma, care între timp se întorsese la maşina de scris.

— Mi-a oferit mîna, inima şi tot globul pămîntesc drept dar

de nuntă!

— Ce noroc pe tine! Două cereri în căsătorie într-o singură zi!

— Ştii, Emma, am renunţat la moştenire.

Fata rămase tablou.

— Eşti nebună de legat! Poţi să te iei de mînă cu Stirner.

V. MOŞTENIREA – UITE-O, NU E

Oskar Gottlieb n-a murit, dar moştenirea care-i lunecase printre degete a fost o lovitură prea grea pentru el. Slăbit, cu faţa răvăşită şi pămîntie, îşi spunea păsul cunoscutului avocat Lüders, în cabinetul acestuia. Capul îi căzuse într-o parte, nu şi-l putea ţine drept. Şi tot răsucea un creion în mînă.

— Istoria aceasta cu testamentul e un fel de „uite-o, nu e”. Parcă şi-a băgat necuratul coada, zău aşa! Bine zice Rudolf: o bandă de tîlhari! Tîlhari ori smintiţi… naiba ştie! Judecaţi şi dumneavoastră. A doua zi după deschiderea testamentului trimit după Otto Sauer… jurisconsultul fratelui meu, dumnezeu să-l ierte… ca să discut cu el unele chestii. Ce ziceam, om de încredere al bietului Karl, poate m-ajută el să fac niţică lumină în afacerea asta idioată cu moştenirea. Dar ţi-ai găsit. Ori că nu ştia într-adevăr nimic de schimbarea testamentului, ori umblă cu şoalda. Ce credeţi că-mi zice? Că Elsa Glück renunţă la moştenire. Vă închipuiţi. Repede – să vie Glück! Da, zice, e adevărat. Deci, totul e în regulă!… Şi cînd colo, mă pomenesc peste cîteva zile că testamentul este prezentat instanţei spre confirmare chiar de Sauer, cu procură în regulă de la Elsa Glück. „Ce-i asta, domnule? Una vorbim şi alta facem?” El de colo: „Moştenitoarea s-a răzgîndit”.

— Din ziua aceea aţi mai avut vreo discuţie cu *Fräulein* Elsa Glück? întrebă avocatul, pufăind din trabuc.

— Am mai stat de vorbă cu ea, dar… ştiţi… parcă nu-i aceeaşi. Chip de piatră, privirea stinsă, şi se mişcă… parcă-i buimacă de nesomn. Întreb: „Bine, *Fräulein*, parcă ziceai că renunţi la moştenire? „Nu ştiu… îmi răspunde ea cu o voce leşinată. Nu-mi amintesc… poate”. „Atunci de ce-ai mai înaintat testamentul spre confirmare?” Se holbează la mine şi nu spune nimic. Uite, aşa m-am canonit cu ea un ceas şi mai bine. Deodată o văd că se ridică fără o vorbă şi pleacă.

— Dacă nu mă înşel, e logodită cu Sauer…

— Exact.

— Atunci nu-i exclus să-şi fi schimbat într-adevăr hotărîrea

iniţială sub influenţa lui, presupuse maestrul barei.

— Mai ştiu eu? Tot ce se poate. Parcă el e mai breaz? Umbla cătrănit de parcă moştenirea ar fi fost o pacoste pe capul lor. Şi deodată s-a făcut colţos de nu mai poţi să te înţelegi cu el. Dacă-i spui o vorbă, îţi răspunde zece… Joacă teatru, mă întreb, ori şi-a pierdut minţile…

Oskar Gottlieb îşi strecură creionul în buzunar, dar imediat îl scoase iarăşi. După ce-şi mai trase sufletul, continuă:

— Cert e că testamentul a fost prezentat spre confirmare. Trebuie deci să pornim lupta. Dumneavoastră ce ziceţi, domnule avocat?

Lüders îşi rezemă de spătar capul chel, ca o bilă trandafirie şi privind cum se destramă în aer colacii de fum, vorbi de parcă ar fi gîndit cu glas tare:

— Primo – testamentul a fost întocmit de un notar, respectîndu-se cu stricteţe procedura legală. Aşadar, o acţiune avînd ca punct de plecare niscaiva vicii de formă cade… Secundo – procesul-verbal dresat de judecătorul de instrucţie şi de poliţie spune limpede că moartea lui Karl Gottlieb se datoreşte unui accident, orice premeditare fiind exclusă… Ce ne mai rămîne de făcut? Să dovedim că în momentul cînd a întocmit cel de-al doilea testament, testatarul era iresponsabil. Calea nu-i deloc sigură, dar alta nici nu există…

Mai trimise în tavan un rotocol de fum şi îl întrebă pe Oskar Gottlieb:

— Vă rog să-mi spuneţi sincer, în ce relaţii aţi fost cu defunctul dumneavoastră frate? N-au existat între dumneavoastră neînţelegeri, certuri?

— Niciodată! răspunse răspicat Oskar Gottlieb.

— Atunci la ce face aluzie testamentul?

Oskar Gottlieb roşi pînă în vîrful urechilor şi începu să se frămînte pe scaun.

— Mai ales pentru afurisita asta de aluzie ţin neapărat să atac testamentul! Aluzia îmi face numele de ocară. Mă doare, desigur, că fratele meu m-a dezmoştenit, dar şi mai rău mă doare că era supărat pe mine fără să fiu vinovat. E ceva necurat la mijloc. M-o fi calomniat cineva, cu gînd ascuns…

— Da, încurcată afacere… Voi face tot ce-i omeneşte posibil, dar nu garantez nimic. După un al treilea colac de fum expediat pe urmele celorlalte, asul baroului trecu la o temă mult

mai plăcută pentru el: onorariul.

VI. PROCESUL

Procesul Oskar Gottlieb – Elsa Glück făcu mare vîlvă. Onorariul ameţitor pe care urma să-l primească celebrul avocat Lüders dacă va obţine cîştig de cauză, averea fabuloasă disputată, testamentul surpriză, moartea năprasnică a bancherului, atît de, curînd după întocmirea ultimului testament, frumuseţea moştenitoarei – cîte şi mai cîte subiecte pentru ziare, cîte prilejuri de bîrfit. Se emiteau cele mai bizare ipoteze, se încingeau polemici fulminante, se încheiau pariuri. „Ce s-a petrecut în familia Gottlieb? De ce defunctul bancher şi-a dezmoştenit fratele? Ce fire leagă triunghiul Elsa Glück – Karl Gottlieb – Sauer?” Iată problemele care aţîţau cel mai mult curiozitatea marelui public şi interesau în aceeaşi măsură justiţia.

Contestaţia lui Oskar Gottlieb, iscusit adusă din condei de avocatul Lüders, pornea de la premisa că în momentul întocmirii testamentului, bancherul nu s-ar fi aflat „în deplină posesie a facultăţilor sale mintale”. Se făcuse totul pentru a obţine probe în sprijinul acestei afirmaţii. Deranjîndu-l pe defunct, cei mai iluştri profesori i-au cercetat creierul. Actul de expertiză rezultat în urma acestui examen consemna cu lux de amănunte, greutatea creierului, culoarea, numărul de circumvoluţiuni, un început de scleroză, dar nu furniza dovada dorită. Experţii nu îndrăzniră să scrie negru pe alb că bancherul Gottlieb a fost nebun, cu toate că se constataseră – nu fără „concursul” lui Lüders – „unele anomalii”.

Dar Lüders pregătise şi cîţiva martori bine dresaţi, mai înţelegători decît experţii. În jurul lui Karl Gottlieb, care învîrtea afaceri de milioane, roiau întotdeauna sumedenie de oameni de tot soiul. Între aceştia, avocatul găsi uşor cîţiva care, contra unei sume frumuşele, se arătară dispuşi să dea orice declaraţie li s-ar cere. Sub competenta îndrumare a maestrului, martorii relevară o mulţime de detalii din viaţa bancherului, în aparenţă lipsite de însemnătate, dar care înlănţuite creau un dubiu în privinţa integrităţii facultăţilor mintale.

Stîrniră ilaritate, de pildă, depoziţiile şefului contabil despre unele extravaganţe ale bancherului, ce frizau mania, în legătură cu raţionalizarea şi automatizarea. Karl Gottlieb pusese să i se construiască un lift special, pe a cărui platformă era fixat fotoliul în care obişnuia să şadă la masa de scris. O apăsare pe buton – şi din apartamentul său de la etaj cobora la parter, unde se aflau birourile băncii. După ce semna hîrtiile şi discuta cu clienţii mai importanţi, se înălţa cu fotoliu cu tot, asemenea unui zeu într-o piesă de teatru, şi, oprindu-se iarăşi în faţa mesei, îşi vedea mai departe de treabă.

Cînd patronul lucra, nimeni n-avea voie să intre în cabinet, fie el funcţionar sau servitor. Dar pentru că totuşi se mai întîmpla să aibă nevoie de ceva, fuseseră instalate nişte benzi transportoare ce străbăteau toată clădirea. Bancherul spunea la telefon ce doreşte şi imediat banda transportoare, mişcîndu-se fără nici un zgomot, îi aducea registrul cerut, o cafea sau o cutie cu ţigări de foi.

— Nu era normală nici pasiunea lui pentru igienă, depuse un alt martor. Avea peste tot în camere termometre, hidrometre, şi fel de fel de aparate complicate pentru stabilirea componenţei şi purităţii aerului. Sistemele uzuale de ventilaţie nu-l satisfăceau. „Ce aerisire ar putea fi, cînd introduci dinafară aer plin de praf şi de vapori de benzină?” obişnuia el să spună. Înainte de a intra în casă, aerai era epurat prin mijloace chimice. Un om special angajat veghea ca temperatura să se menţină invariabil la plus 12° C. Vara, aerul era răcit pe cale artificială pînă la această temperatură, avîndu-se grijă să nu fie nici prea uscat, dar nici umed, să nu scadă procentul de oxigen conţinut şi să nu apară bioxidul de carbon. Se făcea de asemenea ozonizare artificială.

Pe baza acestor depoziţii, alţi medici psihiatri, mai puţin dificili decît primii sau poate mai bine zis plătiţi de Lüders, constatară în certificatul de expertiză că defunctul suferea de o boală psihică cu un nume lung, impresionant şi foarte greu de pronunţat. Era limpede că Oskar Gottlieb cîştigă teren. Mai trebuia lămurită o singură problemă care întîrzia pronunţarea hotărîrii: care erau relaţiile dintre Karl şi Oskar. E drept că mai mulţi martori declaraseră că pe cei doi îi lega o „dragoste frăţească”. Nu era exclus totuşi să fi intervenit o ruptură din motive rămase ascunse pînă şi celor mai intimi prieteni. Din

fericire pentru Oskar, nu exista nici un indiciu că s-ar fi certat vreodată cu fratele său Karl. Lüders se şi vedea cu onorariul încasat, îşi făcea planuri: o vilă la Nisa… O maşină nouă… Mariette… Un zîmbet îi înflori pe buze, privirea îi era languroasă. Dacă ar fi fost motan ar fi început să toarcă. Merita să-şi bată capul cu experţii şi cu martorii! Lüders se întrecuse pe sine, punînd la bătaie în acest proces toată priceperea, tot talentul, tot darul său oratoric.

Iată şi ziua în care urma să se pronunţe sentinţă. Uriaşa sală a tribunalului se dovedise neîncăpătoare. Sute de ochi o căutau pe Elsa Glück, dar zadarnic: Sauer îi reprezenta interesele.

Lüders, într-o formă de zile mari, analiză subtil declaraţiile martorilor, excelînd în juxtapuneri şi în deducţii ingenioase şi pară într-un mod strălucit argumentele morocănosului Sauer. Cîteva dintre observaţiile sale deosebit de spirituale stîrniră o furtună de aplauze: era clar că publicul, în majoritatea lui, ţine cu „moştenitorii legali”, adică cu Oskar Gottlieb. De altfel şi judecătorii, în sinea lor, erau dispuşi să-i dea dreptate lui Gottlieb.

— …Cît priveşte sentimentele defunctului Karl Gottlieb faţă de clientul meu, spuse în încheiere Lüders, indiferent de natura lor, cine să ţină seama de preferinţele sau de antipatiile unui alienat? Partea adversă spune: „Bine, dar Karl Gottlieb a condus activitatea unei firme mari”. – Lüders ridică din umeri: – Ei şi? Istoria cunoaşte cazuri cînd state uriaşe au fost cîrmuite de monarhi demenţi, fără ca poporul să bănuiască măcar.

Răsunară cîteva aplauze. Preşedintele agită clopoţelul.

În momentul acela se ridică Oskar Gottlieb. Părea toropit de somn. Abia tîrîndu-şi picioarele, se apropie de bară şi spuse:

— Cer cuvîntul.

Se aşternu o tăcere mormîntală. Încreţindu-şi fruntea de parcă s-ar fi căznit să-şi amintească ceva şi înnodînd anevoie cuvintele, Oskar Gottlieb bolborosi:

— Nu-i adevărat… Nu e cum spune Lüders. Karl era mai întreg la minte ca noi toţi… şi meritam să mă dezmoştenească pentru că am greşit faţă de el.

Sala încremenise în aşteptare. Lüders îşi pierdu pentru o clipă cumpătul, dar imediat se repezi la Oskar Gottlieb şi-l trase înciudat de mînecă:

— Ce faci?! Ce tot îndrugi acolo? Vino-ţi în fire, omule! Strici totul! îi şuieră el la ureche.

Oskar îşi smuci braţul şi se răsti în gura mare la avocat:

— Ce mă tot bîrîi la cap?! Lasă-mă în pace! Destul rău i-am făcut lui Karl… Să-i mai fac şi numele de ocară? Ce rău i-am făcut? Nu pot să spun… Asta ne priveşte pe noi… familia noastră… De altfel are vreo importanţă?…

Pînă şi judecătorii, care văzuseră multe în viaţa lor, rămaseră stupefiaţi.

— Dar de ce o spuneţi abia acum, întrebă preşedintele.

— Pentru că… pentru că… Tăcu o clipă de parcă şi-ar fi pierdut firul gîndurilor… Pentru că abia azi am aflat că fratele meu ştia… ştia anumite lucruri. Moştenirea nu mi se cuvine mie, ci domnişoarei Elsa Glück.

Brusc, sala se umplu de tumult de parcă s-ar fi spart un stăvilar. Strigătele mulţimii acoperiră sunetul clopoţelului. Lüders, palid ca un mort, se ridică clătinîndu-se, îşi turnă apă cu o mînă tremurătoare, dar nu fu în stare să bea: dinţii îi clănţăneau şi conţinutul paharului curse pe robă.

Sauer părea şi el uluit.

Numai Rudolf Gottlieb, roşu de furie, se repezi la taică-său, îl zgîlţîi zdravăn şi-i strigă ceva. Dar bătrînul avea un aer apatic, de parcă toate acestea nu l-ar fi privit pe el. Atunci tînărul se apropie dintr-un salt de masa judecătorului şi, agitîndu-şi ameninţător pumnii, răcni de se auzi în toată sala:

— Nu vedeţi că şi-a pierdut minţile?! Aici toţi sînt nebuni sau tîlhari!… Dar nu mă las… O să merg pînă în pînzele albe!

Şedinţa fu suspendată şi preşedintele evacuă sala.

VII. DISPARIŢIA MOŞTENITORULUI

Acţiunea fusese respinsă, iar testamentul – confirmat. Elsa Glück intră în posesia moştenirii.

Rudolf, ca şi Lüders de altfel, căruia îi trecuse pe la nas un onorariu nemaipomenit în analele baroului, nu voiau să se dea bătuţi. Trebuia să întreprindă ceva – dar ce? Să ceară din nou o expertiză medicală pentru a stabili de data aceasta iresponsabilitatea lui Oskar Gottlieb! Dacă bătrînul e pus sub tutela lui Rudolf, acesta are dreptul să facă apel!... Da, ar fi fost ceva, dar de unde să-l iei pe Oskar? Imediat după terminarea procesului, Oskar a dispărut. Experţii n-aveau cum să-l declare iresponsabil... în lipsă! Rudolf cheltuia în dreapta şi-n stingă, înglodîndu-se în datorii, doar o da de urma părintelui său. Ajunse pînă acolo încît promise un premiu celui care-i va da de vreun indiciu. Nimic!

Termenul de recurs era pe expirate. În disperare de cauză, Rudolf luă hotărîrea să se adreseze Elsei Glück. Ea nu se instalase încă în casa lui Karl Gottlieb, care îi revenea prin testament împreună cu toată averea, clar venea acolo zilnic la ore fixe, pentru a-şi îndeplini atribuţiile de salariată a băncii. Rudolf o găsi în cabinetul secretarului particular, care-i dicta ceva. În halul de nervi în care era, tînărului Gottlieb nu i se păru curios că Elsa continuă să lucreze conştiincios, de parcă n-ar fi privit-o pe ea vizita anunţată.

Stirner îl întîmpină pe Rudolf cu un zîmbet ironic.

— Ei, tinere domn, cum îţi merg treburile?

— Nu te priveşte! i-o întoarse Rudolf înţepat. Am de discutat ceva cu *Fräulein* Glück!

Îl privi de sus pe Stirner, poftindu-l parcă să iasă afară. Secretarul închise un ochi:

— Ceva con-fi-den-ţial?... Mă rog!

Ieşi fără grabă.

Cînd auzi uşa închizîndu-se, Rudolf se luă cu mîinile de cap şi începu să se agite prin cameră.

— *Fräulein*, *Fräulein*! gemu el deodată şi, acoperindu-şi faţa

cu palmele, izbucni în plîns.

Elsa se zăpăci.

— Ce-i cu dumneata?

Rudolf îi căzu la picioare şi, frîngîndu-şi mîinile, vorbi cu o voce înecată în lacrimi:

— Fie-ţi milă, *Fräulein*! Nu mă nenoroci. Renunţă la moştenire. Ce să faci cu ea?… Iartă-mă. Nu-mi dau seama ce spun… Cum să renunţe cineva la o avere ca asta!… Dar nu ţi se cuvine dumitale! N-ai nici în clin nici în mînecă cu toată bogăţia asta picată din cer… Nu! ce vorbesc… Nu sînt în stare să mă concentrez… Ştiţi, *Fräulein*, numai speranţa asta mai dădea rost vieţii mele… Tata e un zgîrie-brînză şi tremură pentru fiecare ban. Eu sînt dator vîndut… în definitiv, de ce dumitale? De ce? E… e absurd, e de neconceput, e strigător la cer!… E ceva… vai, nici nu mai ştiu ce spun, dar sînt convins că mă înţelegi şi-ai să te înduri de mine… Dacă nu renunţi la moştenire, îmi zbor creierii!

— Nu pot, răspunse calm Elsa.

— Cum nu poţi?! Cine te poate opri? Doar ai şi vrut s-o faci.

— Nu-mi amintesc.

— Te implor! Îndurare!! Îmi zbor… adică ţi-am mai spus-o.

Sări în picioare şi răvăşindu-şi chica roşcovană, porni să alerge de colo-colo ca apucat de furii. Se opri o clipă în loc cu privirea fixă şi cu mîna stîngă încleştată pe bărbie, ca un om cufundat în meditaţie, apoi brusc începu să-şi smulgă părul din cap şi să-şi tragă palme:

— Blestem! Blestem părului meu roşu şi mutrei pistruiate! O, dacă eram un tip bine… Dumneata eşti atît de frumoasă… Poate că eu… poate că noi doi.. Ce-ai zice dacă te-aş cere în căsătorie?

Aerul său încurcat, faţa aprinsă şi părul vîlvoi îi dădeau o înfăţişare nespus de comică. Elsa îl privi amuzată.

— Mulţumesc, domnule, dar sînt logodită.

— Da, ştiu… Pur şi simplu mi-am pierdut controlul şi-mi dau pe faţă toate gîndurile. Dar cu toate că eşti frumoasă, nu de dumneata am nevoie, ci de afurisita asta de avere… Nu mi-aş fi închipuit vreodată că o fiinţă atît de fermecătoare poate ascunde atîta cruzime şi… şi lăcomie! încheie el sarcastic.

Elsa se încruntă.

— Nu merit să fiu învinuită de aşa ceva.

— Atunci ce te împiedică să rosteşti cuvîntul care ar face din mine şi din surioarele mele cei mai fericiţi oameni din lume?!? O prinse de mînă şi o privi drept în ochi: – Renunţă! Renunţă! Te rog! Te implor, renunţă!

Focul ce-l mistuia dădea acestor cuvinte o tărie deosebită. Pe fruntea senină a Elsei trecu o umbră, sprîncenele i se adunară. În inima ei se dădea o luptă.

Cu toată tulburarea lui, Rudolf observă acest lucru şi-şi reluă pledoaria cu şi mai multă insistenţă.

Dar totul nu dură decît o secundă. Faţa Elsei îşi recăpătă calmul, genele îi ascunseră pe jumătate ochii şi spuse încet, dar pe un ton ce nu admitea replică:

— Dă-mi drumul!

Îşi eliberă braţul şi, fără o vorbă, se îndreptă spre uşă.

— De ce pleci? Stai! Rudolf o apucă iarăşi de mînă, încercînd s-o oprească, dar în momentul acela uşa se deschise, un cîine năvăli în cameră şi se postă între ei, mîrîind ameninţător. Îndată apăru şi Stirner.

— Ei uite, asta nu-mi place! îl dojeni el pe Rudolf. Aşa se poartă un tînăr manierat cu o domnişoară logodită?

Tremurînd ca prins de friguri, Rudolf îl măsură cu ură. Stirner îl înfruntă calm şi ironic. Tînărul bătu din picior, se întoarse şi ieşi ca o vijelie. Sări în maşină, bolborosind ca în delir:

— Totul e pierdut! Totul e pierdut!

— Unde vă duc? întrebă şoferul.

— Totul e pierdut!… La Lüders.

Repetînd într-una „totul e pierdut!”, dădu buzna în cabinetul avocatului, fără să ţină seama că acesta discuta cu o clientă.

— Lüders! Totul e pierdut!… Refuză! Refuză pe toată linia, de la primul pînă la ultimul punct. Era şi de aşteptat… Mîine expiră termenul de recurs… Tata nu-i de găsit. Măcar de-am fi siguri că a murit… Adică, oricum ar fi prea tîrziu! În cîteva ore n-ai cum obţine instituirea tutelei. Nu ne rămîne decît un singur lucru: să facem apel. Procura pe care v-a dat-o tata rămîne valabilă.

— Bine, dar atîta timp cît există la dosar declaraţia lui Oskar Gottlieb, nu avem nici o şansă.

— Avem, n-avem, mergem înainte!… Poate pînă se judecă

apelul apare şi tata.

Lüders dădu din umeri. Apoi însă îşi spuse că tînărul s-ar putea să aibă dreptate. Totul e să nu piardă termenul. În definitiv, poţi să ştii de unde sare iepurele?

Făcură apel. În zadar. Oskar Gottlieb nu era de găsit. Obţinură cîteva amînări, dar pînă la urmă familia Gottlieb pierdu definitiv procesul.

Elsa Glück intră în posesia moştenirii.

VIII. PALATUL DE STICLĂ

Pasiunea defunctului bancher pentru raţionalizări îşi pusese pecetea şi pe arhitectura casei, construită după ultimul cuvînt al tehnicii americanizate. Criteriul estetic al noului stil era utilitatea. Uriaşa clădire cu parter şi două etaje, durată din oţel, beton şi sticlă, fusese concepută în linii drepte, ce te făceau să crezi că arhitectul a folosit ca sursă de inspiraţie o coală de registru contabil, împărţit în rubrici şi subrubrici. Nici o arcuire capricioasă, nici un amănunt ornamental nu înveseleau ansamblul. În loc de ziduri, numai geamuri uriaşe care îi dădeau aspect de acvariu. Acoperişul, tot de sticlă, părea un scut prea fragil pentru milioanele cu care opera banca, Numai că „peştişorii de aur” erau ascunşi în rărunchii clădirii, la subsol. Oţelul şi betonul trezoreriei ofereau o garanţie sigură împotriva gangsterilor, chiar dacă aceştia ar fi atacat banca din aer. Sutele de sonerii şi de semnale luminoase, periscoapele de o construcţie specială prin care gardienii instalaţi la parter vedeau tot ce se întîmplă la subsol, sistemul de uşi cu închidere automată, barajele electrice şi aparatele de filmat, de asemenea automate, condamnau la eşec orice încercare de a pătrunde aici prin forţă sau viclenie. Numai Gottlieb ştia cît bănet a dat reporterilor ca să descrie cît mai pe larg toate aceste minuni ale tehnicii securităţii. Urmărea două scopuri: să convingă lumea că fortăreaţa lui subterană este inexpugnabilă şi să taie astfel bandiţilor pofta de a ataca safeurile băncii lui. Într-adevăr, în zece ani s-a semnalat o singură tentativă de jaf. Şi aceea însă s-a terminat lamentabil pentru temerarii spărgători. Cu toate că, după cum au declarat singuri, „vedeau o meserie ce nu se există”, bandiţii au fost prinşi ca nişte şoricei în cursă. Din primul moment a intrat în funcţiune aparatul de luat vederi şi filmul a rulat la toate cinematografele ca un fel de „aviz amatorilor”. Gurile rele spuneau că totul a fost doar un truc al bancherului, care i-a tocmit pentru o sumă frumuşică pe aceşti „artişti” din lumea interlopă, luîndu-şi solemn angajamentul că vor fi puşi în libertate de cum se va potoli zarva iscată de pretinsa lor ispravă. Cum, necum, filmul a avut efectul scontat.

Bancherul şi depunătorii puteau dormi liniştiţi.

Birourile băncii se aflau la parter. Un întreg corp de gardieni înarmaţi, necesari mai ales ca decor, păzeau intrările.

Bancherul locuia la primul etaj. Din hol dădeai într-un salon, în birourile secretarului particular şi în cabinetul patronului. Două încăperi din aripa dreaptă comunicau cu cabinetul: dormitorul lui Gottlieb şi camera lui Stirner, întotdeauna încuiată: secretarul prefera să facă singur curat; nu permitea vreunui servitor să-i calce pragul. În aripa stingă se afla „menajeria” lui Stirner: cîini, lupi, porci, pisici şi un urs. Aceste animale dresate trăiau într-o înduioşătoare armonie. Deşi renunţase la cariera ştiinţifică, Stirner continua să studieze psihicul animalelor „ca amator” – spunea el.

Etajul superior (aproape două treimi din el, şi anume partea din mijloc) cuprindea galeria de tablouri – mîndria defunctului bancher şi ţinta glumelor sarcastice ale cunoscătorilor. Aici coabitau într-o armonie la fel de înduioşătoare ca şi animalele lui Stirner, un Andrea del Sarto veritabil cu o stîngace contrafacere după Correggio, zmîngăleala unui diletant obscur, cu un desen în creion al lui Leonardo da Vinci… Tablourile, înşirate pe suporturi, perpendicular pe pereţii de sticlă, primeau lumina dintr-o parte. Gottlieb pretindea că aceasta este „aşezarea cea mai raţională”. În partea de mijloc a sălii, în afară de un pian instalat pe un podium, nu se afla nimic. Pentru banchete sau dineuri oficiale se aduceau nişte mese demontabile de o construcţie foarte complicată, „raţionalizate” şi ele de Gottlieb. E adevărat că, strînse, aceste mese ocupau puţin loc, dar ce chin pe bieţii servitori cînd trebuiau să le monteze! Întocmai ca la jocurile acelea complicate în care trebuie să compui o figură dintr-o sumedenie de piese aparent desperecheate – dacă o şipcuţă era pusă greşit, totul se dărîma şi… ia-o de la capăt!

Oamenii îşi ieşeau din fire, dar cel mai rău se enerva bancherul.

— Cum de nu pricepeţi? E atît de simplu!

Schimba aici, punea dincolo, potrivea dincoace, şi pînă la urmă totul îi scăpa din mîini, se lovea, se zgîria şi-l apucau şi pe el pandaliile.

Acum s-a terminat cu toate astea. Mesele se odihneau îmbucătăţite, întocmai ca nefericitul lor stăpîn… Ce plăcut era

să-ţi auzi paşii răsunînd în sala pustie, cînd te îndreptai spre grădina de iarnă! Aici, palmierii umbreau cu frunzele lor mari un imens acvariu, plante agăţătoare se împleteau dantelat pe pereţii unei grote artificiale, orhidee îţi desfătau ochii cu bogata lor gamă de culori…

Poposeai pe îmbietoare sofale, între lauri şi leandri, iar cîntecele păsărelelor care zburătăceau în libertate îţi fermecau auzul.

Pe o altă uşă pătrundeai în biblioteca aflată exact deasupra celor două cabinete ale lui Gottlieb, de la parter şi de la primul etaj. Toate cele trei încăperi comunicau prin intermediul faimosului lift cu fotoliu.

La capătul unei zile de lucru, bancherul „se înălţa”

În biblioteca lui alcătuită din ediţii de lux cu titluri imprimate în aur pe cotor, pentru a fuma în tihnă o havană. Cărţile nu le citea. Rareori lua din raft cîte un volum şi se uita la poze.

— *Farsus sepectrum*, maimuţa-strigoi… Ca să vezi ce de jivine pe lumea asta!… Parc-ar purta ochelari, zău aşa… Ia mai dă-o dracului, c-o visez la noapte!

Închidea cartea cu pocnet şi căsca. Ultimele două încăperi erau goale. Una se afla deasupra dormitorului lui Gottlieb, cealaltă deasupra camerei lui Stirner. Cu acestea încheiară Stirner şi Elsa vizitarea casei.

— Ei, ţi-ai văzut palatul. Sper că ai să te simţi bine aici. Camerele sînt pline de aer şi de lumină, ca de altfel toată casa. Nu degeaba avea testatarul dumitale o mină atît de sănătoasă.

La aceste cuvinte, Elsa tresări şi o umbră uşoară îi trecu pe faţă.

Stirner se posomori.

— Cum, Elsa, nu te bucuri? Gîndeşte-te că eşti una dintre cele mai bogate femei din lume! îţi poţi satisface orice dorinţă, orice capriciu! Dacă nu-ţi place casa asta, te poţi instala în oricare din celelalte douăzeci şi şase de clădiri care-ţi aparţin în oraş… sau într-una din vilele dumitale de la Nisa, Menton, Ospidaletti, din Majorca ori din Algeria, din… nici nu le mai ţin minte pe toate… După o clipă de gîndire, adăugă: Totuşi, *trebuie* să-ţi placă aici.

— Da, *trebuie* să-mi placă aici, răspunse Elsa ca un ecou.

— Dincolo va sta camerista dumitale. Iar aici, şi în toată

casa, numărul soneriilor întrece pe al cuişoarelor de tapiţerie din mobile, iar telefoane sînt şi mai multe. Aşa că, din orice fotoliu, poţi comanda tot ce-ţi pofteşte inimioara. Deocamdată stai jos şi odihneşte-te. În cîteva clipe banda transportoare îţi va aduce o cafeluţă. Pa!

După plecarea lui Stirner, Elsa căzu sfîrşită în fotoliu şi-şi acoperi faţa cu mîinile. În cîteva rînduri bătăile unei pendule speriară tăcerea, dar Elsa nu se mişcă.

Se gîndea la soarta ei atît de ciudată. Fiică de oameni nevoiaşi, a rămas de mică orfană şi a gustat din plin amarul sărăciei. De copilă era neobişnuit de frumoasă. Această frumuseţe i-a adus multe bucurii, dar şi multă suferinţă. Într-o zi a venit la orfelinat o văduvă bătrînă şi bogată – *Frau* Bäcker. Fermecată de frumuseţea micuţei, a hotărît pe loc s-o înfieze. Avea doisprezece ani atunci. Cei cinci ani cît a stat în casa bătrînei au fost cei mai frumoşi din viaţa ei. *Frau* Bäcker ţinea la Elsa ca la copilul ei, i-a dat o educaţie bună, iar Elsa o iubea ca pe o mamă. Dar bătrînica s-a stins pe neaşteptate, fără să lase nici un testament. De ochii lumii, rudele ei i-au oferit ceva şi Elsei, dar într-o formă atît de jignitoare, încît fata a refuzat şi şi-a căutat o slujbă, în cei doi ani care au urmat i-a fost dat să cunoască hidoşeniile vieţii. Cu frumuseţea ei, găsea uşor un loc de vînzătoare sau manechin, dar la fel de repede trebuia să renunţe la slujbă, ca să scape de asiduităţile patronilor. Şi-a spus atunci că trebuie să încerce altceva şi, seară de seară, renunţînd la odihnă şi la orice distracţie, a început să înveţe stenografia, în sfîrşit i-a surîs norocul şi a fost angajată la banca Gottlieb. Aici l-a cunoscut pe Sauer. Impresionată de politeţea, amabilitatea şi de bunele lui maniere, a ajuns să-l îndrăgească.

Şi iată că moştenirea asta a smuls-o din făgaşul obişnuit!

Nu putea pricepe nici în ruptul capului ce a făcut-o să accepte moştenirea, după ce la un moment dat hotărîse ferm să renunţe la ea.

„De ce? De ce?” întrebarea revenea ca o obsesie.

Deodată trăsăturile i se destinseră şi genele îi acoperiră pe jumătate ochii, iar după cîteva minute răsufla adînc, ca atunci cînd scapi dintr-o încăpere neaerisită. Constată cu mirare că din tot zbuciumul de adineauri nu rămăsese nici urmă. Se ridică, se întinse cu voluptate şi-şi roti curioasă privirile prin încăpere.

— Chiar că-i tare drăguţ aici! Ce aer plăcut şi cîtă lumină!

Uite ce covor frumos!

Îmboldită de o lacomă curiozitate, pe care nu şi-o cunoscuse pînă atunci, prinse a cerceta minuţios, de una singură, noua ei locuinţă, biblioteca, galeria de tablouri, minunata grădină de iarnă… „Şi toate acestea îmi aparţin!” Pentru întîia oară gîndi: „Are dreptate Stirner!

Sînt fericită, nespus de fericită!”

IX. UN SPOR DE 50%

După ce se despărţi de Elsa, Stirner coborî la primul etaj. În birou, Sauer, Emma Fit şi *Frau* Schmiedthof, menajera, păreau că-l aşteaptă.

Sauer îl întîmpină cu o plivire ostilă, în timp ce Fit şi Schmiedthof nu-şi puteau ascunde îngrijorarea. Nimeni nu ştia exact ce rol avea în această casă după schimbările survenite.

— Bună ziua! îi salută cu vioiciune Stirner. Vă aduc o veste bună! Patroana a dat dispoziţie: toată lumea rămîne în serviciu. Asta am discutat în primul rînd cu Elsa, adică vreau să spun cu *Fräulein* Glück. Să ştiţi însă că vom avea mult de lucru. Frumoasa noastră stăpînă n-a condus niciodată o bancă, aşa că tot greul noi doi îl vom duce, Sauer şi cu mine.

— Te-aş ruga să nu iei hotărîri în numele meu şi să nu-mi fixezi atribuţiile! se zbîrli Sauer.

— Nu văd ce-am putea face altceva. Dar lasă. Discutăm noi mai tîrziu. Am ceva urgent de rezolvat.

Trecu repede în cabinetul lui Gottlieb, se aşeză la birou şi scrise ceva, încuie hîrtia într-un sertar şi trecu în camera lui, iar peste cîteva minute se întoarse şi se aşeză din nou la biroul răposatului bancher.

Intră Elsa, urmată aproape imediat de Sauer, Emma Fit şi *Frau* Schmiedthof, care desigur văzuseră că a coborît.

Emma şi menajera se grăbiră să-i mulţumească Elsei pentru că le-a îngăduit să rămînă în serviciul ei.

— A, *Fräulein* Glück! Ce surpriză plăcută! spuse Stirner, fără să se ridice de la birou. Cum te simţi?

— Mulţumesc, bine.

— Îţi place casa?

— Foarte mult! se însufleţi Elsa. Etajul de sus e scăldat în soare. Ai impresia că pluteşti pe un ocean de lumină. Iar grădina de iarnă, zău, e încîntătoare! Nu mai am ce căuta la Nisa!

— Perfect! Deci totul e în ordine! se bucură Stirner.

Asupra lui Sauer însă, voioşia Elsei avu un efect contrar. Logodnicul îi aruncă o privire bănuitoare şi-şi muşcă buzele.

— Iar acum, scutură-ţi de pe umeri povara afacerilor, o invită Stirner pe acelaşi ton glumeţ. Am pregătit procura generală pe numele meu, aşa cum mi-ai poruncit. O semnătură, şi gata.

Sauer, Schmiedthof, pînă şi naiva Emma încremeniră de uimire: normal ar fi fost ca procura s-o primească Sauer, logodnicul Elsei, sau cel puţin să-şi împartă cu Stirner conducerea băncii.

— Cu plăcere, răspunse Elsa şi puse mîna pe stilou.

— O clipă! Stirner apăsă pe buton şi în cameră intră bătrînul notar însoţit de doi martori.

— Iertaţi-mă că v-am deranjat! Stirner îi vorbea notarului politicos, dar cu autoritate. Întrucît însă sînteţi, ca să spun aşa, de-al casei…

Bătrînelul dădu din cap îndatoritor. Elsa semnă procura şi toate formalităţile se terminară în cîteva minute.

— Astfel de acte trebuiesc întocmite după toate formele. Vă mulţumesc! îl concedie Stirner pe notar.

Bătrînul ieşi însoţit de martori. *Fräulein* Fit şi *Frau* Schmiedthof îi urmară exemplul.

— Dumneata, Sauer, rămîi ca şi pînă acum jurisconsult. Numai că noul nostru patron, mai cumsecade, îţi măreşte salariul cu 50%. Sper că am înţeles bine, nu?

— Da, desigur! încuviinţă Elsa. Sauer se făcu verde la faţă:

— Foarte onorat, dar renunţ şi la spor şi la post!

— Vai, Otto, ce-ţi veni? Sper că glumeşti! sări Elsa.

Stirner ridică din umeri, într-un gest de neputinţă: “Ce pot face eu?”

— Sauer dragă, înţelege-te cu patroana… Eu am treabă jos, la bancă. Bună idee a avut bătrînul Karl. Nici că poate exista un mijloc de locomoţie mai comod. Apăsă pe un buton, o trapă se deschise şi dispăru cu fotoliu cu tot.

— Sper că glumeşti, Otto, repetă Elsa cînd rămase singură cu Sauer. Puse mîngîietor palma pe braţul lui.

Sauer îşi trase mîna, cu o grimasă de dezgust.

— Nu ştiu care din noi glumeşte, *Fräulein* Glück!

— Otto!

— Numai că glumele dumitale sînt insulte… Îţi baţi joc de demnitatea mea de om, de dragostea, de încrederea, de prietenia mea!

După o scurtă tăcere, urmă cu mîhnire:
— Ce-i cu tine, Elsa? Ai jurat că renunţi la moştenire, şi m-ai minţit… De ce?
— Dar nu pricepi, Otto? Aşa trebuie!… Şi-apoi, nu tu mi-ai apărat interesele la proces?
— E adevărat… Dar să mă bată Dumnezeu dacă ştiu de ce am făcut-o… Parcă mă împingea cineva de la spate… Adică… la urma urmelor, tu m-ai rugat… Şi ştii că nu pot să-ţi refuz nimic. Dar tu, tu de ce m-ai minţit?! Ai stîrnit în inima mea toţi demonii îndoielii! Moştenirea asta te compromite, pîngăreşte dragostea noastră. Şi-acum, colac peste pupăză, te apuci să-i dai procură lui Stirner!… Cum să-mi alung bănuielile? Nu-nseamnă că eşti una cu el?!… Că sînteţi… intimi! Că-i eşti complice!… M-ai dus de nas ca pe un copil!
— Otto!
— Lasă-mă! Cum de nu înţelegi că o să te bîrfească toţi şi-o să te împroaşte cu noroi?! Da, da, tot noroiul din stradă o să pătrundă în palatul acesta de aur! Tu în aceeaşi casă cu Stirner! Tu…
— Linişteşte-te, Otto, te implor!
— Nu, nu mă liniştesc! Şi nu te mulţumeşti cu atîta!… Ca să mă umileşti mai rău, mă gratifici cu un spor de 50%! Ha-ha-ha! 50%! Contravaloarea dragostei şi a demnităţii!
Izbucni într-un rîs amar.
Elsa îl privi zguduită şi neputincioasă. În inima ei se dădea o luptă cumplită. În sfîrşit, nervii ei cedară şi o înecă plînsul.
Sauer amuţi şi se prăbuşi pe un scaun. Din cînd în cînd, suspine spasmodice îi trădau zbuciumul.
— Cît sînt de nenorocit!… Nenorocitul de mine! murmură el cu capul strivit între pumni.
Elsa se apropie de el şi-l îmbrăţişă.
— Cum poţi gîndi atît de urît despre mine, Otto?… Ştii doar că te iubesc… Hai, linişteşte-te, dragul meu, scumpul meu… Voi face tot ce-mi spui tu…
— Adevărat?
— Pe cuvînt, făgădui ferm Elsa. Şi nu mă mai învinui. Nici eu nu ştiu cum s-a întîmplat.
Sauer se ridică şi-i cuprinse mîinile:
— N-am nevoie de bogăţie, Elsa. Dragostea ta mi-ajunge. Şi în numele acestei iubiri, îţi cer ca mîine – da, chiar mîine! – Să

ne cununăm şi tot mîine să-i faci vînt pe uşă ticălosului ăstuia de Stirner, cu haita lui de cîini!

— Cum spui tu, iubitule.

— Elsa!

— Ce scenă înduioşătoare! auziră ei glasul ironic al lui Stirner. Speriaţi, se smulseră unul din braţele celuilalt şi întoarseră capul.

Stirner îi privea din fotoliu, pufăind dintr-o havană.

— Ca cauţi aici?! izbucni Sauer.

— Am venit, ca să spun aşa, în interes de serviciu! pară Stirner. Încrederea cu care m-a onorat stimata noastră patroană...

— Patroana noastră s-a răzgîndit şi te concediază! i-o reteză Sauer. Procura va fi anulată!... Ţinînd însă seama de meritele dumitale, vei primi salariul pe două luni înainte, plus un spor de 50%!

— Ei, ce să fac. O să deschid un circ ambulant, se căină Stirner, scărpinîndu-se la ceafă.

Dar cînd rămase singur, se întunecă la faţă, scoase dintr-un sertar nişte planuri, le studie bombănind, apoi se încuie în camera lui.

X. „FATA CU ULCIORUL SPART”

Trecu o lună. Emma Fit şedea la locul ei obişnuit şi în aşteptarea orei de încheiere a programului bătea ceva la maşină. Tras la faţă, palid, nepieptănat, nebărbierit, Sauer măsura camera cu paşi mari, privind-o pe furiş. La un moment dat se opri în faţa Emmei, încordat, legănîndu-se de pe un picior pe celălalt.

Emma se făcu roşie ca focul şi degetele ei de obicei atît de sprintene începură să încurce clapele:

— Uf! M-am zăpăcit! De ce mă priveşti aşa, domnule Sauer? Parcă mă vezi prima oară…

— Exact, *Fräulein* Emma. Unde mi-au fost ochii pînă acum? Eşti pur şi simplu delicioasă!

Emma roşi mai tare; se prefăcu însă că nu aude.

— Ciudat! continuă Sauer. Eşti la noi de un an şi mai bine, ne vedem zilnic, şi totuşi… abia de o lună pot spune că te văd: ce oval gingaş, ce păr mătăsos… tot să-l mîngîi, ce ochi minunaţi!… Văd în ei cînd candoarea copilului, cînd o poznaşă viclenie de drăcuşor… Leit „Fata cu ulciorul spart”!

— Ce ulcior? N-am spart nici un ulcior!

— E un tablou de Greuze… Iar dumneata…

— Termină, Sauer!

Cuvintele lui îi făceau plăcere, dar, de frica Elsei, încerca să-şi ascundă sentimentele. Patroana i-a şi surprins de cîteva ori discutînd în felul acesta. Trecea demnă şi nepăsătoare, dar Emma simţea că „stăpîna”, cum îi spunea ea în glumă, vede şi înţelege tot.

— Domnule Sauer, nu te mai recunosc!

— Nici eu nu mă mai recunosc, fetiţo… Filozofii susţin că lucrul cel mai greu pe lume e să te cunoşti pe tine însuţi…

Într-adevăr, era de nerecunoscut. Cumpătatul, ordonatul, ba chiar pedantul Sauer de la o vreme nu-şi mai îngrijea deloc ţinuta, frecventa cele mai deocheate cîrciumi, unde chefuia cu toţi derbedeii, şi-şi neglija serviciul.

— Ascultă, scumpă domnişoară, ai ţăcănit destul la pianul acesta afurisit care se cheamă maşină de scris. Hai sus să-ţi arăt

noii peştişori de aur. Stirner i-a comandat ca să-i facă surpriză patroanei.

Emma şovăia.

Zîmbind, Sauer arătă din ochi spre uşa cabinetului:

— Ţi-e frică?

Fata se aprinse la faţă şi se ridică:

— De ce să-mi fie frică? Merg. Dar numai pentru cîteva minute. Vreau astăzi să ajung mai devreme acasă…

Cele cîteva minute se făcură jumătate de oră, o oră…

Sauer flecărea fără încetare, copleşind-o cu complimentele. Deşi nu arăta, Emma tremura de frică să nu-i surprindă cineva. La un moment dat se uită la ceas şi se ridică decisă:

— Vai, ce tîrziu e! Potrivindu-şi părul din mers, ieşi din grădină în sala cu tablouri.

— Ştii ceva, Emma? Hai să mergem diseară la teatru. Pe urmă trecem pe la „Continental”… Au un jazz pe cinste!

Emma, care îl ştia atît de grav şi serios, pufni în rîs. Sauer o luă de braţ şi, patinînd pe parchet, porniră amîndoi spre ieşire.

Dintr-un colţ al sălii, Elsa văzuse toată scena. Vizita des galeria. Unele tablouri o atrăgeau. Cînd cei doi se depărtară, Elsa intră în grădină şi căzu fără vlagă pe banca din faţa acvariului. Havuzul susura, peştişorii de aur înotau alene îndărătul sticlei verzui, iar uneori se ridicau la suprafaţă pentru a sufla mărgeluşe de aer. Era linişte. Păsărelele, înfoiate pe ramuri, picoteau ca înainte de ploaie.

Privirea-i căzu pe o servietă de piele galbenă, cu iniţiale de argint: „O.S.”…

În aceeaşi clipă auzi paşi care se apropiau.

„Otto se întoarce să-şi ia servieta”, îi fulgeră prin minte. Prima ei pornire fu să se ascundă în grotă, dar se răzgîndi.

Sauer intră fredonînd un cîntec la modă. Cînd o văzu pe Elsa, rămase locului descumpănit, imediat însă afectă un aer degajat:

— Doamna se plimbă? Cum vă plac peştişorii de aur?… Cu sos picant trebuie să fie delicioşi!

Gluma, cum era şi firesc, n-o înveseli.

— Ascultă, Sauer, ce înseamnă asta?!

— La ce face aluzie stăpîna?

— La ceea ce s-a petrecut aici acum cîteva minute şi în general la purtarea dumitale din ultima vreme.

Sauer se aprinse la faţă:

— Aceeaşi întrebare aş putea să ţi-o pun eu, *Fräulein* Glück! Ce înseamnă purtarea dumitale? Ne-am căsătorit? L-ai concediat pe Stirner cum mi-ai promis? N-ai nici un drept să mă controlezi!

— Nici nu pretind acest drept! Dar de promisiune, tot am să mă ţin. Mi-am dat cuvîntul doar.

— De ce n-ai făcut-o pînă acum?

Fu rîndul Elsei Glück să-şi piardă cumpătul. Într-adevăr, de ce?… Nici ea nu ştia. Din nou o lacună în mintea ei!… Din nou oribila senzaţie că şi-a pierdut memoria! Gîndurile i se izbeau de o stavilă nevăzută, aşa cum se zbate o muscă de geam. Lăsă capul în jos şi nu răspunse nimic.

Privirile lui Sauer lunecau pe chipul şi pe trupul Elsei. Se întrebă mirat: „Cum de-am iubit-o? E atît de banală! Manechine din astea frumoase găseşti cu duiumul, la orice casă de mode! Gîtul e graţios, dar atît de lung!… Unde ţi-au fost ochii, băiete? Şi umerii ăştia înguşti… Şi cum o urîţeşte aluniţa de sub ochiul stîng!…”

— Nu răspunzi? Cred şi eu! Nici n-ai ce răspunde!

În sfîrşit Elsa vorbi:

— Parcă tu n-ai zis că demisionezi? De ce n-ai făcut-o?

Pusese degetul pe rană. Şi Sauer se întreba mereu ce l-a făcut să rămînă la bancă. Dragostea pentru Elsa? Aş! Cu o lună în urmă, spre propria-i surprindere, simţise că Elsa îi este indiferentă şi că s-a îndrăgostit lulea de Emma. Dar nu era asta singura schimbare petrecută în el. Uneori se simţea sfîşiat de porniri şi sentimente contradictorii, încerca un fel de dedublare a personalităţii. De aceea îşi căuta uitarea în vin şi în petreceri.

N-ar fi recunoscut însă în ruptul capului că nici el nu ştie de ce n-a plecat de la bancă. Aşa că tălmăci întrebarea cum îi venea la socoteală.

— Nu ştii cum să scapi mai repede de mine?! M-am lămurit!

Elsa îl privi cu reproş.

— Iar începi cu insinuările?

— A, nu! Fii pe pace! Ne-am torturat destul unul pe altul… e timpul să dăm cărţile pe faţă. Ei bine, nu plec pentru că o iubesc pe Emma Fit!… Da, o iubesc şi chiar astăzi îi voi cere mîna!

Explicaţia i se părea plauzibilă, deşi undeva în subconştient îşi dădea seama că ar fi putut foarte bine să plece împreună cu

Emma.

Elsa abia suflă:

— Otto!

În inima lui Sauer încolţi un grăunte de milă, dar imediat îşi spuse: „Minte! Se preface!” Şi-i trînti în faţă cu toată indignarea:

— Dar ce-ai fi vrut? Să faci din mine un soţ paravan? Iar Stirner să fie prietenul oficial al casei?! Mulţumesc de această cinste! Dar nu te necăji. Cu banii tăi ai să găseşti pretendenţi. Pe mine însă, iartă-mă! Emma Fit nu e deşteptăciunea întruchipată şi nu se joacă cu milioanele, dar are un suflet bun, curat, şi-mi va fi o soţie credincioasă!…

Elsa se încovoie ca sub lovituri de bici.

Sauer îşi luă servieta:

— Da, sînt sărac! Dar nimeni nu mă poate cumpăra cu un spor de 50%! Şi-acum, iartă-mă, sînt aşteptat!

Se înclină cu o curtoazie exagerată şi ieşi. Rezonanţa sălii goale amplifică zgomotul paşilor.

Elsa rămase într-un fel de înţepenire. Numai bătăile pendulei o readuseră în fire. Tresări.

— S-a făcut cinci?

Umbrele înserării de iarnă se adunau tot mai dese.

Ieşi din sală şi privi în jur. Întîmplător ochii îi lunecară asupra pianului, şi simţi o dorinţă irezistibilă să cînte. Ridică din mers capacul, se aşeză şi-şi trecu degetele pe claviatură.

Niciodată muzica nu-i făcuse atîta plăcere.

Deodată se opri speriată.

Drept în faţa ei se afla Stirner. Cînd a intrat?… Rezemat de pian, o privea ţintă. Era palid şi trist. Buzele lui subţiri aveau zvîcniri nervoase.

Elsa scoase un ţipăt uşor.

— Cîntă, Elsa, o rugă el cu căldură.

Îi făcu pe voie. Stirner o ascultă cu atenţie, apoi vorbi rar şi încet:

— Cînţi atît de frumos! E „Cîntecul lebedei”, nu? De Saint-Saëns… Se spune că lebăda cîntă o singură dată: înainte de moarte… Trăieşte însă mult, foarte mult, şi numai o rană mortală îi poate scurta zilele… şi dumneata eşti rănită?… Dar de cine?… Gîndeşte-te dacă merită să-ţi pierzi viaţa pentru el.

— Ce vrei să spui? întrebă Elsa, lăsîndu-şi mîinile pe genunchi. De cine vorbeşti?

— De el, de Sauer! De cine altcineva!… Doar nu-i un secret.

În Elsa se trezi mîndria de femeie. Se ridică în picioare.

— Domnule Stirner, te poftesc să nu te amesteci în treburile mele personale!

— Numai că aceste treburi personale sînt şi ale mele, *Fräulein* Elsa. Ştii că te iubesc.

— Dar şi dumneata ştii că eu nu te iubesc!

— Asta-i toată nenorocirea!… A mea şi-a dumitale… Da, da, şi-a dumitale, deşi n-ai de unde s-o ştii… Ce frumos ar fi totul dacă m-ai iubi de bună voie!

— Nu înţeleg! Poţi iubi şi altfel? Îţi ies cîteodată nişte vorbe din gură!…

Stirner ocoli întrebarea.

— Ascultă, Elsa, hai să vorbim serios. Ei drăcie, în sala asta raţionalizată n-ai unde să stai jos… Să trecem în grădină.

Se aşezară pe banca pe care stătuse Elsa adineaori.

— Pentru dumneata viaţa a fost o şcoală destul de aspră, aşa că o cunoşti bine, începu Stirner. Ştii cît de greu îşi poate cîştiga existenţa o fată frumoasă şi săracă, dacă vrea să rămînă cinstită. Acum eşti bogată. Dar află că şi bogăţia îşi are neajunsurile ei. Pentru bărbaţi, eşti de două ori mai ispititoare. Frumuseţea cade deseori pradă donjuanilor, iar bogăţia aventurierilor şi altor mizerabili. Aşa că de-acum înainte nu vei şti niciodată dacă eşti iubită pentru dumneata sau pentru banii pe care-i ai. Ce te aşteaptă? Cu Sauer s-a terminat. Eşti singură, încearcă să judeci la rece. De ce să nu mă iei pe mine de bărbat?… Da, da, ştiu! Nu mă iubeşti… Cele mai fericite căsătorii însă, după cîte se spune, sînt clădite nu pe dragoste, ci pe raţiune. Poate că mai tîrziu ai să mă iubeşti. Se întîmplă deseori… Şi-apoi, trebuie să-ţi spun… Am întreprins ceva colosal… am nişte planuri ameţitoare… Iar felul în care te porţi cu mine mă paralizează, nu-mi permite să-mi iau avînt, să mă dăruiesc în întregime operei mele. Te implor… pentru ultima oară: hotărăşte-te!

Elsa clătină din cap.

— Nu, te rog! i-o luă înainte Stirner. Nu-mi da răspunsul acum. Gîndeşte-te în linişte, cumpăneşte totul… Azi e joi. Duminică seara, la şase, aştept răspunsul!

Făcu o uşoară plecăciune şi se retrase.

Ceasul bătu de şase ori.

XI. CĂLĂTORIA DE NUNTĂ N-A AVUT LOC

Dimineaţa, cînd se trezi, Elsa îşi simţi capul ceva mai limpede. Nici urmă de apăsarea pe care o încerca de la o vreme încoace. Trebuia să decidă dacă primeşte să se mărite sau nu cu Stirner. Nu se întreba de ce e neapărat nevoie să ia o decizie. După micul dejun se aşeză în colţişorul ei preferat, în faţa acvariului.

Totuşi nu avu linişte. Un servitor veni s-o anunţe că domnul Oskar Gottlieb o roagă insistent să-l primească.

„Oskar Gottlieb? De unde a mai apărut?” se miră. Elsa. I se perindară prin minte toate amănuntele procesului.

Coborî în holul de la primul etaj.

Aici îi veni în întîmpinare, cu adînci temenele, un bărbat vîrstnic, în care nu-l recunoscu din prima clipă pe fratele defunctului bancher. Oskar Gottlieb slăbise şi nu mai purta favorite, ci o barbă mare, căruntă. Era tras la faţă, obrajii i se scofîlciseră şi avea pungi mari sub ochi. Dar schimbarea nu era numai exterioară. Ţinuta lui, fiecare gest purta amprenta înfrîngerii şi-a umilinţei îndurate, iar ochii, jucîndu-i în cap, trădau înfrigurare.

— Mii de scuze pentru deranj, spuse el sărutîndu-i mîna. Dacă nu-mi ajungea cuţitul la os…

— Vă rog, îl pofti Elsa, arătîndu-i un fotoliu.

Se aşezară. Oskar Gottlieb tăcea cu un aer încurcat, răsucindu-şi pălăria în mîini. În sfîrşit vorbi cu glas nesigur:

— Zău dacă ştiu cu ce să încep… Întîi şi întîi, daţi-mi voie să vă asigur că m-am resemnat… Nu mai am nici un fel de pretenţii… Dar pierderea neaşteptată a moştenirii m-a dat peste cap… Ştiţi, cînd mi-aţi spus că renunţaţi la moştenire… mi-am ipotecat moşioara, cu gîndul că mîine-poimîine pun mîna pe bani şi scap de toate datoriile. Ce era să fac?… Tineretul se dă în vînt după petreceri… după toalete… într-un oraş mare sînt atîtea ispite! Am avut cheltuieli şi cu gospodăria… Cumpără una, drege alta… Scadenţa era aproape, dar ce-mi păsa mie! N-aveam de unde şti c-o să vă răzgîndiţi peste noapte. Departe de mine gîndul să vă învinuiesc pentru asta!… O spun numai ca să

înţelegeţi mai bine cum stau lucrurile. În sfîrşit, ce mai tura-vura! De azi într-o săptămînă îmi vinde moşia cu toba şi rămîn la bătrîneţe pe drumuri, cu o liotă de copii…

— La cît se ridică datoria?

Oskar Gottlieb începu să se bîlbîie:

— E o sumă măricică… pentru buzunarul meu, fireşte… Două sute de mii…

Elsa se gîndi.

— O clipă. Vă dau imediat răspunsul.

Gottlieb, care nu se aşteptase ca totul să se aranjeze atît de uşor, se risipi în mulţumiri umile şi călduroase.

Elsa intră în biroul secretarului particular, dar imediat îşi dădu seama că Stirner nu mai lucrează de mult acolo. Străbătu încăperea şi trecu în cabinetul defunctului bancher.

— Oskar Gottlieb e aici…

Stirner ridică mirat din sprîncene:

— Nu mai spune?! A înviat din morţi? Ei, mai bine mai tîrziu decît prea devreme… Şi ce pofteşte?

— Îmi cere nişte bani… I se vinde moşia la licitaţie.

— Cît?

— Zice că a ipotecat-o pentru două sute de mii…

Stirner se strîmbă.

— Minte! Paragina lui de pămînt cu tot ce are acolo nu merită nici jumătate! îi dăm o sută de mii şi să nu-l mai prindem pe-aici!

— Ascultă, Stirner! Oricît, mă simt vinovată de toate necazurile lui. Şi-apoi… e atît de nenorocit…

Crede-mă, nu i-a fost uşor să vină la mine. Dă-i două sute de mii… Te rog.

Stirner rîse amuzat.

— „Te rog”… Asta-i bună! Stăpîna băncii îl roagă pe preasupusul ei servitor!… *Fräulein* Glück, aici totul îţi aparţine şi orice dorinţă a dumitale e lege. Treaba mea este să fac să meargă bine căruţa şi să-ţi execut ordinele!

Completă repede un cec pentru două sute de mii, apoi încuie carnetul în sertar.

— Poftim!

— Mulţumesc.

— Iarăşi? Cînd ai să înveţi să te porţi ca o stăpînă?

Fericită, Elsa îi dădu lui Gottlieb cecul.

— Două sute de mii.

Oskar Gottlieb luă cecul cu o mînă tremurătoare şi începu din nou să mulţumească şi să se scuze.

— Nu-mi mai mulţumiţi atît, îl rugă Elsa jenată. Spuneţi-mi mai bine ce aţi păţit? Unde aţi dispărut după proces?

— Am fost… am fost bolnav. Da, bolnav. O boală tare ciudată. Cînd am ieşit din sală, m-a cuprins deodată frica şi o cumplită ruşine de oameni… Fotografiile noastre au apărut în toate ziarele… Ţineţi minte, nu? Ei bine, mi se părea că fiecare trecător, fiecare birjar, toţi puştii mă arată cu degetul şi spun: „Uite-l pe ăla de l-a dezmoştenit frate-său pentru mîrşăvia ce i-a făcut-o”… Şi pentru că nimeni nu ştia despre ce este vorba, putea să-şi închipuie orice: că i-am falsificat semnătura pe poliţe, că am vrut să-l otrăvesc… Atunci am fugit… Răsuflă adînc şi continuă: Da, *Fräulein*, am fugit… Dar nu departe. În timp ce ai mei mă căutau prin toată lumea, eu stăteam ascuns chiar aici, în oraş, la un vechi prieten al meu, un holtei bătrîn. Doar atît i-am spus: „O vorbă dacă sufli, îmi fac seama”. Deşi nu era cazul să-l ameninţ. El, oricum, nu m-ar fi trădat.

— Iertaţi-mă, rîse Elsa, dar de prietenul dumneavoastră nu vă era ruşine?

— Deloc! Dar nu v-am spus nostimada: nici nu-i ştiam adresa. Cu toate acestea m-am dus direct la el, fără să şovăi, ca împins de la spate… Şi unde mai pui că amicul meu m-a primit de parcă m-ar fi aşteptat şi doar nu ne văzuserăm de un car de vreme… Nici nu ne-am scris măcar de vreo zece ani încoace… Cînd mi-a deschis, a exclamat: „În sfîrşit, ai venit!” Aşa că la el am stat, ros de teamă şi de ruşine. Seara mă simţeam ceva mai bine şi-mi ziceam că a doua zi o să ies de dimineaţă să iau aer. Dar în toiul nopţii mă apuca o groază de mi se ridica părul măciucă în cap. Să nu rîdeţi de mine, dar cred că-mi făcea cineva farmece! Mă băgăm cu capul sub plapumă şi acolo încremeneam. Dimineaţa nici în sufragerie nu îndrăzneam să ies… îi ziceam prietenului că mă doare capul şi-l rugam să astupe bine ferestrele, să nu mă vadă cineva de afară.

— Ciudat, foarte ciudat…

— Citeam ziarele şi urmăream cercetările cu sufletul la gură. Din fericire apucaseră pe un drum greşit. Cît timp am stat ascuns la prietenul meu. O singură dată am rîs: cînd am citit în ziar că m-ar fi găsit undeva în Argentina, într-un oraş… nu mai

ştiu cum îi zice. Apoi s-au dumerit. Cel pe care l-au înhăţat era un fermier venit la tîrg cu nişte treburi. I-am văzut poza în ziare. E drept că semăna cu mine…

— Şi cît a durat starea asta?

— Exact pînă în ziua cînd ultima instanţă mi-a respins definitiv apelul. Am simţit deodată că nu-mi pasă de nimic şi m-am întors acasă… Mi-am văzut de treabă… pînă am primit somaţia. Atunci mi-am spus că singurul om care mă poate salva…

O bătaie în uşă îl întrerupse. Sauer şi Emma Fit cerură voie şi intrară. Dîndu-şi seama că deranjează, bătrînul se grăbi să plece.

Elsa făcu ochi mari: Sauer purta frac, iar Emma o rochie albă, cu un bucheţel la piept. Amîndoi radiau.

Sauer, cu Emma de braţ, se apropie:

— Dă-mi voie să ţi-o prezint pe… Emma Sauer. Felicită-ne, *Fräulein* Glück, ne-am căsătorit!

Elsa, albă ca varul, se ridică în picioare. Emma, după o clipă de şovăire, dădu s-o îmbrăţişeze. Biruindu-şi tulburarea, Elsa o sărută cu răceală şi-i întinse mîna lui Sauer. Prea fericită ca să observe ceva, Emma începu să ciripească:

— Să vezi, dragă… Mare năzdrăvan e Otto al nostru. Îşi învălui soţul într-o privire drăgăstoasă şi continuă: Aseară eram la teatru. Deodată îl aud: „Ne cununăm… chiar acum. Haide!”

— Şi te-ai hotărît pe loc? se miră Elsa.

Emma făcu o mutrişoară care voia să spună:

„Cine dă cu piciorul norocului?”

— Ştii, parcă ne împingea cineva de la spate. Nici n-am mai stat să vedem sfîrşitul, deşi era o piesă tare interesantă… Stai, cum îi spune… îmi scapă titlul. Cu o contesă… Dar n-are nici o importanţă. Aşadar, nici nu mai aşteptăm sfîrşitul şi fuga după pastor. L-a sculat din pat nebunul de Otto! Era un bătrînel caraghios, buimac de somn! Ne-a citit el acolo, bîr-bîr-bîr, bîr-bîr-bîr, şi gata!… Spune, Elsa, eşti supărată pe mine? încheie ea spăşită.

Candoarea ei copilărească aduse un zîmbet pe buzele Elsei. De astă dată ca urmare a unui sincer îndemn, o prinse în braţe şi o sărută.

— Cum să fiu supărată pe… o păpuşică? Sper că eşti fericită, nu?

— Mai mă-ntrebi? răspunse Emma, încruntîndu-se ca să dea mai multă greutate cuvintelor sale.

Dar cînd Elsa se uită la Sauer, zîmbetul îi îngheţă pe buze: acesta o pierdea din ochi pe tînăra-i soţie.

„Aşadar, n-a făcut-o din răzbunare. O iubeşte! Şi tocmai acum… Parcă-i un făcut. Ia stai! Cine a mai spus-o? Aha! Oskar Gottlieb… Zicea şi el că parcă i-a făcut cineva farmece… Ce-or fi însemnînd toate astea? Uf, iar mi se încurcă gîndurile!…”

Glasul lui Stirner o făcu să se cutremure.

— Uite-i şi pe tinerii căsătoriţi! exclamă el, apărînd. În uşa cabinetului.

„De unde ştie?” se miră Elsa.

Ca să nu fie de faţă cînd Stirner va felicita tînăra pereche, ieşi fără zgomot.

— Felicitările mele!

Sauer îi strînse mîna bărbăteşte, fără nici o urmă de resentiment.

— Am vrea să plecăm diseară în călătorie de nuntă, gunguri Emma. Aveţi ceva împotrivă?… Dumneata şi cu Elsa…

Stirner dădu să se încrunte, dar imediat se stăpîni şi-i zîmbi Emmei:

— Absolut nimic, păpuşico! Şi unde vreţi să mergeţi?

— La Nisa, ori poate în Norvegia… Otto vrea să mergem în Norvegia, dar mie mi-ar place mai mult la Nisa.

— Cum adică, au şi început divergenţele? Prea devreme! glumi Stirner. Ai dreptate, Emma. Ce să cauţi în Norvegia? Acolo îţi îngheaţă năsucul! Ai grijă de ea, Sauer! Aşadar, la Nisa!

— Mulţumesc, Stirner. Să ne grăbim atunci. Cîte avem de pregătit… îşi prinse soţul de mînă şi-l trase spre ieşire. Hai, Otto, mişcă-te odată! Doar cîteva ceasuri mai avem…

Sauer închiriase nu de mult un mic şi cochet apartament într-o casă bătrînească, iar de dimineaţă îşi adusese şi Emma lucrurile aici.

Tinerii căsătoriţi năvăliră pe uşă cu o exuberantă voioşie şi tot flecărind se apucară să-şi facă bagajele.

— Aşadar, la Nisa!

— Dacă zici tu.

— Doamne, ce zor pe noi. Ca la foc! Uite, valiza asta-i bună. E mai încăpătoare. Trase de sub pat un geamantan cît toate zilele. Ce ai în el, bolovani?

— Nu, nişte cărţi. Lasă că le scot eu… Ascultă… Ce-ar fi să amînăm plecarea?… Dă-mi trusa…

— Cum să amînăm?! Ce-ţi veni?! Ba plecăm diseară!… Mă gîndesc numai că nu am un costum de voiaj…

— Îţi cumperi pe drum. Deocamdată pune-ţi rochiţa gri. Îţi stă bine şi-i mai comodă…

Se aşezară jos, în faţa geamantanului uriaş, şi începură să-l golească de cărţi. Deodată încremeniră ca săgetaţi de un gînd neaşteptat, apoi se priviră miraţi:

— Ce ne-a venit să ne aşezăm pe parchet?! se miră Emma. Uite, mi-am murdărit rochia!… Şi de ce-ai scos valiza? Pleci undeva?

— Nu plec nicăieri… Poate ai vrut să-mi vezi cărţile.

— Eu?! Cărţile astea plicticoase?… Fii serios! Să ştii, iubitule, că ne-am zăpăcit de fericire!

Rîse cristalin şi sări peste valiză drept în braţele lui Sauer.

Acesta însă se indispusese: întîmplarea cu geamantanul ajuns cine ştie cum în mijlocul camerei îl obseda.

— Hai, ce te-ai bosumflat? Te-am supărat cu ceva? Emma făcu un botic atît de nostim încît Sauer se mai însenină.

— Păi cum să nu mă supăr? Nici nu te-ai mutat bine aici şi mi-ai şi întors casa pe dos!

— Eu! Ce nevoie avem de cărţile tale şi de… cufărul ăsta? bombăni Emma dînd un picior geamantanului. O fi ieşit singur de sub pat. Marş la loc! Marş! Hai, ajută-mă, urîciosule!

Zvîrli cărţile de-a valma înăuntru, împinseră valiza sub pat şi nici că mai pomeniră de călătoria de nuntă…

XII. LA ŞASE SEARA

— Nu uita, Elsa, că mîine e duminică! La şase seara aştept un răspuns. Iar acum, plec. Ceva foarte urgent. Mă întorc la noapte sau, poate, dimineaţa. Aşadar, pe mîine…

Elsa rămase singură în grădina de iarnă. Nu se gîndea la răspunsul pe care trebuia să i-l dea lui Stirner. Altceva o frămînta: neaşteptata căsătorie a lui Sauer a durut-o cumplit.

Niciodată nu s-a simţit atît de singură şi de părăsită.

Peştişorii se mişcau încet în acvariu, cu mlădieri şi întorsături zvîcnite ce făceau să le scapere solzii aurii.

Elsa pizmuia micuţele făpturi. Şi peştişorii erau captivi, ca şi ea, într-un palat de cleştar, dar erau mulţi, zglobii, şi nu-i frămîntau, ca pe ea, atîtea gînduri chinuitoare. Nici în zilele cele mai grele, cînd se zbătea pentru o bucată de pîine, nu s-a simţit atît de năpăstuită. La urma urmelor, ce i-a dat bogăţia?…

Procesul plin de enigme şi averea moştenită au izolat-o de fremătătoarea mulţime a oamenilor simpli care trăiesc cum le place, se plimbă pe străzi, se duc la cinematograf. Cînd ieşea în oraş, stîrnea curiozitatea. Toţi erau cu ochii pe ea, de nu mai putea face o mişcare. Pînă la urmă s-a claustrat de bună voie în clădirea băncii. Nu exista gust sau capriciu pe care să nu şi-l poată permite şi totuşi nimic n-o bucura. Numai un perete transparent, de sticlă, o despărţea de lumea plină de culori scînteietoare, dar pentru ea acest perete era de netrecut.

— Vai, cît sînt de nefericită!… şopti copleşită de durere.

Azi, ca şi ieri, ca şi alaltăieri, stă aici, singură, ascultînd bătăile pendulei care trezesc ecouri lugubre în odăile pustii. De jos se auzi mormăitul unui motor: pleca Stirner.

Ah, da, Stirner!… Mîine trebuie să-i dea răspuns. Ştia, simţea că i s-a dat un ultimatum.

Dar ce o poate sili să răspundă?

Timpul trecea. Ciudat! îşi simţea mintea din ce în ce mai limpede. De cînd? De cînd a plecat Stirner. Parcă i se luau pe rînd văluri de pe ochi. Boala lui Oskar Gottlieb: „parcă îi făcea cineva farmece”, căsătoria subită a lui Sauer, la fel de stranie…

De cînd a murit Karl Gottlieb, în casa asta toţi se întreceau

în fapte absurde, contradictorii, lipsite de cea mai elementară logică. Aici, desigur, se ascunde cheia misterului!… Un singur om a “rezistat acestui val de nebunie: Stirner!

Stirner!…

Ori poate chiar el a declanşat totul?! Atunci. În barcă, a pomenit ceva despre o armă puternică, o armă care i-ar îngădui să stăpînească lumea… A crezut că glumeşte… Să fie cu putinţă? E într-adevăr în stare să se joace cu oamenii ca mîţa cu şoriceii? Dar de unde această putere? În ce constă ea?… Să fie Stirner un fel de magician, un al doilea Cagliostro?…

O străbătură fiori de gheaţă şi începu să tremure.

Imaginea unui uliu rotind deasupra prăzii îi stăruia în minte. Pasărea hrăpăreaţă era Stirner, iar prada… ea! N-are unde să se ascundă, n-are unde să fugă, să se smulgă din ghearele lui ascuţite!

Se ridică în picioare, cu răsuflarea tăiată, dar imediat recăzu pe bancă.

O cuprinse groaza.

— Nu, nu, nu! Speriate de strigătele ei, păsărelele ţîşniră stol din rămuriş.

Din sală pustie de alături, spre care uşa rămăsese deschisă, ecoul repezi înapoi ca un hohot: „Nu, nu, nu!” Spre mirarea Elsei, acest ecou neaşteptat o învioră, îi dădu curaj. Era ca şi cum un prieten nevăzut i-ar fi spus „Fireşte că nu!” Nu trebuie să se predea fără luptă, nu trebuie să se lase înfrîntă, jucărie în mîinile lui, nu trebuie să se dăruiască unui om pentru care nu simte nici un pic de dragoste.

Trecu în sală.

„Ce să fac, ce să fac?” se zbuciuma ea, rătăcind printre tablouri. Privirea îi căzu din întîmplare pe unul din ele: un beduin călare pe un cal arab gonea ca vîntul prin deşert, ca să scape de urmăritori. Burnusul alb îi flutura ca o aripă.

„Chiar dacă beduinul va pieri, şi-a apărat viaţa pînă la ultima suflare… Să fug! Să fug cu orice preţ!”

Se apropie de pian. Revăzu ca aievea scena de acum cîteva zile. Stirner, cu faţa palidă, prelungă, cu veşnicul rictus batjocoritor, stătea aici şi o asculta cum cîntă. Niciodată nu i s-a părut atît de respingător.

Să fugă imediat! Dar cum? Unde? Nu are nici un ban!

— Sînt miliardară! şopti ea cu amărăciune. O miliardară

săracă!... Abia ieri i-a dăruit lui Gottlieb două sute de mii. Pentru ea însă n-a cerut niciodată nimic. Ceva o oprea. Ce anume? Poate mîndria?

De fapt, nici n-a avut nevoie. Nu ieşea aproape niciodată, iar cînd făcea cumpărături, totul i se aducea acasă şi Stirner achita notele.

Dar stai! îşi aduse aminte că trebuie să-i mai fi rămas ceva bani din ultimul salariu. Fugi în camera ei şi îşi scotoci febril poşeta.

Banii erau acolo! Nu mulţi, dar de ajuns ca să poată lua trenul. Bine, dar pe urmă? Oriunde, orice bancă i-ar deschide credit nelimitat. În felul acesta însă Stirner ar afla unde se găseşte.

Căzu pe gînduri.

Fie ce-o fi! Decît viaţa care o aşteaptă aici, mai bine muritoare de foame!...

În cîteva clipe se îmbrăcă şi coborî la primul etaj. Un dog bălţat sta tolănit pe covor, chiar în faţa uşii. Văzînd-o, cîinele dădu prietenos din coadă. Elsa îl mîngîie şi încercă să-l dea la o parte, dar cîinele nu se clinti din loc. Iar cînd încercă să-l ocolească şi să deschidă uşa, dogul îi puse labele pe umeri şi, mîrîind ameninţător, începu s-o împingă înapoi.

Speriată, bătu în retragere.

— Ce-i cu tine, Bucefal? întrebă ea blînd.

Cîinele începu iar să dea din coadă, dar la o nouă încercare a Elsei îşi arătă colţii înspăimîntători. Da, Stirner avea paznici de nădejde!... Să ceară ajutor? Ar însemna să se trădeze. Îi veni o idee. Intră în cabinetul lui Gottlieb (uşa era deschisă), se aşeză în fotoliul de pe platforma liftului, apăsă pe buton şi cobori la parter, în birourile băncii.

„Am fost mai vicleană ca tine, Stirner!”

Deşi surprinşi, gardienii, o lăsară să treacă fără o vorbă, arătîndu-i tot respectul cuvenit. Uf! I-a fost teamă că paznicii au consemn să nu lase pe nimeni să iasă.

Cînd păşi pragul clădirii pe care ajunsese s-o urască, inima îi bătea cu putere. Respiră cu nesaţ aerul îmbălsămat al primăverii şi se pierdu în mulţime. În sfîrşit liberă! Dădu colţul, strigă un taxi şi porunci şoferului s-o ducă la cea mai apropiată gară. Să plece mai repede, cît mai departe!

La gară, hamalul o întrebă ce bilet să-i ia.

— Vezi şi dumneata… pînă unde ajung banii…

Abia cînd îi observă mirarea, Elsa înţelese că a comis o imprudenţă: dacă se vor face cercetări, omul îşi va aduce aminte de această călătoare. Dar ce mai putea face? În înfrigurarea ei, nu era în stare să-şi măsoare vorbele.

Se linişti abia cînd trenul se puse în mişcare. Pînă în ultima clipă s-a temut că-l va vedea pe Stirner apărînd pe peron, deşi ştia că e plecat din oraş.

Cînd suburbiile Berlinului rămaseră în urmă şi văzu cîmpia aşternîndu-se pînă-n zare, îi dădură lacrimile de bucurie. Lumina asfinţitului poleia în aur clădirile risipite ale fermelor. Turmele se mişcau alene pe verdele de smarald al ierbii tinere.

Totul o încînta. Se uita mereu pe fereastră şi fredona: „Ca o rîndunică pretutindeni zbor”.

Nu se gîndea la nimic. Gusta din plin bucuria libertăţii recîştigate. Dar cînd umbrele serii perdeluiră priveliştea, iarăşi o năpădiră îndoielile.

— Eh, mai rău în orice caz nu poate fi!

Se dezbrăcă repede şi, obosită de zbuciumul acelei zile, adormi imediat.

Cît a dormit? Nu-şi putea da seama.

Se trezi brusc şi se uită mirată în jur. E într-un vagon! Cum a ajuns aici? Simţea crescînd în ea o nelinişte, şi încă un sentiment pe care deocamdată nu reuşea să-l definească. Sentimentul acesta, limpezindu-se treptat, ajunse pînă la urmă s-o domine.

„De ce am plecat?… Trebuie să mă întorc! Stirner! Iubitul meu! Mă aşteaptă!…” Îi revăzu chipul trist din seara cînd o ascultase cîntînd. Chipul acesta îi era acum nespus de drag.

Se îmbrăcă repede şi ieşi pe culoar. Era foarte devreme. Pasagerii buimaci de somn se îndreptau spre toaletă cu prosoapele pe umăr.

— Domnule conductor, cînd opreşte trenul?

— La prima staţie… Conductorul, un bărbat corpolent, cu mişcări exasperant de încete, îşi scoase tacticos ceasul mare de argint, deschise fără grabă capacul şi, după o îndelungă chibzuială, răspunse:

— Peste douăsprezece minute, *Fräulein*.

Elsa bătea din picior nerăbdătoare.

— Vai ce mult!… Şi am vreun tren înapoi spre Berlin?

— Cum sosim noi, pleacă acceleratul. Dacă îl apucaţi…

Elsa îşi muşca buzele.

Cînd trenul ajunse în gară, sări din vagon înainte de a opri şi reuşi să prindă acceleratul.

Găsind-o fără bilet, controlorul îi dresă proces-verbal, dar Elsa aproape că nu-şi dădea seama ce se întîmplă. Răspundea totuşi automat la toate întrebările.

Cînd îşi rosti numele, omul o privi cu respect şi curiozitate.

Elsa nu-şi găsea locul. Ieşea mereu pe culoar, trecea de la o fereastră la alta. I se părea că acceleratul se tîrăşte ca un melc şi îi venea să plîngă de ciudă.

Aerul ei bizar şi mişcările dezordonate atrăgeau atenţia celor care treceau pe coridor.

— Mai avem mult? întreba ea din clipă în clipă şi, plictisiţi, pasagerii începură să se ferească de ea. Atunci intră într-un compartiment gol, se trînti cu faţa în jos pe bancă şi murmură ca în delir:

— Ludwig! Ludwig! Ludwig! Ce dor mi-e de tine!

În sfîrşit ajunse în Berlin.

Elsa îşi croi drum prin mulţime, străbătu în fugă peronul şi sări în primul taxi.

— Banca „Elsa Glück”! Cît se poate de repede!

Stirner o aştepta în picioare, în mijlocul cabinetului.

Elsa năvăli pe uşă cu părul în dezordine şi, plîngînd în hohote, i se aruncă în braţe.

— Ludwig, dragul meu, în sfîrşit!

Pe faţa lui Stirner, fericirea lupta cu tristeţea.

— Eşti a mea! şopti el, sărutîndu-i ochii închişi.

Ceasul bătu de şase ori.

PARTEA A DOUA

I. DEZASTRU LA BURSĂ

Lumea financiară intrase în panică.

Bursa părea că-şi duce activitatea pe un vulcan. Peste două mii de falimente în mai!... Cinci mii în iunie!... Cît timp a fost vorba de întreprinderi mai mici, ziarele financiare încercau să atenueze impresia de catastrofă iminentă şi să liniştească opinia publică. „Criza – pretindeau ele – nu va face decît să epureze viaţa economică a ţării de firmele neserioase şi efemere răsărite pe terenul speculei.” În iunie însă criza înghiţi şi cîteva societăţi mari, cu tradiţie. A fost o lovitură cumplită pentru industrie şi pentru mulţimea micilor acţionari. Presa nu mai încerca să-şi ascundă îngrijorarea: cataclismul se anunţa redutabil, cu atît mai mult cu cît – de astă dată – apariţia crizei nu putea fi explicată prin obişnuitele fluctuaţii ale „conjuncturii economice”. Părea că un flagel s-a abătut asupra întreprinderilor financiare, făcînd ravagii cumplite. În primele zile ale lui iulie doar trei bănci mari mai rămăseseră în toată tara: „Münsterberg”, „Schumacher” şi „Elsa Glück”. Primele două pierduseră circa treizeci la sută din capital. Banca „Elsa Glück”, dimpotrivă, în loc să piardă, aproape că îşi triplase capitalul. Ultima luptă, pe viaţă şi pe moarte, urma să se dea între aceşti trei coloşi ai finanţei. Capitalul băncii „Elsa Glück” întrecea şi capitalul băncii „Münsterberg” şi pe cel al băncii „Schumacher”. Dacă însă cele două bănci s-ar fi unit, ar fi realizat un capital precumpănitor, cu toate pierderile suferite între timp.

Mai era posibilă, pentru fiecare din ele, şi o altă combinaţie: să ajungă la o înţelegere avantajoasă cu banca „Elsa Glück” sau chiar la o fuziune, cu păstrarea unor anumite drepturi. Şi Münsterberg, şi vulpoiul de Schumacher – fiecare pe cont propriu şi ferindu-se de celălalt – trimiseră oameni de încredere la Stirner, ca să „sondeze terenul”. Dar cum să te înţelegi cu „geniul rău”? (Aşa i se spunea în cercurile financiare lui Stirner!) Necruţător cu rivalii, îl concedie şi pe primul, şi pe al doilea, cu aceeaşi ironie batjocoritoare. Nemaipomenitul său noroc în afaceri, precizia cu care prevedea cursul bursei şi inexplicabila influenţă pe care o avea asupra celor din jur făceau din el un

adversar de temut.

Financiarii şi curtierii povesteau în şoaptă, de parcă s-ar fi temut să nu-i audă un duşman nevăzut, despre diferiţi bancheri care, la puţină vreme după ce dădeau ochi cu Stirner, îşi pierdeau parcă minţile şi, asemenea unor novici fără experienţă, se lansau în tranzacţii absurde, care îi duceau în cîteva zile la ruină. Iar capitalurile lor se mutau invariabil în safeurile subterane ale băncii „Elsa Glück”. Ce au discutat cu Stirner la ultima întrevedere, înainte de prăbuşire, nimeni n-ar fi putut spune. Chiar şi cei care încă nu şi-au pus capăt zilelor, căzuţi într-o adîncă stare depresivă, nu erau în stare să dea un răspuns coerent. Tocmai de aceea Münsterberg şi Schumacher evitau o întrevedere personală şi acţionau printr-o reţea întreagă de intermediari.

Cum tratativele nu duseră la nici un rezultat, Schumacher şi Münsterberg înţeleseră că numai contopirea acestor bănci – rivale de mai bine de cincizeci de ani – le va permite dacă nu să învingă, cel puţin să continue lupta.

De fapt lupta comună împotriva băncii Glück părea să aibă mulţi sorţi de izbîndă, în mîinile lor fiind concentrat grosul acţiunilor celor mai mari firme comerciale şi industriale ale ţării: minele de cărbuni, fabricile de coloranţi, uzinele de automobile, de aparate de radio şi electrice, căile ferate urbane şi numeroase şantiere navale… Unde mai pui milioanele de mici acţionari – fermieri, funcţionari, bucătari ai navelor, ba chiar şi lift-boy. Soarta modestelor lor economii atîrna de destinul băncilor „Münsterberg” şi „Schumacher”. Aşadar, cei doi bancheri aveau de partea lor şi „cercurile largi ale opiniei publice”.

În dimineaţa zilei de 15 iulie Sauer, cel mai devotat şi cel mai zelos ajutor al lui Stirner, intră în cabinet să dea raportul.

Stirner îi întinse mîna şi Sauer, strălucind de fericire, i-o strînse cu putere.

— Servus, Sauer! Ce-ţi face păpuşica?

— Mulţumesc. M-am alarmat degeaba. Ieri a fost medicul s-o vadă.

— Şi?

Sauer roşi:

— Vom avea un copil…

— Ei, nu mai spune! Felicitările mele! Şi cele mai bune urări

Emmei. Ceva noutăţi la bursă?

— Da, şi încă senzaţionale. Münsterberg şi Schumacher pactizează împotriva noastră! Vor să fuzioneze într-o societate anonimă şi se aude că guvernul îi va sprijini.

— Ştiam.

Observînd mirarea lui Sauer, Stirner zîmbi din colţul gurii:

— Păi ce altceva le rămîne de făcut?… Cînd vor să înfrunte un duşman mai puternic, fiarele se adună în haite. Cît despre cei din guvern… sînt bucuroşi să aibă un tampon între banca de stat şi mine. Dacă sare în aer grăsanul de Münsterberg şi ţîrul de Schumacher după el, în tot statul rămîn numai două forţe financiare: eu, adică banca soţiei mele, şi banca de stat… Şi-n cazul ăsta, nu se ştie cine va fi mai tare.

Deşi obişnuit cu succesele ameţitoare ale prietenului său, Sauer rămase stupefiat:

— Nu mergi prea departe, Stirner?

— Ascultă, prietene. Lumea în care trăim se află – ca să spun aşa – într-un echilibru instabil. Ori urci, ori te prăbuşeşti. Cercul, cînd nu se mai învîrteşte, cade… Şi cum reacţionează bursa la proiectata fuzionare?

— Într-o singură zi, acţiunile lui Münsterberg şi Schumacher au urcat cu cincizeci de puncte.

— Dă ordin tuturor agenţilor noştri să le cumpere!

— Cum?! Mizezi pe Münsterberg şi pe Schumacher?!

— Mizez pe Glück! Cum de nu-mi înţelegi jocul?… Fă-le să urce mereu! Cu cît vor fi mai bine cotate, cu atît mai bine pentru noi. M-am plictisit de vînat mărunt! Vreau să dau lovitura cea mare!

Semnă hîrtiile, dar cînd Sauer dădu să iasă, îl strigă:

— Îmi trebuie adresa ministrului comerţului şi-a ministrului finanţelor! De acasă…

— Sînt în îndreptar!

— Ai dreptate… Ce zici, Sauer, n-am putea găsi un pretext să-i aducem aici?

— N-aş crede.

— Nu vin, zici? Să-l refuze ei pe Ludwig Stirner? Dar lasă. Mai avem timp. Ne descurcăm noi şi fără această vizită… Adu-mi, te rog, planul oraşului.

Sauer se execută.

— Mulţumesc. Nu mai am nevoie de dumneata.

Stirner luă o busolă, orientă planul, notă cu puncte locuinţele celor doi miniştri, trase linii drepte de la aceste puncte la un al treilea punct ce marca banca „Elsa Glück” şi măsură unghiul făcut de fiecare linie cu direcţia nord-sud a hărţii orientate.

— Gata! Şi-acum, domnilor miniştri, dacă muntele nu vine la Mahomed…

Apoi se închise în camera lui.

Peste vreo zece minute Elsa intră şi se aşeză în fotoliul adînc din faţa biroului. Imediat se auzi o cheie răsucindu-se în broască şi apăru Stirner. Elsa îi alergă în întîmpinare cu braţele întinse, iar Stirner, luîndu-i mîinile, i le sărută cu duioşie.

— M-ai chemat, Ludwig?

O luă de braţ şi ieşiră:

— Da, scumpa mea. Am terminat ce am avut de făcut în dimineaţa aceasta, aşa că-mi pot îngădui un ceas de odihnă. Vrei să luăm masa în grădina de iarnă?

Elsa se lumină la faţă:

— Ne vedem atît de rar.

— Ce să fac, scumpa mea… Bătălia e în toi!… Ştii că averea ta s-a triplat? Iar peste cîteva zile vei fi stăpînă pe capitalurile tuturor băncilor particulare din ţară.

Se aşezară la masă. Stirner turnă vin în pahare.

— Vei fi regina bursei! Sorbi o înghiţitură. De altfel, nu va mai exista nici un fel de bursă. Bursa va fi aici. Dacă nu erai măritată, cîţi prinţi de sînge ţi-ar fi oferit bucuroşi mîna şi inima! Dar şi eu, nu poţi să spui că-s de lepădat. Datorită mie…

— Vai, dar n-am spus-o niciodată!

— N-ai spus?… Cu atît mai bine.

Ciocniră.

— Ştii, Ludwig, aş fi mai fericită dacă în loc să-mi fi triplat averea, ai sta de trei ori mai mult cu mine. Mi-e atît de urît singură… Nu trăiesc decît pentru clipele cînd ne vedem…

— Mai ai puţină răbdare, draga mea. După ce-i voi doborî pe ultimii noştri adversari, ţi-i voi zvîrli la picioare ca pe o pradă de război…

Sauer intră şi se înclină respectuos în faţa Elsei. Ea îi răspunse cu un mic semn din cap.

— Iertaţi-mă că vă deranjez. Apoi către Stirner: În hol e un individ care vrea să-ţi vorbească personal. Spune că-i ceva

foarte urgent. Am impresia că e un agent al lui Schumacher.

Stirner ieşi.

— Cum se simte Emma? întrebă Elsa.

— Mulţumesc… Mai bine.

— Vezi că am avut dreptate? Te-ai speriat degeaba. Emma mamă!… Nici nu-mi vine să cred… Zău că i-ar sta bine să se joace cu păpuşile… Am să trec azi s-o văd.

— O să se bucure.

Stirner se întoarse:

— Ai ghicit, Sauer! În ultima clipă, vulpoiul de Schumacher e gata să-şi trădeze aliatul dacă primesc să-mi fie asociat… A încercat să mă intimideze, mi-a promis marea cu sarea… Într-un cuvînt, a aruncat în luptă întreg arsenalul său de speculant bătrîn.

— Şi?

— L-am trimis la plimbare. I-am spus: transmite-i domnului Schumacher că n-am nevoie nici de asociat, nici de dădacă. Scurt pe doi! Stai, Sauer. Serveşte…

Şi se aşezară la şuetă, ca doi buni prieteni pe care îi leagă şi o stimă reciprocă. Recentele furtuni n-au lăsat nici o urmă în inimile lor.

II. CEL MAI PUTERNIC ÎNVINGE

În ziua cînd guvernul urma să aprobe constituirea noii societăţi, rezultată prin fuzionarea băncilor „Münsterberg” şi „Schumacher”, Stirner îl chemă pe Sauer la o oră foarte matinală şi-i dădu următoarea dispoziţie:

— Vinde toate acţiunile „Münsterberg” şi „Schumacher”! Una să nu rămînă!

— Bine, dar într-o singură noapte ele au urcat cu 26 de puncte! Am fost informat din sursă sigură că guvernul va da aprobarea cerută. Cred că…

— Crezi ce vrei, dar execută întocmai instrucţiunile. Du-te imediat la bursă şi ţine-mă la curent prin telefon!

Sauer dădu din umeri şi plecă. Peste o oră îl sună pe Stirner.

— Acţiunile se vînd ca pîinea caldă! Cursul urcă mereu.

— Perfect! Cînd se întruneşte guvernul?

— La două fix!

— Le poţi vinde pe toate pînă la ora aceea?

— Într-o oră, una nu-mi mai rămîne!

— Bine! Peste o oră mă chemi iar!

Dar Sauer telefonă peste o jumătate de ceas.

— Am vîndut toate acţiunile! La bursă se petrece ceva nemaipomenit. Mulţimea a înţesat toată piaţa. Circulaţia e blocată. Tramvaiele abia îşi fac loc, iar maşinile…

— Nu mă interesează! Acţiunile noastre cum stau?

— Îmi pare rău, dar… au început să scadă…

— Minunat! Lasă-le să mai scadă, apoi cumpără!

Elsa apăru în uşă:

— Ludwig, eşti tare ocupat?

— …cumpără tot ce se oferă! continuă Stirner în receptor. Şi sună-mă cît mai des! Apoi, către Elsa: Da, draga mea. Mănîncă singură. Rămîn lîngă telefon toată ziua şi probabil, toată noaptea!

Elsa nu-şi putu stăpîni un gest de ciudă. Stirner puse receptorul în furcă şi veni lîngă ea.

— Puţină răbdare, dragostea mea. Astăzi dăm bătălia

decisivă. Trebuie s-o cîştig. Mîine vei fi o regină neîncoronată şi în mîinile tale vor fi bogăţii…

— Ludwig, murmură Elsa cu reproş.

— Fie! Nu-ţi mai vorbesc despre asta. Ce face Emma? Ai fost la ea?

— Doctorul spune că are ceva la rinichi… Cine şi-ar fi închipuit!… Şi că o naştere i-ar putea fi fatală.

— Mda… făcu Stirner cu gîndul în altă parte.

— Dar ea spune că mai bine moare decît să renunţe la copil.

— Foarte bine, foarte bine…

Din nou zbîrnîi telefonul. Stirner tresări şi o sărută absent pe frunte:

— Fii cuminte şi caută de te distrează. Cînd se va termina totul, plecăm pe Riviera!… Alo! Da…

Elsa suspină şi ieşi.

— La douăsprezece? Adică peste o oră?… N-au decît! Cum afli ce a hotărît guvernul, îmi comunici!

Trînti receptorul şi începu să măsoare cabinetul în lung şi în lat.

— Guvernul se întruneşte la douăsprezece, nu la două cum fusese vorba. Prin urmare experienţa a reuşit! Acum sînt mai sigur ca oricînd de victorie. Şi dacă am învins acum, voi învinge întotdeauna!… Eşti atotputernic, Stirner!

Încremeni în mijlocul camerei cu capul pe spate, cu ochii întredeschişi şi un zîmbet de deplină satisfacţie pe buze:

Dar nu, nu e momentul să mă las îmbătat de putere! Lupta se mai dă încă. Trebuie să-mi concentrez toate forţele pentru ultima lovitură!

Se încuie iarăşi în camera lui, iar cînd ieşi de acolo, peste o oră, avea faţa răvăşită, şi cîteva şuviţe de păr îi cădeau pe fruntea năduşită. Se pieptănă şi se lăsă istovit într-un fotoliu. Pleoapele grele aproape că-i ascundeau privirea.

Telefonul! Sări ca împins de un resort şi smulse receptorul din furcă.

— Alo!? Da, eu! Spune Sauer!

Dar nu era Sauer, ci Spielmann, un agent al lui Stirner.

— O veste formidabilă! Chiar acum s-a terminat şedinţa guvernului. Cererea a fost respinsă! Schumacher i-a trîntit-o ministrului în faţă: „Trădătorule!” Aşa a strigat. Pe Münsterberg,

ce să spun, l-a lovit damblaua şi l-au dus acasă mai mult mort decît viu!

Stirner nu mai ascultă restul. Puse receptorul la loc cu mîna tremurătoare şi răcni atît de tare „Victorie!”, încît Falk, care moţăia încovrigat lîngă fotoliu, sări ca ars şi-şi privi stăpînul cu mirare.

— Victorie, Falk!

Aruncă batista într-un colţ al camerei şi porunci:

— Aport!

Din cîteva salturi, cîinele i-o aduse la picioare.

— De-acum înainte aşa o să facă toţi! Ha-ha-ha! rîse el sarcastic. Luă cîinele de labele dinainte şi, ridicîndu-l, îl sărută pe cap. Dar pe ceilalţi n-am să-i pup, Falk, pentru că sînt mai proşti ca tine… şi mă urăsc! Da, mă urăsc! Dar nu-i nimic. Cu atît mai plăcut îmi va fi să-i pun să facă sluj!

Din nou sună telefonul.

— Sauer? Da, ştiu! Mi-a telefonat Spielmann adineaori. Care e reacţia bursei?

— Explozia unei bombe n-ar fi avut un efect mai mare! Parcă-i balamuc!

— Acţiunile Münsterberg?

— Scad vertiginos! Eşti un geniu, Stirner!

— Lasă complimentele! Fii atent la ce-ţi spun: cînd acţiunile faliţilor ăstora o să se vîndă la preţul hîrtiei de ambalaj, începe şi cumpără… N-ai grijă, le facem noi să-şi recapete valoarea! Dă dispoziţii, Sauer, şi poţi să pleci la masă. Ţi-ai îndeplinit misiunea. Eşti liber!

— Mersi de-aşa libertate! Pe unde să ies? Parcă aş fi în mijlocul unei turme turbate. Nici brancardierii de la salvare nu pot răzbate pînă aici să-i care pe toţi leşinaţii şi striviţii de mulţime!

— Ei, dacă tot eşti sechestrat acolo, povesteşte-mi ce se întîmplă.

Şi Sauer povesti: după o consultare de zece minute, curtierii au constatat că devalorizarea hîrtiilor „Münsterberg”, „Schumacher” şi-ale celorlalte cîteva mici bănci satelite acestora nu poate fi oprită. Aşadar, faliment! În fiecare clipă se prăbuşeau averi şi hîrtiile treceau din mînă în mînă.

După miezul nopţii tensiunea atinse apogeul. Nu numai piaţa din faţa bursei, dar şi pieţele învecinate erau înţesate de

automobilele marilor acţionari. Vegheau în limuzinele lor, palizi, cu privirile rătăcite. Fiecare buletin anunţa o nouă scădere a cursurilor. Dar chiar în clipa cînd erau comunicate prin telefon şi telegraf, aceste cifre nu mai corespundeau realităţii. Părea că o calamitate cumplită ar fi pustiit oraşul şi toţi sinistraţii s-au refugiat în parcul din apropierea bursei. Aici, un loc pe-o bancă ori pe bordura de piatră a parcului costă mai scump decît o cameră în cel mai luxos hotel. Spre ziuă, doi agenţi de schimb şi un bancher îşi pierdură minţile.

— Moarte lui Stirner! ţipa unul din ei…

Erau atît de furioşi, încît trebuiră să-i pună în cămăşi de forţă şi să-i ducă la ospiciu.

O dată cu primele raze ale soarelui, zbuciumul se potoli, cum se sting ultimele pîlpîiri ale unui incendiu. Milionarii de ieri ieşeau împleticindu-se din clădirea bursei, îmbătrîniţi cu zece ani, albiţi şi încovoiaţi.

Mulţimea se mai rărise. În sfîrşit, izbuti şi Sauer să iasă. Se opri în mijlocul pieţei, clătinîndu-se de oboseală, şi trase cu nesaţ aerul proaspăt în piept.

„Aceeaşi panică domneşte în toată ţara… gîndi el. În noaptea aceasta sute de mii de oameni au fost ruinaţi, milioane de mici acţionari şi-au pierdut economiile. Nebunul acela îl acuza pe Stirner… Dar ce vină are Stirner? Cel mai puternic învinge!… Teribil e Stirner ăsta! Are un cap!”

Zîmbi şi căscă cu poftă.

Iar Stirner, după ce primi ultimul raport, se ridică de la birou şi se întinse cu voluptate. Îl cuprinsese oboseala plăcută a omului care a muncit din greu, dar cu spor. A învins! Şi victoria lui însemna mai mult decît îngenuncherea cîtorva bancheri şi miniştri. Nu mai încăpea îndoială că poate oricînd învinge rezistenţa omului! Iată dovada. La început familia Gottlieb, apoi Emma, Sauer, Elsa… Şi-acum, ăştia!

— Nimeni nu-mi mai poate ţine piept! Curînd voi fi stăpînul lumii! rosti orgolios.

Nu-i era somn.

Urcă şi bătu la uşa Elsei.

Era îmbrăcată. Nici ea nu se culcase. Deschise îndată şi strălucind de fericire întinse braţele spre el.

— În sfîrşit, ţi-ai adus aminte că exist şi eu pe lume!

III. VILA ALBĂ

Banca „Elsa Glück” (pe firmă continua să figureze numele de fată al Elsei) era suveranul absolut al lumii financiare.

Elsa nu se simţea deloc mai puternică. Ca şi mai înainte, rătăcea singură prin casa pustie, şi numai puţinele clipe petrecute cu Stirner dădeau un rost vieţii ei nefericite. Stirner era şi acum foarte ocupat, iar cînd vroia s-o vadă, Elsa – cuprinsă de dulci fiori – se grăbea să coboare. Se întîmpla ca zile în şir să se întîlnească numai la micul dejun. Îi spunea distrat cîteva cuvinte şi se făcea nevăzut. Alteori pleca din oraş pentru mai multe zile. Atunci ea cădea într-un fel de apatie şi se surprindea că nici nu-i este dor de el. Cînd se întorcea, îl primea destul de rece. Stirner se întuneca la faţă, se încuia în camera lui în care nici ea n-avea acces, şi după cîteva minute Elsa se trezea palpitînd de dragoste.

Stirner nu-şi căpăta imediat buna dispoziţie. Tăcea, muncit de un gînd tainic… Dar duioşia şi drăgălăşeniile Elsei reuşeau pînă la urmă să topească gheaţa, deşteptînd în Stirner soţul atent şi iubitor. Elsa preţuia nespus aceste clipe atît de rare…

Călătoria făgăduită se amîna mereu.

Acum ambiţiile lui Stirner ţinteau şi mai departe: să pună mîna pe întreaga industrie a ţării, speculînd împrumuturile contractate de mai toate întreprinderile la banca „Elsa Glück”.

Industriaşii se apărau cu disperare, dar Stirner acapara metodic fabrici şi uzine.

Abia după victoria definitivă îi spuse lui Sauer, fiind şi Elsa de faţă:

— În sfîrşit, mă pot odihni şi eu! Plecăm, ce-i drept cu oarecare întîrziere, în călătoria de nuntă. Dumneata, Sauer, o să te descurci şi fără mine. În linii mari, lupta s-a terminat. Au rămas doar cîteva formalităţi de îndeplinit. Vei protesta poliţele „ultimilor mohicani”, vei scoate întreprinderile lor la licitaţie, şi tot tu le vei cumpăra, pentru că în afară de noi nu dispune nimeni de capitalul necesar. Mîine dimineaţă plecăm cu avionul… Ce-ţi mai face soţioara?

Sauer clătină din cap foarte abătut:

— Nici n-ai mai recunoaşte-o. E foarte schimbată…

— Păi e firesc, încercă să-l liniştească Stirner. Sarcina…

— Nu despre asta e vorba, se fîstîci Sauer. I s-au umflat rău picioarele şi faţa. N-a vrut să asculte de medici şi acum naşterea este inevitabilă… Mă tem pentru păpuşica mea…

— Lasă, nu fi neliniştit. În curînd va trebui să ai grijă de două păpuşi. Capul sus, Sauer! Îi vei avea la dispoziţie pe cei mai iluştri profesori. Aşadar, ne-am înţeles? Mă ţii la curent cu tot ce se întîmplă. Complimente soţiei.

În ajunul plecării, Stirner a vegheat toată noaptea în camera lui. Elsa căzuse într-o stare vecină cu somnul. Prin toropeala care o cuprinsese se simţea străbătută de un fel de fluide nervoase sau de curenţi electrici. Inima i se topea de dragoste pentru Ludwig. De cîteva ori întinse mîinile în neştire şi şopti:

— Ludwig! Iubitul meu!

În zori, avionul particular al băncii „Elsa Glück” decolă cu destinaţia Menton, unde, cu puţin înainte de moarte, Karl Gottlieb cumpărase o vilă superbă.

După viaţa de captivă dusă în ultimul timp, călătoria i se părea Elsei un vis.

Lupta între dorinţa de a-l privi pe Ludwig şi aceea de a admira priveliştea neobişnuită ce se desfăşura sub aripile avionului. Îmbătată de atîta fericire, fredona: „Ca o rîndunică, pretutindeni zbor”…

— Am să schimb textul, spuse ea rîzînd. În loc de „pretutindeni zbor” să pun: „după tine mor”! Vai ce nostim! De aici se văd numai acoperişurile de ţiglă. Şi ce mici par casele, ca nişte cuburi risipite pe un covor verde. Iar punctele acelea… Aha, e o turmă! Ce sînt crestele înzăpezite din zare?

— Alpii.

— Am şi ajuns?! Vom zbura deci mai sus decît vulturii! N-am fost niciodată atît de fericită.

Aterizară cu bine pe micul aeroport de lîngă Nisa şi peste o oră intrau în vila lor, situată pe ţărmul mării, în împrejurimile Vengtimigliei, aproape de frontiera dintre Franţa şi Italia. Era o vilă superbă, numai din marmoră albă şi scăldată în verdeaţă. Ramurile portocalilor atîrnau, pline de roade aurii. În faţa vilei te îmbia o mică pajişte umbrită de palmieri şi împurpurată de garoafe.

Singurul neajuns: vecinătatea liniei ferate. Trenurile treceau la intervale scurte, cu zgomot asurzitor. Dar nici asta n-o supăra pe Elsa: noaptea dormea ca legănată, iar ziua făceau excursii în munţi, se plimbau cu iahtul sau cu hidroavionul pînă la Nisa şi înapoi. Castelul miniaturalului principat Monaco, aciuat la poalele unor stînci galbene ca un cuib de rîndunică, părea o jucărie. De-a lungul ţărmului, valurile înşirau o salbă de spumă. Oamenii de pe plajă, priviţi de sus, mişunau ca furnicile. Iar cînd pilotul îndrepta botul cenuşiu al aparatului spre larg, li se deschidea în faţa ochilor o privelişte şi mai uimitoare. Datorită unei iluzii optice, linia orizontului părea neobişnuit de înaltă, iar marea li se înfăţişa ca o cupă adîncă, albastră, acoperită cu o altă cupă azurie, răsturnată – cerul. Aveau impresia că hidroavionul este suspendat în interiorul unei sfere. Jos se mişcau încet iole şi iahturi cu pînze… Elsei îi rîdea inima de încîntare şi de fericire. Se întorcea la vilă mai veselă şi mai plină de viaţă ca oricînd.

După cutia de sticlă, raţionalizată, rece şi aproape pustie, vila aceasta avea ceva din căldura şi intimitatea unui cămin adevărat. Gottlieb nu apucase să-şi introducă aici năstruşnicele-i invenţii. Mobilierul, deşi cam demodat, era elegant şi comod. Pianul, nici el nou, dar de o marcă celebră, fu pentru Elsa o plăcută surpriză şi deseori seara făceau muzică. Uşa dinspre verandă rămînea mai tot timpul larg deschisă. Luna, răsărind, dura pe ape un pod de argint. Tuberozele înviorate de răcoarea nopţii răspîndeau o aromă îmbătătoare.

Melodiile pe care le cînta adînceau vraja senină a acestor nopţi meridionale.

Se părea că şi Stirner se odihneşte. Trăsăturile i se destinseseră şi gura nu-i mai era strîmbată de oribilul său zîmbet ironic. Uneori doar, o fixa pe Elsa cu o privire tristă.

La începutul celei de-a doua săptămîni, Elsa simţi în ea o schimbare ciudată. Ceva ca trecerea de la vis la trezie. Se retrăgea în camera ei şi rămînea mult timp singură. O năpădeau tot felul de gînduri. Şi din nou se surprindea că îl iubeşte mai puţin pe Ludwig. În momentele acelea îi părea iarăşi urît şi antipatic.

Stirner îşi dădea seama ce se petrece în sufletul Elsei şi se posomori. Nici de la Sauer nu primea veşti prea îmbucurătoare. Duşmanul îşi scotea iarăşi capul. Cîteva bănci s-au redeschis.

Mai mulţi dintre marii industriaşi au obţinut împrumuturi în străinătate, şi şi-au plătit poliţele, putînd astfel să respingă robia financiară a lui Stirner. Dar mai rău era că în lipsa lui presa pornise împotriva lui o campanie susţinută, demonstrînd cît de primejdioasă este pentru stat şi pentru interesele naţiunii concentrarea finanţelor şi industriei ţării în mîinile unei singure bănci, banca „Elsa Glück”! Ziarele guvernamentale erau la fel de pornite împotriva lui Stirner ca şi presa particulară.

Succesele uluitoare, nemaipomenite, ale lui Stirner dădeau loc la cele mai neaşteptate ipoteze şi comentarii. Majoritatea ziarelor erau de părere că, oricare ar fi explicaţia acestor succese, ele depăşesc limitele normale şi, în consecinţă, împotriva lui Stirner ar putea fi luate şi măsuri neprevăzute de lege. Nu era exclus ca guvernul să emită un decret special în acest sens. Sub presiunea opiniei publice, miniştrii care nu aprobaseră constituirea societăţii anonime Münsterberg şi Schumacher au fost nevoiţi să demisioneze, deşi ancheta discretă făcută din ordinul ministrului de justiţie nu descoperise în conduita lor nimic infamant sau, mai concret, nu se putuse dovedi că ar fi fost mituiţi de Stirner. Münsterberg nu putuse supravieţui loviturii. Schumacher a încercat să se sinucidă, dar a fost salvat şi, îndată ce i-a permis sănătatea, a plecat în America…

Acestea erau noutăţile din ultima săptămînă. Stirner ajunsese o celebritate mondială. Numele lui era pe toate buzele. La Menton, trăiau foarte retraşi. Şi aici însă, cînd se întîmpla să apară în public, îi urmăreau priviri curioase, pline de spaimă, aşa că pînă la urmă Stirner prefera să se lipsească de orice societate.

Cît timp Elsa a fost drăguţă cu Stirner, totul mergea bine. Dar de cînd se purta tot mai rece, buna dispoziţie îi pierise. Intr-o bună zi s-a apucat de lucru: a pus să i se aducă foi de tablă, plasă de sîrmă, izolatori, rezistenţe şi alte materiale electrotehnice, le-a dus pe toate într-o cameră din fundul vilei şi s-a închis acolo.

În dimineaţa următoare Elsa era din nou numai dragoste şi duioşie. Dar nici asta nu-l bucura. Pentru a-şi alunga propriile-i gînduri negre, îi propuse să facă împreună o excursie în munţi, mai ales că n-au ieşit de mult din casă. De data aceasta Elsa primi cu bucurie.

După o bună bucată de drum, se opriră să se odihnească într-o căsuţă albă, strălucind de curăţenie. Gazda – o bătrînică vorbăreaţă şi curioasă nevoie mare – le aduse o cană de lapte şi-i întrebă de unde vin.

— Dinspre Vengtimiglia, îi răspunse Elsa, binevoitoare.

Găsind sămînţă de vorbă, bătrîna începu să turuie:

— Aha, ştiu. Am auzit că a apărut antihristu' pe-acolo, maică... unul Stirner... Acu, vorba aia, gura lumii-i slobodă! Cică Stirner ăsta şi cu nevastă-sa îs avuţi nevoie mare, dar că nu-i lucru curat cu bogăţia lor. Nu ştiu cîţi, maică, au ajuns la sapă de lemn, iar alţii s-au prăpădit... Mult sînge şi multe lacrimi au curs din pricina lor!...

Un servitor de la vilă, apărut în ogradă, întrebă ceva pe un copil, apoi dădu buzna în odaie, fără a mai aştepta să fie poftit.

— Iertaţi-mă, domnule Stirner, spuse omul, ştergîndu-şi fruntea îmbrobonită, dar mi-aţi poruncit să vă aduc imediat telegramele urgente. Asta chiar acum a sosit...

Bătrînică scăpase ştergarul din mînă şi se holba îngrozită la „antihrist”.

Stirner deschise telegrama, o citi şi sări în picioare furios:

— Poţi pleca, Jean! îşi concedie el sluga şi, aruncînd o monedă de aur bătrînei uluite, o ajută pe Elsa să se ridice. Să mergem! Trebuie să ne facem imediat bagajele.

Bătrîna se uită lung în urma lor, apoi, murmurînd o rugăciune, luă galbenul cu două surcele şi-l aruncă în groapa de gunoi.

— Ptiu! Bani blestemaţi!

— Ce s-a întîmplat, Ludwig? se alarmă Elsa. Vai, dragul meu, ne şi întoarcem acasă? Atît de repede? Cuprinse cu o privire tristă marea, ţărmul, cerul, luîndu-şi parcă adio.

— Trebuie neapărat să fiu acolo! Sauer îmi telegrafiază că duşmanii, profitînd de lipsa mea, au reluat lupta.

Faţa îi era dură, necruţătoare.

Îşi smulse mîna de sub braţul Elsei şi zbieră agitîndu-şi pumnii:

— Vă pun eu cu botul pe labe, afurisiţilor!

Acasă, Stirner constată că situaţia e mult mai gravă decît îşi închipuise. Zeci de bancheri ruinaţi, unindu-se, au înfiinţat bănci noi, care concurau supărător banca „Elsa Glück”. Izbutiseră nu numai să-i sustragă o parte din clientelă, dar să şi răscumpere

cîteva fabrici şi uzine căzute în robia financiară a lui Stirner. În plus, guvernul se pregătea să treacă prin parlament un proiect de lege: „Cu privire la instituţiile bancare”, vădit îndreptat împotriva lui.

Uitînd de Elsa, Stirner se aruncă în luptă. Din nou rămînea închis zile întregi în camera lui.

De data aceasta le veni repede de hac adversarilor. Concurenţii fură literalmente puşi cu botul pe labe şi nu se mai auzi nimic despre legea ce urma să îngrădească activitatea lui Stirner. Ba dimpotrivă, cîteva legi noi veneau să oficializeze rînduielile introduse de Stirner în practica bancară.

Urmă o perioadă de relativă acalmie. Stirner găsea mai mult timp pentru Elsa, îşi reluă cercetările ştiinţifice, începu să se ocupe îndeaproape de „menajerie” şi construi cîteva aparate complicate.

Se simţea însă extenuat după tensiunea în care trăise atîta vreme. Medicul îi dădu un diagnostic deloc îmbucurător: astenie nervoasă. Mai îngrijorător era faptul că apăsătorul sentiment de singurătate se accentua cînd ducea o existenţă relativ normală. Iar dezmierdările Elsei, în loc să-l liniştească, dimpotrivă, uneori îl enervau.

— Crezi că asta am vrut?! Să mă mîngîi eu cu mîna ta!?!

Zadarnic încerca Elsa să pătrundă înţelesul acestor vorbe.

Numai muzica avea asupra lui o înrîurire balsamică. Dezolantul sentiment al singurătăţii îl chinuia îndeosebi seara, întocmai ca pe biblicul Saul. Atunci alerga la „David”, cum o numea în acele clipe pe soţia lui, şi o ruga:

— Cîntă, Elsa. Te rog! Vreau muzică. Numai ea îmi dă alinarea…

Elsa îi cînta nocturnele lui Chopin, de o visătoare melancolie. Revedeau atunci imagini din prima săptămînă petrecută la vila albă, cînd nimic nu le umbrise fericirea. Mirosul florilor din grădina de iarnă accentua iluzia unei calde nopţi meridionale. Dar simţămîntul fericirii pierdute nu-i părăsea nici atunci.

— Sper că nu vă deranjez, auziră într-o seară glasul lui Sauer. Puteţi să mă felicitaţi! Am un băiat!

Stirner şi Elsa se ridicară tulburaţi.

— M-am zăpăcit! Puteam să vă dau nu telefon, urmă Sauer. Era palid de oboseală, dar fericit. N-am închis un ochi toată

noaptea. Prin ce emoţii am trecut!… Acum… Emma a adormit…

— Şi… totul e bine?

— A avut o naştere grea şi e foarte slăbită. Ştiţi, complicaţiile la rinichi. Medicii spun că va trebui să plece în sud şi, probabil, pentru mai multă vreme. Dar nu vrea să plece fără mine. V-aş ruga să-mi daţi un concediu.

Se uita rugător cînd la Stirner, cînd la Elsa.

Stirner se gîndea.

— Bineînţeles. Nu-i aşa, Ludwig? spuse Elsa.

— Îţi dau răspuns peste două zile. Cred că se aranjează. Pînă una-alta, dă-mi voie să te felicit pentru venirea pe lume a lui Sauer-junior.

Sauer se înclină.

— Iertaţi-mă, sînt foarte grăbit.

Ieşi repede, lăsîndu-i pe cei doi duşi pe gînduri.

IV. PSIHOZĂ ÎN MASĂ

Trecură două zile, trecu şi o săptămînă, dar de plecarea lui Sauer şi a Emmei tot nu putea fi vorba. Stirner aproape că nu ieşea din camera lui. Era tot mai morocănos şi preocupat. Adio serile de muzică din sala mare! Elsa ar fi vrut uneori să coboare la el, dar ceva o oprea. Rătăcea singură prin sala mare şi frîngîndu-şi mîinile şoptea:

— Nu mai pot, nu mai pot…

La sfîrşitul săptămînii, chipul lui Stirner începu să pălească în mintea ei, iar cînd reuşea să şi-l reînvie, i se părea străin, ba chiar odios.

I se întîmpla tot mai des să privească nedumerită în jur, de parcă s-ar fi aflat pentru întîia oară în această casă. Gîndul îi zbura mereu la Sauer… „Dragul meu Otto, de cînd nu te-am văzut!…” Uitase că-i căsătorit, că are un copil. Cînd îl întîlni într-o seară, îl privi cu atîta duioşie, încît tînărul se opri mirat, apoi căzu pe gînduri, cu aerul unui om care se căzneşte să-şi amintească ceva.

— Otto, îl chemă ea duios, de o veşnicie n-am mai stat de vorbă… De ce mă ocoleşti? Şi, apropiindu-se, adăugă în şoaptă:

Sînt atît de singură… îmi lipseşti mult, Otto…

Erau singuri în cameră.

Otto se lăsă pe un scaun lîngă Elsa şi-şi frecă fruntea cu mîna. Cuvintele ei calde răscoliră amintiri adormite. Faţa bărbatului trăda o luptă chinuitoare. Deodată un gînd îi însufleţi privirea. O prinse de mînă şi, privind-o galeş, rosti cu glas întretăiat:

— Da, draga mea, ai dreptate! Elsa, scumpa mea! Cum de am putut să te uit? Nu ştiu ce se petrece cu noi dar, uite, în clipa asta parcă mi-a luat cineva un văl de pe ochi, parcă acum te revăd, după o lungă despărţire… Unde ai fost, Elsa? Ce-ai făcut în tot acest timp?

Nu se mai săturau uitîndu-se unul la altul, ca şi cum într-adevăr s-ar fi regăsit după o lungă şi grea despărţire.

Vorbeau de dragoste, de chinul singurătăţii, de bucuria revederii…

Ceasul bătu o dată, apoi încă o dată, trezind ecouri în odăile pustii, iar ei vorbeau mereu, uitînd de tot şi de toate.

Nu-şi făceau planuri, nu răscoleau trecutul, nu se gîndeau la viitor. Pur şi simplu se îmbătau de fericirea acelor clipe, orbiţi de raza de lumină care străpunsese pe neaşteptate bezna ce învăluia gîndurile şi simţămintele lor adevărate. Şi din nou se auzi pendula.

— Vai, e miezul nopţii, se sperie Elsa. Pe mîine, scumpule… Şi ea, cea dintîi, îl îmbrăţişă pe Sauer şi-şi lipi buzele de ale lui într-o lungă şi pătimaşă sărutare.

Dar acest „mîine” nu mai veni.

Stirner, absorbit de muncă, îi scăpase de sub influenţa lui, dar numai pentru scurt timp. Lucra la un aparat cu ajutorul căruia avea să-şi extindă puterea asupra oamenilor. O serie de complicaţii survenite pe parcurs, ca şi proiectele lui noi, de proporţii colosale, făceau acest aparat indispensabil.

Graţie măsurilor luate, producţia întreprinderilor industriale acaparate crescuse enorm, mărfurile se ieftineau şi piaţa internă era suprasaturată de ele. Stirner se pomeni în faţa unei dezastruoase crize de supraproducţie. Exista o singură salvare: cucerirea pieţelor externe. Pentru aceasta însă trebuiau biruite obstacole uriaşe. Temîndu-se de concurenţa mărfurilor sale ieftine, celelalte state recurseseră la puternice bariere vamale. Aceste bariere trebuiau înlăturate cu orice preţ. Războiul

economic cu concurenţii din străinătate intrase într-un stadiu care implica pericolul unui conflict armat. Dar lui Stirner nu-i era deloc uşor să declare un război adevărat. E drept că făcea ce voia cu guvernul. Totuşi, se putea aştepta la orice surpriză din partea miniştrilor nesupravegheaţi, îi va strivi pe toţi şi va rămîne el singur, cîrmuitor unic şi absolut al ţării! Va supune voinţei sale milioane de oameni, le va sugera că un război este necesar, şi ei se vor duce bucuroşi la moarte, cum se duceau soldaţii lui Napoleon!…

Pentru aceasta avea nevoie de o armă extrem de puternică, o armă „cu bătaie lungă”, care să subjuge gîndurile şi voinţa oamenilor… Lucrînd cu îndîrjire la crearea noului aparat, îi neglijase un timp pe cei din jur.

Chiar în ziua cînd Elsa şi Sauer se despărţiră cu o lungă sărutare, Stirner pusese la punct noul aparat. Frînt de oboseală, adormi, iar noaptea, trezindu-se, îşi aduse aminte de Elsa şi de Sauer. Atîta fu de-ajuns ca în inimile lor să se producă o schimbare radicală. Sauer îşi adora din nou „păpuşica” şi copilul, iar Elsa murmura cu duioşie în somn numele lui Stirner.

Dimineaţa coborî în cabinetul soţului ei, îl sărută pe frunte şi-i spuse:

— Dragă Ludwig, două lucruri vreau să te rog…

— Nu mai spune! Chiar două?… Poruncă, stăpînă!

— A venit Gottlieb…

— Iarăşi?

— Nu bătrînul, ci Rudolf.

— Păi ăsta-i taică-său întreg! Pariez că tot după bani a venit. Am ghicit?

— Rudolf s-a certat cu bătrînul cînd a aflat că a luat de la noi două sute de mii şi lui nu i-a dat nici un ban. Acum ne roagă…

— Exclus!

— Dar sîntem atît de bogaţi! Ce contează…

— Tocmai de-aia! Să arunci o pomană unui bătrîn, treacă-meargă, dar dacă îi dăm ceva neisprăvitului ăstuia, ne aprindem paie în cap. O să-şi închipuie că l-am jefuit, că acum ne mustră conştiinţa şi nu mai scăpăm de el. O să încerce să ne şantajeze… Bătrînul s-a mulţumit cu cît i-am dat, pe cînd Rudolf… Ăsta-i primejdios! Nu, nu, draga mea. În interesul tău, refuz s-o fac!

— Bine, dar… aproape că i-am făgăduit…

Stirner se gîndi. În dimineaţa aceea era bine dispus. O idee poznaşă îl făcu să zîmbească.

— Lasă, Elsa, că discut eu cu el, aici, faţă de tine. Ia loc, te rog… şi iartă-mă o clipă. Trecu în camera lui şi se întoarse imediat. Am să-i joc o farsă, să-i tai pofta să mai calce pe-aici. Aş fi putut să-l fac să uite că existăm pe lume, dar nu-mi convine să măresc prea mult numărul „tutelaţilor”, încheie Stirner, fără să-i explice Elsei sensul acestor cuvinte.

Porunci valetului să-l poftească pe domnul Gottlieb.

Acesta nu avea deloc aerul unui solicitator. În inima lui, lăcomia care îl adusese aici se lupta cu înfumurarea.

— Ia loc, tinere domn. Ai nevoie de bani?

Rudolf simţi că-şi iese din fire, dar reuşi să se stăpînească. Numai faţa lui pistruiată se făcu roşie ca focul.

— Da, îmi trebuie bani, răspunse el fără să se aşeze, şi am, cred, destule motive să vi-i pretind…

„Ce dobitoc! gîndi Stirner. Şi-a şi dat cărţile pe faţă.”

— Domnule Gottlieb, dacă pui problema în felul acesta, te poftesc să te adresezi instanţelor în drept şi să demonstrezi acolo în ce măsură sînt întemeiate pretenţiile dumitale.

— În afară de norme juridice mai există şi norme etice, debită Rudolf o frază dinainte pregătită. Sub raport moral, drepturile mele nu se cer demonstrate.

— Tinere, noi nu sîntem instituţie filantropică.

— Ascultă! Cu mine nu-ţi merge! izbucni Rudolf. Ori îmi dai cît îţi cer, ori…

— Aha, mă ameninţi? În cazul acesta am să te dau afară cu toate onorurile.

Fluieră. În camera de alături se auziră paşi moi dar apăsaţi. O namilă de urs intră, legănîndu-se în două picioare, se apropie de Rudolf şi, proptindu-se cu labele în pieptul lui, începu să-l împingă spre ieşire.

Alb ca varul la faţă şi tremurînd de groază, Rudolf, cînd se văzu lîngă uşă, făcu stînga împrejur şi o rupse la fugă, ţipînd ca din gura de şarpe. Ursul – după el.

Elsa se sperie şi ea, dar Stirner, răsturnat în fotoliu, se prăpădea de rîs.

— Aşa eşti sigur că ai scăpat de vizitatorii nepoftiţi. Ăsta nu mai calcă pe-aici…

Sună telefonul.

— Da, Stirner! A, tot dumneata eşti, domnule Gottlieb! N-o să mi-o ierţi niciodată? Ei, nu mai spune! Şi ce dacă eşti bun ochitor?... Oricum, nu te sfătuiesc să mai calci măcar prin preajma casei. Te previn că am dat ordin amicilor mei patrupezi să te sfîşie în bucăţi ca pe un ied dacă mai apari. Cum? L-am omorît pe unchiul dumitale? Şi eu care n-am ştiut nimic!... Mă rog, te priveşte!... N-ai decît... E un cretin sinistru, bombăni Stirner, punînd receptorul la loc.

— Vai, Ludwig, se poate să-l sperii în halul ăsta?

— E cea mai inofensivă armă din arsenalul luptei dintre oameni... Dar parcă mai voiai să mă rogi ceva?

— Nu ştiu dacă...

— Fii liniştită. Oricare ar fi cel de-al doilea protejat, nu-l trimit în braţele ursului. Ascult!...

— E vorba de Emma. Am fost s-o văd. Mă imploră să-i dau concediu lui Sauer ca să plece amîndoi în sud. Trebuie să se trateze neapărat, şi nu vrea să se despartă de el.

— Acum da, se poate. Mă descurc şi fără Sauer. Frunzărind ziarele de dimineaţă, repetă: Acum se poate. Apropo, ai văzut asta? Nostim, nu? Citeşte tare.

Elsa luă ziarul şi citi articolul însemnat de Stirner cu creion roşu.

PSIHOZĂ ÎN MASĂ

Ieri seară s-a observat în oraşul nostru un fenomen ciudat. La orele 23, timp de cinci minute, mai mulţi oameni – numărul lor n-a fost încă precizat, dar se presupune că se apropie de zece mii – au simţit încolţind în mintea lor o idee fixă sau, mai precis, au fost obsedaţi de melodia binecunoscutului cîntec: „Ach, du lieber Augustin”. Obsesii de acest gen sînt destul de frecvente la persoanele nervoase. Surprinde însă răspîndirea şi simultaneitatea fenomenului. Şi unul din reporterii noştri a căzut pradă acestei obsesii. Să-i dăm cuvîntul:

<<— Mă aflu la cafenea cu un prieten, cunoscut critic muzical, adept fervent al muzicii clasice. Prietenul se plîngea că de la o vreme gusturile publicului lasă de dorit, că scenele sînt năpădite de jazz-uri barbare, în timp ce operele clasicilor Mozart, Beethoven, Bach sînt tot mai rar interpretate. Îl ascultam cu luare-aminte, fiind eu însumi un iubitor al muzicii

clasice, cînd deodată mă pomenesc fredonînd în gînd: „Oh, du lieber Augustin!... Dacă ar afla, mi-am spus eu cu groază, nu mi-ar mai vorbi toată viaţa! Criticul continua să vorbească, dar aveam impresia că şi pe el îl frămîntă ceva... Din cînd în cînd scutura din cap ca pentru a alunga o muscă sîcîitoare. Pe faţa lui se citea spaima şi nedumerirea. În sfîrşit tăcu şi începu să bată cu linguriţa în pahar. Stupoare: bătea tactul melodiei care îmi umbla şi mie prin cap. M-a străfulgerat o bănuială, dar nu îndrăzneam să i-o destăinui.

Ce a urmat, a uluit toată lumea din local.

Dirijorul a anunţat: „Poetul şi ţăranul" de Souppé, a ridicat bagheta şi a dat semnalul de începere. Ei bine, orchestra a început să cînte: „Oh, du lieber Augustin"!... Şi, vă rog să reţineţi, în acelaşi ton. Eu, criticul, lumea de la celelalte mese, am sărit toţi în picioare şi am rămas aşa cam un minut, paralizaţi de surpriză. Apoi am început să cîntăm şi noi, de-a valma, gesticulînd; aceeaşi melodie ne obseda pe toţi. Exact peste cinci minute fenomenul a încetat.>>

După informaţiile de care dispunem, aceeaşi obsesie a cuprins aproape întreaga populaţie a cartierelor din preajma Pieţei Bursei şi Străzii Băncilor. Mulţi cîntau melodia pe stradă, uitîndu-se îngroziţi unul la altul. La operă, în locul duetului: „O noapte de iubire", Faust şi Margareta s-au pomenit cîntînd în acompaniamentul întregii orchestre: „Ach, du lieber Augustin". Cîţiva spectatori au înnebunit subit şi au fost internaţi la ospiciu.

Care să fie cauza ciudatei epidemii? S-au emis mai multe ipoteze. Reputaţi oameni de ştiinţă opinează pentru o psihoză în masă al cărei mod de propagare nu a fost încă elucidat. Deşi «maladia» s-a manifestat într-o formă inofensivă, îngrijorarea publicului este lesne de înţeles. Întotdeauna necunoscutul, inexplicabilul inspiră teamă şi stîrneşte imaginaţia. Există şi temerea că maladia s-ar putea repeta în forme mai grave. Cum s-o combaţi? Cum să te fereşti de ea? Nimeni nu ştie, aşa cum nimeni nu-i cunoaşte cauzele. O comisie formată din oameni de ştiinţă, din care fac parte şi reprezentanţi ai parchetului, încearcă să lămurească misterul melodiei ce a ajuns să terorizeze publicul. S-ar putea ca fenomenul să nu fie atît de grav şi îngrijorător cum îşi închipuie unii..."

Elsa se uită mirată la Stirner.

— Ce înseamnă asta, Ludwig?

— Asta înseamnă, scumpo, că totul e în regulă! Şi-acum hai la masă.

V. COMITETUL SALVĂRII PUBLICE

În ciuda asigurărilor liniştitoare ale ziarelor, misterioasa întîmplare cu veselul cîntec german se dovedi doar începutul unei adevărate epidemii de demenţă în masă.

La mai puţin de o săptămînă se petrecu un fenomen similar, mai grav însă şi de mai mari proporţii, care alarmă nu numai marele public, ci şi guvernul.

Exact la ora 12, într-o zonă a oraşului, perfect delimitată, se opri pentru un singur minut orice mişcare. Ai fi putut crede că are loc o scurtă grevă de protest, perfect organizată.

În instituţii, munca încetă ca la semnalul unei baghete magice. Funcţionarii se opriră din scris, de parcă paralizia le-ar fi încătuşat mîinile.

În magazine, vînzătorii încremeniră cu marfa întinsă spre cumpărători, muţi, cu gurile căscate şi cu zîmbetul profesional pe buze. În restaurante muzicanţii, cu arcuşurile în mînă, încremeniră ca nişte statui, aşa cum i-a surprins inexplicabilul fenomen; la fel şi consumatorii – care cu ceaşca ridicată, care cu furculiţa dusă spre gură.

Străzile şi pieţele cuprinse de ciudata paralizie aveau un aspect straniu. Iată, de pildă, doi gardieni escortînd un arestat. Acesta ar putea să fugă de paznicii lui împietriţi, dacă n-ar fi încremenit şi el cu un picior în aer. În piaţă, un băieţaş zdrenţăros, cu picioarele răşchirate a fugă şi cu trupul aplecat înainte, întinde mîna să fure o plăcintă. Precupeaţa se repede la el ca o cloşcă ce-şi apără puii de uliu. Dinamismul şi expresivitatea acestui grup ar fi stîrnit invidia oricărui sculptor. Părea o scenă de pantomimă, surprinsă de un aparat de fotografiat…

Pe străzi însă, această paralizie în masă avu urmări dezastruoase. Nenumărate victime se semnalară mai ales la limitele zonei. Cînd un pieton pătrundea în interiorul acestor limite rămînea stană de piatră, în timp ce de o parte şi de cealaltă a zonei circulaţia se desfăşura normal. Automobilele care pătrundeau din viteză în „zona moartă” o străbăteau în virtutea inerţiei, ajungînd de partea cealaltă. Dar în cele cîteva

clipe cît dura „traversarea”, şoferul şi pasagerii nu erau capabili nu numai să facă o mişcare, dar nici măcar să gîndească. De aceea automobilele nu virau la coturi, se izbeau de ziduri, se tamponau, se încălecau, îngrămădindu-se în şiruri lungi. Deraiară două trenuri urbane. Unul dintre ele, sfărîmînd parapetul, se prăbuşise în mijlocul străzii.

N-apucă populaţia să se dezmeticească bine, că o lovi o altă năpastă: un val de furie bîntui oraşul timp de cinci minute. Era un fel de frenezie paroxistică. De data aceasta nebunia se manifestă printr-un singur răcnet: „Război!”

— Vom lupta pînă la victorie! Moarte duşmanilor! urlau bărbaţii, agitînd bastoane şi umbrele, ţipau isteric femeile, răcneau bătrînii şi copiii – intonînd distonant imnul naţional. Chipurile lor erau fioroase. Păreau ameţiţi de sînge şi se năpusteau, gloată, în neştire, de parcă ar fi avut înaintea ochilor un duşman de moarte.

— Vrem război! Trăiască războiul! Moarte sau victorie!!! Atît de mult doreau să se arunce în luptă, să ucidă, să vadă sînge curgînd, încît pe străzi se iscară încăierări cumplite. Se băteau bărbaţii, copiii. Cîteva femei tăbărîră asupra unei doamne corpolente, pe care o luară drept străină, şi o bătură cu umbrelele de rămaseră din ele numai spiţele strîmbate. Cu feţele palide, cu ochii scăpărînd de ură, fără pălării şi cu părul fluturînd în vînt, femeile îşi maltratau victima cu un fel de voluptate sadică. Bărbaţii erau la fel de bănuitori. Peste tot li se năzăreau că văd spioni. Un grup întreg opri o ambulanţă, convinşi că bolnavul pe care-l transportă e un agent străin. Îi smulseră nenorocitului bandajele de pe trupul plin de arsuri şi, fără să se sinchisească de ţipetele lui sfîşietoare, scormoniră sub pansamente, căutînd documente secrete.

În starea în care se aflau, absolut toţi – bărbaţi, femei, bătrîni, copii – s-ar fi dus fără şovăire la luptă, fără să le pese de primejdie şi mînaţi de un singur gînd: să ucidă.

Criza de nebunie încetă la fel de brusc precum începuse.

Oamenii se cutremurau la vederea răniţilor şi schingiuiţilor ce zăceau pe trotuare şi pe caldarîm, în băltoace de sînge, apoi îşi priveau hainele sfîşiate, părul răvăşit, şi nu puteau înţelege ce i-a apucat.

Curînd după aceea comisia pentru cercetarea „cazului obsesiei muzicale în masă” fu transformată într-un comitet al

salvării publice.

Al salvării!… Dar de cine? Mister! Nimeni nu se mai îndoia că un duşman nevăzut – poate om, poate microb – ameninţă societatea cu un pericol cumplit, fără precedent în istorie. Acest duşman părea diriguitorilor ţării mai primejdios decît războaiele şi revoluţiile, tocmai pentru că era necunoscut. Nimeni nu ştia de unde va veni dezastrul şi cum ar putea fi prevenit. Domnea o stare de extremă surescitare. Zilnic se înregistrau sute de sinucideri. Zilnic zeci de oameni îşi pierdeau minţile. Guvernul şi presa făceau eforturi titanice pentru a menţine cursul normal al vieţii. Nu numai statul era ameninţat să se prăbuşească. Se clătinau înseşi temeliile vieţii în comun, iar societatea tindea să se transforme în balamuc.

În capitală, tensiunea ajunsese de nesuportat. Totuşi, cîţiva indivizi veroşi şi mai puţin impresionabili lansau dinadins zvonuri care de care mai năstruşnice, pentru a stîrni şi mai multă panică.

— În cîteva zile e de aşteptat o recrudescenţă a bolii. De astă dată ne vom strînge de gît unii pe alţii.

— Ni se va opri respiraţia şi vom muri sufocaţi în chinuri groaznice…

— Toată lumea va adormi şi nimeni nu se va mai deştepta din somnul acela!

Erau crezuţi.

După cele întîmplate, orice părea cu putinţă.

Oamenii îşi vindeau pe nimic casele şi lucrurile (cumpărate, bineînţeles, de autorii zvonurilor) şi se refugiau în regiuni neatinse de molimă.

Comitetul salvării publice îşi ţinea ultrasecretele şedinţe aproape fără întrerupere. Şi ca să nu fie descoperiţi de duşmanul nevăzut – orice-ar fi şi oricine ar fi el – curajoşii membri ai comitetului se întruneau în subsolul primăriei. Cu toate că membrii comitetului se consultau zi şi noapte, prin rotaţie, misterul rămînea nedezlegat.

Părerile experţilor invitaţi pentru consultări erau împărţite.

Psihiatrii presupuneau că este vorba de o hipnoză în masă. Această teorie putea explica într-un fel răbufnirea sîngeroaselor instincte războinice, dar „obsesia muzicală”, de proporţii mult mai mari, în nici un caz nu putea fi produsă prin hipnoză. De aceea, chiar aşa inofensivă cum părea, obsesia muzicală era

considerată de experţi mult mai îngrijorătoare decît surescitarea bruscă a mulţimii de pe stradă. Ştiinţa cunoaşte exemple de emoţii molipsitoare cu exteriorizări spectaculare, cunoaşte cazuri de izbucnire gregară a unor panici distrugătoare, ca urmare a hipnozei în masă. Forme „latente” de hipnoză în masă însă nu s-au mai pomenit.

Referirile la „minunile” săvîrşite de fachiri cu ajutorul hipnozei în masă nu puteau fi luate în consideraţie, mai întîi pentru că nu au fost verificate şi nici studiate, şi-apoi pentru că nu aveai cum să discerni adevărul de născocirile călătorilor.

Nici „ipoteza microbiană” nu se confirma.

Examenul clinic al victimelor noului „morb” nu dădu rezultatele scontate. Nici un microb sau virus cunoscut ştiinţei nu fu depistat.

— Explicaţia trebuie căutată în cu totul altă direcţie, susţineau inginerii electricieni. Cu siguranţă că este vorba de unde de radio recepţionate nemijlocit de organismul omului.

— Oameni-radioreceptori? ricanau inginerii bătrîni. E ceva de domeniul fanteziei!

— Şi despre radio se spunea aşa! parau primii.

Bătrînii ridicau din umeri.

— Vrem dovezi!

— Le veţi avea!

Şi, asemenea colegilor medici, se apucară şi ei de experienţe.

În timp ce oamenii de ştiinţă, închişi în laboratoare, sperau să dezlege misterul cu ajutorul microscoapelor şi al tuburilor catodice, un alt membru al comisiei, Johann Kranz, urmărea o pistă proprie. El nu era savant, ci doar un inspector de poliţie. Avea însă multă experienţă profesională şi mulţi îl socoteau inteligent. Kranz nu se întrebă cine e duşmanul. Microb sau om, el trebuie descoperit prin vechile şi încercatele metode care l-au călăuzit nu o dată spre ţintă: cercetarea urmelor crimei!

Atîta îl interesa. Or urme erau cu duiumul. Totul e să ştii să te foloseşti de ele. Şi Kranz se aşternu pe treabă, stimulat de gravitatea şi de misterul care învăluia toată afacerea, ca şi de ambiţia de a o lua înainte „ochelariştilor de cărturari”.

Veghea nopţi în şir în biroul său spaţios, plin de „trofee” – fotografii de asasini, amprente digitale, şperacle, tot felul de probe materiale – sistematizînd ştirile apărute în ziare şi

rapoartele poliţiei despre ultimele evenimente.

Aprindea ţigară de la ţigară şi înota în nori de fum. Din cînd în cînd deschidea larg ferestrele, pentru a aerisi camera. Trecea pe o hartă mare a oraşului nişte linii punctate, ele parcă ar fi şi ajuns să-l urmărească pas cu pas pe criminal.

— Gata! exclamă el cînd, în sfîrşit, două din aceste linii se întîlniră, formînd un unghi obtuz.

Era ora patru dimineaţa. Împături în grabă planul, îl puse într-o servietă roasă, sună după maşină şi goni spre primărie.

— Domnilor, misterul se limpezeşte! strigă el, dînd buzna în sala boltită de la subsol.

Întreaga asistenţă, destul de numeroasă cu toată ora matinală, începu să se agite.

— Aţi dezlegat misterul? se bucură unul din membrii comitetului.

— Am spus că misterul începe să se limpezească, atît! îl readuse la realitate Kranz. Am găsit vizuina criminalului, fie el microb sau om, am găsit focarul de unde porneşte misteriosul fluid. În timp ce vorbea, scoase harta şi, desfăcînd-o, o întinse pe masă. Metoda mea e foarte simplă: am sistematizat tot materialul referitor la aceste întîmplări inexplicabile, pentru a putea delimita sectoarele cuprinse de „demenţa epidemică”. Iată rezultatele. Din „obsesia muzicală” n-am scos cine ştie ce. Ea s-a întins pe o rază de vreo doi kilometri. Depăşind această circumferinţă, ea slăbea treptat, ca la o depărtare de trei kilometri de centrul sectorului să nu se mai înregistreze nici un caz. Focarul se află undeva între Piaţa Bursei şi Strada Băncilor. Aici obsesia a fost atît de puternică, încît oamenii au cîntat melodia cu glas tare. Din păcate, n-am reuşit să precizez matematic centrul sectorului lovit, pentru că din chestionarea cetăţenilor n-a rezultat destul de limpede gradaţia obsesiei. Persoane care se aflau în acelaşi loc fac declaraţii destul de contradictorii, ceea ce se datoreşte, bănuiesc, unor factori subiectivi.

— Atîta tot? se auzi un glas dezamăgit.

— În ce priveşte primul caz, da. A doua răbufnire mi-a furnizat un material mult mai bogat. Fluidul s-a propagat într-o singură direcţie, cuprinzînd un sector relativ îngust, şi s-a oprit într-un punct precis. Ca un fel de rază sau de fascicul de raze, care pornea cam dinspre banca „Elsa Glück”.

Se iscă rumoare.

„Stirner!” „Păi cine altul?!” „V-am spus eu?”

Numele lui Stirner era deseori pomenit în discuţiile purtate de comitet.

— Să nu ne pripim, domnilor, spuse Kranz. Şi eu m-am gîndit întîi la Stirner. Trebuia însă să verific. În acest scop, am aşteptat cu nerăbdare „repriza” următoare, pentru a-mi verifica teoria. În sfîrşit a izbucnit „demenţa războinică”. Şi ea a străbătut oraşul ca o rază, ajungînd pînă la clădirea lui Gottlieb, care acum aparţine Elsei Glück. Numai că liniile, cele două linii, se intersectează undeva în spatele băncii Elsa Glück, într-o clădire vecină. Uitaţi-vă şi dumneavoastră.

— Şi ce se află în clădirea aceea?

— Restaurantul „Empire”! Acolo trebuie căutat. Kranz lovi cu palma-i grasă peste hartă, de parcă ar fi vrut să strivească o muscă.

Argumentele lui Kranz erau simple şi convingătoare. După o scurtă consfătuire, comitetul hotărî să ordone o descindere la restaurantul „Empire” şi la hotelul aflat în aceeaşi clădire.

Cîteva dispoziţii telefonice şi o întreagă armată poliţienească porni spre „Empire”.

Clădirea fu împresurată. Poliţiştii îi percheziţionară cu de-amănuntul pe locatari, vîrînd spaima în ei, întoarseră localul şi hotelul cu susul în jos, răscoliră podul şi pivniţele. Degeaba! Kranz era cam plouat, dar nici prin gînd nu-i trecea să dezarmeze.

— Poate că toată tărăşenia a fost dirijată din local de vreun client.

Nu era exclus.

Cei percheziţionaţi primiră ordin strict să-şi ţină gura, cîţiva suspecţi fură ridicaţi, pe obişnuiţii localului poliţia îi puse sub o supraveghere discretă.

Dar cu toate măsurile luate, a doua zi vuia oraşul. Mulţimea aţîţată devastă localul şi proprietarul trebui să tragă obloanele.

Kranz tot bombănea şi înjura de mama focului.

— Lasă că-i venim noi de hac! mormăia el. Oricine ar fi criminalul, el ştie că i-am dat de urmă. Şi mai ştie că, dacă mai face vreo poznă, a treia linie îi va pecetlui soarta.

V. UN ATAC RATAT

— Ce frumoasă-i viaţa! Să tot trăieşti! Inima îmi cîntă de bucurie. Mă simt în al şaptelea cer!

Tînărul cu privirea înduioşată şi cu un zîmbet larg pe buze îmbrăţişă felinarul ca pe un bun prieten.

— Spune, felinăraşule, spune drăguţule! E cineva mai fericit ca mine?…

— Te ador! molfăia un moşneag sfrijit şi prost îmbrăcat la urechea unei tinere elegante. Iar ea îl săruta pe obrajii ţepoşi şi-i şoptea:

— Sînt atît de fericită! Am impresia că-l revăd pe tata… Dumnezeu să-l ierte. Semănaţi atît de bine… Tată, tăticule!

La cîţiva paşi de ei se îmbrăţişau doi vechi adversari politici: un monarhist şi un anarhist.

— Viaţa e prea frumoasă ca să ne duşmănim!

Un vagabond flenduros rupse o floare din grădină şi o oferi cu graţie unui poliţist.

— Din partea mea, stimabile!

Poliţaiul, gras şi cu nasul vineţiu, îl pupă pe amîndoi obrajii şi luă mişcat darul.

— Să trăieşti, băieţică! Florile şi cîntecele sînt slăbiciunea mea!

— Dacă-i aşa, hai să cîntăm!

— Hai!

Se aşezară pe iarbă, fiecare cu braţul pe după umerii celuilalt, cu lacrimi în ochi, şi prinseră a zice de inimă albastră.

— Luaţi, luaţi totul! striga în extaz un bijutier vîrînd cu de-a sila în buzunarele trecătorilor inele, diamante, coliere de perle, ceasuri de aur. Doar n-o să le iau cu mine în mormînt! Vreau să vă bucuraţi aşa cum mă bucur şi eu acum! Jos mercantilismul! Trăiască fericirea generală!

La tribunal se dădu o sentinţă de achitare într-un important proces politic, cu toate că vinovăţia acuzatului era evidentă. Procurorul, celebru prin ferocitatea lui, în loc să-şi rostească rechizitoriul, îl îmbrăţişă pe acuzat şi, cu capul pe pieptul acestuia, murmură, plîngînd de fericire:

— Frate, prietene! Ce plăcut e să ierţi şi să iubeşti!

Chiar şi la abator, parlagiii înlănţuiau cu braţele grumajii boilor aduşi la tăiere şi-i sărutau între ochi.

— Mă dobitocule… spuneau ei. Te-ai speriat? Na, bea niţică apă şi dă o raită prin parcul de colo. E o iarbă!… Şi florile poţi să le mănînci. Ce vrei tu… Să nu mai curgă sînge! Fugi, şi fii fericit!

Toate acestea se întîmplară la numai cîteva zile după devastarea localului. Geniul rău care pusese stăpînire pe oraş sfida comitetul şi-şi bătea joc de; toate măsurile luate. Ca un fel de compensaţie pentru momentele de furioasă demenţă şi pentru victimele cu care se soldase oprirea bruscă a circulaţiei, duşmanul dădea acum oamenilor prilejul să guste o negrăită fericire. Senzaţia de beatitudine era atît de desăvîrşită, încît cei care au încercat-o ar fi dat orice să se repete. De data aceasta fiecare îşi amintea perfect de clipele trăite şi multă vreme mai vorbiră despre ele ca despre un paradis pierdut.

Fenomenul dădea însă şi mai multe motive de îngrijorare decît izbucnirea de violenţă sîngeroasă. Duşmanul necunoscut avea o putere extraordinară asupra sufletelor omeneşti. Inoculînd oamenilor otrava bucuriei sau a suferinţei, putea face din ei nişte unelte oarbe ale dorinţelor sale. Le putea dărui fericire, sau dimpotrivă îi putea tortura, schilodi, ori chiar ucide pe nesimţite, fără nici o împuşcătură… Situaţia părea disperată.

…În noaptea aceea membrii comitetului, deprimaţi şi tăcuţi în tainiţa lor adîncă, se uitau neîncrezători la Kranz, care sistematiza şi sintetiza datele asupra ultimelor evenimente, pentru a demarca sectorul cuprins de demenţa fericirii.

Unul îşi pierdu răbdarea:

— Ce faci, Kranz, acolo? Cum merge?

— Cum nu se poate mai bine!

Cineva pufni batjocoritor:

— Poate vrei să spui: cum nu se poate mai rău!

— Ba merge strună, pară Kranz. De cînd sînt n-am avut o misiune atît de captivantă. Sînt măgulit de cinstea care mi s-a făcut. Da, da!

Degetele lui roşii, butucănoase, se mişcau repede, frunzărind rapoartele şi marcînd cîte un punct pe planul oraşului.

— Ca Făt-Frumos din basme, urmă el cu ifos, Kranz va scăpa oraşul de zmeu şi i se va înălţa un monument – lui Kranz,

fireşte, nu zmeului. He-he! Sau mai bine un grup monumental: Kranz, mîndru, cu lancea în mînă, iar la picioarele lui se zvîrcoleşte zmeul!

— Îţi mai arde de glume, omule? se miră procurorul, cel care cu cîteva zile înainte plînsese la pieptul acuzatului. În jurul nostru se petrec lucruri îngrozitoare. Dacă de fiecare dată renunţ la acuzare, se duce statul de rîpă.

— Aşa sînt eu, ce vreţi. Deformaţie profesională! Glumesc şi-n faţa revolverului unui bandit… În faţa morţii ori rîzi, ori fugi. Am spus şi repet: merge strună. Şi de data aceasta vîntul de nebunie a avut forma unei unde dirijate. Şi să mi se facă pielea ciur, dacă vîrful razei nu se îndreaptă spre acelaşi punct! Mai am vreo cinci rapoarte şi termin.

Membrii comitetului îl înconjurară cu sufletul la gură.

Se aşternu o tăcere încordată.

În sfîrşit, Kranz trecu pe hartă ultimele puncte.

— Asta e!

— Din nou banca „Elsa Glück”! exclamă un funcţionar de la interne.

— Da, din nou!

Kranz împinse planul mai spre mijlocul mesei şi explică:

— Observaţi, vă rog: acesta este fascicolul numărul unu, valul de nebunie cînd s-a oprit toată circulaţia, iar acesta e fascicolul numărul doi, demenţa războinică. Cele două linii tăiau clădirea băncii şi se întîlneau la „Empire”, unde s-a operat cunoscuta descindere…

— Care a dat greş!

— Era normal să dea greş; noi am pornit de la ipoteza unui singur punct de emisiune. Ei bine, în privinţa aceasta fascicolul numărul trei este edificator! Sectorul demenţei fericirii mi-a dezvăluit eroarea făcută mai înainte. Undele porneau din două surse diferite, amîndouă din clădirea băncii Elsei Glück! După cum vedeţi, este o clădire foarte lungă. E de presupus că emiţătoarele se află la cele două capete. Asta a şi făcut ca vîrful unghiului – presupunînd că exista o singură sursă – să coincidă cu clădirea vecină. Unind însă linia unu cu linia trei, am obţinut un alt unghi. Acesta. E clar?

Comitetul era în mare fierbere.

— Nu v-am spus eu că-i isprava lui Stirner?

— Pardon? Eu am spus-o mai întîi.

— Ticălosul! Mizerabilul! Acum îl avem în mînă!

— Kranz, îl arestăm chiar acum!

— Acum, noaptea? De! Să emiţi un mandat de arestare nu-i mare lucru, răspunse Kranz, dar poate-i mai bine să aşteptăm pînă dimineaţa.

— De ce să mai aşteptăm? sări procurorul, care nu putea să-i ierte lui Stirner ruşinoasa fraternizare cu acuzatul.

— Nu avem de-a face cu un criminal obişnuit, aşa că trebuie să luăm toate măsurile de prevedere şi să cumpănim fiecare pas, ca să mergem la sigur. Noaptea, clădirea băncii este închisă şi păzită cu străşnicie. Noaptea, oricît de precauţi am fi, tot vom face zgomot şi duşmanul se va pune în gardă. Tocmai de aceea zic că e bine să ne ducem dimineaţa, la ora deschiderii, cînd sînt încă puţini clienţi. Cîţiva civili vor reuşi să treacă neobservaţi. Intrăm cîte unul, ca să nu dăm de bănuit gardienilor şi funcţionarilor. Dacă am intrat, urcăm fuga la etaj şi, pînă să prindă de veste, l-am şi umflat.

Deşi ardea de nerăbdare, procurorul îi dădu dreptate încercatului inspector de poliţie. Arestarea lui Stirner fu amînată pînă dimineaţa.

— Dar dacă vreţi să-mi ştiţi părerea, urmă Kranz, şi mai bine ar fi să mai aşteptăm o zi…

— Ei, asta-i! se revoltă un bătrînel uscăţiv, cu ochelari. Era ministrul de interne, care descinsese în persoană la comitet.

Kranz ridică din sprîncene.

— Repet, excelenţă: trebuie cumpănit fiecare pas. Nu putem întreprinde nimic înainte de a studia temeinic planul casei. Unde pui pază, dacă nu cunoşti toate intrările şi ieşirile? Şi ce faci dacă nu ştii exact unde îl putem găsi pe Stirner? Şi cîte şi mai cîte! Or toate acestea cer timp.

Toate feţele se posomorîră.

Deodată şeful poliţiei se lovi cu palma peste frunte.

— Îmi permiteţi? Cred că am găsit soluţia! Domnilor, în sfîrşit ne-a zîmbit norocul! Chiar zilele trecute am angajat la cancelarie un tînăr, pe nume Rudolf Gottlieb. Aţi auzit de el, nu-i aşa?

— Cum să nu! Moştenitorul ghinionist. Nepotul răposatului bancher!…

— Nici că ţi-ai fi putut dori o călăuză mai bună, Kranz, spuse zîmbind şeful poliţiei. În calitate de viitor moştenitor, el a

cercetat clădirea, vorba ceea, din pod pînă-n pivniţă. Iar pentru Stirner el nutreşte cele mai sincere sentimente de duşmănie. Este, într-un cuvînt, exact omul care ne trebuie.

— Şi de unde îl scoatem la ora asta?

— Nimic mai simplu! Şeful poliţiei dădu un telefon şi în mai puţin de o oră, Rudolf Gottlieb intra, buimac de somn, în subsolul primăriei.

Cum îi spuseră pentru ce l-au chemat, se trezi de-a binelea. Îşi încleşta pumnii şi, cu ochii scăpărînd de ură, strigă:

— Ei, lasă că ţi-arăt eu ţie, domnule Stirner!

Şeful poliţiei radia.

— Domnule şef, i se adresă Rudolf, v-aş ruga să-mi faceţi o mare favoare.

— Spune, prietene.

— Vreau să răpun bestia cu mîna mea!

— Cum aşa, fără anchetă, fără judecată? întrebă cam cu jumătate de gură ministrul justiţiei. Nu dispunem încă de probe directe.

— După părerea mea, domnilor, interveni energic procurorul, tînărul nostru prieten are dreptate. Situaţia este prea gravă ca să ne jucăm de-a justiţia. Cred că nimeni nu se îndoieşte că tot ce s-a întîmplat este opera lui Stirner. Bine spune Kranz! Nu avem de-a face cu un criminal obişnuit. De-aceea nu sîntem obligaţi să respectăm procedura obişnuită. Mă gîndesc la securitatea statului şi a neamului! Dacă umblăm cu mănuşi, s-ar putea ca la proces, în loc să rostesc rechizitorul, să-l pup pe Stirner şi să-i ofer o ţigară! Cînd sînt în joc destinele patriei, ar fi o crimă să riscăm de dragul unor formalităţi! Şi-apoi… hm!… sîntem doar între noi… Stirner poate fi dat scăpat de sub escortă. Unii dezaprobă această metodă, dar după mine nu-i vorba de nici o mistificare. Desfid pe-oricine mi-ar spune că există criminal care n-ar vrea să scape de pedeapsă şi care n-ar profita de primul prilej să evadeze! În felul acesta, dintr-o lovitură ne-am şi descotorosit de duşman!

— Chiar aşa! se grăbi să încuviinţeze şeful poliţiei.

— Cine se ridică împotriva societăţii şi a statului trebuie scos de sub scutul legii!

— Gottlieb, eşti bun ochitor? întrebă Kranz.

— Golesc tot încărcătorul într-un singur punct.

— Ei, atunci… cu Dumnezeu înainte! exclamă şeful poliţiei.

Discutară pînă dimineaţa planul de atac. Vor merge patru inşi: Rudolf Gottlieb, Kranz şi doi agenţi dintre cei mai buni, care să constituie un fel de rezervă.

— E mai bine să fim puţini, fu de părere Kranz.

La orele nouă dimineaţa, micul detaşament înarmat cu pistoale automate şi avînd instrucţiuni precise era gata să treacă la acţiune.

— Cu dumnezeu înainte! le ură din nou şeful poliţiei.

Pătrunseră fără nici o dificultate în clădirea băncii, urcară la etaj şi, conduşi de Rudolf, se îndreptară spre cabinetul lui Stirner. Cîteva cuvinte strecurate în şoaptă, dar pe un ton care nu admitea replică, îi reduseră la tăcere şi-i pironiră locului pe servitorii întîlniţi pe scări şi pe culoare.

În cabinet nu se afla nimeni. Unul din agenţi se postă la intrare, celălalt la uşa ce dădea în camera lui Stirner. Rudolf întredeschise uşa misterioasei încăperi şi strecură o privire înăuntru. Un pat, un dulap îngust şi o masă de toaletă formau tot mobilierul. Prin mijlocul încăperii trecea un paravan de stejar, destul de masiv. Stirner tocmai se bărbierea în faţa oglinzii. Acest examen nu dură decît o fracţiune de secundă. Dar n-apucă Rudolf să scoată revolverul, că doi cîini se năpustiră la el. În acelaşi moment Stirner, care şedea cu spatele la uşă, îl văzu pe Rudolf în oglindă. Dintr-un salt fu dincolo de paravan, deschise o uşă şi dispăru. Apărîndu-se de zăvozi – cuvîntul de ordine era să tragă numai în Stirner ca să nu dea alarma înainte de vreme – trecură dincolo de paravan şi bătură în uşă.

— Deschide, Stirner! strigă Gottlieb. De ce te-ai speriat?

Uşa se deschise atît de repede încît Rudolf, care se opintise cu umărul, era să vină în nas.

— Uşor, să nu cazi! rosti calm Stirner. La loc, Falk! La loc, Bitch!

Supuşi, cîinii se întinseră cu boturile pe labe, clar fără a-i slăbi din ochi pe cei doi.

— Îţi stau la dispoziţie, domnule Rudolf Gottlieb, spuse Stirner, aşezîndu-se la loc, în faţa oglinzii.

Rudolf puse revolverul pe măsuţa de toaletă, luă pămătuful şi-i săpuni obrajii şi gîtul. Apoi se apucă să-l bărbierească.

Stirner dădu capul pe spate şi Rudolf îl rase cu grijă ne gît.

— Mă cam supără, Gottlieb… Ascute-l!

Rudolf trase briciul pe curea şi-şi văzu înainte de treabă…

Kranz, alături, în picioare, încremenise, în poziţie de drepţi, ca o santinelă.

— Mulţumesc, Gottlieb. M-ai bărbierit clasa întîi. Păcat de-aşa talent. Ascultă-mă pe mine, ar trebui să deschizi o frizerie. Apoi se întoarse spre Kranz. Dumneata?

— Mă numesc Kranz! Johann Kranz! La ordinele dumneavoastră! învie detectivul. Puse revolverul pe masa de toaletă, luă o perie şi începu să cureţe haina lui Stirner.

— Mulţumesc! Ţine aici! Dădu fiecăruia cîte o piesă măruntă…

Cu un „să vă fie de bine, coane!”, cei doi se înclinară slugarnic şi se traseră spre uşă.

Cum ieşiră pe poarta clădirii, fiecare apucă în altă direcţie.

Agenţii – nicăieri.

Kranz se duse întins la închisoare şi ceru pe un ton categoric să fie încarcerat. Directorul crezu că glumeşte, dar Kranz începu să zbiere la el.

— Am dispoziţie scrisă de la domnul ministru să arestez pe oricine cred de cuviinţă, aşa că… executarea! Te previn că sînt în exerciţiul funcţiunii!

Directorul îi făcu pe plac. Apoi ceru telefonic o confirmare. I se răspunse, că, dimpotrivă, detectivul este aşteptat cu nerăbdare la comitet. Kranz nici nu voia să audă.

— Dacă puneţi mîna pe mine, trag! îi ameninţă el. Kranz m-a închis, Kranz să mă elibereze!

Directorul se lăsă păgubaş.

— Asta-i ori beat, ori ţicnit!

Kranz era înarmat, aşa că nu îndrăzniră să recurgă la forţă.

— Dă-l dracului! Să stea acolo pînă i s-o urî!

Kranz, din celulă, îl pîndea prin vizor pe temnicer.

— Tu ce păzeşti, bă? se răsti la bietul om. Cît o să mai stai acolo, în fundul culoarului?! Nu cunoşti regulamentul? Vino de controlează lacătul, ca să nu fug!

Kranz era probabil o excepţie de la regula despre care vorbise procurorul: n-ar fi evadat nici în ruptul capului.

Dintre toţi cei care au luat parte la atacul ratat, numai Rudolf Gottlieb se întoarse la comitet. Dar nu putură scoate nimic de la el. Pe faţa lui pistruiată, ciuda se îmbina cu nedumerirea.

La toate întrebările răspundea invariabil:

— L-am bărbierit!

— Pe cine?

— Pe Stirner!

Membrii comitetului se priviră miraţi.

— Poate vorbeşte la figurat… Ori poate în argou, asta înseamnă că l-a omorît, presupuse ministrul.

— N-am auzit o asemenea expresie, răspunse şeful poliţiei, expert în materie.

— Domnule, dumneata să ne spui clar: Stirner e viu sau mort?

Rudolf se uita la ei cu ochi beţi, apoi răspunse cu un zîmbet acru:

— E mai viu ca noi toţi! L-am bărbierit cu perdaf! Dacă doriţi, vă pot servi şi pe dumneavoastră. Deschid negreşit un salon de frizerie.

VII. „TRILBYE”

Se afla în grădina de vară, cînd îi auzi paşii.

— Ludwig, în sfîrşit! se bucură Elsa, întinzînd braţele. M-ai uitat de tot!

Se priveau ca după o lungă despărţire. Într-adevăr, nu se văzuseră cam de o lună şi în acest răstimp amîndoi s-au schimbat mult. Faţa lui Stirner se scofîlcise şi mai rău, ochii îi erau duşi în fundul capului, avea privirea neliniştită şi o dispoziţie mai schimbătoare ca înainte. Şi Elsa slăbise mult, de i se vedeau urît oasele la gît; obrajii i se supseseră. Privirea îi era vagă, absentă, mişcările automate, lipsite de vlagă. Dar şi mai mult se schimbase lăuntric. Viaţa ei psihică anormală o adusese într-o stare vecină cu dezintegrarea personalităţii. Gîndea dezlînat, în crîmpeie, fără şir. Trecea brusc de la euforie la tristeţe. Dintr-o femeie plină de viaţă, se transforma tot mai mult într-un fel de robot.

Aceasta se observa şi în timpul întîlnirilor cu Stirner: uneori se oprea brusc în mijlocul frazei, alteori, dimpotrivă, era de o volubilitate febrilă.

Stirner se aşeză lîngă Elsa şi-şi lipi obrazul de al ei. Femeia îl mîngîie pe obrazul celălalt.

— Catifea, nu? Rudolf Gottlieb m-a ras!

— Cine!?! Gottlieb?!

— Chiar el. Vrea să deschidă o frizerie şi face exerciţii, bărbierindu-şi prietenii.

Rîse… strident, sacadat, fără veselie.

— Nu înţeleg, Ludwig. Glumeşti probabil.

— Nici nu-i nevoie să înţelegi.

Iar după o pauză:

— Eşti foarte schimbat, dragul meu… Te surmenezi.

— Aş, fleacuri!

— Nu cumva ai necazuri?

Stirner se ridică şi începu să se plimbe nervos de colo-colo.

— Dimpotrivă, totul merge strună. E adevărat însă că sînt extenuat. Am ajuns, la capătul puterilor, murmură el închizînd ochii. Aş vrea să nu mă mai gîndesc la nimic, să uit. Elsa, eşti

foarte rece cu mine.

Încrucişă mîinile pe piept şi-şi împlîntă privirea într-a ei.

Elsa păli, gura i se întredeschise şi răsuflarea i se întretăie. Deodată, pradă unei patimi mistuitoare, căzu gemînd la pieptul lui Stirner, îi încolăci gîtul cu braţele şi-i acoperi cu sărutări ochii, fruntea, obrajii. Apoi îşi lipi gura de a lui şi-i muşcă buzele.

Stirner o respinse brutal.

— Ho! Ajunge! Potoleşte-te!

Elsa se aşeză supusă. Elanul i se stinse brusc. Doar oboseală mai simţea.

— Nu asta vreau! Nu... Ce chin! mormăia Stirner, zbuciumîndu-se între palmieri. Spune-mi, Elsa, ce-ai făcut în ultimul timp?

— M-am gîndit la tine, răspunse ea placid.

Stirner dădu din cap ca un medic al cărui diagnostic se confirmă.

— Altceva?

— Am citit. Un roman vechi pe care l-am găsit la bibliotecă: „Trilbye”. Îl ştii? Swengali o hipnotizează pe Trilbye şi ea devine o jucărie în mîinile lui. Biata fată! Groaznic! Să-ţi pierzi voinţa, să faci tot ce ţi se ordonă, să iubeşti la comandă!...

Stirner se încruntă.

— M-am şi gîndit: ce bine că noi ne iubim, că ascultăm numai de îndemnul inimii şi că sîntem fericiţi.

— Eşti fericită?

— Da. Sînt fericită, răspunse Elsa cu aceeaşi moliciune în glas. Swengali... Ce putere avea omul acesta înfiorător! Mă ia groaza cînd mă gîndesc numai...

Stirner rîse sec.

— Ce-ţi veni?

— Nimic. Mi-am adus aminte de ceva amuzant... Află că Swengali al tău e un ţînc pe lîngă... Pironind-o din nou cu privirea rosti: Uită! Aşadar, ce-ai citit?

— N-am citit nimic.

— Parcă vorbeai despre un roman.

— Care roman?

— Dar la pian?

— N-am mai cîntat...

— Hai, cîntă ceva pentru mine. Şi mie mi-e dor de muzică.

În sala mare, Elsa cîntă „Primăvara” de Grieg. Spuse

încetişor:

— Asta mi-aduce aminte de Menton. Amurgurile liniştite de-acolo... Luna răsărind din mare. Aroma tuberozelor... Am fost nespus de fericiţi cîteva zile!

— Acum nu mai eşti fericită?

— Ba da, totuşi... Te văd atît de rar. Iar cînd ne întîlnim... Ştiu, eşti nervos, surmenat. Mă gîndesc uneori ce ne-a dat toată bogăţia asta? Mai bine am trăi acolo, între flori, pe ţărmul mării de azur, îmbătîndu-ne de soare şi iubire...

— Să avem o grădină şi-o turmă de capre, rînji Stirner. Eu să fiu ciobănaş, iar tu o frumoasă păstoriţă: Paul şi Virginia... Să ai o căpriţă preferată albă ca neaua, cu un clopoţel de argint prins cu o funduliţă albastră. Şi să împleteşti coroniţe pe malul unui pîrîu. Ce idilă! Constat, Elsa, că încă nu te-ai dezvăţat să gîndeşti. Hm? Ludwig Stirner păscînd capre! Ha-ha-ha! Adică, mai ştii? S-ar putea să ai dreptate. O turmă de patrupede îţi dă mai puţină bătaie de cap. Uită de Menton, Elsa! Trebuie să uităm de toate şi să urcăm tot mai sus, acolo unde zboară vulturii... Ba chiar mai sus de nori, ca să răpim cerului focul sacru sau... să ne prăbuşim în genune. Încetează cu dulcegăria asta! Vreau ceva vijelios. Cîntă-mi una din „Polonezele” pline de foc ale lui Chopin sau o rapsodie de Liszt, sau altceva tot atît de zbuciumat. Cîntă să plesnească strunele!

Supusă, Elsa cînta cu o forţă care-i întrecea puterile „Polichinelle” de Rahmaninov. Părea că în pieptul ei bate inima neliniştită a lui Stirner.

Acesta se plimba neîncetat cu paşi mari şi-şi frîngea nervos degetele.

— Foarte bine! Sparge, dărîmă, rupe! Aşa te vreau! Sînt singur în lumea toată şi toată lumea e a mea!... Gata, Elsa! Ajunge, odihneşte-te!

Elsa răsufla greu. Braţele îi căzură nevolnic. Din pricina efortului supranatural, mai să-şi piardă cunoştinţa.

Stirner o luă de mînă, o conduse în grădină şi o aşeză pe bancă.

— Stai jos. Uite, ai transpirat.

Îi şterse fruntea cu batista şi-i aranja şuviţele desprinse.

— Vreo noutate de la Emma?

Elsa se însufleţi:

— Ah, am uitat să-ţi spun. Am primit ieri o scrisoare lungă

de tot.

— Cum se simte?

— Mai bine, dar medicii o sfătuiesc să mai stea acolo vreo două luni. Copilul e sănătos.

— Şi ca să-ţi comunice toate astea i-au trebuit cîteva pagini!

— Îmi scrie mult de Otto. De la un timp e morocănos, irascibil… Nu mai e atît de drăguţ cu ea. Se teme că n-o mai iubeşte.

Stirner asculta cu luare-aminte. Se părea că dragostea lui Sauer pentru Emma îl interesează mai mult decît dragostea Elsei pentru el. Se încruntă şi şopti ca pentru sine:

— Ei, drăcie! Să fi calculat greşit? Ori e distanţa prea mare… Exclus! Să verific totuşi!

Sări de pe bancă şi, fără să-i arunce o privire Elsei, fără să-i spună un cuvînt, plecă.

— Ludwig! Ludwig, unde te duci?

Zgomotul paşilor se stinse în fundul sălii.

Elsa privi îngîndurată peştişorii din acvariu. În cubul de sticlă verzuie, micuţele făpturi se mişcau alene, unduindu-şi codiţele şi suflînd arar spre suprafaţa apei băşicuţe mici, strălucitoare, ca nişte minuscule bile de mercur.

— Iar am rămas singură!

VIII. ZONA PANICII

Vrînd să afle amănunte despre atacul ratat, procurorul îl vizită personal pe „autoarestatul” Kranz.

— Întotdeauna am spus despre dumneata, Kranz, că eşti un funcţionar model, începu procurorul pe un ton linguşitor. Ia spune, dragul meu, ce s-a întîmplat la Stirner? Şi de ce te-ai vîrît singur în această celulă?

Kranz asculta în poziţie de drepţi, dar nu se lăsă înduplecat.

— Pentru cu sînt un criminal, răspunse el răspicat, ca la armată. Ce crimă am săvîrşit? Nu vă pot spune. Refuz să fac - declaraţii. E dreptul meu. Puteţi să mă trimiteţi în judecată!

— Cum să te trimit în judecată, omul lui Dumnezeu, dacă nu ştiu ce crimă ai făcut?

— Vă priveşte. Stau aici pînă veţi afla. Cînd Kranz spune nu, nu rămîne! Să nu mai discutăm. Dar pentru că aţi venit, am o reclamaţie.

— Spune, Kranz, spune.

— E de-a dreptul scandalos ce se petrece aici! La masă mi-au adus ciorbă. Bag lingura şi… ce credeţi? Carne! O bucată de vreo două sute de grame! Iar deasupra uite-aşa pluteau petele de grăsime! Dacă dau mîncare ca asta la puşcărie, n-o să mai găseşti om cinstit, să-l cauţi cu lumînarea. Vă declar categoric, domnule procuror: dacă nu schimbă regimul, fac greva foamei! Să ştiţi! Şi încă ceva: escorta te ia din celulă şi te duce la latrină tocmai în fundul culoarului, în loc să aducă hîrdăul în celulă. Ce, asta-i ordine? Pentru că dumnealor le e lene, eu să-mi primejduiesc viaţa? Dacă sînt tentat să fug, şi la prima încercare… pac, pac?!… Vă rog respectuos să luaţi măsuri ca regulamentul penitenciarului să fie respectat întocmai!

Procurorul rămase cu gura căscată. Nu pentru că l-ar fi surprins povestea cu cele două sute de grame de carne din ciorba lui Kranz. Ştia el foarte bine că oricare dintre ceilalţi deţinuţi n-ar fi găsit fir de carne în lăturile cu care erau hrăniţi, nici dacă le-ar fi trecut prin sită. Dar să se plîngă cineva că i se dă mîncare prea bună, asta chiar că n-a mai pomenit în cariera

lui!

„Bietul Kranz! S-a scrîntit de tot de cînd a fost la Stirner. Dar să mai încercăm. Vorba dulce mult aduce.”

— Te rog foarte mult, Kranz, povesteşte-mi totul, ca unui camarad mai în vîrstă. Cum a fost? Adu-ţi aminte de cînd lucrăm împreună… Parcă ce-ţi cer: un fleac de declaraţie!

— Un fleac de declaraţie? Nu zău! Dacă toţi criminalii s-ar apuca să facă mărturisiri, noi, detectivii, ce mai facem? Rămînem pe drumuri! Şomajul ne mănîncă! Să le iau fraţilor pîinea de la gură? Nu! Crima să fie crimă, iar cercetările cercetări… Să mai ciupească şi ei cîte ceva!

Dezarmat de această logică originală, procurorul tăcea amărît.

Văzîndu-l supărat, lui Kranz i se făcu milă. Pescui din buzunar moneda măruntă primită de la Stirner şi i-o întinse procurorului, cum dai pomană unui cerşetor.

— Asta-i tot ce am…

Procurorul luă maşinal moneda şi o privi pe toate părţile, fără să înţeleagă nimic.

— E o probă materială. Am cîştigat aceşti bani într-un mod ilicit.

Procurorul plecă îngîndurat, jucînd în palmă „proba materială”.

„A fost unul din cei mai buni oameni ai noştri! Şi l-am pierdut din cauza lui Stirner! Cînd naiba o să-i venim acestuia de hac?”

Asaltat cu întrebări de membrii comitetului, nerăbdători să afle rezultatele întrevederii sale cu Kranz, procurorul căzu în fotoliu şi schiţă un gest de neputinţă.

— Ce-i de făcut?! se lamentă ministrul de interne. Să fie Stirner invincibil?

Atunci se ridică comandantul regiunii militare, supranumit „generalul de fier”, un bătrîn uscăţiv, cu înfăţişare energică şi cu nişte mustăţi de majur, ca peria.

— Ce-i de făcut? repetă el cu o voce neaşteptat de puternică şi de tînără pentru vîrsta lui. Vă spun eu, domnilor, ce-i de făcut. Va trebui să-i declarăm lui Stirner război în toată regula. Sper, domnule ministru, că n-o să vă supăraţi pe un bătrîn ca mine că v-o spune de la obraz: voi, civilii, nu staţi prea bine cu nervii. Aţi trimis cîţiva guleraţi, ăştia au făcut-o de oaie,

şi… gata, pezevenghiul ăsta, care poate n-a mirosit în viaţa lui praf de puşcă, este… auzi dumneata, invincibil! Iată ce vom face: Unu: decretăm în oraş starea de asediu. Doi: împresurăm clădirea Elsei Glück cu trupe… da, cu trupe regulate!… Cu ăsta trebuie să ducem război în toată regula… şi pornim la asalt. Da, da, la asalt! răcnea „generalul de fier”, de parcă ar fi comandat o armată de milioane de oameni pe cîmpul de bătaie. Ba, pentru orice eventualitate, aducem şi artilerie. Admiţînd prin absurd că atacul infanteriei va eşua, tunurile vor mătura clădirea de pe faţa pămîntului! Şrapnelele şi grenadele nu pot fi hipnotizate! Asta trebuie să facem, nu să ne văicărim!

Discursul energic al „generalului de fier” avu un efect reconfortant. Iar obiecţiile, de altfel foarte puţine, nu vizau fondul proiectului.

— Vor fi lovite şi imobilele vecine…

— Ce vină au ceilalţi oameni care locuiesc în clădirea băncii? De pildă, soţia lui?

— Am spus doar: e puţin probabil să folosim artileria, răspunse generalul. Dar chiar dacă vor ajunge să prindă glas şi tunurile, ce să-i faci, nu există război fără victime. Mai bine să piară cîteva sute de oameni, decît tot statul.

— Să-i prevenim pe cei din jur…

— În nici un caz! A divulga secretul operaţiunii înseamnă a-l pune în gardă pe inamic. Trebuie acţionat repede şi prin surprindere. La noapte, bine înţeles dacă sînt în asentimentul dumneavoastră, voi porni eu personal în fruntea încercaţilor mei soldaţi şi-i pun eu pielea pe băţ domnului acela invincibil!

— Să fim înţeleşi: fără artilerie! interveni ritos ministrul de război.

— De ce? Doar v-am spus… cîteva vieţi.

— Nu-i vorba de vieţi aici! Dacă folosiţi bombe ar însemna să nimiciţi o dată cu Stirner şi arma lui! Ori asta – nu!… Ar putea să ne fie de folos.

Toţi îi dădură dreptate.

La statul-major întrunit în împrejurimile oraşului, „generalul de fier” îşi expuse planul.

— Avem de îndeplinit o misiune grea. Ordinul guvernului e clar: să nu recurgem la artilerie. Stirner trebuie capturat viu. El poate fi suprimat numai dacă împrejurările o vor impune, cu condiţia ca imobilul să rămînă intact, cu toate obiectele pe care

le conţine. Avem de-a face cu un duşman neobişnuit. Operaţiunea se va desfăşura în inima oraşului. De altfel, chiar dacă vom reuşi să pătrundem în clădire şi vom de acolo de Stirner, tot nu va fi „luptă de stradă”, ci, ştiu eu, „luptă de casă”. Primul lucru de care trebuie să avem grijă este ca Stirner să nu fugă. Ce ştim despre el? Că emite raze dirijate fie radial, fie pe zone, pe sectoare… Că razele lui – aşa vom numi arma pe care o posedă – nu au asupra tuturora acelaşi efect. Plecînd de la acest considerent, forţele noastre trebuie să acopere întreaga zonă de luptă. E necesar să avem şi rezerve. Infanteria va converge spre punctul fixat, în unităţi compacte. Dacă sub influenţa razelor primele rînduri se vor retrage în panică, rîndurile din spate vor trebui să preseze, silindu-le să meargă înainte. Sper că în felul acesta vom ajunge în imediata apropiere a casei, unde nu-i exclus să fie un fel de „zonă moartă”, inaccesibilă razelor, ca în cazul bombardamentului de artilerie. Eu pornesc cu avangarda…

— Asta ar fi foarte imprudent, excelenţă, interveni adjutantul Korf.

— Domnule colonel, i-o reteză generalul, în cazul de faţă dă-mi voie să-mi hotărăsc eu însumi locul pe cîmpul de luptă!

Deprins cu mojiciile superiorului său, aghiotantul, roşu ca focul, căuta doar să se ferească de privirile stat-majoriştilor şi nu mai spuse nimic.

— Da, ştiu, e riscant! urmă generalul cu ifos. Dar războiul, domnilor, nu e o partidă de domino. Pentru a putea comanda, trebuie să cunosc bine arma inamicului, puterea lui de foc! Trebuie să mă expun „tirului” pentru a mă convinge dacă arma este la fel de primejdioasă pentru un soldat călit, cum se arată a fi pentru un civil slab de înger.

Se aşternu tăcere. Ofiţerii de stat-major nu păreau prea încîntaţi de planul bravului ghinărar. Parcă-l vedeau „călărind pe un cal ca neaua în fruntea oştilor viteze”, întocmai ca pe vechile litografii de prost gust. Dar ar fi fost inutil să-l contrazică.

La miezul nopţii, din diferite puncte ale oraşului, unităţi de armată gata de luptă porniră spre sectorul Strada Băncilor – Piaţa Bursei. În frunte „generalul de fier”, călare pe un superb pursînge arab.

— O armată întreagă împotriva unui civil! Ce ruşine! Dar decît să piară ţara…

Generalul, luînd-o înainte, ajunse în capătul unei străzi ce dădea în Piaţa Bursei. Clădirea băncii Elsa Glück avea faţada spre această piaţă, spatele clădirii fiind Strada Băncilor.

— Şi-acum, puişorule, să vedem ce-ţi poate pielea! mormăi generalul. Scrută cîteva clipe imobilul, apoi dădu pinteni calului.

Scăpărînd graţios din picioarele-i subţiri, roibul intră în piaţă, dar deodată, fără nici un motiv vizibil, fornăi, îşi lipi urechile de ţeastă şi se trase înapoi tremurînd.

„Ce a putut să-l sperie pe Abrek, care nu tresare nici cînd bubuie tunurile?” se întrebă generalul uimit. Îl bătu mîngîietor cu palma peste gît: „Hai, Abrek, nu te mai prosti!” Şi-l îndemnă iar cu pintenii.

De data aceasta, cum păşi pe caldarîmul pieţei, Abrek se cabră şi răsucindu-se pe loc o zbughi înapoi. În momentul cînd calul se răsucea şi picioarele lui dindărăt depăşiră pentru o frîntură de secundă linia ce despărţea strada de piaţă, generalul simţi un fior rece furnicîndu-l prin şira spinării. Dar imediat Abrek îl duse la zeci de metri mai încolo.

— Ei, comedie! mîrîi generalul. Îl cuprinse o mînie cumplită, ca întotdeauna în momentele de mare primejdie. Întoarse roibul şi îi înfipse cu cruzime pintenii între coaste. Neobişnuit cu acest tratament, Abrek scutură din cap şi ţîşni ca din praştie… Din cîteva salturi fu în piaţă, dar deodată, fornăind cumplit, sări în lături atît de brusc, încît generalul – cel mai bun călăreţ din armată – căzu din şea ca secerat. Se părea însă că nici nu-şi dă seama. Mintea lui, nervii, întregul organism căzuse pradă unei terori supranaturale. Se dezmetici abia pe stradă, unde îl tîrîse Abrek. Noroc că-i rămăsese un picior agăţat în scară. Între timp, unităţile de infanterie ajunseseră în dreptul pieţei.

„M-au văzut! M-am făcut de basme”, se căină generalul. Se scutură cu cît mai multă demnitate şi, căutînd să-şi ascundă tulburarea, îi spuse adjutantului:

— Ei… Fleacuri! S-a speriat Abrek şi cînd a sărit odată, nici diavolul nu s-ar mai fi putut ţine-n şa!

„Ca să nu scadă moralul trupei” şi mai ales ca să nu ajungă de rîsul ofiţerilor şi soldaţilor, nu suflă o vorbă despre spaima pe care o trăsese.

— Toate unităţile sînt pe locurile de plecare?

— Toate. Străzile de acces, pasajele şi gangurile au fost blocate.

— Şi intrarea din Strada Băncilor?

— Instrucţiunile au fost respectate întocmai.

— Perfect. Aşteptaţi semnalul!

Cînd, la ordinul generalului, dîrele scînteietoare ale rachetelor săgetară noaptea, boltind spre clădirea băncii, armata porni la asalt. Se produse însă ceva de necrezut.

Generalul a participat în viaţa lui la multe bătălii, dar o atît de groaznică panică nu i-a mai fost dat să vadă. Stătea în picioare pe platforma unei maşini, militare, în apropierea pieţei, şi răcnea cu un glas de tunet:

— Înainte! înainte! Vă împuşc, ticăloşilor!

Nu-l asculta nimeni. Cuprinşi de spaima morţii, soldaţii aruncau armele şi o rupeau la fugă ca înaintea unei primejdii înfricoşătoare. Vuia piaţa de strigăte şi gemete. Rîndurile din spate presau, cele din faţă luptau să răzbească înapoi... Generalul dăduse ordin ca fugarii să fie împinşi înainte fără milă. În felul acesta, din coloanele compacte care înţesaseră străzile, mereu alte rînduri erau „pompate” în piaţă, care se transformase într-un adevărat infern. Totuşi, încet, încet, ea se umplea de armată.

Deodată, valul de teroare se revărsă mai larg, cuprinzînd şi unităţile de pe stradă. De fapt nu un val, ci mai multe, succesive, se rostogoleau printre rînduri ca suflarea de gheaţă a morţii. Unităţile aliniate reglementar se învălmăşeau ca o turmă înnebunită. Soldaţii se repezeau orbeşte, ciocnindu-se unii de alţii, se ascundeau prin curţi, prin ganguri, iar din case năvăleau cu ochii holbaţi de groază civilii.

În locuinţe, oamenii, înnebuniţi de groază, se vîrau sub pat şi-n dulapuri. Cîţiva se aruncară de la etaj pe capetele soldaţilor, în vîrfurile baionetelor. Cu copiii strînşi la piept, femeile fugeau prin camere scoţînd ţipete isterice, de parcă ar fi luat casa foc. Pe scările şi culoarele caselor clocoteau puhoaie de omenire. Unii se repezeau să urce, alţii dădeau să coboare. Femeile şi copiii erau doborîţi de mulţime şi călcaţi în picioare. Dar, mai groaznic decît orice, nimeni nu cunoştea cauza panicii, nimeni nu ştia de ce fuge şi unde fuge. Treptat, în vîrtejul de omenire se formă un curent care înainta într-o singură direcţie. Probabil că soldaţii din rîndurile încă neatinse de panică, văzînd toate aceste orori, au luat-o la sănătoasa, antrenîndu-i şi pe ceilalţi. Se părea că oamenii au găsit în sfîrşit calea salvatoare. Fugeau

rupînd pămîntul, de parcă i-ar fi ameninţat ţevile a mii de mitraliere.

După ce alergă într-un suflet vreo trei cvartale de stradă, adjutantul îl ajunse din urmă pe „generalul de fier”, pe omul care nu ştie ce-i frica. Fără caschetă, cu vestonul rupt, cu o privire de nebun, sărea peste mormane de trupuri strivite, deschizîndu-şi drum cu pumnii lui uriaşi.

Între timp „zona de baraj a panicii” – cum avea să i se spună mai tîrziu acestui fenomen – se lărgise, cuprinzînd şi Piaţa Primăriei, unde întreg guvernul venise să asiste la şedinţa permanentă a comitetului salvării publice. Deodată un val de nelinişte se revărsă, şi toţi, savanţi şi miniştri, o luară la sănătoasa.

Spre dimineaţă, panica se mai domoli, dar onoraţii membri ai comitetului nu mai îndrăzneau să se întoarcă în oraş.

Aşadar, capitala fusese pierdută. Trebuia salvată ţara. Dar cum? Aproape nimeni nu mai credea în această salvare. Cînd membrii comitetului se regăsiră, convocară un consiliu de război într-un sătuc din împrejurimile oraşului. Deprimat de nereuşita operaţiei, „generalul de fier” îşi pierduse orice speranţă.

— Demonii nu pot fi învinşi cu baionetele! atîta spuse el şi capul îi căzu în piept.

Stirner a învins! Putea dispune după bunul său plac de ţara întreagă, aşa cum n-a izbutit niciodată vreun alt despot în lume.

IX. „AJUTOR PRIETENESC”

Celelalte state urmăreau cu atenţie lupta dintre guvernul german şi Stirner. Bancherii francezi şi englezi nici măcar nu încercau să-şi ascundă bucuria cînd, telegrafic sau prin radio, aflau de ruina şi prăbuşirea celor mai mari bancheri germani, concurenţii lor pe piaţa monetară internaţională.

— Bravo, Stirner! jubilau ei, evaluînd cu anticipaţie viitoarele profituri.

Îşi dădeau seama că Stirner este un financiar extraordinar de abil şi de norocos, dar erau convinşi că pînă la urmă o să-şi frîngă gîtul, aşa cum păţise şi Stinnes, al cărui concern crescuse, de asemeni, ca aluatul cu drojdie. Puterea lui Stirner ajunsese să întreacă toate pronosticurile, depăşind orice măsură. Istoria capitalismului n-a cunoscut o carieră atît de fulgerătoare ca a acestui Napoleon al marii finanţe. „Soarele Austerlitz-ului” strălucea pentru el tot mai puternic şi nimic nu prevestea apropierea „Waterloo-ului”.

Se zvonea din ce în ce mai insistent că succesul lui Stirner s-ar datora unor cauze neobişnuite, că el ar cunoaşte un mijloc de a le răpi oamenilor voinţa şi de-ai supune cu desăvîrşire, astfel încît devin toţi nişte jucării în mîinile lui.

Dar cînd Stirner şi-a îngăduit să înfrunte chiar guvernul, s-au impacientat nu numai bancherii occidentali, dar şi oamenii de stat, iar înfrîngerea „generalului de fier” şi fuga guvernului au avut în lumea diplomatică efectul unei bombe.

Unul împotriva tuturor! Unul împotriva statului! A învins fără armată, fără tunuri, fără un foc de armă!

Nemaiputînd rămîne în expectativă, celelalte state se vedeau silite să-şi precizeze atitudinea faţă de uzurpator.

În Franţa „cazul Stirner” ajunse să eclipseze problemele politice interne, ba chiar şi pe cele ale războaielor coloniale. Evenimentele din Germania erau examinate în şedinţe închise şi extrem de furtunoase ale consiliului de miniştri şi ale camerei deputaţilor.

Pînă la urmă se adoptă cu o majoritate infimă următoarea hotărîre: în principiu se consideră necesară participarea la lupta

împotriva lui Stirner, în consecinţă se va oferi ajutor Germaniei, dar se va trece la acţiune numai după ce ţara va fi pusă la adăpost faţă de Anglia.

Politicienii şi financiarii englezi urmăreau cu mai mult calm evenimentele europene, ceea ce nu însemna că nu erau perfect edificaţi asupra primejdiei Stirner. Cabinetul de miniştri al Marii Britanii ajunse repede la unanimitate de păreri:

Germania a fost îndeajuns de vlăguită de război şi continua ei slăbire ar putea tulbura echilibrul european. La ora actuală Stirner nu reprezintă un pericol direct pentru celelalte ţări şi este de presupus că ambiţiile lui nu vor ţinti mai departe. Nu se poate admite însă ca Franţa să intervină singură în treburile interne ale Germaniei, chiar dacă ar face-o de conivenţă cu aceasta. În plus, uzurpator-neuzurpator, Stirner pare să fie o capacitate în administraţie şi în economie. Să vedem ce va face de acum înainte. Concluzia: să se recomande Franţei să nu se grăbească. Iar dacă Stirner va manifesta intenţia de a interveni în treburile altor state sau va leza interesele acestora, se va trece la acţiune împreună cu Franţa.

Comunicat Franţei, acest răspuns indignă pe militariştii care invocau demnitatea naţiunii.

— Pînă cînd o să ne dăscălească Anglia? strigau ei şi cereau să se acţioneze neîntîrziat, dacă nu de altceva, măcar pentru a demonstra independenţa politicii franceze.

Impedimente de ordin diplomatic întîrziaseră însă intrarea imediată în acţiune. Guvernul german, temîndu-se (nu fără temei) că va trebui să plătească prea scump „ajutorul sincer” al Franţei, nu se grăbea să-l accepte, mai ales că tot mai spera să-l înfrîngă pe Stirner.

Cu tot eşecul operaţiunii conduse de el, „generalul de fier” se mai bucura de destulă autoritate în cercurile militare şi guvernamentale. Or el era un adversar nestrămutat al oricărei intervenţii străine.

— Ce ne-ar aduce această intervenţie în afară de noi umilinţe şi de noi impozite? spuse el. Am mai propus la consiliul de război să folosim tunuri cu tragere lungă pentru a face una cu pămîntul acest cuib blestemat!… Mi s-a obiectat că vor fi ucişi cetăţeni paşnici, nevinovaţi. Ăsta-i un sentimentalism primejdios! Şi mii de oameni de-ar pieri, tot mai bine decît să piară tot statul!

— Mai e ceva, excelenţă, îl întrerupse ministrul de război, care în tainiţele inimii sale pizmuia popularitatea „generalului de fier”. Într-adevăr am fost de părere să renunţăm la artilerie, dar de ce? V-am spus că, distrugînd clădirea băncii o dată cu Stirner, am nimici şi invenţia lui, şi-ar fi păcat! Dacă am pune mîna pe această armă, ehe! Vă daţi seama?

Ministrul făcu ochii mici şi privi visător printre gene. Ne-am răfui cu Franţa şi i-am face praf pe toţi duşmanii noştri...

— Am fi stăpînii lumii! Am înţeles, îi curmă tăios tirada „generalul de fier”. Dar cum o să-l prinzi viu pe Stirner? În orice caz eu nu mai încerc. Am încercat. Să mai încerce şi alţii!

După lungi şi înverşunate dispute se hotărî ca împotriva lui Stirner să fie folosite tunuri cu tragere lungă.

Cînd un tun uriaş scuipă unul după altul din rărunchi un obuz mai mare decît două staturi de om şi cînd acesta porni vîjîind spre capitală, „generalul de fier” nu-şi putu ascunde bucuria. Bubuiturile tunurilor erau pentru urechile lui o sublimă simfonie.

— Oho! exultă el. Uite-l cum şi-a luat zborul! Acum să te văd, domnule Stirner! Cum ai să faci obuzul să-şi schimbe traiectoria? Baterie, foc!... Încărcaţi mai repede! Mai repede, pînă n-apucă să ceară îndurare, de n-o fi şi crăpat pînă acum!...

Pămîntul se cutremura de-ai fi zis c-o să se năruie dintr-o clipă în alta! Servanţii, trîntiţi la pămînt de suflul năprasnic, se adunau de pe jos. Numai „generalul de fier”, bine înfipt pe picioare, sta neclintit în spatele tunurilor, ca un zeu al războiului. Un rînjet de fiară gata să-şi înfigă colţii îi adunase toate zbîrciturile în jurul ochilor şi-al gurii.

— Foc! răcni el. Dar cu tot glasul său de stentor, nu-l auzi nimeni: timpanele nu mai percepeau glasul omenesc.

Enervat, reteză aerul cu muchia palmei.

Servanţii executară manevrele necesare dar, cînd să tragă, se frînseră toţi din şale şi înţepeniră în poziţia aceasta, cu braţele atîrnînd moi.

— Ce v-a apucat? zbieră „generalul de fier”. Foc!

Nici o mişcare.

Generalul se repezi la un artilerist şi-l zgîlţîi zdravăn, dar omul nici nu clipi. Atunci începu să înjure cumplit şi să bată din picioare: îl scotea din sărite gîndul că Stirner trăieşte şi şi-a pus în funcţiune arma invizibilă.

Şi deodată, prinzînd viaţă, artileriştii întoarseră tunurile în direcţie opusă. Niciodată n-au executat această operaţiune cu atîta repeziciune şi precizie. Pînă să se dezmeticească generalul, bubuiră una după alta trei lovituri… Urmă o altă salvă, încă una şi încă una, pînă se isprăviră proiectilele care duceau urgie şi moarte oraşelor şi satelor învecinate.

„Generalul de fier” nu mai răcnea, nu se mai agita. Înţelese că orice ordin este neputincios în faţa forţei invizibile care paralizase voinţa soldaţilor, forţă de care se simţea şi el stăpînit. Strivit de conştiinţa dezastrului, se lăsă fără vlagă pe ţărîna goală şi-şi coborî fruntea palidă.

Cînd se stinse ecoul ultimei salve şi se lăsă o tăcere ţiuitoare, generalul îşi duse revolverul la tîmplă. Arma îi fu smulsă din mînă.

— Ruşine, excelenţă!

Era adjutantul.

Generalul nici nu băgă de seamă. Ochii, lipsiţi de expresie, îi rămăseseră pironiţi în pămînt. Doborîţi de efortul supraomenesc, soldaţii zăceau grămadă lîngă tunuri.

Se lăsase amurgul. Luna, abia răsărită, privea printre norii învălătuciţi. Geana sîngerie a apusului se decolora tot mai mult. Oamenii însă nu vedeau luna, nu vedeau bogăţia de culori a asfinţitului, nu auzeau ciripitul păsărilor din crîng. În trupurile lor viaţa abia pîlpîia.

Singurul care se ţinea mai bine era adjutantul. Găsise în el destulă energie pentru a radiotelegrafia personal guvernului despre deznodămîntul luptei; zel inutil, pentru că bombele prăvălite peste oraşe şi sate au dus pînă departe vestea catastrofei.

— Stăm prost… murmură adjutantul. Se aşeză lîngă general pe un scaun de campanie, îşi aprinse o ţigară şi ridică maşinal ochii.

Îi atrase atenţia un punct la orizont, spre apus, care ba apărea, ba dispărea între nori. Un avion!… Apoi mai apăru unul, şi încă unul… O escadrilă întreagă. Şi se îndreptau, după toate aparenţele, spre Berlin!

„Ale cui să fie? se miră adjutantul. Aviaţia noastră n-a primit nici un ordin… Ori poate le-a trimis ministrul de război, cînd a aflat cum s-a sfîrşit lupta? Dar e o nebunie să trimiţi oameni la moarte sigură, după tot ce…”

Se aplecă spre general şi-l atinse uşor pe umăr:
— Excelenţă!…
— Da, da… totul e pierdut! îşi aminti el deodată. De ce nu m-ai lăsat, Korf? De ce mi-ai luat revolverul? Dă-mi-l! Oricum, nu voi putea supravieţui dezonoarei…
— Excelenţă, o escadrilă de avioane se îndreaptă spre Berlin.
— Prostii… Ţi s-a năzărit.
— Uitaţi-vă şi dumneavoastră?
Formaţia, apropiindu-se, se distingea tot mai bine. Uruitul motoarelor se auzea clar.
Generalului îi trebui un efort ca să ridice capul.
— Ei, drăcia dracului! Ce dobitoci! Asta mai lipsea! Întreabă-i prin radio ale cui sînt.
Adjutantul se execută, dar nu primiră nici un răspuns.
Generalul înjură şi sări în picioare, ca înviorat de un duş rece.
„Şi-a revenit!” zîmbi în sinea lui adjutantul.
— Ascultă, Korf! Ai ochi mai ageri. Nu vezi însemnele de pe aripi?
Avioanele ajunseseră cam deasupra lor, dar zburau foarte sus şi se mai întunecase. Norii care se rostogoleau într-una înrăutăţeau şi ei vizibilitatea. Se apropia furtuna. Vîntul se înteţea. Avioanele se legănau în bătaia lui dar, conduse probabil de piloţi îndemînatici, înaintau cu siguranţă.
— Nu văd…
— Aprinde reflectoarele.
Cînd fuioarele strălucitoare inundară în lumină aparatele, generalul şi adjutantul îşi duseră binoclurile la ochi.
— Mi se pare, mormăi generalul, ori…
— Nu vi se pare. Acum văd limpede. Sînt avioane americane.
— Din ce în ce mai bine! Generalul se lăsă greoi pe scaun şi, punînd binoclul pe genunchi, privi lung în urma escadrilei. Ascultă, Korf, dumneata pricepi ceva?
Korf, mereu cu binoclul la ochi, strînse din umeri:
— Aşadar America… Şi după toate aparenţele, avioanele se îndreaptă spre Berlin…
— Dar cine le-a chemat?! Ce caută aici?!
— Am impresia că vîntul le-a făcut să cam devieze, spuse

adjutantul foarte liniştit.

Intervenţia Statelor Unite ale Americii în lupta cu Stirner fu o surpriză pentru întreaga Europă, nu numai pentru „generalul de fier”.

În timp ce între statele europene se purtau tratative diplomatice, Washington-ul, care urmărea cu deosebită atenţie desfăşurarea evenimentelor, reacţionă prompt.

America nu putea rămîne în postura de spectator indiferent şi aceasta nu numai pentru că opera distructivă a lui Stirner reducea solvabilitatea unuia dintre cei mai mari datornici europeni. Washington-ul a înţeles înaintea ministrului de război al Germaniei ce se poate întîmpla dacă guvernul german îl va nimici pe Stirner şi-i va acapara arma. Înţelese înaintea tuturora importanţa acestei forte noi, colosale. Şi cum nu avea şanse să intre în posesia armei, hotărîse s-o distrugă, şi pe inventator în acelaşi timp, astfel încît secretul să nu încapă pe alte mîini. Şi cu cît mai repede va face acest lucru, cu atît mai bine. Dar cum, prin ce mijloace? Avioanele teleghidate americane erau destul de bine puse la punct. Aparatele lor puteau să străbată distanţe mari fără pilot, urmînd un traseu stabilit la decolare, şi să lanseze automat într-un punct anume proiectile de o mare putere distructivă. Totul funcţiona perfect, în afară de sistemul de teletransmitere a imaginilor fotografice ale drumului străbătut, pentru observarea permanentă a aparatelor aflate în misiune şi corectarea direcţiei de zbor. Dar amînarea operaţiei implica riscuri şi mai mari. Iar precizia mecanismelor şi hărţile militare amănunţite păreau să asigure reuşita... Tot America a înţeles cea dintîi că împotriva lui Stirner se pot folosi numai mecanismele dirijate de la mari distanţe. Ar fi putut trimite avioanele chiar din America. În acest caz, însă, distanţa ar fi fost colosală. Aparatele urmau să traverseze Oceanul Atlantic şi să străbată şi o parte din Europa, începînd de la coasta apuseană a Franţei. Pe parcurs, cu toţi „redresorii” automaţi, curenţii aerieni ar putea modifica direcţia prescrisă. De ce n-ar pregăti declanşarea chiar din preajma graniţelor Germaniei? Că pentru aceasta e necesar şi asentimentul Franţei? Nu e o problemă pentru diplomaţia americană.

Guvernul Statelor Unite ale Americii a trimis Franţei o notă redactată cu toată curtoazia diplomatică. Într-o altă notă cerea şi Germaniei îngăduinţa să bombardeze în plin Berlinul, cuibul

inamicului public. O dată cu aceste note, fuseseră expediate şi altele, mult mai laconice clar şi mai energice, cerînd plata imediată a restanţelor la datoriile contractate.

Răspunsul Franţei nu s-a lăsat mult aşteptat: într-o notă reverenţioasă, guvernul francez accepta intervenţia şi cerea, cu o politeţe ce friza umilinţa, amînarea plăţilor.

America a acordat cu mărinimie amînarea cerută şi a şi trimis avioanele. N-a mai stat să aştepte răspunsul Germaniei, care cam întîrzia, sigură fiind că şi acest răspuns va fi pozitiv. Avioanele americane văzute de „generalul de fier” şi de adjutant şi-au făcut apariţia în spaţiul aerian german chiar în momentul cînd ministrul punea mîna pe condei, ca să semneze răspunsul.

Cu toate acestea America tot nu-şi atinsese scopul. Avioanele deviară din cauza furtunii. Unul singur ajunse deasupra capitalei şi bombele lansate raseră de pe faţa pămîntului palatul imperial. Celelalte aparate îşi lansară încărcăturile ucigătoare prin împrejurimile oraşului, cauzînd mari distrugeri.

Fără să se descurajeze, americanii mai trimiseră o escadrilă. Germanii, îngroziţi de rezultatele primului raid, îi implorară să-i scutească de nefastul ajutor. Văzînd apoi că nu mai au ce pierde, protestară în termeni categorici şi făcură apel la opinia publică europeană. America, desigur, n-ar fi ţinut seama de acest protest. Cum însă pe cîmpul de luptă se produseseră schimbări, înţeleseră că-i mai cuminte să renunţe.

Stirner, care îşi perfecţionase între timp extraordinara armă, lansase pe neaşteptate un fascicol de ideoraze dirijate peste teritoriul Franţei, pînă la ocean.

Toţi cei prinşi în traiectoria fascicolului au aflat ce gîndeşte Stirner.

„Vreţi să porniţi împotriva mea un război mondial? Primesc provocarea! Dar armele voastre nu se pot măsura cu a mea. Nu vă daţi seama? De aceea vă sfătuiesc să abandonaţi lupta. Dacă însă v-aţi pierdut minţile, voi face să înnebuniţi de-a binelea. Vă dau ultimul avertisment!”

Micşorînd unghiul de emisiune (îngustînd deci zona de acţiune), Stirner lansă un nou fascicol. Toţi cei care au nimerit în bătaia razelor, atît în Germania cît şi în Franţa, au înnebunit pe loc. Suflul de demenţă atinse şi o navă care trecea prin

apropierea coastei franceze. Cuprinşi de o nebunie cu manifestări violente, marinarii şi pasagerii se aruncară în apă, iar fochiştii, pierzîndu-şi controlul, umplură într-atît cuptoarele cu cărbuni, încît explodară cazanele şi vasul se scufundă. Ospiciile erau arhipline. Nebuni furioşi rătăceau pe străzi şi se repezeau la trecătorii îngroziţi. Pe cîţiva mai puternici şi primejdioşi, poliţiştii trebuiră să-i împuşte.

Europa era în panică. Chiar şi la Washington, contrar obiceiului, toată lumea umbla posomorîtă. Inginerii americani trimişi în Franţa pentru a dirija avioanele buclucaşe căzuseră victime ale razelor lui Stirner. Ziarele americane anunţau zilnic starea sănătăţii lor, mereu înrăutăţită. Cazul produsese o impresie zguduitoare. Pentru întîia oară America suferea o lovitură atît de crîncenă, deosebit de dureroasă pentru orgoliul ei naţional, cu atît mai mult cu cît lovitura le-o dăduse un singur om, care pe deasupra mai era şi european.

Ostilităţile fură suspendate. În sfîrşit se putu odihni şi Stirner, după îndelungata şi groaznica tensiune din timpul „războiului”.

X. ÎN CĂUTAREA UNUI ANTIDOT

Sauer, Emma şi copilul se odihneau pe Riviera.

Emma a avut toate motivele să se plîngă de soţul ei în scrisoarea pe care o trimisese Elsei. La început, Otto Sauer s-a purtat atent cu soţia lui suferindă. O scotea în braţe pe terasă, o aşeza în şezlong şi plimba copilul cu căruciorul. Îşi desfătau ochii privind albastrul mării, vapoarele din larg, iahturile elegante şi graţioase, hidroavioanele ce zburau zumzăind de-a lungul ţărmului. Mai că nu-şi vorbeau, dar tăcerea lor era odihnitoare, senină, tăcere de oameni fericiţi. Uneori Emma îi întindea mîna lui Sauer, cu faţa luminată de un zîmbet. Bărbatul i-o strîngea duios şi o păstra într-a lui.

Soarele meridional avea o înrîurire binefăcătoare asupra Emmei. Obrajii îşi recăpătaseră culoarea, prindea puteri şi după trei săptămîni era în stare să facă scurte plimbări.

Dar indiferenţa tot mai accentuată a lui Sauer începuse să-i umbrească bucuria însănătoşirii. Dimineaţa, cînd se trezea, Emma nu mai găsea pe noptieră un bucheţel de garoafe proaspete, scînteind de rouă, de violete de Nisa ori trandafiri sîngerii, atît de frumos mirositori. Şi tot mai rar se întîmpla să-i ţină companie pe terasă. Tăcerile, acum apăsătoare, în loc să-i apropie, îi înstrăinau.

— Pleci? îngăima Emma, cînd Sauer se ridica de pe scaun.

— Doar n-o să stau aici proţap toată ziua, răspundea el cu grosolănie şi se retrăgea în camera lui sau ieşea undeva.

Intrînd odată pe neaşteptate în camera lui Otto, îl surprinse privind cu tandreţe şi melancolie portretul Elsei, pe care-l scosese probabil dintr-un sertar al biroului.

Emma avu senzaţia că un ac îi străpunge inima. Dădu să iasă în vîrfuri, dar Sauer o zări prin oglindă. Privirile li se încrucişară. Emma se tulbură şi mai rău, iar faţa lui Sauer căpătase o expresie de asprime, de răutate. Puse fotografia la loc, închise cu un pocnet sertarul şi se răsti la imaginea din oglindă:

— Ce-i moda asta să dai buzna în cameră, cînd… cînd lucrez?

— Iartă-mă, Otto, n-am ştiut…

Ieşi fără să mai spună nimic.

Inima micuţei Emma era grav rănită.

Se ascunse în camera ei şi plînse mult lîngă leagănul copilului.

— Băieţaşul meu, puişorul mamei drag! şoptea ea, sărutînd căpşorul copilului, pe care picurară cîteva lacrimi.

Petrecu o noapte albă, muncită de gînduri… Ceva cu totul neobişnuit pentru micuţa Emma.

„Iată deci de ce e Otto atît de urîcios, gîndea ea, frămîntîndu-şi mîinile. O iubeşte pe Elsa! De fapt, de ce mă mir? Doar s-au iubit întotdeauna. Cum de am uitat? Cum de am primit să-i fiu soţie? Şi de ce s-a însurat el cu mine, de vreme ce-o iubeşte pe Elsa? Da, dar a ţinut şi la mine! Mult… Inima nu poate fi amăgită. Atunci?…”

Toate acestea erau prea complicate pentru Emma. Gîndurile negre, întrebările fără răspuns se prăvăliseră ca o avalanşă, strivind fără îndurare gingaşa floare a fericirii.

— Otto, Otto, şoptea ea disperată, vărsînd lacrimi de neputinţă.

Să lupte? Nu era făcută pentru luptă.

În zori s-a hotărît: îi voi scrie Elsei. Şi i-a scris scrisoarea care l-a indispus mai curînd pe Stirner.

Intuiţia feminină a ajutat-o să găsească tonul cel mai potrivit: n-a pomenit nimic despre întîmplarea cu fotografia. O prietenă e firesc să-şi împărtăşească alteia nefericirea.

Aproape fără să-şi dea seama, prin această scrisoare Emma îi întindea o cursă rivalei: spera că Elsa se va trăda într-un fel dacă îl mai iubeşte pe Sauer.

Aştepta cu nerăbdare răspunsul. Cînd l-a primit, de teamă abia a reuşit să deschidă plicul, iar rîndurile îi jucau înaintea ochilor.

Dar după ce a citit-o, a răsuflat uşurată.

— Elsa nu ştie să mintă!

Prietena ei o sfătuia să aibă răbdare, o asigura că Otto va fi iarăşi duios cu „păpuşica” lui şi – ceea ce a liniştit-o îndeosebi pe Emma – îi scria ce mult îl iubeşte pe Stirner, îi împărtăşea bucuriile şi frămîntările ei… Îşi exprima îngrijorarea că de la o vreme Stirner arată rău, că s-a surmenat şi-i foarte nervos. Iar cînd citi sfîrşitul, Emmei i se luă o piatră de pe inimă:

„Nu l-ai mai cunoaşte pe Stirner. Şi-a lăsat barbă şi, să-l vezi, parcă-i un sihastru…”

— Ce pocit era înainte, rîse ea, da-mi închipui ce mutră are acum!

Era iarăşi veselă şi zglobie.

Sauer însă avu grijă s-o arunce din nou în ghearele deznădejdii.

După întîmplarea cu fotografia, Sauer se purta şi mai urît cu Emma. O repezea, o jignea.

Venea pe terasă numai ca să vadă copilul. Fără să-i dea vreo atenţie Emmei, se aşeza lîngă cărucior şi începea să-l giugiulească pe micuţ. Tulburată, Emma îi căuta privirea, dar Otto părea că-i ignorează cu desăvîrşire prezenţa.

În ziua cînd a primit scrisoarea, Emma îndrăzni să-i adreseze cîteva cuvinte.

— Mi-a scris Elsa. Spune că Stirner arată rău şi e foarte surmenat…

— Dacă bestia asta ar crăpa, lumea ar avea numai de cîştigat, strecură printre dinţi Sauer.

De la o vreme, Sauer nici nu voia să audă de Stirner. Această schimbare bruscă o miră pe Emma, dar n-avea curaj să-i ceară vreo explicaţie.

Într-o zi i se păru că Sauer e în toane mai bune, în orice caz mai puţin nervos. Tocmai atunci cîteva avioane brăzdau cerul, deasupra mării. Emma încercă să lege o conversaţie.

— Otto, cum de nu cad avioanele? Doar sînt grele…

— Mă, dar gîscă mai eşti! o bruscă bărbatul. Unde mi-a fost capul cînd te-am luat?

Emma îngălbeni de durere şi de supărare.

— Putem să ne despărţim, răspunse ea cu glasul sugrumat. Îl iau pe micul Otto şi plec…

— N-ai decît să pleci!' Fii sigură că n-am să alerg după tine. Dar pe băiat nu-l dau!

Potrivi mai bine plăpumioara copilului şi ieşi.

Izbucnind în lacrimi, Emma se plecă zdrobită deasupra căruciorului.

— Oare am să te pierd şi pe tine, puiul meu?

În acel moment se auzi scîrţîind nisipul potecii din grădină.

— Cu domnul Sauer, vă rog.

Îşi şterse repede obrazul cu batista şi întoarse capul. Un

tînăr pistruiat şi roşcovan, îmbrăcat într-un costum alb, uşor, se afla în faţa ei.

„Unde l-am mai văzut?” se întrebă Emma.

— Nu mă recunoaşteţi? Ne-am mai întîlnit.

— A, da! Domnul Gottlieb!

— Exact. Rudolf Gottlieb.

Auzind glasuri, Sauer ieşi pe terasă. Gottlieb se înclină uşor.

— Domnule Sauer, avem de discutat ceva foarte important.

Trecură în cabinet.

— Aţi urmărit desigur ziarele, deschise vorba Gottlieb.

— Nu citesc ziarele.

Gottlieb ridică surprins din sprîncene.

— Bine, dar… în toată lumea numai despre asta se vorbeşte?

Întrebarea lui Gottlieb îl puse în încurcătură. Într-adevăr, cum de-a putut rezista să nu pună mîna măcar pe un ziar în atîtea săptămîni?

— Aveam nevoie de odihnă absolută, încercă el să-şi explice purtarea ciudată. Or în ziare mereu dai de cîte ceva care te tulbură sau te enervează… Mai ales scandalurile astea politice…

— Dacă-i aşa, daţi-mi voie să vă pun la curent. Nu-i vorba de vreun scandal politic, ci de o primejdie care ameninţă toată ţara, dacă nu chiar toată lumea.

Şi-i povesti despre ciudatul război dintre comitetul salvării publice şi Stirner, despre lamentabila înfrîngere a „generalului de fier”.

Sauer îl asculta cu tot mai multă atenţie, întrerupîndu-l uneori cu înjurături la adresa lui Stirner.

Aceste replici scurte îi mergeau lui Gottlieb la inimă.

— Constat cu bucurie că nutriţi pentru Stirner aceleaşi sentimente ca şi mine, nu-şi mai ascunse el bucuria. Aveţi probabil şi dumneavoastră destule motive să-l urîţi. Să vă spun drept, mi-era teamă că tot mai ţineţi la el. Oricît, aţi lucrat împreună, aţi fost chiar mîna lui dreaptă. Şi-n cazul acesta nu mi-aş mai fi putut îndeplini misiunea… Mi-am zis totuşi să încerc… şi bine am făcut. Sînt trimis de comitet. Adică, ce mai, eu am fost cu ideea. Mi-am spus că sînteţi singurul care poate aduce oarecare lumină în taina extraordinarei influenţe a lui Stirner asupra oamenilor, singurul care ne-ar putea ajuta să

aflăm în ce constă forţa pe care o are. Cei mai mulţi oameni de ştiinţă sînt de părere că Stirner a descoperit un mijloc de a transmite gîndurile la distanţă. Cum? Asta n-o ştie nimeni. Şi dacă aţi vrea... ne-aţi face un serviciu enorm pentru care, bineînţeles, veţi fi răsplătit...

Sauer se ridică şi începu să se plimbe cu paşi mari prin cameră.

— Răsplătit? Dar să-l ştiu nimicit pe monstrul de Stirner mi-ar fi cea mai mare răsplată! Altceva nu-mi trebuie!

În aceeaşi clipă se gîndi la Elsa şi, printr-o asociaţie de idei, îşi aduse aminte de basmul cu fata de împărat răpită de un vrăjitor care ştia să prefacă totul în aur. Stirner este vrăjitorul, iar el, Sauer, o va elibera pe fata de împărat de vrăjile acestuia. Da, o va elibera!

— V-aş ajuta cu dragă inimă, domnule Gottlieb, dacă aş şti ceva precis. Dar aşa, pe baza unor simple presupuneri.... După cîte ştiu, înainte de a fi angajat de răposatul dumneavoastră unchi, Stirner făcea cercetări ştiinţifice în domeniul creierului şi al transmiterii gîndului la distanţă. Am urmărit apoi unele experienţe ale lui cu cîini. Adevărate minuni! Eu unul bănuiesc că... şovăi o clipă... bănuiesc că unchiul dumneavoastră, Karl Gottlieb, n-a murit de moarte bună... Cum de a sărit cîinele în picioarele bătrînului exact în clipa cînd se apropia trenul? Chiar dacă Stirner nu era acolo, coincidenţa aceasta mi se pare destul de suspectă.

Gîfîind de emoţie, Rudolf Gottlieb se săltă pe scaun şi întinse gîtul.

— Întotdeauna mi-am spus că povestea asta cu moştenirea ascunde o crimă! izbucni el. Dar de ce la proces n-aţi pomenit nimic de aceste bănuieli? Ba, mai mult, la proces aţi apărat interesele Elsei Glück...

Sauer schiţă un gest:

— Habar n-am! Mă aflam probabil şi eu, ca şi ceilalţi, sub influenţa lui Stirner. Nu înţeleg cum îşi impune Stirner voinţa celorlalţi oameni. N-am pregătirea necesară pentru asta. Presupun însă că puterea lui se limitează la o anumită zonă. Aici, la distanţă, am avut senzaţia că mă trezesc dintr-un fel de somn hipnotic, că mă „descarc” de doza de sugestie pe care mi-a administrat-o probabil la plecare. Una din două: ori n-a reuşit încă să acţioneze la distanţe mari, ori sugestia n-a fost destul de

puternică şi cu timpul şi-a pierdut efectul.

— Aveţi dreptate. Dar se pare că Stirner se perfecţionează mereu, mărind intensitatea, distanţa de propagare şi persistenţa sugestiei. Aşa că poate chiar de mîine nu veţi mai fi nici aici în siguranţă.

Sauer tresări.

— Cum?! Să cad din nou sub influenţa acestui individ? Să fiu din nou o jucărie în mîinile lui? Mai bine fug la capătul pămîntului! Dar nu, şi mai bine ar fi să-l omor pe Stirner. Să ştiu că am scăpat de el şi că-i salvez şi pe ceilalţi!

— Dacă într-adevăr acesta este secretul lui Stirner, el nu poate fi învins decît cu o armă de acelaşi fel. Dar de unde s-o luăm?

Tăcură. Sauer se gîndea intens.

— Da, aşa este, spuse el într-un tîrziu. Nu poate fi învins decît cu propriile lui arme. Am o idee. E imposibil ca numai Stirner să se fi ocupat de problema transmiterii gîndurilor la distanţă. Ar trebui să-i căutăm pe oamenii de ştiinţă care…

— Am căutat. Sînt vreo cîţiva, să-i numeri pe degete. Unul din ei, un cunoscut savant italian, ne-a spus că ceea ce face Stirner este deocamdată inaccesibil ştiinţei moderne. Aşadar, ori Stirner este un geniu cu neputinţă de combătut, ori e altceva la mijloc.

— Doar nu se sfîrşeşte lumea cu italianul acela!

— Asta mi-am spus şi eu. Am citit undeva despre cercetările unui alt om de ştiinţă. Dar acesta nici nu-i măcar profesor…

— … din care motiv socotiţi că nu e cazul să vă adresaţi lui? îl urzică Sauer.

— Mărturisesc că…

— Foarte rău! Stirner face ce vrea din noi! Şi ce, are vreun titlu? Să-l căutăm pe omul acela! Nici o şansă nu trebuie neglijată.

După un moment de gîndire continuă:

— Da, da. Să nu pierdem nici o clipă! Plecăm împreună, îl găsim pe neprofesorul acela, şi-i cerem părerea. Stai! Ar mai fi ceva! Stirner a locuit un timp la Menton. Nu-i departe. Ce-ar fi să dăm o raită? Poate a lăsat vreo urmă!

Zvîrli cîteva lucruri într-o valiză şi ieşiră pe terasă.

— Emma! Plec.

— Lipseşti mult? se sperie Emma.

— Nu ştiu. S-ar putea să dureze cam multişor, îşi luă rămas bun cu răceală şi ieşi repede, urmat de Gottlieb.

Emma nu ştia ce să facă: să plîngă că a părăsit-o Sauer, ori să se bucure că nu i-a luat copilul?

Sauer avea asupra lui o procură de la Stirner. Asta le prinse bine. Pătrunseră fără greutate în vila Elsei Glück. Luară la rînd încăperile, scotociră fiecare colţişor.

Într-o cameră aproape goală găsiră o bucată diformă de metal. Un aliaj pe care nu reuşiră să-l identifice. În jur erau împrăştiate bucăţi de sîrmă răsucite în spirală, siguranţe, borne, izolatoare de porţelan.

— Bine lucrat! mormăi Gottlieb, cercetînd bucata de metal. Se pricepe să şteargă urmele. E limpede ca bună ziua că aici se afla un aparat. Dar cum naiba a reuşit să topească metalul fără să lase nici o urmă de arsură pe parchet?

— Nu mai avem ce face aici, Gottlieb. Să plecăm în căutarea antidotului. Unde ziceai că stă savantul acela care nu-i nici măcar profesor?

— La Moscova.

XI. INVENTATORUL DE LA MOSCOVA

O lună mai tîrziu, Sauer şi Gottlieb căutau o anumită adresă pe strada Tverskaia-Ianskaia, lîngă Arcul de Triumf. Intrară în sfîrşit într-o curte asfaltată, cu un havuz la mijloc, închisă de jur împrejur de blocuri cu şase etaje. Glasurile zglobii ale copiilor erau multiplicate şi amplificate de zidurile înalte.

— Aici trebuie să fie, spuse Gottlieb cercetînd numerele apartamentelor bătute deasupra uşilor de intrare. Hai, Sauer. Acu e acu.

— Ei, drăcia dracului! Cîte trepte or mai fi? Cum trăiesc ăştia fără lift? gîfîia Sauer. Ce număr de apartament ziceai că are?

— 29.

— Aici e 25. Înseamnă că-i tocmai la al şaselea.

— Nu-i nimic. Mişcarea îţi face bine. Ai cam început să iei proporţii, îl tachină Gottlieb şi sună.

Cînd intrară în sfîrşit la Kacinski, Sauer încercă o cumplită dezamăgire. Nici interiorul camerei, nici inventatorul nu corespundeau imaginii pe care şi-o făcuse.

Se aşteptase să vadă un cabinet ticsit de tot felul de maşinării, în care să domnească dezordinea caracteristică locuinţei unui inventator.

Într-adevăr, locuinţa lui Kacinski nu avea nimic din laboratorul unui Faust modern.

O cameră nu prea mare, cu o fereastră aproape cît peretele. Lîngă fereastră, un birou pe care se afla o maşină de scris. O altă maşină de scris se zărea pe o măsuţă lipită de una din marginile înguste ale biroului. Cele două maşini, una cu litere ruseşti, cealaltă cu litere latine, şi schiţa unui motor eolian tip Fletner, prins pe perete deasupra biroului, erau singurele aluzii… destul de vagi!… la profesia stăpînului casei.

Deasupra unui divan, o copie destul de reuşită după o pînză de Greuze înfăţişa o fată cu privire naivă şi în acelaşi timp poznaşă, ca a tuturor personajelor feminine ale acestui maestru.

Cînd dădu cu ochii de tablou, Sauer se strîmbă. Îşi aduse aminte de Emma. La început, înainte de căsătorie, fusese în stare să o compare cu fetele lui Greuze!

Două peisaje atîrnau de o parte şi de alta. Pe o măsuţă, un grup ecvestru de Klodt, turnat în fontă, înfăţişa un fragment din ansamblul statuar ce-mpodobeşte podul Ancikov din Leningrad.

Un mic scrin, un dulap cu oglindă, o masă aşternută cu o faţă curată şi cîteva scaune cu spătar, înalte, capitonate cu piele, completau mobilierul.

Peste tot domnea ordine şi curăţenie – un motiv în plus ca Sauer să fie sceptic.

Şi înfăţişarea inventatorului rus îl dezamăgi. Se aştepta să vadă o figură cu totul ieşită din comun şi… cînd colo, un bărbat cu înfăţişare modestă, încă tînăr, blond, cu părul pieptănat pe spate, cu ochi albaştri, foarte luminoşi, cu nasul drept şi-o gură ce părea dăltuită de un artist. N-avea nici barbă, nici mustăţi. Şi cum era îmbrăcat: o bluză maro de catifea şi pantaloni de călărie vîrîţi în cizme cu carîmb îngust!

Iat-o şi pe soţia lui – senină, prietenoasă, într-o bluziţă albă…

„Nu cumva am greşit uşa?” se alarmă Sauer. Dar nu, nu greşise. Gazdele îi primiră cu căldură, îi poftiră să stea, soţia inventatorului aduse dulceţuri. Imediat se înfiripă o discuţie animată.

„Şi cînd te gîndeşti că omul acesta, care trăieşte destul de modest, este poate şi el stăpîn pe forţa aceea uriaşă! Cum de n-a fost tentat s-o folosească în interesele lui personale! Cine n-ar vrea să fie puternic şi bogat ca un nabab?… Ori poate e adevărat că aici oamenii gîndesc şi simt altfel?”

Încercă să se lămurească prin întrebări ocolite.

— Spuneţi-mi, vă rog, o întrebă el zîmbind pe soţia lui Kacinski, nu vă e frică să trăiţi alături de un om care poate sugera oricui… chiar şi dumneavoastră… tot ce doreşte?

Femeia îl privi mirată.

— De ce-ar face-o? Şi ce ar putea să-mi sugereze? Să vă spun drept, nu m-am gîndit niciodată la asta. Pentru experienţe, are un laborator.

Kacinski zîmbi.

— Totuşi, e o forţă primejdioasă, bîigui Sauer cu un aer încurcat.

— Ca orice forţă, răspunse Kacinski. Cînd a inventat dinamita, cu care putea să arunce în aer stînci de granit, Nobel era fericit că îi ajută pe oameni să lupte cu natura. Omenirea

însă a făcut din această invenţie cel mai cumplit mijloc de distrugere. Mîhnit, Nobel n-a mai putut face altceva decît să instituie din „veniturile dinamitei” un premiu al păcii, pentru a-şi ispăşi măcar cu atîta vina de a fi pricinuit fără să vrea un rău. Vedeţi, dar, că Stirner nu este o excepţie. Că a folosit această forţă nouă în interesele sale egoiste? Totul depinde în mîna cui se află toporul. Unul sparge lemne, altul taie capete. Te poţi aştepta la orice… Cu mult înainte de a fi aruncat Stirner o provocare societăţii, trebuie să vă spun că au prevăzut şi alţii cît de primejdioasă poate fi noua forţă. Cînd primele experienţe au fost cunoscute de marele public, am fost pur şi simplu asaltat de cetăţeni îngrijoraţi. Unele femei se plîngeau că nişte indivizi suspecţi au şi încercat să le sugestioneze de la distanţă şi mă implorau să le feresc de „farmece”. Una se jura că nişte studenţi din Harkov o „încarcă” mereu cu curent electric şi cînd trece pe lingă un felinar „face scurt circuit”! Dar cînd am galoşii în picioare, zicea, sau un batic de mătase pe cap, nu se întîmplă nimic. Ce să mă fac? Simt şi în somn cum umblă curenţii prin mine şi aud un glas care spune: „Acum eşti în puterea noastră!” Am sfătuit-o să se acopere cu o pătură de mătase şi să ţină în mînă un obiect metalic legat printr-un fir de calorifer… cum ar fi legătura cu pămîntul la un aparat de radio… A venit să-mi mulţumească. Zice că i-a ajutat. Cînd se „lega de pămînt”, o apuca un cîrcel – se scurgea electricitatea – apoi adormea liniştită. Aşa că s-a rezolvat. În majoritatea cazurilor însă, cei care mă asaltau erau nişte dezaxaţi sau chiar de-a dreptul nebuni. Cîţiva bărbaţi m-au ameninţat cu moartea dacă voi încerca să mă folosesc vreodată de invenţie. „Nu vreau să-mi împănezi creierul cu gîndurile dumitale!” striga unul din ei.

— Şi au avut perfectă dreptate! îl întrerupse Gottlieb, dorind să aducă discuţia pe teren practic. Cum să nu-ţi fie frică? Gîndiţi-vă la teroarea pe care a dezlănţuit-o Stirner!…

— Bineînţeles. De altfel, am prevăzut şi eu această posibilitate. De aceea, de cînd am început să lucrez la perfecţionarea metodei de transmitere a gîndurilor la distanţă, am căutat şi mijloace pentru a pune omenirea la adăpost de eventuale abuzuri.

— Şi aţi reuşit? sări Gottlieb.

— Va trebui să rezolv şi această problemă. Deşi…

— Vreau să vă întreb ceva, îi întrerupse Sauer. Acum toată

lumea vorbeşte despre transmiterea gîndurilor la distanţă. Mărturisesc însă, spre ruşinea mea, că nu prea ştiu în ce constă această transmitere şi nu înţeleg de ce au descoperit oamenii abia acum ceva ce există probabil dintotdeauna?

Lui Kacinski i se aprinseseră ochii, iar Gottlieb oftă în sinea lui. „Acum, ţin-te teorie!”

— În linii generale, iată despre ce este vorba: fiecare gînd al nostru provoacă o serie de modificări în cele mai infime particule ale creierului şi ale nervilor. Aceste modificări sînt întotdeauna însoţite de fenomene electrice. În timp ce lucrează, creierii şi nervii emit unde electromagnetice care se propagă în toate direcţiile, asemenea undelor de radio.

— Bine, dar de ce pînă acum n-a reuşit nimeni să discute în gînd cu altcineva?

— Pentru că aceste unde electrice sînt destul de slabe şi de o factură specifică. Iată de ce un gînd emis este recepţionat numai dacă nimereşte într-un creier, ca să spun aşa, acordat pe aceeaşi lungime de undă.

— Într-un cuvînt, numai atunci cînd creierul receptor este apt să primească mesajele staţiei emiţătoare”.

— Exact! Asemenea fenomene s-au observat de mult la oamenii care convieţuiesc. Întrucît însă ele nu puteau fi verificate şi cu atît mai puţin explicate ştiinţific, de cele mai multe ori oamenii de ştiinţă negau existenţa lor, mai ales că aceste cazuri misterioase erau speculate de tot felul de spiritişti, teosofi şi alţi răspînditori ai misticismului, care le socoteau „dovezi incontestabile a existenţei spiritului”, capabil să se manifeste independent de trup.

Făcu o pauză şi continuă:

— Pe mine, tocmai unul din aceste cazuri „misterioase” m-a făcut să studiez problema transmiterii gîndurilor la distanţă.

— Foarte interesant, făcu Sauer.

Gottlieb se răsuci nerăbdător pe scaun.

— Eram pe atunci la Tbilisi. Un prieten al meu, bolnav de febră tifoidă, se simţea rău şi mergeam deseori să-l văd. Odată m-am întors de la el noaptea tîrziu. Sting lumina şi mă culc. Ceasul bate ora două. Deodată aud un sunet ciudat… ca lovitura unei linguriţe de marginea unui pahar de cristal. „Pisica!” zic, şi aprind lumina. Scotocesc eu peste tot, dar nu găsesc nici pisică şi nici vreun obiect de sticlă care să fi putut zăngăni în felul

acesta. N-am dat nici o importanţă acestei întîmplări şi aproape imediat am adormit.

Dimineaţa m-am dus să-mi văd prietenul. În camera lui am găsit acea învălmăşeală care spune mai mult decît vorbele: murise peste noapte. Trupul lui neînsufleţit era întins pe pat. Am dat şi eu o mînă de ajutor celor care-l spălau şi-l îmbrăcau.

„Cînd a murit?” întreb.

„Exact cînd a bătut ora două”, îmi răspunde maică-sa.

Cînd m-am apropiat de pat, am atins fără să vreau noptiera plină de doctorii. S-a mişcat o linguriţă într-un pahar înalt de cristal şi am auzit un clinchet. Sunetul parcă-mi aducea aminte de ceva.

„Unde l-am mai auzit? mă frămîntam eu. Aha, astă-noapte!” Am rugat-o pe bătrînă să-mi povestească amănunţit cum a murit fiul ei.

„Cînd am auzit că-i două, am încercat să-i dau doctoria. El a mişcat din buze, dar n-a mai putut să bea. Am pus linguriţa în pahar şi cînd m-am întors, murise…”

…Am reflectat mult la această întîmplare. Nu m-am gîndit nici o clipă, desigur, că ar putea fi ceva supranatural. Totuşi, care să fie explicaţia? Ţineam pe-atunci un curs de radiofonie. Ştiţi, cred, că sînt inginer electrician. Mi-a străfulgerat prin minte că ciudatul fenomen trebuie să fie de natură electrică. Ceva asemănător cu radioemisiunea. Nu cumva creierul prietenului meu a emis unde electrice pe care eu le-am recepţionat? Abia cînd am venit aici, la Moscova, am început să studiez activitatea creierului şi a nervilor. Am descoperit o serie de analogii surprinzătoare între structura sistemului nervos central şi o staţie de radio. Există în creier particule cu rol de microfon, altele de detector, sau de telefon… Firele neuronilor se termină cu o mică spirală asemănătoare spirelor de sîrmă ale solenoidului. Aşadar avem de-a face cu un fenomen de autoinducţie. De reţinut că (am şi discutat asta cu un coleg al meu fiziolog) din punct de vedere fiziologic rolul acestor spire nu poate fi explicat satisfăcător. Prin prisma electrotehnicii însă, se ajunge la o explicaţie absolut logică: natura a creat aceste spire pentru amplificarea curenţilor electrici. Ba avem în organism şi lămpi Rowland – retortele ganglionare ale inimii. Sursa de energie a inimii poate fi comparată cu o baterie de acumulatoare, iar sistemul nervos periferic – cu priza de pămînt.

Studiind constituţia organismului omenesc prin prisma electrotehnicii, am ajuns la convingerea fermă că el reprezintă un aparat electric complex, o staţie de radio în toată regula, capabilă să emită şi să recepţioneze oscilaţii electromagnetice. Priviţi, vă rog, schiţa aceasta.

Desfăcu pe masă o foaie de calc.

— Nu mi-a fost uşor să demonstrez indubitabil existenţa undelor electromagnetice. Lucram pe atunci în laboratorul lui Dugov. Aţi auzit de el? Face experienţe de sugestie pe animale şi a obţinut rezultate foarte frumoase. Într-o zi am confecţionat o cuşcă dintr-o plasă deasă de metal, aşezată pe izolatoare. Puteam însă face legătura cu pămîntul, automat. În cuşcă am închis un cîine şi l-am rugat pe Dugov să acţioneze. Cînd cuşca nu era pusă la pămînt, cîinele executa fără greş tot ce-i ordona în gînd Dugov. Dar cum făceam legătura cu pămîntul, cîinele se arăta dintr-o dată nereceptiv la sugestie, înţelegeţi de ce? Întîlnind în drum reţeaua metalică, undele electromagnetice se scurgeau în pămînt şi deci nu ajungeau pînă la cîinele nostru. Ceea ce era de demonstrat: creierul emite unde electromagnetice! Natura electromagnetică a undelor emise de creier şi de nervi a fost demonstrată prin alte metode şi de cîţiva savanţi – academicianul Lazarev şi profesorul Behterev la noi, iar în Italia de profesorul Casamali.

Gottlieb ajunsese la capătul răbdării:

— Toate acestea sînt într-adevăr extraordinare, dar mărturisesc că în primul rînd pe noi ne interesează rezultatele practice ale experienţelor. Spuneaţi că v-aţi ocupat şi de problema punerii populaţiei la adăpost de o eventuală folosire a invenţiei în scopuri criminale. În ce stadiu aţi ajuns cu lucrările? L-aţi putea face inofensiv pe Stirner? Asta ne interesează pe noi. Da sau nu?

— Un răspuns categoric n-aş putea să vă dau, simţi inventatorul dorinţa să frîneze cît de cît impetuoasele întrebări ale roşcovanului. Teoretic, problema a şi fost rezolvată, dar concluziile încă nu le-am verificat experimental, ca să zic aşa, pe scară mare. Experienţele de transmitere a gîndurilor unor animale, la distanţă mică, nu pot fi considerate concludente. Am conceput o „maşină cerebrală” a cărei construire nu mai e o problemă pentru tehnica modernă. Acum studiez natura undelor electromagnetice emise de creierul omului, stabilesc lungimea

lor, frecvenţa şi aşa mai departe. Cînd voi fi în posesia datelor necesare, va fi destul de simplu să le reproduc mecanic. Doar cîteva transformatoare şi gîndurile noastre, propagate întocmai ca undele radio obişnuite, vor putea fi recepţionate de alţi oameni. Maşina (e în curs de realizare) se compune dintr-o antenă, un sistem de amplificare cu transformatoare şi tuburi catodice şi, în sfîrşit, un cuplaj inductiv cu circuit oscilant. Orice gînd radiat este amplificat de antena „staţiei de emisie” şi lansat în spaţiu… Văzînd cît de atent îl ascultă acest domn Gottlieb, cîntărindu-i fiecare vorbă, Kacinski zîmbi şi-i dădu în sfîrşit un răspuns care să-i fie pe plac: Iată „tunul” cu care îl vom ataca pe Stirner.

Gottlieb răsuflă uşurat.

— Şi cam cînd va fi gata „tunul”?

— Cred că peste vreo două săptămîni… vom trage primul foc.

— Adică?

— Adică îl luăm pe Stirner prin surprindere. Îi sugerăm să iasă din casă şi să vină la noi. Atunci va fi în puterea noastră.

— Şi unde vă gîndiţi să instalaţi „tunul”?

— Cît mai aproape de ţintă. V-am spus doar, tunul n-a fost încă încercat şi mă tem că pe distanţe mari n-o să dea rezultate…

— Dar nu-i primejdios să pătrundem în zona influenţei lui Stirner? Să nu uităm că arma lui are o mare rază de acţiune… că e mai perfecţionată şi, în plus, încercată.

— Altă soluţie nu văd. O să riscăm, ce să facem.

— Dar nu ne-am putea izola? Pomeneaţi adineauri de nişte mijloace de protecţie? interveni Sauer.

— Desigur. Dacă punem pe noi o plasă subţire de metal, undele electrice emise de creierul lui Stirner vor fi oprite de acest înveliş protector şi se vor scurge în pămînt. Partea proastă e că astfel echipat nici nu poţi emite mesaje. Dar vedem noi… Am putea acţiona mecanic, cu ajutorul „maşinii cerebrale”, dar n-am studiat încă suficient undele electromagnetice ale radiaţiei creierului. De aceea va trebui să mă expun, cel puţin deocamdată: voi emite gînduri pe antenă fără să-mi pun costum izolator. Dacă mă simt atins de radiaţiile lui Stirner, îmi pun repede plasa, ori mi-o puneţi. În orice caz dumneavoastră veţi fi în siguranţă.

— Ce-ar fi să îmbrăcăm costume de protecţie, să năvălim la Stirner şi să-i facem de petrecanie? Sau dacă mă mai pune să-l bărbieresc, îi tai beregata cu briciul!

Sauer îl opri:

— Asta ar însemnă… asasinat.

— Atîta pagubă!

— …Ar însemna pieirea nu numai a lui Stirner, dar şi a celor care vor încerca să-l răpună. Stirner şi-ar vinde scump pielea! Nu. Mai bine aşa. Să încercăm să-l prindem de viu. Victoria ar fi deplină!

Gottlieb se ridică, Sauer îi urmă exemplul.

— Daţi-mi voie să vă mulţumesc… începu Gottlieb.

— Deocamdată n-aveţi pentru ce, îl întrerupse Kacinski. Îmi veţi mulţumi cînd vom pune mîna pe Stirner.

XII. RĂZBOI ÎN TĂCERE

Stirner schiţa nişte planuri în cabinetul lui, cînd simţi deodată un îndemn irezistibil de a ieşi din casă. Se ridică şi porni spre uşă, dar un gînd îl ţintui locului: „Nu cumva mă aflu sub influenţa unei voinţe străine?!” Să-i fi descoperit cineva secretul şi să-l fi atacat cu propria-i armă?! În tot cazul emisiunea inamicului era încă destul de slabă: Stirner nu-şi pierduse facultatea de a raţiona. Totuşi, dorinţa de a ieşi în stradă nu-l slăbea. Îl străbătu un fior rece. Dacă nu scapă imediat de sub această influenţă, e pierdut! Ce-ar putea face? Cum să se salveze? Între timp picioarele îl şi duseră la uşă. Iată draperiile de mătase, iar alături caloriferul. Cu un supraomenesc efort de voinţă făcu un pas în lături, smulse draperiile, se înfăşură în ele şi se agăţă cu mîinile de ţeava de metal a caloriferului. În aceeaşi clipă simţi cum slăbeşte impulsul care-l mîna în stradă: curenţii electromagnetici trimişi de inamicul nevăzut se scurgeau în pămînt. Răsuflă cu uşurare. Dar asta nu însemna că a scăpat. Situaţia rămînea ameninţătoare.

„Am cuşca de metal pe care am folosit-o la primele experienţe, gîndea febril Stirner. E în camera mea. Dacă reuşesc să ajung pînă acolo, intru în cuşcă şi fac legătura cu pămîntul… Astfel cîştig timp, apoi văd eu… Dar cum să fac aceşti cîţiva paşi? Nu mă înhaţă iarăşi impulsul străin, dacă mă depărtez de calorifer? Măcar de-ar fi linoleum pe jos! Ei, drăcia dracului! Să fiu atacat cu propria-mi armă! Mda, e cam albastră situaţia. Trebuie neapărat să mă izolez. Să intru în cuşcă. Ori să mă înfăşor într-o plasă. Am una în cameră. Apoi îmi fac un costum de reţea în toată regula. Pînă aici – toate bune, dar cum ajung pînă în cameră? Elsa! S-o chem pe Elsa!”

Între el şi Elsa se stabilise demult un contact perfect şi era destul să se gîndească la ea, chiar şi fără să recurgă la amplificatoare, ca să apară imediat. Stirner o chema în gînd, imaginîndu-şi ca de obicei tot drumul pe care trebuia să-l străbată. Dar Elsa nu venea: draperia de mătase oprea radiaţiile.

— Afurisită treabă! Stirner dădu la o parte un colţ al

draperiei şi-şi dezgoli puţin capul. În aceeaşi clipă simţi iar îndemnul de a ieşi din casă şi se înfăşură repede la loc. În fracţiunea aceea de secundă însă zărise, la vreo doi metri de locul unde se afla, butonul unei sonerii electrice. Slăvită fie mania răposatului Gottlieb pentru sonerii! Poate reuşesc să chem pe cineva…

Lăsînd să-i alunece mîna pe ţeava de metal a caloriferului, începu să se apropie încet de sonerie. Iată şi capătul ţevii. Pînă la radiatorul următor erau vreo şaptezeci de centimetri. Stirner se aplecă, fără să-şi desprindă mîna stingă de capătul ţevii, şi, ţinînd mătasea cu dinţii, ca să nu lunece, întinse cealaltă mînă. Manevra îi reuşi şi în sfîrşit apăsă pe buton.

„Dacă… şi servitorii?!” gîndi cu spaimă.

Spre marea lui bucurie, auzi paşii tîrşiţi ai lui Hans.

Pe fizionomia impasibilă de valet stilat a lui Hans nu se clinti nici un muşchi, cînd îşi văzu stăpînul drapat în mătase. Aştepta ordinele cu un prevenitor respect.

— Ascultă, Hans. În camera mea… începu Stirner, dar se opri: „Nimeni n-a pătruns vreodată acolo! Nu-i nimic, gîndi el. Îl fac eu pe urmă să uite totul”. Am în cameră o plasă de metal, Hans. Ad-o imediat! Uite cheia…

Ţinînd cu o mînă draperia, de parcă şi-ar fi acoperit pudic goliciunea, scoase cheia din buzunar şi i-o întinse lui Hans.

Valetul plecă fără o vorbă şi aduse plasa subţire de metal.

— Arunc-o peste mine!

— Prea bine, domnule.

Bătrînul execută ordinul cu aerul cel mai degajat, de parcă i-ar fi ţinut paltonul.

— Mulţumesc, Hans. Poţi să pleci… Stai! Stai puţin! Spune, nu simţi nimic? Nu încerci nici o dorinţă neobişnuită? Să ieşi în stradă, de pildă?

— Ce să caut eu pe stradă? Nu, domnule Stirner. Singura mea dorinţă e să mă trîntesc puţin… Nu mai pot de picioare.

— Şi simţi de mult această dorinţă de a te… trînti puţin?

— De vreo douăzeci de ani mă tot trage la pat.

— Du-te, Hans, nu mai am nevoie de dumneata.

Stirner intră repede în camera lui.

— Las' că vă arăt eu! bombănea el, manipulînd nişte manete. Se auziră duduind la subsol motoare puternice, se aprinseră cîteva becuri: maşina intra în funcţiune. O apăsare pe

buton şi „proiectilul” zbură spre ţintă.

În preajma oraşului, pe platforma unui autocamion mare, se afla montată o staţie de radio de un tip nemaivăzut pînă atunci. Construită după schema lui Kacinski, această staţie amplifica şi emitea radiaţiile cerebrale.

Şoferul, Sauer şi Gottlieb purtau costume de protecţie din plasă de sîrmă; plasa le acoperea şi capul.

— Nu-i prea şic costumul, rîse Kacinski, văzîndu-i astfel gătiţi, dar cînd va fi la modă, lumea îl va găsi chiar foarte nostim. Ori poate că ne vom căptuşi doar hainele cu un fileu de metal. Mai ştii? Iar pe cap… măcar o voaletă. Femeile au purtat timp de secole văluri şi voalete… De ce n-am purta şi noi, bărbaţii? Mai ales că vălurile noastre vor fi uşoare şi fine, ca de mătase…

— Am tras! anunţă Kacinski cîteva minute mai tîrziu, coborînd de lîngă staţie şi punîndu-şi şi el casca de sîrmă. I-am poruncit lui Stirner să iasă din casă şi să vină aici.

— Şi cum ştim dacă proiectilul şi-a atins ţinta? întrebă Gottlieb.

— Chiar dacă domnul Stirner nu ne onorează cu o vizită, găseşte el un mijloc să ne dea de ştire că a primit mesajul… Nu noi vom recepţiona ştirea direct… Noi sîntem la adăpost… Avem un dispozitiv care înregistrează automat emisiunile celorlalte staţii…

Într-adevăr Stirner „le dădu de ştire”, într-un mod neaşteptat însă.

Kacinski îşi scoase casca pentru a trimite un nou „proiectil”. Dar n-apucă să declanşeze. În aceeaşi clipă se prăbuşi cît era de lung pe platforma automobilului. Încercă să se ridice… Imposibil! Mai întîi capul, apoi şi trunchiul îi lunecară iarăşi pe-o parte.

Sauer şi Gottlieb alergară şi-l dădură jos de pe platformă.

— Eşti rănit? Te doare ceva?

— Nu mă doare nimic. Mă simt chiar foarte bine, răspunse inventatorul, după o nouă încercare zadarnică de a se ridica în picioare. Ei, fir-ar să fie! Nu mai am de loc simţul echilibrului.

Sauer, Gottlieb şi şoferul îl priveau stupefiaţi. Gottlieb avu prezenţa de spirit să-i pună casca metalică pe cap, pentru a-l feri de alte radiaţii.

— Ce vă miraţi atît? Era de aşteptat. Stirner mi-a paralizat

centrii echilibrului. Într-adevăr, a ajuns foarte departe! Simţul echilibrului reprezintă una dintre cele mai complicate şi mai puţin studiate probleme. Profesorul Behterev…

„Ciudat soi de oameni mai sînt şi inventatorii ăştia, se cruci Sauer. Se zvîrcoleşte ca un vierme strivit şi… ne ţine o conferinţă despre reflexologie!”

— A făcut-o anume pentru a ne arăta ce poate şi cu cine avem de-a face, continuă Kacinski. Simţul echilibrului…

— Toate acestea sînt foarte interesante, domnule Kacinski, îi curmă vorba Gottlieb, dar în momentul de faţă trebuie să ne îngrijim de sănătatea dumitale. Apoi, către Sauer: Cred că e cazul să batem în retragere şi să evacuăm primul rănit din acest război extraordinar.

Kacinski protestă. Ţinea cu tot dinadinsul să continue duelul. Sauer şi Gottlieb însă se arătară neînduplecaţi:

— Nu uita că eşti singura speranţă a atîtor milioane de oameni! Ce ne facem dacă Stirner te omoară ori îţi ia minţile?

— Ei, dacă mă luaţi aşa… consimţi în sfîrşit Kacinski. Stirner e cu adevărat primejdios, adăugă el cînd autocamionul porni. Arma lui e mai puternică… Bănuiesc că eficacitatea „tirului” său se datoreşte radiaţiilor dirijate. Ar trebui să încercăm şi noi!

— Spune mai bine ce-ai să faci acum fără simţul echilibrului?

— Poate îl recapăt.

Gottlieb clătină din cap a îndoială.

Kacinski zăcea ca un prunc neputincios. Încerca să se sprijine pentru a se ridica, dar cădea fără vlagă, deşi nu avea nici o leziune.

— Ia vezi, Sauer, s-a înregistrat ceva pe banda aparatului?

Banda era împestriţată de linii frînte.

— Este ceva, dar cine poate să descifreze?

— Voi construi curînd un aparat care va tălmăci aceste semne în litere. Încercă să scoată o mînă de sub reţea, dar se lăsă păgubaş. Ţine banda aşa ca să pot citi. Hm! Vrea să mă intimideze! Ascultaţi şi voi:

„Aţi pierdut bătălia, pentru că aţi ratat unica voastră şansă: de a mă lua prin surprindere. Stirner”.

— Vom vedea noi cine e mai tare! strigă Kacinski, săltîndu-se pe coate, dar capul îi căzu pe spate. Eşti un diavol, Stirner! Dar pe mine nu mă sperii!

Opriră în faţa spitalului, îl luară pe Kacinski în braţe, îl duseră într-o rezervă şi, înainte de a-i scoate costumul de protecţie, acoperiră pereţii camerei cu o reţea de metal.

Medicii nu se puteau dumiri ce are Kacinski, aşa că trebui să le dea el toate explicaţiile.

— Dacă aşa stau lucrurile, nu putem face nimic, mărturisi medicul primar. Medicina, în astfel de cazuri, e neputincioasă.

— Ştiu. Va trebui să creăm o ramură nouă a medicinei sau să recurgem la homeopatie.

Medicul scutură din cap indignat.

— E o şarlatanie.

— Nu întotdeauna, răspunse zîmbind Kacinski. Mă refer la principiul homeopatiei: tratarea bolilor cu ajutorul unor agenţi care determină o acţiune analoagă celei de combătut. Sau, mai pe scurt, cui pe cui se scoate.

Sauer sesiză primul ideea lui Kacinski.

— Vrei să foloseşti emiţătorul de radiaţii cerebrale?

— Bineînţeles. Alt tratament nu văd. Am să transmit maşinii gîndul că centrii echilibrului din creierul meu trebuie să-şi reia activitatea. Apoi amplific mesajul şi-l recepţionez tot eu. Stirner a acţionat violent, dar de la distanţă. Contraacţiunea din imediata apropiere a sursei de radiaţii cred că va fi eficace şi-mi voi recăpăta simţul echilibrului. Să încercăm!

Medicii urmăreau curioşi şi sceptici desfăşurarea experienţei. Totul dură doar cîteva minute. Deodată Kacinski sări în picioare şi începu să joace şi să dea din mîini. Chiar şi medicii, deşi tot se mai mirau, aplaudară.

— Un adevărat miracol! exclamă un medic tînăr.

— O fi simulat! bombăni un altul, mai în vîrstă.

Aşa a fost inaugurată noua ramură a medicinei, care ulterior avea să fie larg folosită în cele mai diferite domenii: de la neurologie pînă la chirurgie, permiţînd efectuarea intervenţiilor fără anestezie şi fără ca bolnavul să simtă nici cea mai mică durere.

— De ce numai dumneata ai fost atins de „proiectilul” lui Stirner? întrebă Sauer cînd rămaseră singuri. Doar raza emisă de el a întîlnit în drum atîţia oameni neprotejaţi de plasă. Probabil că Stirner a stabilit precis locul de unde vine radiaţia; şi raza lui, urmînd o anumită traiectorie, a căzut exact aici.

Kacinski se gîndi cîteva minute, înainte de a răspunde.

— Alta cred că-i explicaţia. Recepţionînd mesajul meu, Stirner a stabilit imediat lungimea de undă a staţiei de emisie, adică a creierului meu, şi frecvenţa specifică. Să ştiţi că undele cerebrale se deosebesc de la om la om. Apoi a emis la rîndul lui un mesaj pe lungimea de undă şi frecvenţa aflată. Iată de ce numai eu l-am recepţionat. Este explicaţia cea mai firească. Dar nu-i exclus să fi emis un mesaj la „purtător”, dacă se poate spune aşa.

— Adică?

— A emis următoarea sugestie: „Omului care a trimis împotriva mea un mesaj cerebral să i se paralizeze centrii de voinţă şi centrii motori”. Şi cum omul acela sînt eu…

— Dar se pot face astfel de sugestii? Cunoaşte hipnotismul asemenea cazuri?

— Nu-mi aduc aminte, dar nu văd de ce să nu se poată. Totuşi prima explicaţie, mai simplă, pare şi mai logică. Şi-acum, la treabă! Uite ce facem: îl înconjurăm pe Stirner cu un inel de „tunuri” şi-l atacăm din toate părţile. El va încerca să pareze loviturile, descriind un cerc cu raza lui dirijată. Între timp însă, fiecare „tun” al nostru va apuca să emită un mesaj.

— Ce-ar fi să cuprindem cu radiaţiile noastre şi pe servitori? Dacă ei părăsesc casa, n-o să mai aibă cine să procure alimente şi foamea îl va sili pe Stirner să se predea, propuse Gottlieb.

— Nu-i rea ideea!

Fură construite de urgenţă, în serie, mai multe radiomaşini pentru transmiterea gîndurilor. Cînd totul fu gata, „comandantul suprem” ieşi pe cîmpul de luptă cu treizeci de „tunuri” amplasate în jurul oraşului, la distanţe de cîţiva kilometri unul de altul.

Kacinski îi dădu lui Stirner un ultimatum:

„Radiaţiile noastre cerebrale vă vor convinge, sper, că monopolul dumneavoastră în folosirea noii forţe a luat sfîrşit. Acum şi alţii stăpînesc în egală măsură metoda de transmitere a gîndurilor la distanţă. În consecinţă, nu mai are sens să continuaţi lupta. Ea n-ar face decît să aducă unor oameni nevinovaţi noi pierderi şi suferinţe. Chiar dacă vă veţi pune la adăpost de mesajele noastre, vă vom împiedica să vă continuaţi opera nefastă, neutralizînd orice radiaţie cerebrală adresată maselor prin contraradiaţii sau prin contraordine. Vă garantăm viaţa numai dacă veţi îndeplini imediat următoarele condiţii:

1. Să restabiliţi starea normală şi să redaţi libertatea voinţei tuturor persoanelor care au fost supuse radiaţiilor dumneavoastră cerebrale.

2. Să nu mai emiteţi pe viitor nici un fel de radiaţii cerebrale.

3. Să predaţi toate maşinile şi instalaţiile electrice destinate radiaţiilor cerebrale.

În caz de refuz sau de întîrziere a răspunsului, mă voi vedea silit să recurg la măsuri extreme".

După aceea Kacinski ordonă servitorilor lui Stirner să fugă din casă.

Dar Stirner se pusese în gardă.

Citi mesajul înregistrat automat pe bandă şi răspunse pe loc:

„Voi depune armele cînd voi crede de cuviinţă!"

Apoi, observînd că servitorii se pregătesc să fugă din casă, înţelese ce s-a întîmplat şi emise o radiaţie puternică, ordonîndu-le să se întoarcă.

Bieţii oameni se zbăteau înnebuniţi, zvîrcolindu-se ca în flăcări. Radiaţiile se încrucişau, aruncîndu-i de colo-colo. Pradă celor două „impulsuri" la fel de puternice: să fugă din casă cu orice preţ şi să nu iasă din casă în nici un caz, ba se repezeau la uşă, ba dispăreau în odăi. Cîţiva se cramponară de mobilă, de uşi, de calorifere. Şi toată vînzoleala asta sinistră se făcea fără nici un zgomot!

Mesajul lui Stirner, emis de la o distanţă mai mică, se dovedi mai puternic. Treptat, servitorii se întoarseră la locurile lor şi începură să-şi vadă de treabă. Între timp, Stirner emise alte mesaje prin care poruncea întregii populaţii rămase în oraş să pornească împotriva maşinilor inamice şi să le distrugă.

Oamenii alergau năuci pe străzi, ca în timpul unui cutremur, şi ajunşi afară din oraş se năpustiră furioşi să execute ordinul lui Stirner. Atacînd surprinzător, mulţimea apucă să distrugă cîteva emiţătoare. Dar majoritatea luptătorilor lui Kacinski înţeleseră din prima clipă ce se întîmplă şi emiseră radiaţii de panică. Prinşi de vîrtejul turbat a două mesaje opuse, ea şi servitorii lui Stirner, oamenii nu mai erau în stare nici să înainteze, nici să se întoarcă.

Stirner nu-şi făcuse nici un fel de iluzii în privinţa deznodămîntului acestui atac. Urmărise doar să distragă atenţia

inamicului, pentru a-i da lovitura decisivă. Îşi îndreptă radiaţiile spre diferite puncte ale cercului şi cei surprinşi fără plasă, ori care din imprudenţă şi-au desfăcut puţin costumul incomod, căzură loviţi de paralizie ori îşi pierdură minţile. Răniţii, transportaţi la spatele „frontului”, erau trataţi cu rezultate mulţumitoare prin metoda lui Kacinski. Pe „cîmpul de luptă” alţii le luau locul, iar maşinile emiteau zi şi noapte.

Pe Stirner îl toropea somnul dar, pe cît posibil, se străduia să rămînă treaz: în orice moment se putea aştepta la un asalt direct asupra clădirii. Îşi înarmă servitorii şi îi îmbrăcă în costume izolatoare.

Era frînt de oboseală, dar nu capitula. Lucra cu înfrigurare la o nouă perfecţionare a emiţătorului care urma să scoată din circulaţie maşinile inamicilor.

Războiul dura de cîteva zile.

Odată, pentru a emite un mesaj menit să neutralizeze un ordin al lui Stirner, Kacinski se urcă pe platformă şi se descoperi. Dar brusc, parcă răzgîndindu-se, sări jos din maşină şi dispăru în întuneric, rupînd-o la fugă. Sauer dormea pe prelata maşinii, învelit cu o plasă, iar Gottlieb, atent la înregistrările de pe bandă, pe care încerca să le descifreze, nu dădu importanţă faptului.

Era întuneric beznă. Nu aprindeau reflectoarele ca să nu trădeze locul unde se afla emiţătorul. Trecură cîteva minute. Gottlieb, tot mai îngrijorat, scruta întunericul. Văzînd că nu mai vine Kacinski, îl trezi pe Sauer.

— Ce-ai făcut! se îngrozi acesta. Nu-ţi dai seama că l-a nimerit o rază dirijată?! De ce nu l-ai oprit?! De mult a plecat?

— De vreo zece minute. Mergea liniştit… A sărit din maşină şi credeam că se duce şi el… ca omul, încercă să se dezvinovăţească Gottlieb.

— Ai făcut o prostie cît tine de mare!

Sauer aruncă vălul – ca să se poată mişca mai în voie, se limitau acum la un fel de pelerine de metal – şi emise: „Kacinski, întoarce-te!”

Dar în aceeaşi clipă sări din maşină şi dispăru şi el în întuneric.

— Sîntem pierduţi! îl auzi Gottlieb strigînd. Încetul cu încetul glasul i se stinse în depărtare.

Gottlieb avu fericita inspiraţie să-i poruncească şoferului să

tragă maşina mai deoparte, ca să iasă din zona radiaţiilor dirijate, şi imediat comandă tuturor staţiilor să emită mesajul:

„Kacinski şi Sauer! Înapoi!”

Douăzeci de emiţători intrară în funcţiune deodată. Peste cîteva minute apăru din noapte o siluetă. Sauer venea încet, aplecîndu-se cînd înainte şi înapoi, ca bătut de vînt.

Pe Kacinski nu mai reuşiră să-l salveze. Ajunsese probabil prea aproape de emiţătorul lui Stirner şi radiaţiile trimise la întîmplare nu mai avură nici un efect.

— Vălul! Repede! strigă Sauer.

Gottlieb aruncă peste el plasa metalică.

— Mulţumesc, Gottlieb! De data aceasta ai fost la înălţime. Îţi datorez viaţa… Dacă ai şti prin ce-am trecut! Mă smucea cînd înainte, cînd înapoi. O senzaţie oribilă! Kacinski s-a întors?

— Nu!

— Bietul Kacinski! Să-l pierdem tocmai acum!… Fără el nu-i mai venim noi de hac lui Stirner.

— Totuşi continuăm lupta! Bine că am învăţat cum funcţionează maşina. Iar dacă nu reuşim să-l capturăm pe Stirner printr-un mesaj cerebral, luăm clădirea cu asalt. Îmbrăcăm un regiment în costume izolatoare, ne înarmăm pînă în dinţi şi-atunci să vedem ce-o să facă! Costumele ne vor feri de radiaţii, iar gloanţele, din fericire, nu pot fi hipnotizate… Îi facem de petrecanie!

XIII. O NOAPTE GROZAV DE INTERESANTĂ

Vlăguit de atîta goană, Kacinski ajunse în sfîrşit la poarta băncii „Elsa Glück”.

Îl aşteptau. Uşa se deschise larg. Sărind mai multe trepte deodată, urcă într-un suflet la etaj, năvăli gîfîind în cabinet şi căzu extenuat într-un fotoliu. Era lac de năduşeală.

Se deschise o uşă şi în prag apăru un bărbat înfăşurat într-o plasă metalică. Un fileu de sîrmă îi proteja capul şi-i ascundea trăsăturile feţei. Era Stirner.

— Cum te numeşti?

— Kacinski.

— Polonez?.

— Nu. Rus.

După cîteva clipe de tăcere, Stirner reluă:

— Eşti prizonierul meu. Ştii foarte bine că ţi-aş putea opri respiraţia, lăsîndu-te să mori în chinuri groaznice. Sau pot face din dumneata un sclav care să mi se supună fără crîcnire. Eşti la discreţia mea.

— Şi asta te amuză?

Stirner întîrzie cu răspunsul.

— Războiul nu cunoaşte cruţare, urmă Kacinski. Sînt condamnat, ştiu. Dar nici dumneata nu stai mai bine. Curînd îţi va veni rîndul… Pînă una-alta, am şi eu o rugăminte. Întrucît am ieşit din joc şi nu mai reprezint pentru dumneata nici o primejdie, dă-mi voie, în calitate de om de ştiinţă, să văd instalaţia…

— Cum?!

— Aş vrea să-ţi cunosc invenţia. Mă interesează pe ce cale ai mers, cum sînt construite aparatele…

După un moment de surpriză, Stirner parcă se lumină.

— Ca între oameni de ştiinţă deci.

Se apropie de prizonierul lui şi-i întinse mina. Dar Kacinski refuză să i-o strîngă.

Atunci Stirner se trase un pas înapoi şi-şi ascunse mîna sub plasă.

— Aşa va să zică! Ia spune, la voi, în Rusia, toţi sînt atît de viteji? întrebă el cu ironie.

— Nu-i nici o vitejie în asta, răspunse Kacinski, fără să se tulbure. Om fi noi oameni de ştiinţă, dar ne aflăm la antipozi, mult prea departe unul de altul ca să ne putem strînge mîna. Asta-i tot!

— Bine, îţi voi îndeplini dorinţa şi poate te voi lăsa în viaţă, cu condiţia să porunceşti oamenilor dumitale să oprească radiaţiile pînă la nouă dimineaţa.

„La urma urmelor, îşi spuse Kacinski, cîteva ore de armistiţiu nu schimbă nimic. În plus, am prilejul să-i anunţ pe băieţi că trăiesc.”

— De acord.

Atunci Stirner îl conduse în camera lui, unde se afla emiţătorul.

— Ia te uită! exclamă Kacinski, văzînd o cuşcă din plasă de sîrmă, în care încăpea un om şezînd. Ai trecut şi dumneata prin asta?

— Da. Am folosit-o experimental pentru a verifica existenţa undelor electromagnetice emise de creier.

— Extraordinar! Am mers deci amîndoi pe acelaşi drum!

— Dar apoi am luat-o fiecare în altă direcţie. Fii bun şi transmite ordinul de „încetare a focului”.

Kacinski se apropie de aparat, se concentră şi transmise un mesaj pe care Stirner îl citi pe banda înregistratorului automat.

După numai patru secunde, pe aceeaşi bandă apăru răspunsul.

„Vrem dovezi că vorbeşte Kacinski”, transmitea Sauer.

Kacinski îi pomeni unele amănunte numai de ei ştiute, îi aminti ce au discutat la Moscova. Sauer se declară satisfăcut.

„Pînă la nouă dimineaţa nici o radiaţie şi nici un atac. Sauer”

— În regulă, spuse Stirner. Să trecem în cabinet. Şi-acum, uite, ai aici toate schiţele şi planurile mele. Ia loc la birou. Vei petrece o noapte interesantă! Stirner încuie uşa cabinetului şi-şi puse cheia în buzunar. Eu trec dincolo. Am ceva de transmis.

— Sper că ai să respecţi armistiţiul?

— Nici o grijă. Va fi o emisiune, ca să spun aşa, strict particulară. Zîmbi strîmb şi dispăru în camera lui.

La subsol huruiră motoarele. Peste un sfert de oră, Stirner

reapăru.

— S-a făcut. Mai scoase dintr-un dulap un teanc de desene şi le aruncă pe masă. Distrează-te! Găseşti aici totul, chiar şi planul casei. Vezi? Nu-ţi ascund nimic. Dinamurile le-am instalat la subsol.

Făcu cîţiva paşi prin cameră şi, răsucindu-se scurt pe călcîie, îl pironi pe Kacinski cu privirea.

— În loc să te distrug, îţi dezvălui dumitale, care-mi eşti duşman, secretele mele militare. Purtarea mea nu te surprinde?

— Deloc. Chiar atîta nu ţi-am cerut. Şi dacă o faci, înseamnă că ai motive. De aceea nici nu mă grăbesc să-ţi mulţumesc pentru „mărinimie”.

— Ai dreptate. N-o fac din mărinimie… După o lungă tăcere rosti rar, cu glasul stins: Am pierdut bătălia.

— Fireşte că ai pierdut-o, se grăbi să confirme Kacinski. Ai pierdut-o de cînd ţi s-a descoperit secretul… şi află că nu sînt singurul care-l cunosc. Monopolul dumitale a luat sfîrşit, puterea de care dispuneai poate fi contracarată şi continuarea luptei…

— Nu-i adevărat! răcni Stirner. Încă nu mi-am epuizat resursele! Sînt mult mai avansat ca voi, aparatele mele sînt mult mai perfecţionate, şi mai am o invenţie despre care nu ştiţi nimic: acumulatoare de unde şi de gînduri emise de milioane de oameni, amplificatoare de-o putere nebănuită… Aş fi putut să vă strivesc, să înăbuş bîzîitul de ţînţari al aparatelor voastre, aşa cum o staţie de radio puternică acoperă gîngăvitul emiţătoarelor de amatori. Reprezint o staţie de cincizeci de mii de kilowaţi şi, în comparaţie cu aceasta, resursele voastre….

— Şi totuşi eşti învins!

— Da, dar nu unde îţi închipui. Nu în tehnică!

— Unde atunci?

— Mi-am propus ceva ce mă depăşeşte. De fapt, a fost o absurditate. Ca să ajung stăpînul universului, ar fi trebuit să mă transform într-o maşină care emite voinţă. Or eu nu sînt decît un om!… Un om extenuat. Mi-am stors pînă la ultima picătură puterea de voinţă, mi-am epuizat rezervele de energie nervoasă. Iată adevărata cauză a înfrîngerii mele! Acum mi-e egal. Totul s-a sfîrşit. Ia planurile şi fă ce vrei cu ele. Din partea mea, poţi să le şi publici. Te priveşte.

Se uită la ceas şi tresări.

— Atîta am avut să-ţi spun. Te rog să respecţi întocmai

condiţiile noastre. Este extrem de important pentru mine. Şi, nu te supăra, dar ca să fiu mai sigur am să te închid cu cheia şi-o să las aici paznici, arătă el cu mîna trei dogi tigraţi. Ei îmi execută întocmai ordinele. Te previn: dacă încerci să intri în camera mea ori să fugi, bucăţi te fac!

Ieşi din cabinet şi răsuci cheia în broască.

Kacinski continuă să răsfoiască mapa uriaşă pe care o avea în faţă. Foi pline de date şi de formule, planuri, schiţe, scheme… Acest limbaj convenţional, care nu spunea nimic profanilor, lui îi era familiar. Datele şi formulele deveneau idei, iar acestea, la rîndul lor, imagini. Coloanele de cifre şi litere îl ajutau să urmărească pas cu pas truda unei minţi înzestrată cu o logică de fier. Kacinski admira ingeniozitatea şi ineditul concepţiei, îndrăzneala şi subtilitatea soluţiilor, aşa cum un şahist admiră jocul unui mare maestru. Cufundat în schiţe şi în planuri, uită curînd de tot şi de toate.

În teancul de hîrtii adus pe urmă dădu de un caiet cu notiţe. Un fel de jurnal. Crîmpeie de gînduri, însemnări răzleţe, mîzgălite la repezeală, fără dată, scheme aşternute din fuga condeiului, extrase din diferite cărţi. Aici îşi nota Stirner şi cheltuielile. Parcurse cîteva pagini.

— E mai interesant decît aş fi bănuit, şopti el şi reluă cu atenţie lectura, filă cu filă.

«Anul nou. Ce-mi va aduce? Am fost la profesorul Görö! Maestrul e necăjit: cimpanzeul Fritz s-a înfuriat şi l-a muşcat de mînă.

…Am citit „Omizile”. Dacă atingi o omidă şi ea se contractă, şi omizile din apropiere se contractă şi se răsucesc absolut la fel. Care să fie explicaţia?

…Fritz s-a mai liniştit. Nici pe Görö nu-l mai doare mîna. Bătrînul se teme de o infecţie. I-am povestit despre omizi. Mi-a dat nişte „explicaţii” nebuloase, care în fond nu spuneau nimic. Cică-i un reflex condiţionat. Aşa cum bîzîie copiii cînd văd pe alţii plîngînd. Numai că celelalte omizi se răsucesc fără s-o vadă pe prima!

…Spălătoreasă e o neruşinată: trei mărci şi douăzeci şi cinci de pfeningi un spălat! Va trebui să caut alta mai ieftină. Nu mi-au mai rămas bani pentru carte.

Arrhenius (autorul cărţii pe care n-am cumpărat-o din cauza spălătoresei) a descoperit că în soluţiile cu sare, bune

conducătoare de electricitate, moleculele neutre sub raport electric ale sărurilor dizolvate se descompun în particule încărcate cu electricitate, denumite ioni (ionul e un fel de „evadat”, un fugar).

…Proprietarul mă ameninţă cu evacuarea. Va trebui să mă apuc iar de traduceri.

…Ca să-i formăm pudelului un reflex condiţionat, în timp ce mănîncă, îi cîntăm din flaut… După lucru, profesorul Görö a ieşit să-şi facă obişnuita plimbare şi m-a condus. Mi-a povestit ceva foarte interesant. Cică dacă iei o pereche de insecte – mascul şi femelă – şi le desparţi, chiar dacă închizi femela într-o cutie, iar pe mascul îl scoţi afară din oraş şi-i dai drumul la o mare distanţă, masculul tot se întoarce la femelă. Cum se orientează? Profesorul spune că la multe insecte (vezi albinele) memoria vizuală e extrem de dezvoltată şi deci în aceasta nu-i nimic surprinzător. Mie însă nu-mi vine să cred.

La vară, de îndată ce vor apare insectele, am să fac chiar eu experienţa. Pe mascul am să-l duc într-o cutiuţă bine închisă.

… Görö i-a extirpat cîinelui o emisferă cerebrală. Pare-se că operaţia n-a reuşit. Bietul animal urlă de ţi se rupe inima. I-am injectat morfină şi s-a mai liniştit. Am observat că efectul analgezic al morfinei se manifestă periodic: cîinele s-a liniştit încetul cu încetul, pauzele dintre crize deveneau tot mai lungi. Iar cînd a încetat acţiunea morfinei, am observat aceeaşi periodicitate şi în revenirea senzaţiilor dureroase.

…Ce noroc: am primit o carte la tradus. Ceva din chimie. Destul de greu. În schimb mi-au dat un aconto şi am închis gura celor mai sîcîitori creditori: proprietarului chichineţei în care stau şi băcanului. Constat că şi în chimie sînt multe lucruri interesante. Astăzi, de pildă, am aflat că numeroase procese chimice se caracterizează prin periodicitate. De pildă, dacă pui mercur într-o sticlă şi torni deasupra peroxid de hidrogen de o anumită concentraţie, între mercur şi peroxid se produce un proces chimic, peroxidul descompunîndu-se în apă şi oxigen. Ei bine, degajarea oxigenului se încetineşte şi se accelerează constant! Dar cel mai interesant este că otrăvurile şi narcoticele au asupra reacţiilor periodice o acţiune specifică, ca şi asupra organismului omenesc! Oare nu dovedesc toate acestea că în organismul omului şi al animalului se produc reacţii asemănătoare? Şi oare nu e surprinzător că morfina are asupra

reacţiilor din retortă acelaşi efect calmant ca şi asupra cîinelui operat?

…Uneori ştiinţe diferite prezintă contingenţe neaşteptate.

Am cercetat experimental împreună cu profesorul Görö procesul oboselii, în speţă al oboselii vizuale. Purpura descompusă la lumină se reface pe întuneric.

Prin repetare, iritarea nervului poate fi din ce în ce mai mult împinsă spre acea limită dincolo de care nervul devine insensibil la excitaţii. Perioada de sensibilitate a nervului este în funcţie de timpul de descompunere a substanţei senzitive pe care o conţine (în cazul nostru – purpura).

În ceea ce priveşte centrii nervoşi situaţi la nivelul măduvei spinării, excitarea lor electrică provoacă „reacţii” periodice independente de perioada curentului şi de natura excitaţiei. Agitaţia motrice transmisă de la centrul muşchilor se produce cu o frecvenţă de şaisprezece-treizeci pe secundă. (Deci din nou o periodicitate ca în procesele chimice.).

Görö găseşte că din mine ar ieşi un excelent dresor de cîini. Mai ştii? Poate că la circ aş cîştiga mai bine decît cu traducerile. Că pînă să ajung profesor, mai va! Şi-apoi, ce o să-mi dea acest titlu? M-am săturat de mizerie!

12 mai. O zi memorabilă! Pe pervazul ferestrei am aşezat un fel de colivioară cu un fluture femelă, iar pe mascul l-am dus afară din oraş, într-o cutiuţă ermetic închisă şi acolo i-am dat drumul. Fluturaşul lui i se cam boţiseră aripioarele şi mi-era teamă că nu va putea zbura. Totuşi s-a îndreptat imediat spre oraş. Cînd m-am întors acasă, nu sosise încă. Dar peste o oră, iată-l şi pe dumnealui. A coborît pe pervaz şi a început să se agite în jurul femelei lui captive. Le-am redat libertatea. Eram de-a dreptul uluit! Cum de a reuşit să se întoarcă? Din cutiuţă n-avea cum să vadă drumul. Görö se înşeală! Fluturaşul s-a întors călăuzit de un simţ neştiut de noi. Ce simţ să fie acesta? Atunci mi-am adus aminte de omizi. Ce simţ le vesteşte că una din ele se crispează spasmodic între degetele unui om?… Toată ziua numai la asta m-am gîndit…

Deodată mi s-a părut că am dezlegat misterul, că mă aflu în pragul unei descoperiri formidabile. Să fie asta intuiţie? O revelaţie? La drept vorbind abia mai tîrziu am înţeles exact cum stau lucrurile. La început n-a fost chiar o „revelaţie”, ci mai curînd o exaltată presimţire a unei descoperiri extrem de

importante. Şi ca să revenim la intuiţie: ea nu are nimic misterios, deşi în parte a rămas nelămurită. Cred că intuiţia se produce în momentul cînd o serie întreagă de impresii, de gînduri, de informaţii disparate, acumulate în decursul unui anumit timp, uneori destul de îndelungat, se asociază deodată, stabilindu-se între ele o anumită legătură. Acest proces are loc în creier, unde din sistematizarea, din înmănuncherea acestor date, rezultă o concluzie – o idee nouă. În tot cazul aşa s-a întîmplat cu mine. Acum pot urmări la rece cum am ajuns să fac această descoperire. Tot gîndindu-mă la gîze şi la omizi, mi-am spus… aşa, în glumă… că poate ele comunică prin radio. Poate că natura le-a înzestrat cu aparate de radioemisie şi de radiorecepţie. Doar au şi antene! Analogia era tentantă şi, în definitiv, de ce n-ar fi aşa? Doi fluturi pe care-i desparţi comunică prin semnale. Bine, dar de unde energia necesară emisiunii? Poate electricitatea? Să ne gîndim la soluţiile chimice ale lui Arrhenius, care produc ioni, adică energie electrică. În organismul vieţuitoarelor se desfăşoară complicate procese chimice, legate de activitatea muşchilor şi mai ales a nervilor şi a creierului. În această activitate se constată o anumită periodicitate. Prin urmare, periodic, centrii nervoşi pun în libertate sau radiază ioni. Aceşti ioni îşi iau zborul, sînt recepţionaţi de sistemul nervos al unei alte vieţuitoare şi… gata radiocomunicaţia!

Chiar înainte de a fi ajuns la aceste deducţii, am presimţit că descoperirea mea e ceva infinit mai important decît o simplă explicaţie a regăsirii fluturaşilor. Poate că aceste gîze nu s-au regăsit datorită unei comunicări radio. Poate că au mirosul foarte dezvoltat sau un simţ de orientare pe care noi nu-l cunoaştem. Nu-mi mai arde de fluturi.

Obiectul studiilor pe care le voi întreprinde pe viitor e mult mai interesant: omul, animalul…»

„Extraordinar! gîndi Kacinski. Şi eu, şi Stirner am ajuns la aceeaşi concluzie, deşi am urmat căi diferite. Sau, mai precis, am avut puncte de plecare diferite. Pentru că şi el, şi eu am folosit în cercetările noastre ultimele realizări din domeniul chimiei, fiziologiei şi fizicii. Fără cunoaşterea profundă a radiofoniei, a reflexologiei, a teoriei ionilor, nici el şi nici eu n-am fi ajuns să facem această descoperire, şi invenţia noastră n-ar fi existat. Acum înţeleg de ce oameni de ştiinţă aflaţi uneori în

colţuri opuse ale globului fac aceeaşi descoperire poate în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră.”

«…Cîteva zile am umblat năuc, scria Stirner în jurnalul său mai departe. Am făcut o descoperire ştiinţifică! Să vorbesc despre ea profesorului Görö sau nu? Pînă la urmă nu m-am putut abţine şi i-am povestit tot, ce-i drept nu prea clar şi nu prea concret. Totuşi mi-a făcut impresia că a prins imediat ideea principală. M-a privit ironic pe deasupra ochelarilor şi gura lui ştirbă s-a pungit într-un rînjet, din care pricină mustaţa şi ţepii de pe bărbie i s-au zbîrlit ca acele unui arici.

— Susţii, aşadar, că un creier omenesc cînd raţionează, sau dacă vrei cînd intră în funcţiune, hi-hi-hi, ar emite unde radio, ceea ce ar permite transmiterea gîndurilor la distanţă?

— Propriu-zis, nu gîndurile sînt transmise la distanţă, ci undele electrice emise de creier. Orice gînd, orice sentiment are lungimea lui de undă şi o anumită frecvenţă. Recepţionată de un alt creier, această undă „reproduce” în conştiinţa subiectului respectiv un gînd sau un sentiment identic.

Görö asculta cu atenţie, dînd mereu din cap, dar cînd am terminat, mi-a trîntit-o răspicat:

— E-lu-cu-braţie! Nu te supăra, tinere, dar toate acestea sînt prostii. Te pripeşti cu concluziile – ăsta-i cusurul dumitale. Şi dacă nu te dezbari de el, n-ai să ajungi niciodată ceea ce se cheamă un savant adevărat.

— De ce prostii?

— Pentru că-i neştiinţific tot ce susţii. Şi-i neştiinţific pentru că nu poate fi demonstrat experimental. Hai, să încercăm. Între noi doi e o distanţă de cîţiva paşi. Transmite-mi vreun gînd al dumitale! Aud?

Luat repede, mi-am pierdut siguranţa.

— Păi pentru asta e nevoie ca „staţiile” noastre – creierul şi nervii – să fie acordate pe aceeaşi lungime…

— Acordează!

— Nu pot fi acordate…

Görö făcu un gest grăitor. Triumfa.

— Un moment, am reluat eu. Încă n-am terminat. Nu pot fi acordate ca un aparat de radio, asta am vrut să spun. Acest acord se întîlneşte însă la persoane care trăiesc mult timp împreună. Se cunosc destule cazuri…

— De vizionarism, de telepatie, de spiritism, mese care se

mişcă şi alte aiureli? Fii atent, tinere prieten! Ai păşit pe o cale foarte lunecoasă!

— Bine, dar teoria mea nu are nici o legătură cu toate astea!

Eram contrariat, dar nu descurajat…

…Iar sînt lefter… Mi-e teamă că mă aruncă proprietarul în stradă.

Şi totuşi am dreptate! Nu mă las pînă nu-i demonstrez ramolitului de Görö. Nu ştiu însă cum să organizez experienţa.

Mîine iau banii pe traducere!

Evrika! Görö admiră iscusinţa mea de dresor. El nu ştie însă că sistemul meu de dresură nu se întemeiază pe reflexe condiţionate, ci pe sugestie. Acesta e secretul. Caut să-mi imaginez cît se poate de clar drumul pe care trebuie să-l străbată cîinele şi fiecare mişcare pe care trebuie s-o facă pentru a-mi executa ordinul. Ieri s-a întîmplat ceva foarte nostim. Plictisit la culme de bombăneala şi de interminabilele sfaturi ale lui Görö, m-am gîndit: „Muşca-te-ar Vega” (Vega e un şpiţ alb, pe care Görö îl adoră). Din obişnuinţă, mi-am imaginat-o pe Vega repezindu-se la Görö şi înfigîndu-şi colţii în piciorul profesorului. Şi-odată o văd că ţîşneşte de la locul ei, se repede lătrînd la Görö şi-i sfîşie pantalonii. Dacă nici asta nu-i transmiterea gîndurilor la distanţă, ce-o fi altceva?… Görö e necăjit şi speriat. Comportarea căţeluşei discordă atît de izbitor cu reflexele pe care i le-am format, încît Görö bănuieşte un început de turbare. A închis-o în cuşcă şi-o ţine sub supraveghere. E foarte surprins că mai bea apă! Eu, în sinea mea, mă amuz teribil, dar Vega, sărăcuţa, moare de urît în carceră şi n-am cum s-o ajut. Ce-ar fi să-i mărturisesc profesorului adevărul?… Iată prilejul să-i demonstrez posibilitatea transmiterii gîndurilor la distanţă! Dar o să mă creadă? Ce-ar fi să fac o experienţă de sugestie în faţa lui? Să dea el însuşi un ordin cîinelui. De pildă, să-i ceară să latre de un anumit număr de ori.

Am împrumutat douăzeci de mărci şi am plătit chiria.

Vega tot mai stă la arest. Am încercat să-i sugerez să latre de trei ori, dar n-am reuşit. De obicei se execută prompt. Ce s-o fi întîmplat?

Am descoperit cauza: cuşca cu gratii de fier atingea într-un loc ţeava robinetului. Mare meşteră întîmplarea! Prin urmare,

mesajul meu se scurgea în pămînt prin ţeavă, fără să ajungă la Vega. Am să confecţionez o cuşcă de metal pe care, după dorinţă, o voi putea lega de pămînt sau dimpotrivă, izola…».

— Ca să vezi! murmură Kacinski. Deci aşa i-a venit ideea să confecţioneze cuşca de metal!

Urmau cîteva pagini albe. De ce o fi întrerupt? Şi, în sfîrşit, o nouă serie de însemnări.

«Venerabilul meu patron Karl Gottlieb e mare amator de cîini. De altfel, datorită cîinilor l-am cunoscut şi am făcut carieră la banca lui. A venit într-o zi la Görö. Îl vizita o singură dată pe an, de aceea nu l-am întîlnit mai înainte. Au fost colegi de şcoală şi erau de o vîrstă, deşi nu-ţi venea să crezi cînd îi vedeai împreună: Görö – un hodorog bătrîn, iar Gottlieb – durduliu şi proaspăt ca un heruvim. Încîntat de cîinii mei dresaţi, bancherul m-a invitat să trec pe la el. Iată-mă deci secretar particular al lui Karl Gottlieb, spre mulţumirea noastră reciprocă!

Adio, moş Görö! N-am apucat să-ţi demonstrez posibilitatea transmiterii gîndurilor la distanţă. Dar e mai bine aşa. Prefer să lucrez singur. „Consacraţii” cam au obiceiul să-şi adjudece descoperirile tinerilor discipoli. „Experienţele făcute în laboratorul domnului profesor Görö…” „Sub îndrumarea domnului profesor Görö…” De fapt mă preocupă acum nu gloria, ci ceva mai important. Am făcut singur experienţa transmiterii sugestiei prin peretele de fier al cuştii şi m-am convins în mod cert că activitatea cerebrală este însoţită de radiaţii electrice. Acum trebuie să studiez natura acestor radiaţii.

Sînt ocupat pînă peste cap. Serile lucrez la un aparat de captare a undelor radio emise de creierul omenesc. Trebuie să fie un aparat extrem de sensibil, care să recepţioneze unde ultrascurte de cel mult un metru.

Schema aparatului…

Elsa Glück! Drăguţă fată… Între ea şi jurisconsultul nostru… Cum naiba-i spune? Are un nume ca un gust neplăcut. Bitter parcă… Nu. A, da, Sauer! În orice caz, relaţiile dintre ei nu depăşesc limitele bunei cuviinţe. Par să fie logodiţi. Ce-o fi găsit în mutra lui rotundă ca luna plină?

Eşec! Aparatul nu recepţionează undele radiate de creierul meu. Trebuie s-o iau de la capăt! Acum lucrez şi noaptea. După-amiezile studiez la universitate anatomia şi fiziologia, dar numai prin prisma radiotehnicii. Organismul omului considerat ca o

radiostaţie de recepţie şi emisie! E colosal de interesant!

Înainte de a studia această radiostaţie, a trebuit să mă iniţiez în secretele radiotehnicii. Mîine – mai ştiu eu? – Poate mă apuc de astronomie! Noroc că nu mai stau cu chirie, să mă omoare proprietarul cu restanţele! Primesc la Gottlieb casă, masă, plus o leafă foarte bună. După cîtă mizerie am îndurat, mă simt un adevărat Cresus. Am din ce să-mi cumpăr materiale pentru maşinile la care lucrez.

Elsa Glück! Glück! Să-i fie hărăzită umflatului ăsta această fericire?

Iar nu merge: aparatul urlă, şuieră. Să fie paraziţii gîndurilor mele? Trebuie să izolez mai bine camera, ca să nu pătrundă nici un fel de influenţe din exterior.

În sfîrşit!…

Glück nu-mi dă nici o atenţie. Emma Fit e un boboc de fată, dar n-are nimic în cap. O păpuşică, atît. E moartă după Sauer, dar acesta – acum o ştiu precis – n-are ochi decît pentru Elsa. Biata Emma! Ce dramă!

…Merge, merge bine! Nici că se putea altfel. S-a învăţat omul să-şi exprime gîndurile prin litere – în scrisori, în ziare. Eu am găsit pentru gînduri şi sentimente un alt limbaj, alte simboluri. De pildă, lungimea de undă x + frecvenţa y = frică. Bucuria are o altă undă. Cred că voi învăţa curînd să confecţionez artificial sentimente şi să le difuzez prin radio. Faceţi comanda, vă rog! O porţie de veselie sau de melancolie? Interesant că sentimentele animalelor au unde asemănătoare cu ale oamenilor (frică, bucurie etc.).

Nu, prea e neverosimil!

Ba nu, e genial! Ei drăcie! Îmi cînt singur osanale. Am construit un mic emiţător şi am radiat unda echivalentă tristeţii la cîini. Aparatul meu înregistrează cu mare precizie undele electrice emise de creierul omului şi al animalului. Am ajuns să întocmesc un întreg „dicţionar” de sentimente şi gînduri exprimate în lungimi de undă. Aşadar, am pus la „patefonul” meu o „placă” tristă: unda tristeţii cîinelui. L-am aşezat pe Falk lîngă aparat, pe un scaun izolat, ca să recepţioneze mai bine. Rezultatul: Falk a început să urle a jale! Aşadar a recepţionat unda tristeţii cîinelui! De bucurie l-am prins în braţe şi am început să valsez cu el prin cameră.

Cînd m-am liniştit, am hotărît să repet experienţa. De data

aceasta l-am aşezat pe Falk după un paravan. N-a mai urlat. Recepţionează probabil numai de la mică distanţă. Ce ar fi să măresc puterea emiţătorului?

…Refuz s-o înţeleg pe Elsa Glück. Dar în definitiv, de ce mă preocupă atîta? Oare m-am îndrăgostit? Aş! De asta îmi arde mie acum?

Din surpriză în surpriză!… Ca să mă indispun, m-am gîndit la tot felul de lucruri neplăcute. Aparatul a înregistrat tristeţea mea. E o undă cu oscilaţii destul de complicate. Am emis această undă mult amplificată şi, fluierînd vesel, am aşteptat rezultatul. S-a întîmplat ceva extraordinar! M-am întristat din senin şi era cît pe-aici să încep şi eu să urlu. Mi-am autotransmis unda tristeţii! De notat că înţelegeam foarte bine că n-am de ce să fiu trist, că e o tristeţe „artificială”. Să-i spun fenomenului autohipnoză? Nu, cred că este vorba de altceva. Singura asemănare cu hipnoza este că se transmite un gînd sau o stare sufletească. Acest lucru se realizează însă pe cale mecanică: în fibrele nervoase sînt provocate artificial procesele electrochimice care însoţesc întotdeauna un gînd sau un sentiment şi conştiinţa înregistrează naşterea acestui gînd sau a acestei stări sufleteşti. Ce mecanism!

Dar cum să-mi continui experienţele? Cum să-i influenţez pe alţii, fără să cad eu însumi sub influenţa radiaţiilor? Nu văd decît două posibilităţi: prima – radiaţii dirijate, a doua – un sistem de izolare (o plasă metalică pe cap, de pildă).

Ideea cu plasa a fost bună. Voi începe să lucrez cu unde dirijate. Care este antena cea mai potrivită? Cred că una de genul „oglinzilor focale”, care concentrează razele într-un punct precis – în focar, în felul acesta, voi reuşi să amplific considerabil efectul radiaţiei.

Nu obişnuiesc să-mi dau frîu liber imaginaţiei, dar uneori mă apucă ameţeala cînd mă gîndesc ce perspective mi se deschid! Elsa…

Experienţa de aseară: i-am poruncit în gînd lui Falk să-mi aducă o carte din camera de alături. Ordinul a fost înregistrat automat şi apoi transmis de emiţător. Falk s-a executat. Am pus cartea la loc şi am repetat ordinul, de data aceasta n-am transmis nimic cerebral. Am emis doar, cu ajutorul aparatului, o undă de aceeaşi lungime. Falk mi-adus cartea. Aceste unde radio pot fi înregistrate de aparat, aşa cum o voce este

înregistrată pe o placă de patefon. De acum înainte voi putea da ordine printr-o simplă apăsare de buton.

Astăzi am făcut o experienţă şi mai interesantă: am încercat să comunic un ordin cerebral unui om. Karl Gottlieb are un valet pe care-l cheamă Hans. I-am poruncit lui Hans să vină în camera mea. M-am concentrat şi, imaginîndu-mă în locul lui Hans, am străbătut în gînd tot drumul de la camera lui pînă la a mea. Pe scurt, am procedat exact ca în cazul experienţelor de sugestie pe cîini. Bătrînul nu venea. Nu m-am mirat: între Falk şi mine s-a stabilit demult un „contact” perfect. În plus, lui Falk îi transmiteam ordine de la mică distanţă. Undele radio emise de creierul meu sînt prea slabe pentru a-şi atinge ţinta, pentru a genera oscilaţii electrice (respectiv gînduri sau imagini) identice în creierul unui alt om. Să nu uităm de asemenea că Hans şi cu mine sîntem prea diferiţi. Iată de ce „staţia lui de recepţie” nu a înregistrat semnalele creierului meu. Atunci am transmis acelaşi mesaj amplificat de emiţător. Recunosc că eram foarte emoţionat. Spre nespusa mea bucurie, am auzit paşii tîrşiţi ai bătrînului: suferă de reumatism şi poartă papuci. A deschis uşa fără să bată – ceea ce nu i s-a mai întîmplat, cred, niciodată – şi s-a oprit cu un aer încurcat. Nu i-am poruncit ce să facă în camera mea şi bătrînul nu ştia cum să-şi explice prezenţa.

— Iertaţi-mă, dar… mi s-a părut că mă strigaţi… bîigui el, negăsindu-şi locul.

M-am grăbit să-l liniştesc.

— Da, te-am chemat. Vreau să ştiu dacă domnul Gottlieb s-a întors de la club.

— Conaşul încă nu s-a întors, mi-a răspuns înseninat bătrînul. Acum era sigur că l-am chemat. Senzaţia neplăcută a omului care şi-a pierdut controlul îl părăsise.

— Mulţumesc, Hans, poţi pleca.

— Prea bine, domnule!

S-a înclinat şi a ieşit. Iar eu? Era să-l prind în braţe şi să joc cu el, cum am făcut şi cu Falk cînd a început să urle.

Experienţa a reuşit! Ce dovedeşte ea? Că pot porunci şi oamenilor. Îi pot sili să facă orice. Da, pot!… Nu înseamnă aceasta să fii atotputernic?

E destul să vreau, şi oamenii îmi vor pune la picioare toate bunurile lor. E destul să vreau, şi mă vor face rege, împărat! La naiba, n-am ce face cu coroana! E destul să vreau, şi voi fi iubit

de cea mai frumoasă femeie… Elsa! Nu, nu!… Asta n-am s-o fac niciodată. Uşurel, băiete! Eşti pe punctul să-ţi pierzi capul! Stăpîneşte-te, altfel dai în gropi! Nu de mult erai un student sărac. Apoi ai fost discipolul profesorului Görö… Un oarecare, omul de pe stradă, cu o mutră lungă şi pocită, ca de cal… Şi tu visezi putere, glorie, dragoste, numai pentru că ai avut şansa nesperată să faci o descoperire ştiinţifică?

…Ieri am făcut o excursie în patru: Elsa Glück, Emma Fit, Sauer şi cu mine. Am îndrugat vrute şi nevrute. Mai în glumă, mai în serios, i-am făcut Elsei o cerere în căsătorie în toată regula. Mi-a răspuns… ceea ce era firesc să-mi răspundă. Dar cu mine nu-i de glumit! De altfel, fata nici nu glumeşte. E sinceră. M-a scos din sărite aerul triumfător al lui Sauer! Ce mi-aş mai încerca emiţătorul pe el!»

. . . .

«De cînd n-am mai notat nimic în jurnal! Soţia mea e din nou tristă… Trebuie să măresc puterea emiţătorilor.

M-am lansat într-un joc mare. Ori îmi frîng gîtul, ori…

De ce n-am ascultat glasul raţiunii? Acum e prea tîrziu. Jocul m-a tîrît departe. Sînt obosit, sînt extenuat… Această permanentă încordare!… Dracu să mă ia! Mai bine rămîneam la Görö!

Război!…

Ajunge! Sînt la pămînt. E timpul să pun punct…»

XIV. JOCUL S-A SFÎRŞIT

În grădina de iarnă, înfăşurată într-un voal fin de metal, Elsa Glück se gîndea.

Zăpuşeala şi un tunet îndepărtat care trezea ecouri surde în sala pustie vesteau apropierea furtunii. Elsa se gîndea, ca de obicei, la Ludwig. De-aceea, cînd îi auzi paşii, tresări de bucurie. Cînd îl văzu însă, aproape că se sperie: Stirner nu purta pelerina metalică, apoi îi scoase şi Elsei vălul.

— Uf! Azi putem răsufla! spuse el uşurat. Incomodă toaletă!

Elsa nu-l văzuse de mult fără plasă şi-l găsea foarte schimbat: nasul i se ascuţise ca la oamenii măcinaţi de o boală grea, ochii i se duseseră în fundul capului, iar părul şi barba îi crescuseră în dezordine.

— Vai, ce rău arăţi! Aproape că nu te recunosc!

Stirner zîmbi cu amărăciune.

— Cu atît mai bine. Parcă aş fi un sihastru, nu? Vino, Elsa… Aş vrea să-mi cînţi ceva… De cînd n-am mai ascultat muzică… Pentru ultima oară…

Trecură în sală. Răsunară primele acorduri ale unei nocturne de Chopin.

— Nu, Elsa… Altceva… Această melodie duioasă nu se potriveşte cu furtuna care se apropie. Auzi tunetul? Vine furtuna! Pentru unii ea înseamnă primenire, o viaţă nouă, pentru alţii – moarte… În noaptea asta… Stirner va muri…

Elsa se ridică speriată.

— Ludwig! Ce-i cu tine? Ce tot spui? Mă îngrozeşti!

— Nu lua în seamă… Am să-ţi spun multe dar… mai tîrziu… Cîntă, cîntă, Elsa! Ceva de Beethoven. Marşul funebru „La moartea eroului”. A eroului! Ha-ha-ha!

Elsa cîntă.

Stirner se plimba agitat, frîngîndu-şi mîinile.

— Marşul funebru!… La moartea unui erou dat de-a dura de pe piedestal. Se spune că Beethoven l-ar fi scris pentru Napoleon. Apoi, dezamăgit de acesta, l-a intitulat: „La moartea eroului”… Ce spuneam? Se uită la ceas. Ajunge, Elsa. Minutele

sînt numărate. Sărută-mă, sărută-mă cum nu m-ai sărutat niciodată.

…Se smulse din braţele Elsei.

— O iluzie, o dulce amăgire!

Pendula bătu miezul nopţii.

— S-a sfîrşit! murmură Stirner.

În aceeaşi clipă Elsa simţi că ceva se petrece cu ea. Parcă un văl, asemenea celui metalic pe care-l purtase pînă mai adineauri, i se lua de pe minte, de pe inimă. Gîndurile îşi recăpătaseră limpezimea. Redeveni Elsa cea de altă dată, Elsa dinaintea morţii lui Karl Gottlieb. Se destrăma o vrajă. Îşi roti privirea mirată prin sala mare, neprietenoasă, cufundată în semiîntuneric. Scăpărarea unui trăznet lumină faţa lui Stirner. Văzînd chipul acesta străin, bărbos, Elsa se cutremură.

— Ce se întîmplă? Unde sînt? bîigui ea. Dumneata cine eşti?

Stirner urmărea cu durere şi curiozitate această metamorfoză.

— Eşti în galeria de tablouri a lui Karl Gottlieb, defunctul bancher. Stenografa Elsa Glück nu avea acces aici… Iar eu sînt Ludwig Stirner. Nu mă recunoşti? Elsa!… Ţi-am greşit, dar nu-ţi cer iertare… deşi singura mea scuză e că te-am iubit. Te-am iubit cu adevărat… şi-acum te iubesc din toată inima…

Elsa se prăbuşi pe taburetul din faţa pianului.

— Nu mă privi aşa, Elsa! Stirner îşi frecă fruntea ca pentru a-şi aduna gîndurile. Da, te iubesc! Şi nu sînt primul pe care dragostea îl împinge la crimă. În mine s-a dat o crîncenă luptă. Mai ţii minte ce ţi-am spus odată, de mult, cînd am fost în excursie cu barca? Nu erau vorbe goale. Am descoperit înaintea altora modul de a transmite gîndurile la distanţă şi am ajuns să stăpînesc o forţă colosală. Dar mi-am pierdut capul. Urzeam cele mai măreţe planuri. Slujindu-mă de forţa aceasta ţi-am sugerat să mă iubeşti…

Elsa se dădu înapoi, înfiorîndu-se.

— Iar lui Sauer, continuă Stirner, i-am sugerat că o iubeşte pe Emma. Oamenii erau marionete în mîna mea. Trăgeam de sfoară şi fantoşele începeau să joace după cum le porunceam. Am rîvnit bogăţii… şi le-am avut. Pînă n-am fost convins de atotputernicia mea am procedat cu prudenţă. Mergeam pe căi ocolite, care te duc mai sigur la ţintă. Ţi-am mai spus-o atunci, în barcă. Mar ţii minte? Ca să nu dau de bănuit, am făcut ca nu

eu, ci dumneata să-l moşteneşti pe Gottlieb, iar dumneata… te-ai măritat cu mine, aducîndu-mi zestrea pe care eu ţi-am adus-o la picioare! Ha-ha-ha!

Elsa îl privea îngrozită.

— Da, am fost crud cu oamenii. Să nu-ţi închipui însă că mi-a plăcut vreodată să fiu rău. Nu! Voiam să fiu mare. Unic! Îmi închipuiam că puterea mea n-are margini. Că-i de-ajuns să rîvnesc gloria ca oamenii să aplaude chiar şi o neghiobie a mea. Dar în ultimă analiză, toate acestea n-ar fi fost decît o autoproslăvire, o autoamăgire, ca dragostea pe care ţi-am sugerat-o.

Lăsă ochii în pămînt şi continuă cu aceeaşi amărăciune:

— Ţi-aminteşti legenda scandinavă despre zeul Thor? Şi el se credea atotputernic. Odată însă paşii l-au purtat spre ţara uriaşilor. Aceştia şi-au bătut joc de statura lui puţină. Atunci Thor s-a mîniat foarte şi le-a propus să-i pună puterea la încercare. Uriaşii au răspuns: „Bea apă din cornul acesta”'. A băut şi-a tot băut, dar tot n-a izbutit să-l golească. Şi i-au mai spus uriaşii să se ia la trîntă cu o bătrînă. Thor n-a izbutit s-o dovedească, deşi de atîta sforţare a intrat în pămînt pînă la genunchi. Era şi firesc să nu poată sorbi toată apa: cornul legat de mare, nici chiar un zeu nu-l putea seca. Iar bătrîna aceea era moartea… Aşa şi eu. Am vrut să golesc marea. Am vrut, singur, să întorc istoria, să-mi impun voinţa milioanelor de „stropi” ce alcătuiesc oceanul omenirii. Cu ajutorul maşinilor mele, visam să făuresc un fel de „fabrică a fericirii”, dar tot ce am înfăptuit nu-i decît un simulacru, o imitaţie grosolană.

Se uită nervos la ceas:

— Bat cîmpii!… Şi am atîtea să-ţi spun… Dacă ai şti, Elsa, cît am suferit… O fiară încolţită de duşmani fără număr, asta am fost. Mereu la pîndă, într-o neîncetată tensiune nervoasă. Dacă aş fi avut lîngă mine un prieten sincer, devotat… dacă dumneata m-ai fi iubit cu adevărat, nu cu o dragoste artificială pe care chiar eu ţi-am sugerat-o! Poate că atunci aş fi continuat lupta. Dar eram singur. Sînt obosit… Am ajuns la capătul puterilor!

Tăcu.

Privindu-l, Elsa îşi spuse că faţa lui palidă, suptă, n-are nimic misterios, nimic înspăimîntător. Faţa răvăşită a unui om istovit, cu nervii zdruncinaţi… Cine este în fond Stirner? Un

cercetător, un inventator de talent, sau mai degrabă un individ destul de comun, care a descoperit întîmplător un mijloc de a-şi impune voinţa altor oameni. Puterea aceasta l-a adus în pragul nebuniei. După nenumărate năzdrăvănii, care mai de care mai necugetate, în loc să supună lumea, a fost strivit de povara insuportabilă pe care a încercat s-o ridice pe umeri. Elsa mai curînd intui decît înţelese toate acestea. Nu vedea în Stirner un erou de tragedie, un supraom, ci un nefericit care îşi plăteşte scump greşelile. Stirner pe care îl avea acum în faţă îi inspira milă.

— Mi-nchipui cît ai suferit! spuse ea încet.

— Îţi mulţumesc, Elsa. Aceste cuvinte îmi sînt mai scumpe decît toate sărutările artificiale! Da, am ajuns la capătul puterilor şi… Făcu o pauză, apoi urmă cu o voce sugrumată… şi am hotărît să încetez lupta. Să se termine o dată cu Stirner şi cu tot!

Se uită din nou la ceas.

— Mai am doar cîteva minute de trăit.

Elsa păli.

— Ai luat… otravă?

— Da, dar nu o otravă obişnuită. Vei afla îndată… Te rog să mă asculţi. Am vrut să-mi răscumpăr măcar în parte vina pe care o am faţă de dumneata. Ţi-am redat libertatea, Elsa. Ţi-am sugerat la ora unsprezece ca exact la miezul nopţii să redevii cea de altădată. Viaţa artificială pe care ai dus-o se va destrăma. Fii liberă, fii aceea care eşti în realitate. Trăieşte cum vrei, iubeşte pe cine vrei, fii fericită!…

Elsa oftă din adîncul pieptului.

— …Dar Stirner? continuă el. Ce să fac cu Stirner, căruia nici un om cinstit nu vrea să-i strîngă mîna? Să moară! Am dat ordin emiţătorului meu şi l-am pus la puterea maximă. La ora unu – îşi privi din nou ceasul – adică peste numai şase minute, maşina va transmite lui Stirner ordinul emis tot de Stirner. Şi-atunci Stirner nu va mai şti cine este, îşi va pierde personalitatea, va uita tot ce-a fost. Se va naşte un om nou, un om cu o conştiinţă, un cuget nou. Îl va chema Stern şi va pleca acolo unde i-a poruncit Stirner, fără să bănuie că în străfundurile subconştientului său zace un Stirner înlănţuit, captiv! Asta înseamnă moarte… Moartea cugetului!

— Dar dacă te prind?! întrebă Elsa, cu o îngrijorare pe care

nu şi-o putea explica.

— Cine-l va recunoaşte pe temutul Stirner într-un… paşnic anahoret? Am chibzuit bine totul. În noaptea aceasta duşmanii mei nu vor emite nici un mesaj. Şi chiar dacă şi-ar călca cuvîntul, Stern nu va fi în primejdie, pentru că razele sînt dirijate împotriva lui Stirner. Or acesta nu va mai exista…

Elsa se uită la el cu ochi mari: va asista la un fel de reîncarnare.

— Şi mai e ceva, Elsa. După plecarea mea va izbucni un scandal nemaipomenit. Ţi se va lua probabil totul. Dar am avut grijă să nu duci lipsă de nimic. În plicul acesta ai bani de drum şi adresa unui om pe al cărui nume… cred că-i mai prudent aşa… am depus o sumă importantă. I-am administrat o doză puternică de sugestie, aşa că banii sînt în siguranţă. Du-te la el. E foarte departe, dar cu cît mai departe, cu atît mai bine. Trebuie să te odihneşti după cîte ai îndurat. E timpul! Adio, Elsa!

— Stai! Vreau să te întreb… O singură întrebare… Eşti vinovat de moartea lui Karl Gottlieb?

Se auzi ceasul bătînd ora unu. Faţa lui Stirner fu săgetată de un fior, privirea-i se înceţoşă, dădu ochii peste cap. Ca să nu cadă, se prinse gîfîind de colţul pianului.

Elsa îl privea cu sufletul la gură.

Stirner respiră adînc. Începuse să-şi revină.

— Răspunde-mi? Eşti vinovat sau nu?!

O privi nedumerit şi rosti cu un glas nou, calm:

— Iertaţi-mă, doamnă, dar nici nu vă cunosc. Şi nu ştiu la ce întrebare vă referiţi.

Se înclină uşor şi ieşi cu pasul măsurat.

Elsa rămase pe loc, zguduită. Stirner nu mai exista.

XV. ACVARIUL SPART

Zorile o găsiră tot acolo, pe taburetul de lîngă pian. Încerca să descîlcească ghemul, să limpezească haosul pe care îl produsese în conştiinţa ei Stirner. Îşi depăna în minte totul – prin cîte a trecut de la moartea lui Karl Gottlieb: evadarea nereuşită, dragostea subită pentru Stirner, vacanţa la Menton… Parcă le-a citit într-un roman. În schimb îşi amintea limpede de timpul cînd era logodită cu Sauer. Acum însă trecutul îi apărea oarecum schimbat. Îl mai iubeşte pe Sauer, desigur, dar… nu ca înainte: imaginea lui parcă pălise. Ce fel de om e Sauer? Îşi dădu seama, spre propria-i surprindere, că nu-l cunoaşte aproape deloc. Ce vor simţi unul pentru celălalt? Apariţia neaşteptată a Emmei îi curmă gîndurile. Arăta foarte obosită. Purta un costum de voiaj.

— Elsa, strigă ea şi izbucni în lacrimi.

— Emma, tu! Ce ai? De ce nu m-ai anunţat că vii? Unde-i copilul?

— E jos cu bona. Ştii, Elsa, Otto m-a părăsit fără să-mi lase un ban. A trebuit să vînd din haine şi din bijuterii ca să pot veni.

— Cum?! Te-a lăsat fără bani, cu copilul în braţe?

— Şi-a pierdut minţile! Mă simţeam atît de singură şi de părăsită! Ştii doar că în afară de tine nu mai am pe nimeni… O înecă un plîns isteric. Să nu mi-l iei! El tot mai ţine la tine. Ţine fotografia ta în sertar şi o priveşte mereu. Să nu crezi că l-am spionat! Nu. Am intrat din întîmplare! M-a gonit… şi mi-a vorbit grosolan… Te iubeşte! Să nu mi-l iei. Tu ai tot ce doreşti, tu eşti fericită. Şi-apoi, din moment ce-l iubeşti pe Ludwig, ce nevoie ai de Otto?

Pe buzele Elsei flutură un zîmbet, dar privirea tot tristă îi era.

„Biata Emma, gîndea Elsa, privind faţa atît de slăbită a bunei sale prietene. Unde sînt obrajii tăi rumeni, unde-i rîsul tău argintiu? Sărmană păpuşică! Ce-a făcut Otto din tine! Să n-aibă el pic de inimă?!

— Nu, nu-s fericită, răspunse ea grav, mîngîindu-i părul răvăşit. Şi nici bogată nu mai sînt. Iar pe Stirner, află că nu-l mai iubesc. De altfel, Stirner nici nu mai există.

De surpriză, Emma îşi uită pentru o clipă durerea.

— Cum nu mai există! A murit?! De ce nu mi-ai scris? Şi cum, pe un mort nu-l poţi iubi? Tiii, ce noutăţi!

Elsa zîmbi iar.

— Aha, înţeleg, scînci Emma. I-ai mărturisit că-l iubeşti pe Otto şi, disperat, Stirner şi-a pus capăt zilelor! Dar să nu mi-l iei pe Otto!

— Linişteşte-te, prostuţă mică. Cum să ţi-l iau? Doar e bărbatul tău, e tatăl copilului tău.

— Ei şi? Mereu îmi spune că dragostea asta a fost un fel de nebunie şi că altfel nu s-ar fi căsătorit pentru nimic în lume cu o gîsculiţă ca mine. Şi mai spune o căsătorie ca a noastră poate fi oricînd desfăcută foarte uşor. Şi dacă spune Otto, înseamnă că aşa este. Mă rog, n-oi fi eu prea deşteaptă, dar... şi o gîsculiţă vrea să fie fericită. Se puse iar pe bocit. Doar m-a iubit! Pe urmă însă... m-a urît, parcă eu am fost de vină! A vrut să se răzbune...

Şi-i povesti, printre hohote, nefericita ei iubire. Trăise prea mult timp închisă în suferinţa ei şi acum îşi vărsa năduful. Aşa află Elsa despre brutalitatea lui Otto, despre veşnicele ironii şi insulte cu care-şi umilea soţia.

Pe măsură ce asculta, simţea că în inima ei se topeşte şi bruma de sentiment pe care i-o mai păstra lui Otto. Îl vedea în cu totul altă lumină. Nu poate invoca o nebunie. Abia după ce s-a smuls din robia lui Stirner s-a purtat mai urît cu Emma. Chiar dacă n-o iubeşte, nu-i era îngăduit să se poarte astfel cu soţia lui, cu mama copilului său. A dovedit că-i lipsit de cea mai elementară omenie.

„Să aibă dreptate Stirner că sîntem jucării oarbe ale instinctului, care ne poate face să îndrăgim pînă şi un om cu un cap de măgar? Ar fi groaznic!” se cutremură ea, amintindu-şi de dragostea pentru Sauer.

În timp ce o asculta pe buna ei prietenă, Elsa se gîndea la ale ei şi trăgea cu urechea la zgomotul tot mai puternic ce se auzea de jos, de la etajul întîi.

„Ce-o fi acolo?”

Acolo se desfăşura ultimul act al luptei.

Un detaşament de oameni înarmaţi, în costume metalice de protecţie, năvăliră în casa Elsei. În fruntea lor se aflau Sauer şi Gottlieb.

Sauer izbi în uşa cabinetului cu mînerul parabelumului.

— Deschide, Stirner, altfel spargem uşa!

Din cabinet se auziră glasul lui Kacinski şi lătrături întărîtate de cîini.

— Stirner nu-i aici, iar eu nu mă pot mişca de pe scaun. M-a încuiat şi a lăsat cîinii să mă păzească.

— Kacinski! Mai trăieşti? se bucură Sauer. Apoi porunci soldaţilor: Spargeţi!

Cîţiva mai voinici se opintiră cu umărul şi uşa pîrîi. Lătrăturile izbucniră şi mai furioase. Prin crăpăturile uşii, paznicii patrupezi îşi arătau boturile rînjite, acoperite cu bale.

Cîteva împuşcături, şi cîinii amuţiră.

— De ce i-aţi ucis? se auzi din nou vocea lui Kacinski.

— Doar nu era să-i las să ne sfîşie! bombăni Sauer, strecurîndu-se în cameră. Rămase foarte surprins văzîndu-l pe Kacinski şezînd liniştit înapoia biroului. Cu fruntea rezemată în palmă, inventatorul studia concentrat nişte planuri.

— Unde-i Stirner? întrebă Sauer.

— Nu ştiu, răspunse Kacinski, fără să ridice ochii. A spus că, de cum se luminează de ziuă, îmi va lua vederea, mă va sufoca sau aşa ceva. Probabil că a uitat, ori e ocupat… Lovi desenele cu palma şi exclamă: Colosal! Stirner nu m-a minţit… Am petrecut o noapte grozav de interesantă! Omul acesta e un geniu. Uite aici schema antenei instalaţiei de amplificare cu transformatori şi tuburi catodice! Formidabil! Şi cuplajul inductiv cu o antenă cu circuit oscilant…

Sauer şi Gottlieb schimbară o privire: să ştiţi că Stirner i-a luat minţile?

— Trebuie să scotocim toată clădirea şi să punem santinele lîngă emiţătoare! hotărî Sauer.

Începură cu camera lui Stirner, unde era instalat unul din emiţătoare. Celălalt se afla la capătul opus al clădirii, lîngă „menajerie”. Nici una din ele nu funcţiona.

— Cred, domnilor, că sîntem în afară de orice pericol. Ne putem scoate măştile de protecţie, spuse Gottlieb, ridicînd cel dinţii fileul. Ceilalţi îi urmară exemplul.

După ce detaşamentul luă clădirea în stăpînire, veniră şi cîteva dintre vechile cunoştinţe ale lui Gottlieb: procurorul, şeful poliţiei, Kranz, precum şi „generalul de fier”, venit să studieze „noile metode de ducere a războiului”. Bătrînul soldat îşi desfăcea mereu braţele a nedumerire şi încerca să justifice într-

un fel înfrîngerea suferită în lupta cu Stirner.

— De unde să ştiu că trebuia să ne punem voalete, precum cucoanele? Îşi adunase crunt sprîncenele albe, stufoase, şi adăugă trist, arătîndu-l pe Kacinski: De acum înainte oştirile vor fi conduse de ingineri. Noi ne-am trăit traiul! Ce să faci cu baionetele, dacă drăcovenia asta de maşină le poate oricînd întoarce chiar împotriva ta?

— Trebuie dat un comunicat. Toată lumea să ştie că armele de influenţare a gîndurilor au fost capturate, spuse Sauer şi intră în camera lui Stirner. E încîlcită a naibii, mormăi el, privind maşina de o construcţie necunoscută. Ei, Kacinski, ştii să umbli cu ea?

Kacinski se apropie de maşină şi manevră cu mişcări sigure cîteva manete. Instalaţia se puse în funcţiune.

— Trebuie să emitem un mesaj care să redea libertate tuturor captivilor lui Stirner, spuse Kacinski.

— Aşa e! încuviinţară cîteva glasuri.

Kacinski începu „teletratamentul”, cum se exprimase cineva din persoanele aflate în cameră.

— Ei? făcu Sauer, cînd unul din soldaţii trimişi să cerceteze subsolul intră în cameră.

— Nici urmă de Stirner, raportă omul.

— Mai căutaţi o dată la parter! Scotociţi fiecare crăpătură!

— Domnule procuror, spuse Kacinski, pot lua eu aceste planuri? Stirner mi le-a încredinţat mie şi…

— Nu pot permite nimănui nu numai să ridice, dar nici măcar să atingă vreunul din obiectele aflate aici. Acestea sînt probe materiale, domnule! Poate mai tîrziu…

— Păcat! răspunse Kacinski, şi continuă în sinea lui: „Noroc că am apucat să studiez materialul şi să-mi notez formulele principale. Mă descurc eu şi fără planuri! Să le păstreze sănătoşi. Mă îndoiesc însă că vor fi în stare să descifreze formulele, necum planurile”.

— Am şi eu o rugăminte, domnule procuror, interveni Gottlieb. Să asigurăm paza subsolului unde se păstrează valori imense. Insist, în calitate de moştenitor legal. Acum drepturile noastre la moştenire sînt în afară de orice dubiu.

— Om trăi şi-om vedea, răspunse evaziv procurorul. Dar pază putem pune, n-am nimic împotrivă.

Sauer, care ascultase încruntat, se apropie de Gottlieb şi-i

spuse sarcastic:

— Domol, domol, tinere. După cum ştii foarte bine, moştenirea a fost adjudecată Elsei Glück prin hotărîre judecătorească.

— Da, dar în lumina noilor împrejurări ea poate fi revizuită! … Înfuriindu-se brusc, aliatul de acum cîteva clipe strigă: Şi dumneata ce te bagi? Destul ne-ai prostit pe toţi! Dacă te mai prind o dată că mi te pui în cale, puşcăria te mănîncă! Ai apărat interesele Elsei Glück, ai fost deci complice la crimă!

— Nu ştiu dacă-ţi dă mîna să dezgropi cauzele care au făcut ca onorabilul dumitale părinte să fie dezmoştenit… nu se lăsa nici Sauer.

Intrarea lui Kranz puse capăt altercaţiei.

— Aici s-a întîmplat, strigă el gesticulînd agitat. Ţii minte, Gottlieb? În camera asta l-ai bărbierit pe domnul Stirner… cu perdaf! Iar eu i-am periat hainele şi… hîmm… am luat şi bacşiş de la conaşu!… Vă aduceţi aminte, excelenţă, de probele materiale pe care vi le-am înmînat la închisoare? se adresă el procurorului. Moneda aceea. Dovada crimei mele! Preţul vînzării, cum s-ar spune! În loc să-i fac de petrecanie, i-am periat hainele!

— Nimeni nu-ţi face vină din asta, Kranz. Dar ai trîndăvit destul în celulă. Acum, la treabă. Am pus noi mîna pe colivie, dar păsărică… phuit! a zburat.

— Îl găsesc eu pe Stirner, n-aveţi grijă. Din pămînt îl scot! exclamă cu aplomb inspectorul de poliţie, frecîndu-şi mîinile.

— O veste proastă, îl întrerupse Kacinski, punînd receptorul în furcă. Au telefonat chiar acum de la o uzină că, de îndată ce a încetat influenţa lui Stirner, sute de muncitori au căzut jos fără suflare. Probabil reacţia organismului după groaznica tensiune în care i-a ţinut tot timpul. Trebuie să-i ajutăm…

Posomorît şi furios, Sauer urcă la etajul doi. În grădina de iarnă o găsi pe Elsa şi pe soţia lui.

Emma îi alergă înainte:

— Otto!

El o respinse brutal.

— Ce cauţi aici? Pleacă! Am de discutat cu doamna… Stirner…

Elsa îl privi cu reproş, iar Emma se uită cu lacrimi în ochi la prietena ei: „Vezi cum se poartă eu mine?”

— N-auzi?! o repezi Sauer.

Emma oftă şi ieşi supusă.

— Nu te mai recunosc! Aşa te porţi tu?! îl mustră Elsa.

— Cum ai vrea să mă port cu pacostea asta? M-a nenorocit! izbucni Sauer. Ştii tu ce-a fost marele meu amor pentru Emma? Stirner mi l-a sugerat!

— Asta nu-ţi dă dreptul să te porţi astfel! Ce vină are ea, sărăcuţa? Nu uita că te iubeşte de mult, şi nu din ordinul lui Stirner.

— Dar eu ce vină am? Lasă-mă cu astea. Unde-i Stirner?

— A plecat.

— Unde?

— Nu ştiu. Nu mi-a spus. Dar de plecat, a plecat. Sînt sigură.

— Minţi! Vrei să-l ascunzi!

Elsa se ridică.

— Ascultă, Sauer, dacă continui să-mi vorbeşti pe acest ton, plec!

Sauer reuşi să se stăpînească.

— Iartă-mă, Elsa. Se aşeză lîngă ea. Nervii mi-au fost puşi la grea încercare... Deci Stirner nu mai e aici... Asta înseamnă că eşti liberă, nu?

Elsa încuviinţă din cap.

— Acum, se înflăcără el, nimic nu ne mai împiedică să ne unim!

— Sauer! Dar ai soţie, copil...

— Te rog, nu-mi mai vorbi de Emma!

Îi luă mîna. Elsa şi-o retrase încet, dar cu hotărîre. Nu numai Emma şi copilul o îndepărtau de Sauer. Firea josnică pe care i-o descoperea acum îl înstrăina mai mult decît orice. Nu cumva a fost întotdeauna grosolan şi crud, dar reuşea să-şi ascundă adevăratul chip sub masca politeţei şi a bunelor maniere?

Şi mai era ceva. Nu-l putea uita pe Stirner, aşa cum l-a văzut în ultima noapte. Da, e un criminal... E adevărat că i-a înrobit voinţa... Dar trecînd prin viaţa Elsei, bărbatul acesta a lăsat urme... Nimic nu putea umple golul lăsat în inima ei. Nu putea să n-o tulbure suferinţa lui adîncă, abisul de suferinţă dezvăluit în ultima noapte ochilor ei îngroziţi. Iar faptul că i-a redat libertatea dovedea că nu s-a ticăloşit de tot.

Sauer nu înţelegea ce se întîmplă cu Elsa. Punea rezerva ei pe seama sfielii, a pudorii.

Încercă din nou să-i ia mîna, şi îi vorbi din ce în ce mai înflăcărat:

— Un singur cuvînt, Elsa, şi totul va fi bine. Spune da! Am îndurat destul, ne-am cîştigat dreptul la fericire. Ţii minte cît m-am bucurat cînd ai spus că renunţi la moştenire? Mi-era teamă că te voi pierde. Acum însă banii nu vor mai ridica un zid între noi. Stirner a dispărut. Ce te împiedică să te bucuri de acest drept? Poate Gottlieb? Nu mă tem eu de mucosul ăsta!

Elsa îl privi scrutător şi Sauer îşi retrase din nou mîna. În ochii ei se putea citi mirare şi teamă.

— Să nu-ţi închipui că aş rîvni la aceşti bani! se grăbi el s-o asigure. Nu! Pe tine te iubesc, numai pe tine, şi nu mi-ar trebui nimic altceva! Dar de ce să nu fim practici? Idilele într-o colibă sărăcăcioasă nu-s decît născociri ale poeţilor. Gîndeşte-te la viitor. Dă-mi o procură şi îţi garantez că din averea pe care o posezi acum voi salva cel puţin contravaloarea moştenirii iniţiale.

Elsa ridică mîinile într-un gest de apărare.

— Nu, Sauer! Să nu mai aud de moştenire! Sînt sătulă de atîtea orori şi atîta mîrşăvie!… Şi acum, iartă-mă… N-am dormit toată noaptea… Abia mă ţin pe picioare.

— Sper că nu-i ultimul tău cuvînt? se alarmă Sauer.

Elsa plecă, fără să-i răspundă. Intră fuga în camera ei şi o prinse în braţe pe Emma, care nu se mai oprea din plîns.

— Hai, nu mai plînge. Nu ţi-l iau pe Otto al tău. Dar tare mi-e teamă că, oricum, n-ai să-l faci să se întoarcă.

— De ce? întrebă Emma cu o privire de copil neajutorat.

— Nu ştiu… Poate mai tîrziu… spuse Elsa ca s-o linişteasca. Deocamdată amîndouă avem nevoie de odihnă. Eu n-am să te părăsesc, Emma. Plecăm departe şi uităm totul. Hai, şterge-ţi ochişorii! Gîndeşte-te la sănătatea ta. Şi să nu te mai aud spunînd că eşti singură. Ai un fiu, pe care-l vom creşte împreună. El va fi fericirea ta.

— Cum spui tu, Elsa. Să nu mă părăseşti!

Sauer rămăsese în grădină, lîngă acvariu, cu bărbia în piept şi privirea crîncenă.

— Fir-ar a dracului de treabă! strigă el deodată şi, furios, izbi cu pumnul în acvariu.

Peretele de sticlă se făcu ţăndări, apa se scurse şi peştişorii se îngrămădiră la fund, deschizînd gura spasmodic şi biciuind cu codiţele nisipul umed.

PARTEA A TREIA
I. VILA DE PE ŢĂRM

În bătaia brizei, frunzele palmierilor păreau nişte evantaie uriaşe, mişcate de o mînă nevăzută. Cu toată ora matinală, soarele dogorea năprasnic. Arborii vîrstau plaja cu umbre sinilii.

Aburcată pe coasta unei coline, o căsuţă cu acoperişul neînclinat desfăşura spre ocean o terasă largă. Din partea cealaltă începea pădurea tropicală. Un pîlc de palmieri străjuia căsuţa, ferind-o de arşiţă. Terenul din jurul vilei era împrejmuit de un gard viu din plante ţepoase.

Nici o altă locuinţă nu se vedea prin apropiere. Doar dincolo de coline se răsfirau spre golf casele unui mic orăşel.

Pe terasă îşi lua micul dejun o femeie tînără, blondă. Îmbrăcată într-un costum alb, ea purta, asemenea indigenilor, sandale împletite pe piciorul gol.

— Mai doriţi o ceaşcă? o întrebă un servitor bătrîn, în bluză şi pantaloni albi, încălţat de asemenea cu sandale împletite.

— Nu, Hans, mulţumesc. Poţi să strîngi. Te mai dor picioarele?

— Nu, doamnă, nu mă plîng. Soarele acesta face minuni. Încă puţin şi-o să pot juca!

— Unde-i *Frau* Schmiedthof?

— În oraş, după tîrguieli. Trebuie să vină. Aveţi nevoie de ceva, doamnă?

— Nu.

— Prea bine, doamnă.

Cu un suspin uşor, Elsa întoarse fotoliul împletit cu faţa spre ocean şi, făcîndu-şi alene vînt cu un evantai meşterit dintr-o frunză de palmier, îşi lunecă privirile peste luciul scînteietor.

Se împlineau trei ani de cînd s-a instalat aici împreună cu Emma, cu băieţaşul acesteia şi cu *Frau* Schmiedthof, care a ţinut să rămînă în serviciul ei.

Mare le-a fost uimirea cînd l-au găsit aici pe Hans, bătrînul servitor al lui Karl Gottlieb. El era omul de încredere despre care îi vorbise Stirner înainte de a dispărea.

Stirner „consolidase” devotamentul lui Hans cu o puternică doză de sugestie. Tocmai obţinuse succese extraordinare în sugestii de lungă durată. Încă de atunci s-a gîndit să-şi autosugereze o „reîncarnare” pentru tot restul vieţii. Cu Hans a făcut prima aplicare practică a noii descoperiri. Mulţumit de rezultatele experienţei, Stirner şi-a spus zîmbind:

„Uite ce uşor îl poţi face pe cineva devotat şi cinstit”.

La drept vorbind, în cazul lui Hans sugestia a fost doar o măsură de precauţie, pentru că şi aşa bătrînul servitor s-ar fi conformat întocmai ordinelor primite. Stirner depusese pe numele lui Hans o sumă importantă, dar adevărata stăpînă a vilei şi a banilor era Elsa.

Încîntată de colţişorul acesta, depărtat de oraşele zgomotoase şi de tot ce i-ar fi putut aminti trecutul, Elsa n-avea decît să-i rămînă recunoscătoare lui Stirner. Un singur lucru dorea: să fie cît mai repede dată uitării.

Instalarea lor aici s-a făcut în cel mai strict secret. N-au prevenit pe nimeni că pleacă, n-au comunicat nimănui noua lor adresă, iar odată ajunşi, şi-au schimbat şi identitatea. Elsa a împrumutat numele miloasei bătrîne care o crescuse, devenind *Frau* Bäcker, iar Emma a luat numele de fată al răposatei sale mame, Spielmann. Numai doamna Schmiedthof a refuzat să se supună acestei metamorfoze.

— Nu-mi schimb eu numele! Cum să-l schimb? Să dau de bucluc? Cu legea eu nu mă joc. Vreau să fiu totdeauna în regulă…

Micuţa colonie ducea o viaţă tihnită şi plăcută. De teama de a nu fi descoperiţi, nu purtau corespondenţă cu nimeni şi nici nu se abonau la ziare sau reviste. Schmiedthof şi Hans vedeau de modesta lor gospodărie, iar o negresă indigenă o ajuta pe Emma să îngrijească de copil. Mai aveau şi doi grădinari negri, care făceau şi pe grăjdarii: cumpăraseră o pereche de cai şi un măgăruş. De fapt, animalele nu prea le erau de trebuinţă. Doar Emma ieşea uneori să-şi plimbe copilul cu droşca, ori călare pe măgăruş. De obicei, se mulţumeau cu plimbările pe jos, de-a lungul ţărmului.

Nu i-ai fi putut recunoaşte de bronzaţi ce erau. Mai ales Otto, „Voinicelul” cum îi spuneau toţi. Ars de soare, cu părul negru, creţ, zburdînd peste tot, gol puşcă, putea fi luat uşor drept un mic indigen.

Emma, deprinsă cu viaţa zgomotoasă a unui oraş mare, la început nu prea se simţea în apele ei. Treptat însă s-a obişnuit, mai ales că băieţelul nu-i prea dădea răgaz să se plictisească. Obrajii ei îşi recăpătaseră culoarea şi acum rîsul i se împletea cu al micuţului – doi clopoţei, ale căror clinchete se auzeau toată ziua.

Seara, Elsa cînta uneori la pian. Copilul adormea în sunetele muzicii, iar Emma, neobişnuit de tăcută, se ghemuia la picioarele prietenei sale.

Fiecare se gîndea la ale sale.

Elsa obişnuia să se scoale mai tîrziu. Sorbind cafeaua pe terasă, asculta cu un zîmbet cald glasurile zglobii de pe ţărm.

Voinicelul se zbenguia pe plajă cît era ziulica de mare. Strîngea scoici şi pietricele, prindea crabi, zvîrlea în apă peştişorii aduşi pe ţărm de valuri.

La început Emma trăia într-o permanentă spaimă. Se temea că se va dezlănţui furtuna şi oceanul va mătura mica lor căsuţă, tot i se părea că se ascund în cameră şerpi ori scorpioni, se temea de lei, deşi fiarele nu îndrăzneau să se apropie de casă. De cîteva ori le-a auzit totuşi noaptea răgetul adus de vînt. Pradă unei terori cumplite, Emma o trezea pe Elsa… Cu timpul, a trecut şi asta.

Mişcînd leneş evantaiul, Elsa urmărea din ochi un iaht alb care răsărise parcă din valuri la gura golfului brăzdat de pirogele indigenilor pescari. Apariţia unui vas european era un eveniment pentru locuitorii acestui orăşel liniştit. Liniile oceanice treceau mult mai departe. Iar navele de mai mic tonaj care apăreau uneori la orizont, ori îşi vedeau de drum, ori se îndreptau spre portul unui oraş, mai mare, din apropiere.

Pe Elsa o încerca neplăcuta presimţire că iahtul acesta îi va tulbura liniştea, că o va smulge din făgaşul obişnuit.

Legănîndu-se uşor, vasul coti spre intrarea în golf. Pe catarg flutura un pavilion roşu.

„Ciudat”, gîndi Elsa.

Cînd iahtul ajunse în dreptul vilei, zăngăni lanţul ancorei, velele fură coborîte şi corpul navei începu să se legene uşor, toropind pe unde. Doi marinari urmaţi de trei bărbaţi în alb, cu căşti coloniale pe cap, coborîră într-o barcă. Cîteva lovituri de lopeţi şi mica ambarcaţie trase la ţărm. Cei trei coborîră pe plajă, unde se aflau în acel moment Emma, copilul şi negresa.

Glasurile cristaline amuţiră. Voinicelul se lipi de maică-sa, uitîndu-se speriat la străini. Marinarii, rămaşi în barca, aruncară pe nisip nişte baloturi. Unul din bărbaţii în alb se apropie de Emma, se descoperi şi-i spuse ceva, arătînd baloturile. Emma încuviinţă din cap. Oamenii desfăcură baloturile, scoţînd la iveală cîţiva pari, o prelată şi frînghii… întindeau un cort! Asta-i bună! Alt loc n-au găsit?

Emma şi negresa, cu copilul în braţe, suiau repede poteca pietruită, spre vilă. Mişcările evantaiului se precipitară, trădînd enervarea şi curiozitatea Elsei. Emma o luase înaintea dădacei. Elsei i se strînse inima cînd văzu cît e de palidă şi de tulburată.

— Cine sînt? Ce caută aici? întrebă, cînd Emma, urcînd în goană treptele, intră în sfîrşit în umbra răcoroasă a terasei. Gîfîia şi cîteva şuviţe i se lipiseră de fruntea năduşită.

Tocmai atunci se apropie dinspre poartă, cu coşul pe braţ, şi *Frau* Schmiedthof.

— N-am găsit pasăre, dar am cumpărat un peşte de toată frumuseţea!

— Cine sînt? repetă Elsa întrebarea, fără să răspundă menajerei.

— Unul din ei… e Stirner… răspunse Emma, uitîndu-se îngrozită la prietena sa.

Elsa îngălbeni, evantaiul îi scăpă din mînă.

— Nu se poate! Ţi s-a părut!

— Ba el este! Crede-mă! Tare-i schimbat, dar ochi ca ai lui nu se uită niciodată! E cu un alt tînăr şi unul mai în vîrstă, cu nişte mustăţi atîta de mari!

De emoţie, Elsa nu era în stare să scoată o vorbă. Răsufla scurt, întretăiat, de parcă adineaori nu Emma, ci ea ar fi urcat coasta în goană.

— Ce ţi-a spus?

— Că au venit la vînătoare şi mi-a cerut voie să-şi instaleze aici cortul. Ce mă miră e că s-a recomandat Stern.

— Stern! exclamă Elsa. Da, Emma, nu te-ai înşelat! Atunci el e.

— Cum adică? De ce Stern?

După o clipă de ezitare, Elsa răspunse:

— Şi-a schimbat numele, cum am făcut şi noi.

— Ai ştiut şi nu mi-ai spus nimic?

— Credeam că n-o să-l mai văd… Ascultă, Emma, nu te

teme. El are şi mai multe motive să-şi îngroape trecutul. De-aceea te rog, draga mea, şi te rog şi pe dumneata, *Frau* Schmiedthof… spune-i şi lui Hans… dacă Stirner vine aici, nu vă adresaţi lui pe vechiul său nume şi nu lăsaţi să se vadă că l-aţi recunoscut. Oricît rău ar fi făcut, el nu mai e acelaşi. A pus cruce trecutului şi trebuie să-i păstrăm taina.

— Dar dacă ceilalţi ştiu?

— Mă îndoiesc…

— Să vezi tu c-o să se trădeze singur! Cum să-şi păstreze calmul cînd va da ochii cu tine? Mai ales că nu se aşteaptă să te întîlnească! Hm! Ce interesant! exclamă ca un copil care se bucură, ca imediat apoi să adauge îngrijorată: De n-ar pune iarăşi cine ştie ce la cale! De la el poţi să te aştepţi la orice…

— În privinţa asta, n-ai nicio grijă. Poţi să fii sigură că n-o să ne recunoască pe niciunul dintre noi. Uite, pe tine nu te-a recunoscut. Poate doar pe mine… aşa, vag… ca pe cineva pe care-l cunoşti din vedere, adăugă ea, amintindu-şi brusc de ceva. Dar ne frămîntăm de pomană. Poate nici n-o să vină aici.

— Ba vine. Mi-a şi spus: „Sper că prezenţa noastră n-o să vă deranjeze”. Ne-a rugat, dacă vreunul dintre servitorii noştri indigeni cunoaşte bine ţinutul, să-i călăuzească o zi sau cel mult două. Vin, vin! exclamă ea deodată. Pe mine tot m-au văzut cum eram pe plajă ciufulită ca o sălbatică, aşa că n-am ce pierde. Dar pe tine încă nu te-au văzut. Pune-ţi măcar ciorapii şi pantofii! Doar n-o să-l primeşti aşa, ce naiba… Oricît, Stirner… vai, pardon, Stern! Stern ţi-a fost…

Lăsînd-o să vorbească, Elsa urcă repede în camera ei. Nu ca să se gătească, ci pentru a-şi birui tulburarea.

Peste cîteva clipe se va afla în faţa lui Stirner, în faţa omului acela enigmatic care i-a făcut atîta rău, dar care a iubit-o din toată inima. Nu se îndoieşte de asta.

Năpădită de amintiri, se plimba agitată prin cameră. Nu înţelegea de ce e atît de emoţionată. Îşi închipuise că totul e îngropat, uitat. O singură taină, rămasă nedezlegată, o frămînta uneori: E vinovat Stirner de moartea lui Karl Gottlieb? Sau a fost un accident? L-a întrebat atunci în noaptea plecării, dar el n-a mai apucat să-i răspundă! Fără să-şi dea seama, Elsa se apropie de oglindă şi-şi aranjă părul.

„Vai ce neagră şi urîtă sunt! Adică ce contează, dacă oricum n-o să mă recunoască…” Auzi glasuri.

— Ce stau aşa? Deschise şifonierul să-şi aleagă o rochie. Orice-aş pune, o să le par groaznic de demodată. În sfîrşit, îmbrăcă o rochie albă, se răsuci în faţa oglinzii şi, încercînd să-şi facă curaj, coborî pe terasă.

II. VÎNĂTOAREA DE LEI

Bărbatul în vîrstă, cu mustăţi stufoase, se apropie de Elsa.

— Întrucît sînt cel mai bătrîn din grupul nostru, daţi-mi voie să fac prezentările, spuse el înclinîndu-se. Mă numesc Dugov şi sînt directorul grădinii zoologice din Moscova. Dumnealui e Kacinski, celebrul Kacinski… Aţi auzit, cred, de transmiterea gîndurilor la distanţă…

Kacinski se înclină.

— Iar dumnealui este Stern, mîna mea dreaptă.

Îşi strînseră ceremonios mîna.

Elsa îi pofti să ia loc, sună şi porunci să se aducă o gustare. Cînd bătrînul servitor se apropie de masă, trăgînd cu coada ochiului la Stirner, tava îi tremura în mînă. Emma se uită întîmplător spre uşă şi pufni într-un rîs abia reţinut. Elsa îi urmări privirea şi o văzu pe *Frau* Schmiedthof holbîndu-se din camera de alături.

Dugov închină un pahar în sănătatea gazdelor.

— Sînt dezolat că v-am tulburat liniştea, dar, credeţi-mă, doamnă Bäcker, numai întîmplarea e de vină. Fiind în concediu, ne-am gîndit să vînăm lei. Grădinile noastre zoologice au nevoie de cîteva specimene falnice, cum se întîlnesc numai pe aici. De fapt numai eu am plecat, cu Stern. Kacinski ne-a ajuns din urmă: vrea să încerce o nouă armă de vînătoare…

— Armă de vînătoare? Arătaţi-mi şi mie, sări Emma de la locul ei.

Dugov rîse.

— Ca s-o puteţi vedea, va trebui să veniţi cu noi.

— Eu la vînătoarea de lei? Pentru nimic în lume! Tremur numai cînd îi aud!…

— Oho! Se aud pînă aici? Prin urmare, am fost bine inspiraţi. O să fie o vînătoare pe cinste! se bucură Dugov. De fapt nu v-am fi deranjat. Dar ştiţi… apariţia vasului în golf şi a noastră în oraş ar fi stîrnit prea multă vîlvă şi, cînd eşti urmărit de o mulţime de gură-cască, nu faci treabă bună. Dar n-o să vă deranjăm. Avem cortul. Tot ce vă rugăm… – v-a spus, cred, doamna, poate ştie vreunul din servitorii indigeni să ne arate

drumul.

Elsa consimţi cu dragă inimă. Căuta să nu se uite la Stirner. Din cînd în cînd îi arunca totuşi o privire, pe furiş. Pînă la urmă nu se mai putu stăpîni.

— Dacă nu mă înşel, i se adresă, domnul nu e rus?

— Aţi ghicit, doamnă.

— Şi… sînteţi de mult în Rusia?

— De vreo trei ani.

Buna cuviinţă nu-i mai îngăduia să pună întrebări. Dar cum să-ţi stăpîneşti curiozitatea abia zădărită? Cu riscul de a trece drept indiscretă, continuă să se intereseze:

— Dar înainte, unde aţi stat?

Rîsul senin al lui Stirner o surprinse. Nu semăna deloc cu rîsul strident, sarcastic, de altă dată. Într-adevăr avea înaintea ochilor un alt om.

— Unde am stat şi în general ce am făcut înainte e o enigmă şi pentru mine Dacă nu mă credeţi, întrebaţi-i pe prietenii mei. Nu-mi amintesc absolut nimic din existenţa mea anterioară venirii la Moscova. La început această „uitare” mă chinuia, mă obseda. Profesorii pe care i-am consultat sînt de părere că sufăr de o afecţiune psihică cu o denumire foarte greu de pronunţat, un fel de schizofrenie. Se mai cunosc cazuri cînd bolnavul îşi pierde… ca să spun aşa… personalitatea şi uită cu desăvîrşire trecutul. Tovarăşul Kacinski s-a oferit să mă trateze după o metodă proprie. Stirner zîmbi. Am o deosebită consideraţie pentru Kacinski şi-l apreciez, dar am refuzat. E ceva în genul hipnozei pentru care am o aversiune organică.

Elsa se uită la Kacinski. Acesta dădu afirmativ din cap.

— Dacă refuză, ridică el din umeri, ce să fac? Doar n-o să-l tratez cu sila.

— La Moscova am lucrat mai întîi ca muncitor la uzinele „Dinamo”, continuă Stirner. Apoi m-am angajat la grădina zoologică. Ştiţi, îmi plac foarte mult animalele. Aşa l-am cunoscut pe Dugov, directorul grădinii zoologice, care a avut bunătatea să mă facă, după scurt timp, colaboratorul lui apropiat.

— Ai meritat-o cu prisosinţă, dragul meu, protestă Dugov.

— Iar prin Dugov l-am cunoscut şi pe „emiţătorul de gînduri”, cum îi spunem noi în glumă lui Kacinski. Asta-i tot ce ştiu despre mine.

— Şi... unde aţi ajuns cu transmiterea gîndurilor la distanţă? se interesă Emma.

— Oho! exclamă Dugov. Transmiterea gîndurilor la distanţă se aplică acum pe scară largă. Peste cîteva decenii lumea va fi de nerecunoscut.

— Dar şi ceea ce s-a realizat pînă acum e de-a dreptul uimitor, adăugă Stirner. N-aţi citit în ziare?

— Nu prea citim. Ştiţi? Nu sîntem abonaţi...

Stirner se uită ţintă la Elsa şi se încruntă de parcă s-ar fi căznit să-şi aducă ceva aminte.

— Am impresia că v-am mai văzut undeva, în treacăt. Poate într-o călătorie?

— Poate, se zăpăci Elsa şi se grăbi să schimbe vorba. Aşadar spuneaţi că transmiterea gîndurilor face adevărate minuni?

— Minuni, e un fel de a spune, se înflăcără Kacinski. Ce era socotit înainte minune, himeră, fantezie, noi am făcut să devină realitate. Cine n-a fost de mult la Moscova n-ar mai recunoaşte-o. L-ar frapa înainte de toate liniştea ce domneşte în acest oraş: de cînd am învăţat să comunicăm între noi prin gînduri, aproape că nu mai vorbim. Cît de incomod şi de încet ne pare acum vechiul mod de comunicare! Nu va trece mult şi vom da la arhivă poşta, telegraful, chiar şi comunicaţiile radio. Am şi învăţat să discutăm între noi de la distanţă. Dacă doriţi, o să schimb cîteva gînduri cu un prieten de la Moscova.

Kacinski închise ochii pe jumătate, îşi lipi o cutiuţă de tîmplă şi se concentră. Elsa şi Emma urmăreau uimite mimica pe care o reflecta pe faţa lui discuţia aceasta mută. În sfîrşit, deschise ochii şi zîmbi.

— E într-o şedinţă şi mă roagă să revin mai tîrziu. Încolo, prietenul meu Ivan e bine, sănătos. La Moscova ninge. Trimite salutări la toată lumea şi ne roagă să aducem un papagal pentru nevasta lui.

Emma rămăsese cu gura căscată de mirare.

— Dar cum de nu s-au amestecat aceste gînduri cu ale altora? bîigui ea.

— Se mai întîmplă şi interferenţe, dar mai rar, ca la emisiunile radiofonice. Da fapt, staţiile noastre sînt mai precise: ştim întotdeauna cum este acordat receptorul interlocutorului şi stabilim uşor legătura.

— Dar unde se găseşte staţia de care vorbiţi? întrebă Elsa.

— Aici! răspunse Kacinski, ducîndu-şi mîna la frunte. Chiar creierul nostru! Avem şi amplificatoare, dar le folosim numai pentru emisiunile adresate marelui public: buletinul de ştiri, conferinţe, concerte... Pentru comunicări personale la mare distanţă avem fiecare cîte un amplificator de buzunar. Iată-l! Kacinski arătă cutiuţa pe care o ţinuse adineaori la tîmplă. Pentru distanţe mici, n-avem nevoie. Şi în curînd ne vom putea dispensa în general de aceste amplificatoare artificiale. Datorită antrenamentului, „radiostaţiile” naturale sînt din ce în ce mai puternice.

— Puteţi transmite un concert ca la radio?

— Ba şi mai bine chiar. Îi rugăm uneori pe compozitorii noştri cei mai buni să improvizeze muzică în gînd, s-o radieze. E o încîntare să asculţi zborul liber al fanteziei! Sau să luăm şahul, joc care la noi pasionează pe mulţi. Sute de mii de oameni urmăresc în gînd partidele disputate de marii maeştri, mai ales partidele „deschise”, cînd şahiştii imaginează şi întregul proces de chibzuire a fiecărei mutări. Şi cîte şi mai cîte!

— Veniţi la noi să vedeţi toate acestea, spuse Stirner prinzînd privirea Elsei.

— Într-adevăr, atunci aţi putea vedea totul, spuse Kacinski. Transmitem mintal nu numai sunete, dar şi culori, imagini, scene, într-un cuvînt tot ce-şi poate imagina omul. Cînd emisiunile cerebrale vor fi accesibile oricui, nu vor mai exista teatre, cinematografe, şcoli, săli înăbuşitoare, ticsite. Cunoştinţele, distracţiile, spectacolele vor fi la îndemîna tuturora. Transmiterea gîndurilor s-a dovedit foarte utilă şi în producţie. Avem acum colective ideale, care prin armonia cu care lucrează pot rivaliza cu cele mai bune orchestre. Acţionează toţi ca unul singur.

Aceasta se datoreşte coordonării activităţii nervoase cu ajutorul sistemului de emisiuni cerebrale, în general, cînd se munceşte în colectiv, coordonarea mişcărilor are o importanţă deosebită. În acest scop au fost folosite în toate timpurile, chiar din cele mai vechi, îndemnuri cîntate. „Heeei-rup!” de pildă. Sau „E-i uh nem!” al nostru. La „uh”, ca la marinărescul rup! din „Heeei-rup!”, oamenii îşi concentrau eforturile într-un singur punct al timpului şi al spaţiului. La „nem” venea relaxarea. Dar această metodă dădea rezultate numai la o muncă fizică brută.

Pentru procesele tehnologice mai complexe s-au încercat alte metode de coordonare a mişcărilor. De pildă, benzile rulante. Dacă se oprea un muncitor, trebuiau să se oprească toţi. Vrînd-nevrînd, te adaptai ritmului general, un ritm de muncă impus unor oameni de o factură psihică şi fizică diferită. Acum însă, acest sistem mecanic a fost înlocuit cu emisiunile cerebrale, care nu-i constrîng, ci numai îi ajută pe muncitori să contribuie, prin activitatea nervoasă ori musculară, la munca colectivului.

A existat odată la Moscova o orchestră simfonică fără dirijor, care îi uimea pe toţi. A fost prima încercare de a crea un colectiv cimentat printr-o legătură lăuntrică, prin coordonarea activităţii nervoase a mai multor indivizi. Dar şi în acel caz, coordonarea era mecanică: instrumentiştii se supuneau mai mult ritmului, măsurii piesei executate, decît voinţei unice a colectivului.

Situaţia se schimbă fundamental cînd un „dirijor” invizibil acţionează direct asupra centrilor de voinţă. Se lucrează într-o armonie perfectă şi datorită acestui lucru productivitatea muncii atinge nivelul maxim.

— Dar toate acestea nu înăbuşă personalitatea, libertatea voinţei? Dacă unii abuzează de această forţă, în detrimentul altora?

— A încercat s-o facă unul Stirner, interveni Stirner. Am auzit cîte ceva despre asta. A folosit formidabila putere a gîndului în scopuri egoiste şi a pricinuit mult rău oamenilor. Dar Kacinski i-a venit de hac.

— Unde o fi acum acel Stirner? Elsa nu se putu abţine să pună această întrebare aproape macabră.

— Nimeni nu ştie… spre norocul lui! Dacă l-aş întîlni vreodată, nu ştiu ce i-aş face! L-aş omorî!…

Kacinski zîmbi:

— La ce bun, tovarăşe Stern? Avem metode mai delicate pentru a smulge năpîrcilor veninul. Bineînţeles, în cazuri extreme recurgi la orice mijloace. Dar Stirner, să fim drepţi, ne-a lăsat o moştenire de nepreţuit. Fără invenţiile lui n-am fi ajuns atît de departe în transmiterea gîndurilor. Unde mai pui că în lupta cu el… mi-a cruţat viaţa. Aşa că, în felul lui, n-a fost lipsit de nobleţe sufletească.

— În Rusia, asemenea orori nici n-ar fi fost cu putinţă, îl întrerupse Stirner. De cînd teletransmiterea gîndurilor a ajuns la

îndemîna oricui, s-a produs un fel de echilibrare a forţelor: nu vrei să recepţionezi gîndurile altuia, n-ai decît să-ţi „închizi” aparatul.

— Posibilitatea unui „atac cerebral prin surprindere” nu-i chiar exclusă, opină Kacinski. Dar noi veghem cu străşnicie şi orice tentativă este pedepsită într-un mod original. Cu ajutorul ultraamplificatoarelor noastre îi administrăm infractorului o sugestie de-l facem să-şi bage minţile în cap… în adevăratul înţeles al cuvîntului… pentru tot restul vieţii. Aproape că nu mai e nevoie de închisori. Dintr-un răufăcător putem face deseori un cetăţean util societăţii.

Elsa asculta îngîndurată.

Din teama de a nu le fi obosit pe gazde cu atîta vorbărie, Dugov îşi consultă ceasul:

— Să ne pregătim, Stern. Mîine în zori pornim la vînătoare.

Cei doi bărbaţi îşi luară rămas bun şi coborîră scara.

— Ne revedem la masă, strigă Elsa în urma lor.

— Numai dacă nu vă deranjăm prea mult, răspunse Dugov şi se înclină.

Din fundul casei se auzi plînsetul micului Otto. Emma se ridică şi ieşi.

III. STERN E STIRNER

Elsa rămase singură cu Kacinski. Era nespus de tulburată. Din tot ce povestiseră oaspeţii o impresionase mai ales relatarea lui Stirner că savantul rus i-ar putea reda vechea personalitate. Ce-ar fi să încerce? Măcar pentru cîteva minute. Ar dori-o atît de mult. De ce? N-ar şti să spună. „Probabil ca să lămuresc taina morţii lui Gottlieb”, presupuse ea. Dar nu era numai atît. Poate că în subconştientul ei prinsese glas vanitatea femeii care nu putea admite ca bărbatul care a iubit-o să-şi fi lepădat o dată cu personalitatea şi sentimentul ce i-l purtase. Ori… mai ştii?… Poate că în inima ei de femeie cu încîlcite meandre încolţise un început de dragoste pentru acest om… Nu ştia cum să deschidă vorba.

— Într-adevăr i-aţi fi putut reda lui Stern personalitatea? îndrăzni în sfîrşit să întrebe.

— De ce nu? Dacă n-au fost distruşi centrii memoriei, amnezia poate fi vindecată. Şi Stern, după cum se comportă în general, se pare că n-a suferit vreun traumatism. Mie mi-ar fi foarte simplu…

— N-aţi putea încerca aici, la noi, metoda dumneavoastră?

— În nici un caz nu.

— De ce?

— Aţi auzit… Pentru că refuză să se supună acestei experienţe… Dar de ce ţineţi atît de mult ca Stern să-şi recapete personalitatea?

— Pentru că… Ştiţi, cum să vă spun, pentru că l-am cunoscut pe acest om… Chiar foarte bine l-am cunoscut… Mă înţelegeţi… Şi văd că m-a uitat… O dată cu trecutul m-a uitat şi pe mine. Elsa se înflăcăra. Aş vrea să trezesc în mintea lui o singură amintire, ca să aflu o taină, o taină foarte importantă, pe care era să mi-o destăinuie, dar n-a mai apucat…

Kacinski o privi surprins. „O poveste de dragoste…”

— Regret, dar fără consimţămîntul lui nu pot, deşi vă înţeleg curiozitatea…

Elsa se încruntă.

— Nu-i curiozitate. E vorba de ceva foarte serios. De ceva

atît de serios, încît v-aş ruga să încercaţi fără să-i cereţi consimţămîntul… Pentru zece minute numai. Oricine ar fi fost el în trecut, va redeveni iarăşi Stern şi nu va şti nimic. Nu-i nimic rău în asta. Vă rog, vă conjur…

Fu rîndul lui Kacinski să se supere.

— Cum vă închipuiţi că puteam eu să-mi încalc principiile? Libertatea conştiinţei e sfîntă!

Elsa îşi pierdu răbdarea. „Va trebui să-i dovedesc că e ceva mult mai important decît o simplă curiozitate feminină!”

— Spunea Stern că l-aţi făcut inofensiv pe un oarecare Stirner. Cum s-a întîmplat?

Kacinski îi povesti totul amănunţit.

— Prin urmare, l-aţi văzut pe Stirner.

— N-aş putea spune. Purta pe faţă un văl din plasă metalică.

— Refuzînd să-mi îndepliniţi rugămintea, mă siliţi să vă destăinui un secret: Stern este una şi aceeaşi persoană cu Stirner, iar eu sînt soţia lui, născută Elsa Glück.

Kacinski rămase stupefiat.

— Aşadar, Kranz a avut dreptate.

— Kranz?

— Un detectiv care nu are alt scop în viaţă decît să-l găsească pe Stirner. A fost nu de mult la Moscova, unde l-a întîlnit din întîmplare pe Stern. Ne-a împuiat capul că Stern este în realitate faimosul Stirner. L-am convins totuşi că e o simplă asemănare.

— Acum recunoaşteţi, sper, că rugămintea mea e cît se poate de fundamentată.

— Aşadar Stern, e Stirner! murmură Kacinski.

Elsa aştepta răspuns.

— Da sau nu?

— Nu!

— Dar dacă Stern-Stirner va consimţi să se supună experienţei?

— N-o va face!

— Să vedem! Vorbesc eu cu el. Aşteptaţi aici. Mă întorc numaidecît.

Elsa coborî pînă la cortul de pe ţărm şi Kacinski o văzu explicîndu-i ceva lui Stirner. Acesta o ascultă cu atenţie, apoi dădu din cap afirmativ.

„Ciudat! Ce uşor a reuşit să-l convingă! se miră Kacinski. Pe mine, de cîte ori i-am propus, m-a refuzat!”

— E de acord! spuse Elsa, revenind pe terasă împreună cu Stirner. Ba chiar insistă.

Kacinski tot se mai îndoia.

— Eşti de acord?

— N-am nimic împotrivă. Mai mult. O să-mi facă plăcere.

„La urma urmelor, îşi spuse Kacinski, în orice clipă îl pot face să uite din nou trecutul. Va trebui doar să-i urmăresc atent toate reacţiile.”

— Bine. Dacă vrei tu! Kacinski scoase din buzunar micul acumulator-amplificator, îl lipi de tîmplă şi, pironindu-l pe Stirner cu privirea, îi porunci în gînd:

„Stai jos! Dormi!”

Stirner se execută docil şi adormi imediat: ochii i se închiseră şi capul îi căzu pe piept.

— De obicei nu recurgeam la adormire, dar e un caz mai dificil, explică savantul. Sîntem înţeleşi, îi redau personalitatea numai pentru zece minute…

— Douăzeci!

— Să zicem cincisprezece, dar nici un minut mai mult. Să sperăm că în acest sfert de oră nu va dezlănţui nici un dezastru. Pentru orice eventualitate, îl voi supraveghea. Îngăduiţi-mi să intru alături. Trebuie! Şi nu uitaţi, exact peste cincisprezece minute va redeveni Stern.

Kacinski se uită concentrat la Stirner.

— Se va trezi imediat. Am plecat.

Intră în casă şi se ascunse după uşă.

Stirner răsuflă adînc, întredeschise de cîteva ori ochii şi-i închise la loc, orbit de strălucirea soarelui. Trecerea de la semiîntunericul sălii cu tablouri din casa lui Gottlieb la luciul scînteietor al oceanului era prea bruscă. În sfîrşit îndrăzni să strecoare o privire printre gene, ca un om care se fereşte de o lumină puternică.

— Ce se întîmplă? Unde mă aflu? Elsa, tu?! Dintr-o săritură fu lîngă ea şi îi acoperi braţele cu sărutări. Scumpa mea! Ce înseamnă toate acestea? Nu reuşesc să-mi adun gîndurile…

— Stai jos, Ludwig, vorbi ea blînd. Ascultă şi nu mă întrerupe. Avem numai cincisprezece minute… Îţi voi explica totul. În noaptea aceea groaznică te-ai transformat în Stern şi ai

plecat. Stirner trebuia să dispară pentru totdeauna dar, după cum vezi, ne-am reîntîlnit. Cum? Ai să afli şi asta, dacă ne va rămîne timp. Acum însă te rog să-mi răspunzi la o întrebare care mă frămîntă de trei ani.

— Cum? Au trecut trei ani?! se miră Stirner.

— Spune-mi adevărul: eşti sau nu vinovat de moartea lui Karl Gottlieb? Hai, repede...

— Ţi-am mai spus, Elsa. Nu am nici un amestec...

— Dar întîmplarea cu cîinele?

— A fost o simplă coincidenţă.

— Şi întocmirea celui de-al doilea testament cu numai o lună înainte de moarte, tot coincidenţă a fost?

— Nu. Eu l-am convins pe Gottlieb să-şi definitiveze testamentul, întrucît zilele îi erau numărate. Deşi avea o mină înfloritoare, suferea de o boală gravă de inimă. Medicii îi ascundeau adevărul dar, ştiindu-mă omul lui de încredere, m-au avertizat că mai mult de o lună n-o mai duce. Tocmai de aceea i-am sugerat să întocmească fără întîrziere testamentul. Ţi-am explicat de ce l-am făcut să-ţi lase dumitale toată averea, şi nu mie: drumul acesta ocolit mă ducea mai repede la ţintă, încheie el cu vechiul său zîmbet ironic.

— Da, dar Gottlieb pomeneşte în testament de un serviciu pe care i l-aş fi făcut.

— I l-ai făcut într-adevăr, deşi poate eu i-am exagerat importanţa. Într-o zi, ţi-am dat cîteva poliţe semnate de Karl Gottlieb, care trebuiau onorate. Ai observat, în treacăt, că scrisul patronului îţi pare de data aceasta cam ciudat. Eu nu ţi-am răspuns nimic, dar am procedat la o anchetă minuţioasă. Am găsit zeci de poliţe identice. Toate erau false. De unde au apărut? Cine a contrafăcut semnătura patronului? După lungi şi discrete cercetări, am ajuns ia convingerea că plastograful era Oskar Gottlieb, fratele defunctului. Am strîns împotriva lui probe zdrobitoare şi i le-am prezentat bătrînului. Iată deci că i-ai adus un real serviciu. Fără să vrei, l-ai făcut să înţeleagă ce poamă e frate-său. Bătrînul s-a înfuriat şi a hotărît pe loc să-l dezmoştenească pe Oskar. Această idee, într-adevăr, eu i-am sugerat-o. Într-o scrisoare, i-a comunicat acest lucru. În răspunsul său, Oskar cerea cu umilinţă iertare, dînd toată vina pe nevoile care ajunseseră să-l strîngă de gît. Scrisoarea aceasta trebuie să se fi păstrat într-unui din safeurile lui

Gottlieb.

— Da, şi s-a găsit! exclamă Elsa. Acum te cred!

— Cine a găsit-o?

— Cheile erau la Sauer. După ce ai dispărut, acesta s-a certat la cuţite cu Rudolf Gottlieb, care bineînţeles revendica moştenirea. Sauer şi-a propus, cred, să te înlocuiască în toate: a hotărît să-l înfrunte pe Gottlieb, ca averea să-mi rămînă mie. A şi apucat să umble prin safeuri înainte de a fi sigilate. Într-unul din ele a găsit teancul de poliţe false şi scrisoarea lui Oskar Gottlieb despre care vorbeai adineauri. A prezentat toate acestea procurorului ca probă că bancherul Karl Gottlieb a avut motive bine întemeiate să-şi dezmoştenească fratele. Turbat de furie, Rudolf Gottlieb a tras în Sauer. L-a nimerit în abdomen şi Sauer a murit de peritonită. Gottlieb a fost condamnat la zece ani, iar cazul falsificării poliţelor a trebuit să fie clasat, pentru că la primul interogatoriu Oskar a murit de apoplexie.

— Ce tragedie! făcu Stirner. Trebuie să recunoşti însă că eu n-am nici o vină…

— Poate doar indirect. Dar să lăsăm asta. Spune-mi, cum ai ajuns la Moscova?

Stirner ridică din umeri.

— Cînd mi-am pregătit fuga, mi-am spus că nimănui n-o să-i treacă prin cap să mă caute acolo. Mai ales că poliţia noastră nu are nici o legătură cu miliţia din Moscova. De aceea am hotărît să-l „expediez” acolo pe Stern. Ce s-a întîmplat cu el mai tîrziu, nu ştiu.

— Ţi-o pot spune eu, din puţinul pe care l-am aflat chiar din gura lui.

Şi-i povesti totul, fără să menţioneze numele lui Kacinski, pînă în momentul sosirii vînătorilor în această mică localitate.

— Dar cum de ai reuşit să-mi redai vechea personalitate?

— M-am rugat de unul din noii tăi prieteni. Ţineam să discut cîteva minute cu Stirner de altădată pentru a afla… ce am aflat.

— Şi… am fost de acord?

— Da, ai fost de acord.

— Ciudat! Am prevăzut această eventualitate şi i-am ordonat lui Stern să nu se lase niciodată sugestionat.

— Asta înseamnă că Stern nu te-a ascultat pe tine, ci pe mine, spuse zîmbind Elsa.

— Elsa, Elsa! Pentru ce ai făcut-o? E un chin să simt din nou

povara acestui groaznic trecut!

— Ai să te dezbari de el numaidecît.

— Da, dar acum îmi este şi mai greu să mă despart de tine, să ştiu că te voi uita pentru totdeauna…

Se ridică, întinse braţele şi rosti cu duioşie:

— Elsa!…

În clipa aceea ochii şi faţa îşi recăpătară calmul. Neînţelegînd cum de şi-a permis s-o ia de mînă, vorbi jenat:

— Aşadar, cum rămîne, *Frau* Bäcker? Veniţi cu noi la vînătoare? Sper că prietenii mei nu vor avea nimic împotrivă, mai ales că nu e nici o primejdie.

Elsa înţelese că îl are din nou în faţă pe Stern, în aceeaşi clipă apăru şi Kacinski. Uitîndu-se la ceas, întrebă puţin insinuant, cu imputare parcă:

— Vă deranjez?

Stirner roşi puţin: „L-o fi văzut cînd a prins-o de mînă?”

— *Frau* Bäcker m-a rugat s-o luăm cu noi. Am vorbit despre vînătoare…

— Şi altceva n-aţi vorbit nimic?

— Nimic… se întoarse spre Elsa. Nu-i aşa?

— Da, aşa este, răspunse ea zîmbind.

Kacinski o săgetă cu o privire plină de reproş.

— Pari supărat. Ce ai? îl întrebă Stirner.

— Dar totul s-a sfîrşit cu bine, se scuză Elsa.

— Ce s-a sfîrşit cu bine? Despre ce vorbiţi? întrebă nedumerit Stirner.

— A, fleacuri… evită Kacinski răspunsul. *Frau* Bäcker ne-a cerut şi nouă consimţămîntul. Apoi, către Elsa: Deci nu e o glumă. Doriţi într-adevăr să veniţi cu noi?

— Fireşte! rîse ea.

Kacinski făcu gestul unui om care se dă bătut.

— Aşadar, plecarea mîine în zori! conchise Stirner.

IV. „CÎNTECUL LEBEDEI” DE SAINT-SAËNS

Seara după cină, se înfiripă o conversaţie animată.

Oaspeţii povesteau despre Moscova, despre miracolele teletransmi-siunilor cerebrale, despre posibilităţile nebănuite pe care le vor oferi ele omului cînd vor ajunge să fie stăpînite la perfecţie.

Emma asculta fascinată, aruncînd cîte o privire Elsei: „Vai ce interesant e acolo! spuneau aceste priviri. Şi noi care vegetăm şi nu ştim nimic!”

Discul uriaş al lunii răsări la orizont, presărînd oceanul cu paiete de argint. Valurile legănau uşor acest dar al cerului.

Adia o boare răcoroasă. Florile îşi înteţiră miresmele picante, dulcege.

Undeva prin apropiere cîntau indigenii. Ritmul monoton al cîntecului evoca valurile ce se sparg de ţărm. Vraja nopţii tropicale domoli tot mai mult glasurile de pe terasă, pînă se aşternu tăcerea.

Se auzea numai zgomotul pietrişului de pe ţărm şuşuind între tocilele valurilor.

— M-am plictisit! se tîngui Emma.

— Cum puteţi spune una ca asta? se miră Dugov, şi urmă cu un gest larg: Dar e fermecător!

— Nu zic, dar… Azi la fel, mîine la fel… ţi se urăşte! Lipseşte ceva.

— Ştiu ce lipseşte! Muzica! zîmbi Dugov. Cel puţin nouă, asta ne lipseşte ca încîntarea să fie deplină. Dumneavoastră cîntaţi, *Frau* Bäcker? Am văzut dincolo un pian. Să asculţi muzică… ceva liric!… Să asculţi muzică în tăcere şi să te laşi purtat de feeria acestei nopţi!

— Vă rugăm, vă rugăm! i se alăturară ceilalţi.

Elsa se ridică din scaun.

— Cu dragă inimă, spuse ea simplu şi intră în casă.

„Azi mă simt în formă”, gîndi ea. Atinse înfiorată clapele răcoroase, uşor jilăvite de umezeala serii.

„Ce să le cînt?” Luînd-o înaintea gîndului, degetele ascultară de o tainică poruncă şi împletiră pe clape primele

acorduri din „Cîntecul lebedei” de Saint-Saëns. Înfrăţite cu pulberea luminii argintii ce scînteia pe ocean, gingaşele note urcară încet spre lună. Vraja muzicii se îngemănă cu a nopţii.

— Ce frumos cîntaţi!

Elsa tresări. Rezemat de pian, Stirner o privea. Cînd a intrat?

— Iertaţi-mă, dar mi-a fost cu neputinţă să nu vin… Ştiţi, această melodie…

Fără să se întrerupă, Elsa îl asculta adînc tulburată. «E „Cîntecul lebedei”, nu-i aşa, este „Cîntecul lebedei” de Saint-Saëns», a zis el odată, demult, acolo, în sala de sticlă. Un om cu o inimă de piatră n-ar fi vorbit aşa… Şi atunci glasul îi vibra de tulburare.

— E „Cîntecul lebedei”, nu-i aşa? „Cîntecul lebedei” de Saint-Saëns! L-am auzit de zeci de ori în interpretarea celor mai mari pianişti, spunea Stirner, fără să-şi ia ochii de la ea. Dar niciodată nu m-a emoţionat ca acum! Şi de unde impresia asta că v-am mai auzit cîntînd… chiar acest cîntec? Sigur v-am mai întîlnit…

Elsa simţi că i se taie răsuflarea.

— Ne-am întîlnit, într-adevăr.

— Da?! Unde? Cînd? întrebă Stirner în şoaptă agitată.

— Într-o sală mare, cu pereţi de sticlă. Era noapte, şi afară urla furtuna.

Stirner îşi frecă fruntea.

— Da, da… parcă-mi aduc aminte…

— Ne-am întîlnit şi mai înainte… şi încă foarte des… în viaţa pe care aţi uitat-o, adăugă cu înfrigurare Elsa, aruncînd sacadat crîmpeie de frază… M-ai uitat… Cînd ai devenit Stern, te-am întrebat ceva, dar mi-ai răspuns: „Iertaţi-mă, doamnă, dar nici nu vă cunosc…”

— Cum?! E cu putinţă? Şi… ne cunoaştem bine?

Elsa zăbovi cu răspunsul. Degetele n-o mai ascultau. Apoi se hotărî. Se opri scurt şi-l privi drept în ochi.

— Foarte bine… Imediat începu să cînte „Polichinelle” de Rahmaninov, pentru ca tumultul acestei piese să-i ascundă freamătul. Stirner părea şi el emoţionat.

— Prin urmare… Prin urmare, ştiţi cine am fost înainte, mai de mult?!

Elsa tăcea. Muzica se revărsa năvalnic, se înălţa, covîrşea.

— *Frau* Bäcker, vă implor, spuneţi-mi şi mie! Trebuie să ştiu!

Elsa îşi luă mîinile de pe clape şi rosti grav:

— Nu vă pot spune… cel puţin deocamdată.

În ochii ei tremura spaima.

— De ce v-aţi oprit? se auzi glasul lui Dugov.

Elsa reluă bucata.

Stirner tăcea, cu fruntea în palmă. Cînd începu să vorbească, vocea îi era ca un murmur:

— Muzica asta… dumneavoastră… De ce… căuta cuvintele potrivite… De ce sînt atît de tulburat?

Iertaţi-mă, dar trebuie să vă spun tot ce simt. Nu sînt un Don Juan, să mă aprind la vederea unei femei frumoase. Dar dumneavoastră… ţinuta capului, mlădierea rochiei cînd vă mişcaţi, gesturile acestea gingaşe, uşoare, mă tulbură şi trezesc în minte amintiri vagi, adică nu amintiri, ci mai curînd… nu ştiu dacă mă înţelegeţi bine… un fel de freamăt pe care parcă l-am mai încercat cîndva…

Veni lîngă ea şi-i luă cu hotărîre mîna.

— *Frau* Bäcker, nu voi stărui să-mi spuneţi cine am fost, îi spuse cu o căldură pe care ea nu i-o bănuise. Dar dacă ne-am cunoscut, aveţi obligaţia morală să-mi vorbiţi de timpul acela… de prietenia noastră… Sau poate a fost ceva mai mult decît prietenie? Pentru mine e atît de important!… Să mergem pe plajă şi acolo îmi veţi povesti totul.

— Cum, s-a terminat programul? se necăji Dugov. Păcat! Tocmai cînd prinsesem gust…

— O doare capul pe *Frau* Bäcker, o scuză Stirner. Pe plajă e mai răcoare, şi o mică plimbare îi va face bine.

Coborîră.

Kacinski îi petrecu cu o privire atentă şi gînditoare. Iar mucalitul Dugov zîmbi pe sub mustaţă. Emma, care îi surprinse zîmbetul, fu revoltată.

„Habar n-are şi rîde ca…” Apoi privi şi ea siluetele ce se profilau pe stîncile ţărmului şi fără să-şi dea seama, oftă.

V. FIARELE ÎMBLÎNZITE

Micul grup porni la drum.

În frunte, cei doi servitori negri – călăuzele, apoi Dugov, Elsa, Stirner şi Kacinski.

— Unde vă sînt armele? se miră Elsa.

— Aici! răspunse Dugov, trăgîndu-şi un bobîrnac peste frunte.

— Cum, tot în creier? Dar ce fel de creier aveţi dumneavoastră? Aparate de radio, şi arme de vînătoare, poate şi becuri electrice, glumi Elsa.

— Nu poate, ci precis! se întoarse iarăşi Dugov spre ea. Raţiunea omului este cea mai mare forţă… poate da şi lumină… Ei, Kacinski, cum spune Arrhenius?

— *„Raţiunea omului e cea mai puternică sursă de energie… Oscilaţiile electromagnetice din celulele creierului omenesc reprezintă o forţă uriaşă care stăpîneşte lumea.”*

— Ca să vedeţi ce avem noi în cap! se lăudă Dugov.

Pătrunseră în desişul pădurii tropicale. Lumina puternică a zilei abia ajungea pînă aici, şi cu cît înaintau, întunericul era mai des. Păsări forfoteau între ramuri şi în păienjenişul lianelor. Ici-colo, cîte o rază de soare filtrată prin desiş aprindea adevărate curcubeie pe penajul multicolor al zburătoarelor. Puzderia de frunze, prinse ca într-un reflector, păreau şi ele înmuiate în cele mai variate culori. Treptat, poteca dispăru. Covorul de frunze putrede şi trunchiurile doborîte făceau drumul destul de anevoios. Foarte curtenitor cu Elsa, Stirner îi întindea mereu mîna, ajutînd-o să treacă obstacolele.

— Mai avem mult de mers? se alarmă Elsa, care începuse să obosească. Jivinele astea trăiesc tocmai în inima pădurii.

— N-o să mergem pînă acolo, o linişti Dugov. Noi avem o vorbă: „Dacă nu merge vînătorul după vînat, vine el la vînător”. Cum dăm de un luminiş, le facem semn să poftească.

Răzbiră curînd într-o poieniţă scăldată în soare. După semiîntunericul desişului, nu se puteau obişnui uşor cu atîta strălucire. Pretutindeni creşteau flori uriaşe, roşii şi galbene, semănînd cu lalelele.

— Vai, ce frumuseţe! exclamă Elsa.

Se aşezară pe iarbă, la taifas.

— E timpul! spuse în sfîrşit Dugov. Se propti în mijlocul poienii, cu faţa gravă şi concentrată. Ridică puţin capul şi începu să se rotească încetişor în loc. Părea că încearcă să străpungă desişul cu privirea.

Deodată Elsa tresări. De departe se auzi răgetul unui leu, ca un bubuit de tunet. Îi răspunse încă unul, apoi încă unul…

— Merge, merge! se bucură Kacinski.

Dugov se învîrtea mereu încet, concentrat.

Răgetele se apropiau. În rămuriş, maimuţele speriate făceau mare tărăboi. Chiar şi păsările se neliniştiră: ţîşneau de pe crengi tocmai în creştetul arborilor.

Se auziră vreascuri trosnind sub paşii vătuiţi, dar apăsaţi, ai sălbăticiunilor.

Veneau de pretutindeni, împresurînd micul grup de oameni dezarmaţi… Elsa simţi că o cuprinde groaza: dacă noua armă se va dovedi neputincioasă, îi aşteaptă o moarte cumplită!

Stirner o luă de mînă şi o privi drept în ochi:

— Liniştiţi-vă!

Elsei îi mai veni inima la loc.

În momentul acela un leu uriaş, frîngînd tufişurile, ţîşni în poiană şi încremeni orbit de soare. Apoi se apropie încetişor de Dugov şi mîrîi prietenos, frecîndu-şi capul de cizmele lui. Dugov îl scărpină între urechi şi leul se întinse cît era de lung la picioarele vînătorului-îmblînzitor. Apoi se auzi un fel de mieunat şi în poiană năvăli o leoaică urmată de doi pui. Noii-veniţi se culcară şi ei la picioarele lui Dugov. Încă un leu apăru dintr-un salt.

— Ajunge! hotărî Dugov. Iahtul nostru nu poate găzdui mai mulţi oaspeţi. Nu te supăra, se adresă el primului leu. Dar mă tem că de mătăluţă am să mă lipsesc. Nu eşti nici tînăr şi nici prea arătos.

Leul îi linse mîna cu limba-i uriaşă şi fugi în desiş.

— Asta, în schimb, e o adevărată mîndreţe! spuse Dugov, mîngîind pe spinare leul uriaş care străbătuse dintr-un salt poieniţa. Uitaţi-vă ce blană… adevărată lînă de aur! Dar tu de ce plîngi, piciule? Ţi-a intrat un ghimpe în lăbuţă? Sărăcuţul de tine! Hai la nenea să ţi-l scoată!

Într-adevăr, scoase un ghimpe lung din laba puiului de leu.

Leoaica urmărea liniştită operaţia.

— Au labe foarte sensibile şi se întîmplă des să se rănească, îi explică Dugov Elsei. Dar de ce nu veniţi mai aproape? Sînt blînzi ca nişte copii!

Elsa prinse curaj şi începu să mîngîie animalele. Leii mîrîiau prietenos, se frecau cu capetele de picioarele ei şi tot dădeau să-i lingă mîna.

— Şi-acum, hai acasă. Acuşi se întunecă. Dar unde ne sînt călăuzele?

Kacinski găsi pe unul din cei doi negri ascuns în iarbă. Clănţănea din dinţi, iar faţa şi-o ţinea ascunsă în palme. Celălalt, cînd auzi răgetul leului, o rupse la fugă. Înspăimîntat, negrul găsit de Kacinski abia se puse pe picioare. În halul acesta în niciun caz n-ar fi putut să-i conducă. Tremura atît de tare, încît colierul din scoici pe care-l purta la gît zornăia mereu. Iar la vederea leilor, încremeni locului. Dar după ce Kacinski îl privi ţintă cîteva clipe, se linişti şi îşi reluă locul în fruntea grupului.

Acum rămase Dugov în ariergardă. Leul, leoaica şi puii îl urmau ca nişte căţeluşi.

Şirul se strecura prin pădure. Negrul în frunte, apoi Elsa cu Stirner, după ei Kacinski şi la urmă Dugov.

În desiş, unde era aproape întuneric, auziră deodată pîrîit de ramuri rupte. Stirner scoase un ţipăt şi se aşeză pavăză în faţa Elsei. Un jaguar uriaş se prăvăli peste Stirner şi-l trînti la pămînt. Elsa ţipă îngrozită. Dar în loc să-l sfîşie pe Stirner, jaguarul se grăbi să facă stînga împrejur şi fugi cu coada între picioare, ca un cîine bătut.

— Constat că nici vînătoarea noastră nu-i lipsită de primejdie! se auzi glasul lui Dugov. Eşti rănit, Stern?

— N-am nimic, răspunse Stirner, ridicîndu-se. Numai haina mi-a sfîşiat-o aici, la braţ.

— Ei, *Frau* Bäcker, v-aţi convins cît e de puternică arma noastră? întrebă Kacinski. Jaguarul ne-a atacat. Dar înainte de a fi căzut peste Stern, am apucat să emit un ordin mintal şi, după cum vedeţi, şi-a luat tălpăşiţa. Undele electromagnetice radiate de creier se propagă cu viteza luminii: trei sute de mii de kilometri pe secundă. Vă puteţi imagina o armă mai rapidă? În mai puţin de a suta mie parte dintr-o secundă, duşmanul a fost făcut inofensiv.

— Să fim totuşi mai prudenţi, spuse Stirner, uitîndu-se cu

îngrijorare la Elsa. Se temea pentru viaţa ei.

— Nu mai e nici o primejdie. Pădurea-i mai rară. Acum ajungem, răspunse Dugov.

— Ce papagali frumoşi, exclamă Elsa, cînd se mai linişti.

Kacinski se lovi cu palma peste frunte.

— Tiii, era să uit! I-am promis lui Ivan un papagal pentru nevastă-sa. Ochi în rămuriş pasărea cea mai frumoasă şi îi dădu un ordin mintal. Papagalul fîlfîi din aripi şi în clipa următoare i se aşeză pe umăr.

Negrul urmărise scena cu o teamă superstiţioasă.

Surprinzîndu-i privirea, Kacinski rîse.

— Ne crede zei făcători de minuni. Aşa-i omul: ori divinizează, ori neagă ceea ce-i depăşeşte puterea de înţelegere.

— Toate acestea pot părea o minune şi unui om mai instruit, îşi dădu părerea Elsa.

— E totuşi ceva cît se poate de firesc, interveni Stirner. Orice dresură are la bază formarea şi apoi fixarea unor anumite reflexe condiţionate. Şi noi tot aşa procedăm. Numai că noi, datorită succeselor înregistrate în tele-transmiterea gîndurilor, putem accelera acest proces, fixînd instantaneu în conştiinţa animalelor orice reflex dorim. Îţi mai aduci aminte, Kacinski, de primele noastre experienţe? A fost o joacă de copil în comparaţie cu ce facem acum!

— Să nu subestimăm importanţa primelor noastre experienţe! răspunse Kacinski. Fără ele n-am fi ajuns să avem cea mai vestită grădină zoologică din lumea întreagă.

— Ce lucruri mai interesante pot fi văzute acolo? Prin ce v-aţi cîştigat faima? se interesă Elsa.

— Ar merita să o vizitaţi! În împrejurimile Moscovei, un teren uriaş, acoperit cu un fel de clopot de sticlă, a fost transformat într-o grădină de iarnă de proporţii neîntîlnite. Acolo, între plante tropicale, umblă în voie lei, tigri, capre sălbatice, antilope, pantere, iar copiii zburdă, jucîndu-se cu sălbăticiunile care nu sînt deloc sălbatice. Droaie de copii vin să-şi petreacă ziua în grădină; se plimbă călare pe tigri, se hîrjonesc cu puii de lei, se iau la întrecere cu căprioarele. Dar iată că am ajuns. Se vede vila dumneavoastră.

Apariţia neobişnuitului alai alarmă pe toţi. Bona o luă la goană şi se aruncă în apă, Schmiedthof căzu leşinată, iar lui

Hans i se muiară genunchii. În grajd, caii fornăiau şi loveau din copite, iar măgarul răgea ca în spaimele morţii.

Încetul cu încetul larma se potoli. Elsa o convinse pe Emma să iasă pe terasă şi, ca să-i dea curaj, începu să se joace cu leii. Atunci micuţul Otto se apropie de pui, dar nu îndrăznea încă să-i mîngîie. Dugov se distra pe socoteala Emmei:

— Dacă doriţi, *Frau* Spielmann, vă las un leu! Vă păzeşte casa, are cu cine să se joace copilul…

— Sînteţi foarte drăguţ, dar… mă lipsesc. V-aş ruga să-i luaţi mai repede de aici.

Dugov rîse, privi ţintă leii, apoi îşi îndreptă privirea spre marinarii care aşteptau lîngă cort. Ei se ridicară imediat şi, executînd ordinul cerebral, strînseră cortul şi pregătiră bărcile. Păşind încet şi cu grijă pe poteca pietruită, leii coborîră spre ţărm şi se culcară pe nisip. Marinarii îi transportară cîte unul pe iaht.

— Plecaţi? se întristă Elsa.

— Din păcate nu mai putem întîrzia. Ne aşteaptă un dirijabil. Sperăm însă că vom mai avea plăcerea să ne întîlnim. După ce organizăm transportul, trebuie să prindem fiare pentru filialele din Harkov, Tbilisi şi din alte oraşe ale grădinii noastre zoologice. Şi aş fi fericit dacă ne-aţi face şi dumneavoastră o vizită.

Elsa mulţumi cu un semn din cap.

Dugov se apropie de Emma.

— O să vă pară rău, doamnă, că n-aţi venit cu noi la vînătoare. Ca la circ v-aţi fi distrat… Zări un stol de păsări rotind sus, deasupra golfului. Dar ca să nu spuneţi că sînt om rău, am să fac o demonstraţie special pentru dumneavoastră.

Privi concentrat spre golf. Schimbînd imediat direcţia zborului, păsările se încolonară în triunghi, coborîră săgetat, dădură ocol vilei şi, schimbînd formaţia, începură a se roti exact deasupra lor. Apoi cercul se lărgi treptat, pînă ce păsările se mistuiră în văzduh.

Emma bătu din palme încîntată.

— Mai vreau! Mai vreau! strigă băiatul.

În timp ce Dugov îşi lua astfel rămas bun de la Emma şi de la copilul ei, Stirner, mai la o parte, îi vorbea Elsei cu înflăcărare. Împurpurată la faţă, ea asculta cu plăcere.

— E timpul să plecăm! hotărî Dugov.

Tot grupul coborî spre ţărm. Cei trei vînători urcară în barcă şi puseră mîna pe vîsle.

— La revedere! strigă Stirner cu ochii la Elsa.

În razele asfinţitului, picăturile de apă desprinse de pe vîsle păreau stropi de vin roşu din Chios. Barca ajunse în dreptul iahtului, iar macaralele o traseră pe bord. Vîntul prielnic umflă pînzele. Se auzi zornăind lanţul ancorei….

— La revedere! mai auzi Elsa.

Pe iaht şi pe ţărm fluturară batistele.

Leii, înşiraţi pe punte, priveau liniştiţi, forfota din jur. În lumina amurgului, blana lor lucea ca aurul. Noii argonauţi porniră spre larg…

Dugov pironi leii cu privirea şi deodată ei începură să dea din cap şi să fluture laba, luîndu-şi parcă rămas bun de la cei de pe ţărm. Emma şi copilul rîdeau din toată inima. Elsa zîmbi şi ea, dar ochii îi erau trişti.

Pînzele se topiră în zare şi peste necuprinsul de smarald începură să se aştearnă umbre cenuşii, dar cele două femei şi copilul tot mai priveau spre locul unde abia se mai ghicea dîra lăsată pe luciul oceanului de iahtul alb.

— Chiar ar trebui să plecăm acolo, să vedem toate aceste minuni, rosti Elsa visătoare.

— Straşnic ar fi! se bucură Emma. M-am săturat de pustietatea de-aici…

În noaptea aceea pe Elsa n-o prindea somnul. Cînd aţipi spre ziuă, i se păru că o cheamă Ludwig.

— Da, Ludwig, da, iubitule! şopti ea în somn.

Era convinsă, chiar în vis, că Stirner numai la ea se gîndeşte. Dar se înşela. Nu Stirner, ci Stern se gîndea cu drag la frumoasele clipe petrecute în ultimele zile.

Pe punte, sub cerul înstelat al tropicelor, Stern se aciuase într-un fotoliu scund şi, cu cotul rezemat de capul unui leu tolănit alături, încerca şi el să adoarmă. Luna pălise, suflarea răcoroasă a oceanului vestea ivirea zorilor, gîndurile lui încă mai zburau, mereu şi mereu, spre vila singuratică de pe ţărm, spre *Frau* Bäcker…

Pînă la urmă însă, în legănarea blîndă a valurilor, îl toropi somnul şi îşi culcă fruntea pe coama leului.

Primele raze îi surprinseră pe amîndoi dormind.

Nici omul, nici leul nu bănuiau că în tainiţele

subconştientului lor forţa raţiunii omeneşti a ferecat cu şapte lacăte tot ce-a fost în ei crunt şi de temut.

SFÎRŞIT

Cuprins

